Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

BONVS

In divinã chemiæ Artem.

1
6
582
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
50.000 - 10-939

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

1
6
582
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE
50.000 - 10-939

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Ill.re Sig.r Ieremia Ricasoli
Baronj

XVI
BON

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

INTRODVCTIO.

IN DIVINAM CHEMIAE ARTEM

INTEGRA MAGISTRI BONI LOMBARDI FERRARIensis Physici.

Nunc primùm integra in lucem edita.

CVM GRAT. ET PRIVIL. CAESAreo ad Decennium.

BASILEAE.
APVD PETRVM PERNAM.
M. D. LXXII.

14

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

1.6.582.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

IN

INTRODVCTIONEM ARTIS CHEMICÆ BONI LOMBARDI FERRARIENSIS *Physici.*

AD

ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM *AC D. D. ALBERTVM, COMI-* tem Palatinum Rheni, ac Bauariæ Ducem, Dominum suum clementissimum Michaeli Toxitæ Medici Argentoratensis Præfatio.

DVM *mecum ipse cogitaui illustrissime Princeps: quæ nam causa esset, cum tot tantiq; in arte medica viri præstantissimi essent: cur tam pauci ad secretioris Physicæ cognitionem, quam Chemiam appellamus, peruenerint. Veritatis enim amor studium excitare, laborumq; fastidium tollere potuisset, vnde omnis scriptorum obscuritas artisq; difficultas sublata esset. Quid igitur est, quod nobis obstat, quo minus in sacratissimos diuinæ huius scientiæ recessus penetremus? Ego quatuor in primis impedimenta inuenio: aliquorum auaritiam, luxum, immanitatem, laborumq; fugam. Neque enim vt alios opprimamus potentia, quòd multi in animo habent: genioq; turpiter indulgeamus, qui error magnam orbis partem occupauit: multò minus, vt thesauros nobis inutiles colligamus, collectosque abscondamus, vt à*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

plerisque videmus fieri: sed vt oppressos defendamus, pauperibus opem feramus, exulibus hospitium præbeamus, malè affectos sanitati restituamus, hæc scientia nobis data est. quæ si proposita nobis essent: laborumque nos non pœniteret: dei optimi max. beneficio facilè sacratiss. artis mysteria consequeremur. Si enim Philosophi veteres hanc scientiam perfectè tenuerunt: si potentissimi reges eam exercuerunt: si Aegyptijs olim ita familiaris fuit, vt eius freti auxilio Romanis semper repugnarint: quis nobis diuini muneris thesaurum ademerit? Cum igitur & ex ijs, quæ dixi, & ex Philosophorum scriptis manifestò constet, Chemiæ artem esse certam, totis sanè viribus à veritatis amatoribus inuestiganda erat. Dicet aliquis, neminem ex ijs, qui hinc inde oberrantes totam penè Europam sophisticis in hac arte nugis impleuerunt, aliquid præstitisse, quod laudari possit, sed vana, ficta, & falsa omnia astutissimis fraudibus proposuisse, vt à viris bonis pecuniam exugeretur. aurum argentumque è vasis clàm eriperent, turpique tandem fugam omnibus illuderent. Quis non videt, vniuersum mundum impostoribus plenum esse? non Cæsaribus, non Regibus, non Principibus pepercerunt: imò nullum hominum genus est, quod ab horum dolosis pollicitationibus tutum fuerit. quis propterea artem vanam esse dicit, qua nihil certius est? Gemunt orphani, propter eiusmodi nebulonum fraudes, plorant viduæ, lamentantur mariti, conqueruntur coniuges miseriam suam: hic agros, ille domum, alius reditus absumptos desiderat, nonnulli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ludibrio victi latere malunt, quàm errores suos fateri. Digna pœna est, & risu magis excipienda quàm deploranda. Dum enim nugatoribus credimus, & sanctissimæ artis scopum vtrinque consideramus, non artem ipsam, sed artis potius vmbram inuenimus. Duplex enim hæc scientia est: vera nempe, & falsa, quæ veræ quidem imaginem quandam refert: sed quia fundamenta in natura non habet: fructus etiam nullos profert, sed sophismatum spe vana cupidorum hominum animos lactat. Hanc tractare solent ij, qui cæteris montes aureos pollicentur: et ferreos quidem exhibere possunt. Quid igitur mirum est, si ab artis via aberrantes, plurimos secum in interitum ducunt? At vera Chimiæ species illa est, quæ scopum habet duplicem. Vel enim metallorum considerationem docet: vel medicinarum præparationem tradit. Sine hac medicus nullus esse potest: quia fundamentum medicinarum in vera earum præparatione consistit: vt & astra fiant medicamenta, & astris ipsis, quæ morbos creant, accommodentur. Ex cœlo enim Medicinam esse, necesse est, quæ in arcanis continentur, in quibus astrorum virtus, ac potestas consistit. Morbis desperatis Chemia fert auxilium: & latentes rerum vires medico ostendit, quæ sine hac arte nullo modo patefierent. Accedit huc quòd lapidem philosophicum, medicinam vnicam à philosophis omnibus, quæsitam diuina illa scientia nobis explicat, quam medicina nullus est vniuerso orbe thesaurus præstantior: cùm ad metallorum rationem, tùm ad humani corporis sanitatem, siue con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

seruandam, siue reparandam. Hæc cùm ab alijs, tùm inprimis à Bono Lombardo Ferrariensi diligenter sunt tractata, qui huius artis Introductionem ante ducentos quadraginta duos annos in Istria composuit: laboremq́; suum Margaritam preciosam appellauit. Hunc authorem Ianus Lacinius monachus Calaber dilacerauit, ac re non intellecta in compendium redegit, dimidia operis parte omissa: quæ causa est, quòd eum in huius artis studiosorum gratiam integrum in lucem edendum Typographo dederim, vt nihil in eo lectores eius desiderarent. Nactus enim sum antiquum exemplar, pergameno exaratum dignū, quod solum extaret: sed homines studiosi magis digni, vt singuli singula habeant, quæ verò vno isto antiquo monumento cōtinentur: id quod non alia ratione, nisi hac diuulgatione fieri potuit. Cum aūt sæpenumero mecū deliberassem, sub cuius nomine aduersus inuidorum calumnias tutus in publicum prodire posset: tu inprimis mihi in mentem incidisti. Primùm enim optimarum artium omnium hactenus Mecœnas fuisti: inter quas cum Chemia non postremum locum habeat, cum nihil humano generi vtilius existat, non sanè aspernaturum eam esse, mihi persuadeo. Deinde vtilitas ad te non exigua ex huius libri lectione redibit. Dum enim hic Bonus artem veram à falsa distinguit, argumenta etiam contraria explicat: & quare inuenta, & quibus data sit: quibus verò minimè data ostendit, facilè qua nam ratione à sophistis cauendum sit, quos in fine grauiter reprehendit, animaduertentes. Horum vitio ars omnium laudatissima in contemptum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

temptum abijt. Præterea volui in admirando tuo illo ædificio, in quo quasi rerum vniuersitatis theatrum, ac thesaurus quidam erit (de quo vir clarissimus Ludolphus Halnerus Iurisconsultus, & amicus meus singularis multa sæpe mihi commemorauit) hunc authorem mei erga te studij pignus esse: quem vt benigno animo recipias, artemque præstantissimam defendas, etiam atque etiam oro.

Illustriss. Clementiæ tuæ deditiss.
M. Toxites Medicus Argentoratensis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

PETRI BONI FERRARIENSIS, IN SVAM AD ARTEM *ALCHIMIAE* introductionem.

PRAEFATIO.

ALCHEMIAM SVB PHILOSOPHIA *naturali comprehendi: eiusq; materiam eſſe vnam, & determinatam.*

INQVIT Bonus Ferrarienſis Phyſicus: Entia realia ſunt in triplici gradu, ſecundum philoſophum ſexto Metaphyſicæ: Quia aut ſunt coniuncta motui & materiæ, & de iſtis eſt Scientia naturalis: aut coniuncta materiæ, & ſeparata à motu, & de iſtis eſt Mathematica: aut ſeparata à motu & materia, & de iſtis eſt Metaphyſica, id eſt diuina. Sed de ſeparatis à materia, & coniunctis motui, non eſt ſcientia, cum tale ens reale ſit omnino impoſſibiliter eſſe. Cum ergo ſcientia Alchemiæ ſit de ente reali, neceſſariò erit ſub aliqua illarum partiũ philoſophiæ: ſed non ſub mathematica, quia ſcientia Alchemiæ eſt de ente reali, coniuncto motui & materiæ: neque ſub metaphyſica, id eſt, diuina. quia non eſt de ente reali ſeparato à motu & materia, ſicut ſunt intelligẽtiæ. Oportet ergo neceſſariò, quòd ſub naturali philoſophia ponatur, cum ipſa ſit de ente reali, cõiuncto motui & materiæ. Similiter entia naturalia concipiunt ſibi materiã determinatam, vt ſimitas naſum, & viſus oculum. & ideo ſine ſua materia ſiue ſubiecto non poſſunt intelli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

gi. Entia autem mathematica non cernunt sibi materiam determinatam, vt linea, triangulus, & numerus: quia talia entia possunt esse in qualibet materia, propter quod possunt intelligi circumscripta qualibet materia. Entia autem metaphysica, id est, diuina: cum careant materia, nullam cernunt sibi materiam, quare sic spiritualiter intelligantur. Cum ergo ars Alchemiæ sit sub parte naturalis philosophiæ, cum libro de Mineralibus subalternetur, oportet necessariò, quod cernat sibi materiam determinatam. Et quia intentio artis Alchemiæ est, sequi naturam omnino, & per omnia, vt faciat idem aurum quod ipsa: quæ, & qualis erit materia apud naturam, erit & necessariò apud artem, cum de potentia materiæ determinatæ extrahatur forma sua, & non de materia aliena. Si autem fuerit materia non eadem, sed quodammodo similis secundum genus, erunt & generata non eadem, sed similia secundum genus, & non secundum speciem & formã omnino. Cum igitur materia sit vna, & determinata omnino apud naturam, & nõ multiplex: ergo necessariò illa vna eadem materia determinata erit similiter apud artem Alchemiæ, & non multiplex. Hæc autem materia est argentum viuum secundum omnes philosophos, tam naturales quàm Alchemistas: ergo & apud artem Alchemiæ materia erit similiter argentum viuum. Et quia materia nõ producit seipsam in esse ad generationem, & formam, sed ab agẽte proprio digeritur, & dirigitur, & informatur: tunc necessariò oportet, quòd istud argentum viuum, quod est materia, digeratur, dirigatur, & informetur à suo agente proprio ad finem intentum naturæ, quæ est generatio metallorum, & auri, & aliorum quarundam, quæ nunc relinquemus. Hoc autem agens est sulphur sibi in proprijs mineris coniunctum, habens illud argentum viuum à propria virtute coa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

gulare & digerere per calorem naturalem mineralem ſecundum philoſophos naturales, ita vt in fine digeſtionis neceſſariò aliquod metallorum ex eo generetur, & vltimò aurum. Videtur ergo neceſſariò, quòd illud idem agens eſſe debeat apud artem coniunctum argento viuo, vt digerat, dirigat, & informet illud argẽtum viuum, ita vt in fine digeſtionis & complemento, generet idem aurum omnino, ſicut facit natura ex eo: neceſſariò ergo oportet, quòd idem argentum viuum & idem ſulphur, quod ſubijcitur operationi naturæ, ſubijciatur etiam omnino operationi actis, & nõ aliud quantumcunque ſimile videatur ſecundum genus, & apparentiam. niſi enim hæc eſſent ſubiecta actibus noſtris, impoſſibilis eſſet hæc ars omnino. Veruntamen modus agendi, & digerẽdi, & informandi artis, eſt diuerſus à naturali, & ſimiliter organum ſiue locus, & tempus: ſed æquipollent ad eundem vltimum finem. Propterea quòd ſicut natura generat aurum ex illa materia, ſic ars formam auri, eliciendo ex illa materia generat, cum qua forma omne metallum, cum ſit ſibi materia, per conflationem conuertitur in puriſſimũ compoſitum ſcilicet aurum. Omnis enim forma, adueniens materiæ ſuæ diſpoſitæ, informat eam neceſſariò, cum actus actiuorum non ſint niſi in patiente diſpoſito. Qui ergo laborant in mineralibus extraneis abſq; intentione naturæ, & in vegetabilibus & partibus ſuis, & animalibus & partibus ſuis, & ſuperfluitatibus, in vanum laborant: quia alterant alterationibus vanis & extraneis, non diſponentibus ad formam: quare nõ tranſformant, cum in talibus materiebus, & agentibus nulla ſit habitudo, nec proportio nec diſpoſitio per eſſe informans metalla imperfecta forma auri, niſi fortè in primam materiam, id eſt, proximam, redigantur, quæ eſt, quæ dicta eſt. Dicere ergo plures materias poſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

subijci naturæ & arti huic, esset quasi entia naturalia dicere mathematica esse, vel econuerso: quod est omnino impossibile.

Sic ergo patet, quòd ars ista est naturalis, & quare, & quomodo: & in principijs naturalibus, & effectibus est imitatrix naturæ, & eius sequela: & ex parte eiusdem materiæ, & eiusdem formæ omnino, tam substantialis quàm accidentalis cuiuscunque modi: propter quod in examinationibus nullum iudicium ignis pertimescit, qualecunque sit illud, sed quiescit in eo, & gaudet in ipso sine sui diminutione & mutatione aliqua, sicut minerale purissimum, & purificatũ quod in experiẽtia verè patet: Si enim deficeret in examine aliquo, nõ esset idem cum minerali. propter quod sicut in forma, quæ est res diuina, non est inuenta hypocrisis, neque falsitas, neque malitia, sed pura veritas in iudicio ignis, absque vlla iniquitate: sic & in composito, cum compositum contrahat suum esse tale, à forma sua tali.

INCI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

INCIPIT TRACTATVS MAGISTRI *PETRI BONI LOMBARDI DE FERraria physici introductorius, ad artem Alchemiæ, compositus 1330. anno à natiuitate Domini nostri Iesu Christi in Ciuitate Polæ, de prouincia Istriæ.*

Capitulum primum, in quo introducit generaliter partem speculatiuam veritatis eius.

OMNIS ars, & omnis scientia, aut est de rebus aut de accidentibus & proprietatibus rerum: aut de vtrisque. & de eorum vtilitatibus abstractis sunt & fiunt, & res quæ propriè finitæ sunt: accidentia autem, quæ ingeniosè considerantur in rebus, sunt infinita numero corpora. Et earum quædam sensu, illa autem intellectu cognoscibilia, similiter in entibus rationis hoc idem esse videtur. ad eas autem introeuntibus, quasi omnia facilia esse vidētur, & occurrunt dubia leuia, & superficialia, & pauca: cum autem maturantur in eis, & radices & profunditates occultas prius intelligere incipiunt, emergunt dubia fortia, & obscura, & plurima, quæ finem non habent. Et hoc est causa quare artium & scientiarum finis est infinitus, sed eorum, quæ sunt ad finem non infinitum, vt dicitur primo Politicorum. Et omnis scientia & ars inferior, accipit à suo superiori subiectum suum, & continetur sub eo, & contrahit ad se accipiendo de ipso quantum sibi sufficit. Ideo plures artes & scientiæ possunt contineri sub vna, & sibi sub alternari, propter diuersas considerationes accidentium diuersorum in eodem subiecto. Et sic omnis scientia inferior, quia accipit sua principia tradita à sibi superiori, eleuatur ad eam, & illa ad aliam sibi superiorem, quousque principia omnium scien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tiarum eleuentur ſecundum ordinem ad philoſophiam primam, quæ Metaphyſica nuncupatur, & ibi eſt ſtatus, & ibi ortus & principium. Et omnes quidem artes, exordium & originem contrahunt à ſcientijs, & manant ab eis ſine mente, ſiue in mente. Scientiarum enim principium eſt intellectus, ſcilicet aut ſpeculatiuus, aut practicus: & eis ſubalternari videntur omnes, vel ſecundum quod, vel ſimpliciter. Et ideo ars cocorum partim ſubalternatur 4. Metaphyſicorum, & partim libro de artificijs ciborum. & artes transformationum rerum inanimatarum ſicut eſt ars vitrorum & ſalium artificialiū, ſubalternātur alchimiæ. & ars naualis partim ſubalternatur Geometriæ, & partim Aſtrologiæ. & ars ædificatoria Geometriæ, & muſica Arithmeticæ. Sed artium quæ ſunt de ente rationis principium eſt intellectus ſpeculatiuus. Et ſicut principium naturæ eſt intelligentia, ita principium rationis eſt intellectus: quia omnis ars & ſcientia eſt cum ratione, ideo principium artis & ſcientiæ eſt intellectus. Et quia intellectus ſemper eſt verorum, ideo omnis ars & ſcientia eſt verorum. Si ergo ponimus Alchemiam de genere artium vel ſcientiarum, neceſſariò ponemus eam eſſe verorum: ipſa enim ſubalternatur libro Metaphyſicorum, aut libro de Mineralibus propriè & per ſe: & liber de Mineralibus, libro Metaphyſicorum, & propriè quarto. Et ſi ſcientia ſubalternans eſt vera, neceſſariò & ſubalternatam dicemus veram: principia enim & priora ſemper ſunt cauſa veritatis, & origo poſteriorum, & ortorum à principijs, & non econtrariò. nam principia atteſtantur ortum & è conuerſo. Similiter, qui habent ordinem adinuicem ſecundum prius & poſterius, qualia ſunt priora in vero & falſo, talia ſunt & poſteriora. Quorum ergo principia & præmiſſæ, & priora, vera ſunt, neceſſariò & quæ ſecundum ordinem conſequuntur: & quarum falſa, falſa: & quorum ſophiſtica ſophiſtica. propter quod natura ſemper eſt verax, et principia eius, & opera eius, cum ipſa oriatur ab intelligentia, & intelligen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

telligentia ab esse diuino, in quo veritas omnis relucet, & à quo veritas omnis manat, cum ipsum sit ipsa veritas. Cum ergo naturam non poßimus dicere falsam, nec sophisticam, ergo nec artem, nec scientiam. Ergo Alchemiam dicemus omnino veram. Quòd si qua falsa & sophistica occurrant, tractabitur de eis in arte illa vel scientia necessariò, vt cognoscantur & euitentur: quia contrariorum eadem est disciplina, & aliter non posset fieri perfecta doctrina: quæ autem nullam veritatem omnino habent, sed solam apparentiã & fantasiam, sicut ars lapidum pretiosorum artificialium, non dicentur omnino artes, nec scientiæ, nisi abusiuè: quia principia falsa sunt: ergo non naturalia: propter quod in scientiarum & artium serie non numerantur, nec illis subalternantur omnino. Est ergo Alchemia primò & per se de rebus, quæ dicuntur metalla, & accidentibus eorum, & proprietatibus, prout ingeniosè possunt ad inuicem artificialiter transformari, & perfici, ministrando naturæ, vt sequatur naturã: & eius principiũ videtur intellectus vterq; scilicet speculatiuus primò, & practicus secundò. Pars enim, quæ docet modum inuestigandi, est speculatiua: sed pars, quæ docet quomodo sit ministrandum, necesse dicetur practica siue operatiua, sicut patet veraciter in scientia medicinæ: ratione autem formæ, dicetur naturalis, quia sequitur naturam omnino, tam in forma substantiali, quàm in accidentibus. & secundùm hoc dicitur ars ministrans naturæ: ergo naturalis, non autem metaphysica: quia non est factiua: nec de ente rationis, quia non est de ente intellectuali, sed reali, sicut est scientia medicinæ. Amplius animaduertendum est, quòd naturalis philosophia, in scientia mineralium, docet de metallorum cognitione, scilicet quomodo sint secundum eorum substantiam, & quot sint numero, & ex quot principiis sint, & ex quibus & qualibus sint, & quomodo sint, & vbi sint, & de eorum generatione, & eorum ad inuicem commixtione, propter generationem metallorum fiendam, & de cognitione metallorum, secundum

suas proprietates & passiones, & eorum ad inuicem trãsmutationem à natura in suis mineris, & de locis mineralibus diuersis, in quibus generantur, quamuis locus in communi debeat dici vnus, & secundum sui proportionali subiecti exigẽtiam, scilicet in quantum sunt substantia, soli operationi naturæ ostendit, quæcunque dicta sunt speculatiuè, in generali & speciali, & declarando omnem operationem naturæ in eis, non applicando ad operationem artis, cum hoc non sit de consideratione ipsius: vnde quidam.

Hæc ars optatur à pluribus ijs verò datur:
Quos Deus acceptat, dum tali munere ceptat.
Nec tu mireris sub ænigmate talia dici,
Vilia ne fiant, ista latere volo.

Ars autem Alchemiæ cum ei subalternetur, quantum ad hanc partem mineralium, recipit omnia hæc credita ab ipsa, & ponit inuestigationem vlteriorem super illa eadẽ, & altiorem perscrutationem, & penetrat vsque ad vltimas profunditates, & primas radices illarum rerum, cum vltimata dearticulatione operationis naturæ in illis, ita, vt de naturæ arcanis in generatione & transformatione prædictorum nihil remaneat, quando fit cognitum secundum eorum occultum, & manifestum. Et hæc consideratio est omnino necessaria arti Alchemiæ, quia sine ipsa, impossibile est vt sciat, vtrum possit sequi naturam, vel non: qua consideratione habita, quia visum est ei, quòd possit sequi naturam, ingeniata est humano ingenio mirabili ac diuino simul vnitè sequi naturam in earum transmutatione. Et tales scientiæ, sunt de rebus, & earum accidentibus & proprietatibus. Sed ars fossoria, quæ fodit ferrum, considerat loca in quibus generatur & reperitur, & ipsius electionem & purificationem à sordibus suis per ignes, & bonitatem & malitiam: non autẽ considerat ex quibus, & quantum sit, & qualibus, nec ex quibus principijs sit, nec modũ mixtionis & generationis ipsius, cum hoc sit de consideratione scientiarum superiorum. hanc

autem sequitur ars, quæ per malleorum ictus, & concussiones ferra ignita extendit in virgas diuersas, in magnitudine & paruitate. Et hanc sequuntur artes plurimæ, accipientes de hoc substantiuo, sicut & quantum sibi sufficit: vnde quidam. Ars facit anchoras ex eis pro nauibus, quædam vomeres, quædam falces, quædam forpices, quædam enses & gladios, quædam frena pro equis, quædam galeas, quædam clauos, & quædam in longissimis filis exilibus extendit, ex quibus quædam facit acus ad consuendum, quædam hamos ad pisces hamandos, quædā loricas, & sic plurimæ artes consequuntur ad idē substantiuum, secundum genus: & quædam variant, secundum diuersam acceptionem ipsius in eis, scilicet considerando accidentia varia & diuersa in ipso subiecto. Et istæ artes sunt de accidentibus diuersis, consideratis in rebus eisdem. Similiter dicimus in metallis alijs, & in ligno, & in lapide, & lana, & lino: quia infinita sunt accidentia, per quæ artes considerantur in rebus, similiter in entibus rationis, talis diuersitas accidentium reperitur omnino, sicut patet in Grammaticis, Dialecticis & Rhetoricis, quæ sunt de tali ente. Similiter subiectum scientiæ medicinæ & partes eius, subalternantur naturali philosophiæ, & est scientia vera: quia oritur ex principijs veris, & subalternatur naturali philosophiæ, quæ est scientia vera. Et sicut ad scientiam de anima, sequitur scientia vegetabilium, & de sensu & sensato, & de somno & vigilia, & de animalibus, & de sanitate & ægritudine, & de intellectu & intelligibili, & de morte & vita, & de iuuentute & senectute, propter diuersitatem animæ, & diuersitatem partium eius, & diuersitatem passionum ipsius: Sic ad scientiam de mineralibus, sequitur scientia Alchemiæ, propter diuersitatem metallorum, & transmutationem ipsorum ad inuicem, in suis mineris, & transmutationem suorum principiorum, diuersam factam à natura, in generationibus diuersarum rerum, in quibus ars mirabiliter administrata, conata est sequi naturam, in transmutationibus metallorum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

sibi hoc nomen, scilicet Alchemiæ vendicauit. Si ergo scientia mineralium est vera, ergo & scientia Alchemiæ est vera omnino, & eius partes sequentes eam. & sic de omnibus artibus & scientijs. Causa autem eorum quæ dicta sunt, est solum vt demus intelligere, quòd omnes artes & scientiæ subalternatæ, quantumcunque descendentes sint, & in fine sunt veræ: quia oriuntur ex principijs veris. ergo & ars Alchemiæ ob hoc est necessariò vera. Cum autem à principio introitus ad hanc artem, incepissemus gustare aliquid, fuit statim nobis visa facilis, sicut ferè omnibus accidit prima facie, qui intrant ad eam, & dubia valde pauca & leuia, quæ quasi spernebamus, occurrebant nobis: sed cum valde vlterius gustaremus, percepimus, quòd eramus decepti, & fueramus tanquam pueri lactantes, ignorantes masticationem durarum rerum & difficilium, & non potentes: & sicut cum iuuenes imprudentes, volētes ambulare per semitas senum & sapientum, credentes scire quod nesciunt, & senes antiquos sapientes reputant ignorare. Conuersi ergo vidimus quod oportet senum consilio nos penitus adhærere, & ab eo non recedere: & tunc ceperunt emergere dubia plurima, & difficilia, & obscura, quæ quotidie nos molestant ad solutiones inueniendas, tam speculando quàm operando: & quanto magis studemus & inquirimus, tanto magis de nouo incurrunt. sic enim speramus finem huius artis verè attingere posse, diuina bonitate & clementia præposita, & sui gratia reuelante, si sit verax. Amplius dicimus, quòd sicut res se habent ad esse, ita se habent ad intelligi & cognosci: & per consequens ad significari: ideo ex hoc triplex modus in rebus repertus est, scilicet modus essendi, modus intelligendi, & modus significandi. Et quia veritas nihil aliud est, quàm adæquatio intellectus ad res ipsas, ideo intellectus cognoscendo res, concipit res prout sunt, & verificatur de rebus ipsis: vnde dicitur tertio Metaphysicæ, quod eadem sunt principia essendi rerum, & cognoscendi. Et quia conceptus rerum in intellectu, non suffici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

sunt nisi exprimantur, ideo modi significandi consequuntur illos, vt intellectus applicat conceptus suos ad res ad ipsas exprimendo, quomodo significent: & ideo intellectus, in quantũ intellectus, semper est verorum. Ab opposito ergo patet, quòd si intellectus cognoscit res, non prout sunt, quod tunc est inadæquatio & obliquitas intellectus ad res ipsas: ergo necessariò modus intelligendi non est verus sed, falsus: & habent se ambo isti intellectus, sicut habitus & priuatio. propterea intellectus obliquus abusiuè dicitur intellectus, & hoc ideo, quia caremus nomine proprio eius, ad exprimendum ipsum. Si igitur intellectus, siue modus intelligendi, est inæqualis & falsus, ergo & modus significandi necessariò. Cum ergo esse rerum, semper sit verum de se, ergo & intellectus, qui super eas fertur, directè, semper erit verus: quia res directè intelligit & cognoscit prout sunt: ergo & modus significandi necessariò erit verus. si autem obliquè & falsè, ergo obliquus & falsus, ergo & modus significandi obliquus & falsus: necessariò, & veritate priuatus. Ergo & propositiones ex eis cõpositæ similiter se habebunt, quia ab eo quod res est, vel non est, dicitur oratio vera vel falsa. Si ergo ponimus artem Alchemiæ realiter esse veram, ergo ad hanc veritatem habendam & cognoscendam, oportet quòd intellectus directè super eam feratur, & sic intellectus & modus intelligendi est verus: ergo & modus significandi est omnino verus. Est quia ens, & verum, & vnum, conuertuntur; vt patet ex quarto Metaphysicæ: Ergo oportet necessariò vt intellectus & modus intelligendi, vno modo super Alchemiam feratur. Ergo & modus significandi realiter erit vnus. Pluribus ergo modis, & infinitis conuenit intellectui, super ipsius cognitionem obliquari, & deuiare ab intellectu & cognitione istius vnitatis & veritatis, sicut in operantibus & suis operabilibus quotidiè patet. vnde vult philosophus secundo Ethicorum, quòd bonum & rectum, vno solo modo sit, malum autem & obliquum, modis pluribus et infinitis: quia bonum et rectum stat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

in puncto, sed malum & obliquum, modis infinitis à puncto deuiat & recedit. Et hoc est vna ex causis potissimis, quare ars Alchemiæ apud ignorantes dicitur falsa & sophistica: ponunt enim se ad iudicandum de eo, quòd non habent potentiam iudicandi, cum sint priuati in eo modo essendi, modo intelligendi & cognoscendi, & modo significandi, de hac ipsius inuariabili vnitate. Nam vnusquisque bene iudicat de ijs, quæ cognoscit, & eorum est bonus iudex, vt dicitur primo Ethicorũ. Ergo per oppositum, nullus bene iudicat de ijs, quæ non cognoscit, nec eorum penitus est bonus iudex: præsertim cum iudicium operabilium in operibus causatur, vnde dicit philosophus quinto Politicorum. Vnum enim, quod impossibilium aut difficilium est, eos, qui non communicauerunt operibus, iudices fieri studiosos. Et est sciendum, quòd a s sta quasi sola inter omnes mundi, in sui doctrina, vtitur n inibus proprijs, & extraneis, & inusitatis, & allegorijs, & nigmatibus, & metaphoris, & æquiuocationibus, & trãssumptionibus, & inuolucris, & prosopopæis, & hyperbolis, & i onijs, tam practicè quàm speculatiuè, cum ipsa omnes artes & scientias ad se trahat, & immisceat se eis: propter quod necessariò est difficilis valde & occulta, nec non ardua & tenebrosa, sicut patebit in tractatu inuestigationis ipsius, & eius principium, vnde & causa. Notandum est super hoc passu, quòd ratione eius, quod primò occurrit intellectui, practicus intellectus est, præcedit speculatiuũ: sed ratione ordinis et doctrinæ tractandæ, vt possimus deuenire per inuestigationẽ in cognitionem veram, & rectam operationem ipsius, speculatiuus præcedit practicum, & hoc est ratione in omnibus operabilibus. Quæ enim priora sunt in intentione et mente, posteriora sunt in doctrina speculatiua, et modo operandi, peruenimus ad opus vltimò, et non aliter. Est tamen sciendum quòd speculatiuus intellectus et practicus secundum modũ prædictum, dicuntur sic largo modo etiam impropriè. Dicitur autem propriè intellectus speculatiuus, qui versatur

circa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

circa philosophiam & theoricam, id est, speculatiuam. Practicus autem qui versatur circa philosophiam practicam, id est moralem. vnde dicitur sexto Ethicorum, quòd intellectus speculatiuus est subiectum scientiæ & ignorantiæ: practicus autem virtutis & vitij. Ideo per intellectum speculatiuum, dicitur quis sciens & ignorans: per practicum autem, dicitur bonus & malus: propterea quòd finis scientiæ speculatiuæ propriè est veritas, practicæ verò opus, vt dicitur secundo Metaphysicæ. Ideo speculatiuus est in affirmatione & negatione: practicus autem in electione & fuga, vt patet sexto Ethicorum. Et hoc modo intellectus speculatiuus, non præcedit practicum, nec econuersò, sed ambo æqualiter diuidunt intellectum, & continentur æqualiter sub intellectu. Et hoc modo philosophus diuisa philosophia, prima sui diuisione, in actiuam & contemplatiuam, diuisit in sexto & nono Metaphysicæ contemplatiuam, id est speculatiuam, siue theoricam, & naturalem, mathematicam & metaphysicam, quæ est theorica. Et alibi diuidit actiuam, id est practicam, siue moralem in monosticam, id est, Ethicam Oeconomicam, & Polyticam. Omnes autem aliæ, quæ dicuntur practicæ: non dicuntur actiuæ, sed practicæ, id est factiuæ. Ideo artes sunt habitus factiui solum, vt dicitur sexto Ethicorũ. Earum enim operatio, transit in materiam exteriorem, & facit formas artificiales: & hoc propriè artibus mæchanicis pertinere videtur. Aut sunt factiui, id est ministrãtes naturæ, & sequitur forma naturalis, non artificialis, vt est ars medicinæ & Alchemiæ, propterea quod sanitas introducta per artem medicinæ, non est artificialis, vt habetur ex altero Metaphysicæ. quia ibidem dicitur sic: Quædam fiunt ab arte & casu, vt sanitas, quia in ea est aliqua pars, quæ est principium motus generationis: quædam ab arte solum, vt domus, quia in eius materia non est principium motus generationis, sed in alio, propter quod quædam erunt sine habente artem, vt sanitas: quædam verò non, vt domus. Ideo dicitur libro eiusdem, quòd potestas ædifi-

catiua non existit in ædificio: sed petestas artis medicinalis existit in sanato, sed non quantum sanatum. vnde in secundo eiusdem dicitur, quòd principium motus in actiuis & factiuis est in agente & faciente exteriori, in naturalibus autem est in seipsis. Cum ergo principium motus generationis, in materia Alchemiæ sit intrinsecum, quamuis administratio sit extrinseca: ergo ipsa est naturalis, & non factiua, nec actiua. Et quamuis potentia artis ædificationis, non sit in ædificato, & potentia artis medicinalis sit in sanato, non in quantum sanatum est, tamen in arte Alchemiæ est aliud, quàm potentia artis Alchemiæ est in metallo sanato, in quantum sanatum est. & hoc idem est, quia sua potentia fundatur in forma substantiali, quæ datur, & infunditur, & permiscetur metallo sanato, & permanet sicut perfectibile cum suo perfectibili, cum principium generationis & transformationis sit intrinsecum. hoc enim potentia transmutationis, & virtus non est naturæ solius, cum non reperiatur in rerum natura: nec etiam artis solius, cum non sit forma artificialis, sed opus naturæ, prout ministratur & dirigitur ab arte voluntate diuina.

Capitulum secundum, in quo introducit generaliter in partem practicam veritatis artis Alchemiæ.

Postquam ergo declarauimus secundum rationem, modum speculatiuum generalẽ veritatis istius artis, nunc modum practicum generalem narrabimus, qui est eius finis, in cuius acquisitione ars seruit & ministrat naturæ. Dicimus ergo, loquendo secundum naturam rerum & rationem, quæ ex earum natura propria potest dici secundum sapientes, ad cognitionẽ essentiæ quarũlibet rerũ, quod nõ procedũt, neque generantur aliqua, nisi ex suis principijs proprijs & vniuocis, vt patet ex altero Metaphisicæ. Non ergo naturalia,

lia, nisi ex suis principijs naturalibus: nec scientia alia, nisi ex suis principijs scientialibus: nec artificialia, nisi ex suis principijs artificialibus procedunt, nec generantur. Dico autem, principia, causas, partes, & elementa proxima suorum compositorum, esse ex quibus sunt, vel fiunt, vel manant. Vnde dixit philosophus octauo Polyticorum, Eorum quæ consistunt, illæ sunt partes consistẽtiæ, sine quibus totum non erit: & quemadmodum principia inter se sunt differentia, sic & principiata. Ex diuersitate ergo principiorum naturæ, accidit diuersitas naturalium. Idem etiam est in scientijs, & in artibus. Vbi ergo deficiunt principia, necessariò deficit processus & generatio eorum, quæ videntur debere posse oriri à principijs: quare ex eis non poterit esse natura, neque scientia, neque ars. Ergo vbi reperiuntur principia naturæ, & scientiæ, & artis: ibi videtur posse esse natura, & scientia, & ars. Ergo & naturalia, & scientialia, & artificialia, quæ possunt ab illis oriri. Quia ergo principia naturæ mineralia, in generatione corporum metallorum apud sapientes reperiuntur, & possunt subijci regimini & ministrationi artis Alchimiæ: ergo possibile est, vt ex eis procedant siue generentur res naturales metallicæ: sed res naturales Metallicæ sunt, aut materia earum, aut forma, aut compositum ex eis: Ergo videtur possibile, aliquod istorum per artem Alchemiæ posse generari ex illis: sed non materia, neque compositum, siue perfectum sit siue imperfectum, cum ipsa sint subiecta soli operationi naturæ, vt alibi iam ostendimus. Ergo forma naturalis ex illis principijs mineralibus naturæ, videtur posse generari ab arte Alchemiæ, scilicet ministranti naturæ, quo generatio talis formæ, quia nullo modo visa est, posse pertinere naturæ soli, cum ipsa nusquam visa fuerit generata in aliqua minerarum. Ergo arti Alchemiæ propria pertinere videtur. Et quamuis principia mineralia corporum metallorum sint eadem, vel omnino similia apud artem, & apud naturam, tamen ea quæ procedunt & generantur à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

principijs, sunt diuersa, sed tēdentia ad vnum finem scilicet: quia sicut natura generat ex suis principijs mineralibus, principia corporum metallorum mineralia, ex quibus facit compositum perfectum & imperfectum: ita ars Alchemiæ, ex eisdem principijs corporum metallorum, elicit & generat formam compositi perfectam, vt perficiat composita imperfecta ad vnum finem, scilicet ad aurum. Neque mirandum est, si ex eisdem principijs mineralibus corporum metallorum, ars generat aliud quàm natura, scilicet ars formam, & natura compositum: quia eo modo quo regimen artis est diuersum à regimine naturæ in eisdem principijs, & similiter: eodem modo et principiata ex illis procedentia, vel generata erunt diuersa & similia necessariò. Nam omne quod fit, necessariò fit ex ente in potentia scilicet propinqua, & sic quod erat in potentia, fit in actu ab aliquo existente actu. Et quia hæc principia sunt in potentia, vt ex eis fiat compositum vel forma, ergo secundum diuersitatem agentis, generabitur forma, vel compositum. Generatio autem talis formæ scilicet nudæ à materia sua perfectibili & composito, est difficilimæ inquisitionis & considerationis: ergo & difficillimæ operationis vt habeatur operatum. Ergo & tota ars difficillimæ inuentionis, vt talis finis consequatur. Si ergo ars, Alchemiæ ratione, ministrauerit naturæ modum agendi in principijs naturalibus, & mineralibus corporum metallorum, videtur, quod principatum procedet & generabitur omnino ex eis, scilicet Elixir, quod est forma auri: quod quidem proiectum super imperfecta metalla, sicut super materiam, fiet ex eorum cōmixtione compositum, quod est aurum, & si non, non. In principijs autem non naturalibus, sicut sunt reliqua mineralia, ab eis aut naturæ contrarijs, sicut sunt animalia & vegetabilia, & eorum partes, & quæ ab eis procedunt, quis erit qui possit naturam sequi, in generando aliquod naturalium metallorum, scilicet materiam aut formam, aut compositum, cum nullus veterum sapientum po-

tuerit hoc, nec voluerit: & sic proculdubio à ratione, & à veritate, & experientia, & principijs, & intentione naturæ semotum omnino, & quantumcunque, & quomodocunque, & qualicunque ingenio vnusquisque voluerit ministrare naturæ. Sic similiter esse videtur in entibus rationis, vnde constructiones, & sillogismi, & argumentationes omnes, & ornatus, & ordines tractandi & loquendi, non nisi ex suis principijs, & proximis, & vniuocis, et elementis suis procedere possunt, non autem ex extraneis & alienis: vnde maxima pars in acquisitione omnium artium & scientiarum, est in omnibus introeuntibus, informari à principio principijs veris. Ideo dicitur primo Ethicorum: Videtur enim plus quàm dimidiũ totius esse principium, & multa manifesta fiunt per ipsum eorum quæ quæruntur. Amplius omnium rerum cognitio nostra incipit à confusis & indeterminatis, & completur in cognitione eorũ quæ sunt distincta et determinata, & in cognitione causarum et principiorum ipsarum rerum, & eorũ ex quibus ipsæ res constituuntur: propterea quòd prior est cognitio totius, quàm suarum partium: quia non potest haberi perfecta cognitio rerum, nisi resoluantur vsque ad sua principia, ex quibus constant. Et hoc est verum in omnibus naturalibus & scientijs, & artibus. Cognitio enim hominis primò occurrit nobis, post resoluitur in partes suas, quousque vltimò veniamus in cognitionem suarum causarum, & suorum principiorum, & suarum partium, ex quibus constat, vsq; ad elementa sua: & ibi completur perfecta cognitio hominis, & secundum naturam per se, & secundum moralem per se, & secundum medicinam per se, & secundum Theologiam per se. Similiter cognitio constructionis & syllogismi, & ornatus loquendi, occurrit nobis primò, pòst resoluitur in partes suas ordinatè, vsque ad sua principia & elementa ex quibus cõstat. Similiter & cognitio domus se habet: propter quod dicit philosophus primo Politicorum, ad cognoscendum quid sit ciuitas, minimè est compositus vsque ad incompositũ diuidere:

hæc enim minimè partes totius. Sic & ciuitatem. ex quibus corpora considerantes, videbimus, &c. Eandem etiam sententiam ponit in primo Physicorum. Et hæc est cognitio & doctrina resolutiua. Est & alia quæ dicitur cōpositiua scilicet quæ componit quæcunque illa diuisit, incipiendo à principijs & elementis, & finit ad composita. Et sic artem istam oportet procedere & procedit. cognitio ergo naturæ rerum vera, necessariò sumenda est à natura rerum, & à principijs sibi proprijs, & non alienis, vt patet per philosophum primo de Anima. quoniam eadem sunt principia essendi rerum & cognoscendi, vt dicitur tertio Metaphysicæ. Cognitio enim equi non sumitur à cognitione lapidis, nec principiorum lapidis, sed à cognitione principiorum equi similiter & in alijs. Videtur ergo ex ijs, quod cognitio auri & aliorum metallorum circa quæ versatur scientia Alchemiæ, & cæterorum Mineralium, cum primo occurrat nobis, sint confusa & determinata. Ergo si velimus eam distinctam & determinatam, scire oportet, quòd resoluamus ea in sua propria principia, & elementorū, ex quibus constant: quia ab eis habent esse suum: ergo ab illis eorum perfecta sumetur cognitio, & ex ijs procedēmus ad composita, vt habeamus perfectam cognitionem compositorum, scilicet metallorum. Si ergo volumus aliquid operari in transmutationibus corporum metallorum, scilicet vt perficiamus omnia ipsa in aurum, cum hoc minimè fieri possit absque cognitione suorum principiorum, & suarum partium ex quibus constant: Ergo oportet necessariò habere certam & determinatam cognitionem principiorum suorū, & suarum partium. Et quia nulla res perficitur, nisi ab eo, quod suæ naturæ est: Ergo oportet metalla transmutari, & perfici ab eo, quòd suæ naturæ est: cum ab extraneis sit impossibile: sic enim facit sapiens natura. Cum ergo non reperiatur in vniuerso aliquid, quod sit de ipsorum natura, nisi eorum propria principia, quæ sunt apud naturam, ex quibus cōstāt, sicut notum est, in ipsis & in suis mineris: Ergo per illa eadē

prin-

principia transmutabuntur, & perficientur apud artem, sicut apud naturam. Sed cum scientia mineralium, det nobis confusam & indistinctam cognitionem principiorum naturæ, in generatione corporum metallorũ: quia dicit quod sunt sulphur & argentũ viuum, & non dicit articulatè hæc principia, ideo oportuit hanc artem necessariò habere distinctam et determinatam cognitionem ipsorum, scilicet qualia sint illa principia, et quomodo sint: et qualiter se habeant in mineris metallorum: et quomodo omne metallum ex eis fiat: & quomodo ad inuicem transmutentur: et quomodo et quare tendant ad vnum finem, ita vt ex eisdem principijs, vel omnino quasi sibi similibus, possit sequi naturam, de articulando omnia hucusque ad vltimam simplicitatem, quod scientiæ mineralium pertinere non videtur: aliter enim impossibile esset, vt ars hæc posset finem, quem desiderat, adipisci. Et quia natura, in generatione corporum metallorum obseruat modum vnum quendam agendi determinatum in illis principijs, oportuit necessariò artem illum modum agendi inuestigare, et ipsum obseruare, quantum possibile est: quia aliter non posset sequi naturam. Et quia natura generat compositum, et ars formam, ex eisdem principijs, ideo quanta est similitudo eorum & differentia, tanta similiter est similitudo & differentia regiminis. Non ergò debuit regimen artis & naturæ esse omnino idem: postquam generata nõ sunt eadem. Postquam ergo ostendimus in hoc tractatu introductorio generaliter modum introductionis ad artem Alchemiæ, tam speculatiuè partis, quàm practicæ secundum id quod videtur possibile esse de veritate ipsius credenda, & pluribus validis rationibus repugnantiam patiatur: idcirco disposuimus ipsam exquisitissimè ventilare, et componere tractatum nouum, prolixum, qui discutiat vtramque partem, & per modum exquisitum ostendat cognoscere partem veram, qui intitulabitur, Prætiosa Margarita. Nouella, quam secundũ ordinem iste præcedit, sicut Præfatio vtilis & præambulũ. donec enim

memoria fuerit, oportet interrogare, & respondere inuicem, vt dicit philosophus tertio Rhetoricorum.

Incipit modus diuidendi pretiosam Margaritam nouellam in omnibus capitulis suis secundum ordinem, factus per Magistrum Bonum Ferrariensem physicum, qui ædidit librum istum.

Postquam compleuimus Dei fauente gratia, misericordis, excelsi, gloriosi, cum difficultate non modica, scribere secundum distinctionem congruam & ordinem, librũ istum, diligentius inquirere secreta & ardua arcana naturæ: ideo ne quis temerariè præsumat, eum compositum esse à casu siue fortuna, & absque ordine, assignabimus distinctionem ordinariam capitulorum & colligantiam, quam secundum ordinem habent à principio vsque ad finem. Cui autem cura & mens fuerit atque discretio, poterit capitulum quodlibet diuidere, & secare in partes suas, & partes in particulas, secundum exigentiam cuiuslibet capituli, quam curam illi relinquimus. Fuit enim visum nobis, hoc esse conueniens, quia propter magnam nouitatem, corporis huius tractatus, fuisset difficile posteris ipsum ordinatè diuidere, & diuisum in vnum colligere. Diuidetur ergo liber iste in duas partes. In prima ponetur proemium, in quo dat intentionẽ suã, causam intentionis, & causam processus. In secunda exequitur intentum, ibi: Et quia mos. Secunda diuiditur in quatuor partes: In prima arguit ad quæstionem, in secunda dat solutionem generalem, ibi: In hac admirabili. In tertia specialem, ibi: Quoniam quidem dispositiones. In quarta concludit omnia dicta in fine, ibi: Quia finis, Prima diuiditur in duas. In prima arguit ad partem negatiuam, in secunda ad affirmatiuam, ibi: Ad contrarium autem, Pars, in qua ponit generalem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

generalem solutionem, diuiditur in duas: quia primò tenendo cum affirmatiuis rationibus dictis, affirmat, & dicit in genere, hanc artem esse veram. In secunda reiterato aggreditur, & nititur probare eam esse veram, ibi: Postquam determinauimus & probauimus abiuramus, &c. Pars prima diuiditur in duas, quia primò facit quod dictum est, dicendo, quæstionem difficilem esse, & causas difficultatis eius, & modum introductionis, inuestigando veritatem ipsius. Secundò ostendit modos omnes, & causas difficultatis istius artis, introducendo amãtes eius ad semitã per varias autoritates philosophorum, ibi: Dicimus ergo. Ista pars, Dicimus ergo, diuiditur. Secunda, est primò sciendum, quòd sicut quælibet scientia & ars, alia est de se vna non multiplex, cum sit vnius generis subiecti, quamuis partes, in quibus diuiditur, sint plures & diuersæ, & instrumenta & adminiculantia sint plura & diuersa, quibus fit introitus ad complendam doctrinam fiendam, sic & ista. Et quia non fit completa nec perfecta doctrina, nisi aperiantur introitus & meatus cum suis clauibus, quibuslibet dignè intrare volentibus, ad illuminandas tenebras, et referendas difficultates veterum, existentes in terminis & propositionibus suis: ideo hæc omnia dilucidè aperire cupiẽtes, dicimus, quòd prius hæc diuiditur in tres: In prima ostendit omnes modos difficiles istius artis, quibus fit impedimentum, cuilibet intranti ad hanc artem, ne verum adipiscatur finem ipsius. Secundò apponendo quæ dixit, tractat de quibusdam magnis obscuritatibus, pertinentibus magis ad speculationem istius artis, ibi: Narrauimus sufficienter. Tertiò tractat de quibusdam obscuritatibus alijs, pertinentibus potius ad practicam & operationem, ibi: Postquam narrauimus terminum. Secunda pars, ibi, Narrauimus sufficienter: diuiditur in partes sex. In prima, ne quis putet hanc scientiam esse multiplicem, & diuersis modis, & in diuersis rebus operationem suam impendere, ostendit eam esse vnam, vnimodè per omnem modum: In secunda

ostendit, scientiam hanc, & eius operationem, partim esse naturalem, & partim diuinam, ibi: Amplius ars. Tertiò ostendit hanc scientiam non pro sapientibus omnibus esse, propter errorem, qui fit in complemento operis, ibi: Cum naturalia & eorum causæ. Quartò ostendit causam, quare sic obscurè scripserunt eam philosophi, & quibus data sit, & quibus non, ibi: Nunc dicimus & naturæ. Quintò ostendit quòd philosophi tetigerunt eam misticè in omnibus artibus & scientijs, & quòd eorum lapis similatus est omnibus rebus mundi: & soluit antiquorum opiniones, quas Aristoteles quasi vbicunque reprobat, ibi: Antiquissimi philosophorum. Sextò improbat Sophistas & omnes alios, dicendo artem de se esse leuem, breuẽ & nobilem, ibi: Moderni autem. Illa pars: Postquam narrauimus: diuiditur in quatuor partes. In prima tractat de fermento, & quid sit, quomodo ingrediatur in cõpositionem lapidis philosophorum: & similiter de corpore, anima, & spiritu, qualia sint, & quomodo ibidem ingrediantur in compositionem lapidis philosophorum, ibi: Et quia diximus. Tertiò tractat de Theriaca & veneno, quòd sint, & quomodo ingrediantur in compositionem lapidis philosophorum, ibi: De coagulatiuo quoque. Illa pars: Quoniam quidem dispositiones: In qua incipit soluere in speciali, sciendũ est, quòd nõ poterant solui argumenta, nisi præcognitis quæ dicta sunt: & similiter quæ dicta sunt, nec introitus etiam operiri ad ad artem. Solum enim Geberum inter philosophos, quos vidimus, huius artis inuenimus tradere modum inuestigandi & intrandi ad artem, in Summa sua, quamuis valde difficilem. Ibi enim tenet, stilum & ordinem tradendi scientiam Alchemiæ, per modum doctrinæ, tam speculatiuæ partis quàm practicæ. Suum autem librum de inuentione perfectionis, quem dicit præcedere, nondum vidimus. Diuiditur autem hæc pars in partes tres: In prima soluit maiorem partem argumentorum: In secunda quia vltima ratio philosophi videbatur difficilis solutionis, cum quibusdam alijs præmittit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

mittitquædam naturalia necessariò præcognoscenda, ad illorum solutionem, & post soluit, ibi: Rationi autem vltimæ. Tertiò tractat de modo generationis auri, & aliorum metallorum ex suis primis principijs, secundum naturam: & quomodo ars debet sequi naturam in hoc, ibi: Cum omnis generatio. Prima pars diuiditur in quatuor, quia primò soluit decimamquartam rationem ex argumentis: secundò roborat solutionem decimæ quartæ rationis, tractando de materia & proprietatibus & passionibus metallorum, ibi: Dicimus ergo. Tertiò ex dictis mouet quandam dubitationem, & remouet, ibi: Dubitabunt tamen aliqui. Quartò ex dictis mouet aliam dubitationem, & remouet, soluendo scilicet rationes, ibi: Amplius idoneæ. Illa pars scilicet. Rationi autem vltimæ: Diuiditur in tres, quia primò facit quod dictum est: secundò ex dictis mouet quandam dubitationem, et remouet, ibi: Dubitabit autem aliquis. Tertiò ex dictis aliam dubitationem mouet et soluit, ibi: Adhuc autem. Illa pars scilicet. Cum omnis generatio: Diuiditur in tres, quia primò, vt omnia dicta comprobentur, reducit ea ad naturales causas, ostendendo in generali, quod dictum est, et soluendo alias rationes: secundò ostendit hoc idem in speciali scilicet quomodo, et in quibus determinatè ars potest et debet sequi naturã, demonstrando signa artis, quomodo sunt similia signis naturæ in generatione ista, ibi: Dicamus denuo quòd. Tertiò roborat hæc dicta à proportione et simili, ostendens similitudines pulcherrimas, decoras & mirabiles de generatione fœtus ex vtroque spermate, & auis ex ouo comparando generationem auri, et lapidis philosophorum, ex sulphure & argento viuo ad generationem illorum, ibi: Quia locus sumptus à simili.

Explicit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

INCIPIT NVMERVS ET ORDO omnium pretiosæ Margaritæ nouellæ in arte Alchemiæ.

Capitulum primum, in quo disputat & probat, artem Alchemiæ non esse veram. Capitulum secundum, in quo disputat et probat, artem Alchemiæ esse veram. Capitulum tertium, in quo ponit determinationem generalem, quã declarat pòst, et ostendit causas, et modos difficilis istius quæstionis: et ostendit causam et modum processus de tali solutione quæstionis istius. Capitulum quartum, in quo ostendit omnes modos et causas difficultatis istius artis. Capitulum quintum, in quo ostendit, quòd ars hic sit tantum vnica, non solùm quo ad materiam, sed per omnem modum. Capitulum sextum, in quo ostendit, quòd hæc ars partim naturalis, et partim diuina, et quòd per ipsam philosophi antiqui fuerunt vates de futuris miraculis diuinis. Capitulum septimum, in quo ostendit errorem omnium desiderantium rectè operari, quæ est in fine operis, scilicet in compositione Elementorum, et quòd hæc ars non est pro omnibus sapientibus. Capitulum octauũ, in quo ostendit, quomodo ars hæc inuenta sit, et quibus data sit, et quibus non, et quare sic obscurè scripserunt eam philosophi. Capitulum nonum, in quo ostendit hunc lapidem similari omnibus rebus mundi, et quot, et quæ sint nomina eius, et quòd philosophi huius scientiæ, tetigerunt eam, cum omnibus alijs scientijs, et soluit operationes antiquorum, quas Aristoteles in philosophia reprobat. Capitulum decimum, in quo reprobat sophistas et deceptores, et cãtradictiones, et ostendit artem de se esse breuem et leuem, et nobilitatem et veritatem eius ostendit. Capitulum vndecimum de fermento, et modis, et conditionibus, et proprietatibus eius, et conuersione, quam facit secundum philosophos huius artis. Capitulum duodecimum, in quo ostendit quot sint elementa lapidis philosophorum, & quomodo in ipso

conue-

conueniant, & in auro, & in omnibus mixtis, & similiter in cœlestibus, secundum antiquos philosophos huius artis. Capitulum decimumtertium, in quo ostendit quid sit Tyriaca & venenum in hoc lapide, secundum antiquos philosophos huius artis. Capitulum decimumquartum, in quo ostendit, quid sit coagulum, & quid lac in lapide philosophorum, & quid masculus & fœmina, secundum antiquos philosophos. Capitulum decimumquintum, in quo probat hanc artem veram esse tripliciter, scilicet primò autoritatibus: secundò rationibus: tertiò à simili & exemplis. Capitulum decimumsextum, in quo soluit rationes contrarias, dictas cum quæstionibus intercidentibus & notabilibus. Capitutulum decimumseptimum incidentale, in quo roborat solutionem dictæ rationis ostendendo materiam metallorũ, cum causis suis & proprietatibus & passionibus, & ex qua materia sit lapis philosophorum. Capitulum decimumoctauum incidentale, in quo ex dictis probat, quòd sulphur sit pars materialis, cum argento viuo auri, & lapidis philosophorum, & soluit. Capitulum decimumnonum incidentale, in quo probat quòd sulphur solum sit materia lapidis philosophorũ & auri, secundum antiquos philosophos, & soluit. Capitulum vicesimum, in quo præmittit quædam ad solutionem vltimæ rationis philosophi, & aliarum non solutarum, prius loquens de actu & potentia, & perfecto & imperfecto in rebus, & soluit rationem. Capitulum vigesimumprimum incidentale, in quo probat, quòd ex ære & ferro non possit fieri aurum & argentum per Alchemiam, & soluit. Capitulum vigesimum secundum incidentale, in quo probat metalla imperfecta non conuerti in aurum à natura in mineris, & soluit. Capitulum vicesimum tertium, in quo tractat de principijs metallorum in generali, & eorum generatione & transmutatione ad Metalla, secundum naturam: ostendens quomodo ars possit sequi naturam, & soluit ex ijs rationem 18. et 19. etc. Capitulum vicesimum quartum, de principijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

metallorum in speciali, & metallorum generatione secundum intentionem naturæ, et de signis generationis, ostendens quomodo ars debet simili modo sequi naturam, & similibus signis, & similibus principijs in generatione lapidis. Capitulum vicesimum quintum, de similitudinibus generationis fœtus ex spermate, & sanguine menstruo, & artis ex ouo comparando generationem auri ex sulphure & argento viuo, & lapide philosophorum ad generationem ipsorum. Capitulum vicesimum sextum & vltimum, in quo imponens finem tractatui, concludit & expilogat vera esse quæ dixit.

Significat posteris æditor & aggregator quæstionis istius, quòd plura notabilia scripsit in marginibus istius libri, ad declarationem quorundam dictorum maiorem, quæ sub certo numero sigillauit per capitula infra scripta, ad hoc, ne aliquis existimet, quòd alter addiderit & subscripserit. Sunt aũt omnia numero 26. In proemio notabilia et in capitulo 2.1.

In Capitulo. 3.1. 4.1. 6.2 7.1. 9.2. 10.1. 11.3. 12.1. 13.1. 15.2. 16.2. 19.2. 20.2. 23.2. 24.3. 26.1.

Quòd si quæ alia superaddita fuerint, huius autoris non esse censentur. Et quia quilibet sapiens tenetur addere in sciẽtia quod deficit, vt vult Ptolemæus in Centiloquio: Ideo composuimus tractatum hunc mirabilem, cum notabilibus dictis: quia ignotus erat modus inuestigationis & inquisitionis veritatis, scilicet huius quæstionis, & istius occultæ artis. vnde philosophus primo Ethicorum dicit: Omnis est apponere, quod deficit naturæ & artium facta sunt additamẽta, &c. Neque deficiebant de esse artis omnino, sed solùm modus inuestigationis et introductionis illis, qui eius veritatem et finem desiderant adipisci. neque similiter ob prolixitatem transiuimus metam, cum natura eius hoc requirat, vt patet procedendo suis in locis: vnde Aristoteles primo Ethicorum: Disciplinati enim est in tantum certitu-

certitudinem inquirere, sed vnumquodque genus in quantum natura eius recipit, &c. Docet etiam similiter difficiliũ, & occultorum magnæ facultatis & speculationis autorem, plura dicere et definire, quàm sciat in opus ponere, vt elicitur ex verbis philosophi secundo Ethicorum: propter quod, quamuis ab operatione etiam, & finali adhuc vsque simus suspensi & immunes, tamen occulta, & difficilia, & ardua ad ipsius introitum & inuestigationem aperuimus: de quibus enim ne scimus, tamen accepimus existimationem quandam, vt dicit philosophus tertio Rhetoricorum.

INCIPIT PRECIOSA MARGARITA NOVELLA, QVAE EST INuestigatio artis Alchemiæ, scilicet, Vtrum sit omnino apparens & existens, aut solùm apparens & non existens.

Procœmium, in quo aperit intentionem & causam dicendorum.

QVIA consueuit, non solùm apud antiquos speculatores & inquisitores veritatis arcanorum naturæ, sed etiam modernos, inquiri & disputari, Vtrum ars Alchemiæ, ministrans naturæ, sit omnino apparens & existens, aut solùm apparens & non existens: Ideo gratia huius ipsam inquiramus, & disputemus, nõ superficialiter, vt consueuerunt, sed profundè & exquisitè valde: ita vt quilibet doctus, secundum rationem cognoscat quæ pars tenenda sit, & vtrum ipsius operationi vel non, debeat insudare. In istius tamen quæstionis difficilem & obscuram veritatem eliciendo, & annexorum suorum, quæ cum ea insurgunt, sæpius dubitamus, temporibus anniculatis, donec nunc visum est nobis, vt ipsius inuestigationem & dubitatorum solutionem aggrediamur, quod prædecessores nõ sic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

fecerunt. vnde philosophus, hunc modum inquirendi veritatem in rebus insinuans, in principio tertij Metaphysicæ, sic dicit ad literam: Inest autem inuestigare volentibus, præ opere bene dubitare, posterior enim inuestigatio, priorum est solutio dubitatorum. Soluere enim non est ignorantis vinculum, sed mentis dubitatio. Hac de re demonstrat: in quātum enim dubitat, in tantum ligatius est passus, impossibile enim vtrisque procedere ad quod est antè, propter quod oportet difficultates omnes speculari prius, harumq; causas. Et quia quærentes sine dubitatione, primò similes sunt, quò oportet ire ignorantibus, & adhuc neque cognoscit quando quæsitum inuenit, aut non. finis enim huic non est manifestus, prædubitanti verò manifestus. Amplius necesse est habere ad iudicandum eum qui audiuit, velut aduersariorum & dubitantium omnis rationis, &c. Dicimus denuò, quòd non contingit demonstrantem descendere de genere in genus, nec ascendere, vt dicit philosophus primo Posteriorum. Quælibet enim sciētia habet proprium genus subiectum, de quo propriè passiones demonstrantur per suas dignitates & principia. Similiter passiones debent ostendi de subiecto, cui primò & per se insunt, et non de alio, vt vult idem. Vnde subalternans scientia & generalis, ostendit passiones generales de suo subiecto generali: quia primò & per se insunt ei: subalternata autem & specialis, hoc idē facit de suo subiecto speciali. vnde passiones lineæ, in quantum linea Geometria ostendit: Linea autem visualis, in quantum visualis perspectiua, & non conuertitur. Per quod patet, quòd declarantes aliquid in aliqua scientia, debent scire passiones subiecti, cui primò insunt, & dignitates, & principia in illa scientia, & ex ijs declarare, & non cū omnibus & extraneis. Similiter est in artibus. Et hanc eandem sententiam declarat nobis Auicenna in medicina capitulo secundo libri de Subiectis medicinæ. Ex quibus liquidò innotescit, quòd non potest philosophus naturalis, in quātum naturalis, nec philosophus Mineralium, hanc inuestigare quæ-

stionem

ctionem: solus ergo Alchemista, quia philosophiæ de Mineralibus subalternatur in mente, hoc est, potest inuestigare, cum ipse solus de hoc dubitet & sciat, tanquam suæ propriæ considerationis. forsitan etiam quod Metaphysicæ pertinet inuestigatio hæc, sed non similiter sicut huic. Naturales tamen quàplurimi sapientes, non bene dubitantes, neque idoneæ, sed in superficie inuestigantes, disputauerunt & determinauerũt eam quidam veram omnino, & quidam sophisticam iudicauerunt: quorum nullus sciuit, nec potuit hoc aggredi, etiamsi verum iudicauerit. Quidam etiam Alchemistarum, sicut Geber & Morienus, in suis Alchemicis, ipsam disputauerunt, tanquam potentes hoc, sed valde breuiter & obscurè, arguentes ad partem negatiuam, & soluentes: ad affirmatiuam autem, solum quædam exempla adducentes, & sermonibus typicis & figuris affirmantes, & docentes, artem esse omnino veram. Nos ergo, cum in Alchemia aliqua ex terminis eius & dictis sapientum veridicorum veterum nouerimus, hanc dubitationem cum auxilio Dei aggredientes, sicut docentes, cum explanatione prolixa aperiemus eam ordinatis capitulis distinguendo.

Quia consueuit, &c.) Notandum est, quòd cum subiectũ alicuius artis vel scientiæ, & eius propriæ paßiones fuerint nota & manifesta omnibus, vel pluribus sapientibus, non egent inuestigatione primò et probatione, postea declaratione, vltimò autem experimentatione. si fuerit finis eius ad opus, quantum experimentum rationem certificat præcedentem. Cum ergo subiectum huius artis, si sit verum, vel falsum, sit ignotum, vel immanifestum, cum suis proprijs paßionibus, et extraneum apud plurimos sapientum, necessariò eget inuestigatione, probatione, & declaratione, vt veritas medullitus discernatur, & si quid contra hoc apparentiæ vel falsitatis occurrat, discutiatur et reprobetur: quia vnaqueq; scientia & ars, siue medicina sit, siue non, habet in sui doctrina proprias dubitationes & responsiones, sine quibus non potest fieri per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

fecta doctrina. Est autem artium triplex genus, vt dicitur secundo Physicorum. Quia aut est dispositiua materiæ, aut efficiens formæ, aut vsualis. Sub ijs autem non ponitur Alchemia, cum ipsa non sit Mechanica, quod si concedatur, ipsa erit dispositiua & efficiens simul, non autem vsualis. Ipsa enim veraciter docet cognoscere materiam, quæ est de intentione naturæ, omnes alias excludendo, & præcipit super illam modum dispositionis & informationis, secundum aptitudinem materiæ, quod totum cognoscit vnus artifex, & efficit, & potest vti, & non. Sunt & aliæ artes ab ijs non absolutæ, id est, artificiales, sed potius naturales, sicut ars medicinæ, & ars plantationis, & insertionis plantarum, & vzifur, & vitrorum: quia ex parte ministrationis sunt artes, ex parte autẽ formæ sunt naturales, quia quorumcunque formæ & operationes sunt naturales, ipsa sunt à natura: Et ars Alchemiæ talis est. Est & aliud genus artium, de non entibus in rerum natura, sed de entibus factis ab intellectu, sicut Grammatica, Logica & Rhetorica. Et sub hoc genere non est hoc. Et quia in omnibus artibus speculatio & inuestigatio operationem præcedit necessariò, ideo hic tractatus præcedit omnes. Speculatiui enim intellectus finis est veritas, quam nunc inquirimus & primò. Practici verò opus, quod eum sequitur, vt patet ex secundo Metaphysicæ, & sexto Ethicorum, quod post desideramus: quia posterius non absoluitur à priori. Et quia cuiuslibet artis & sciẽtiæ finis est in infinitũ et eorũ quæ sunt ad finẽ, nõ in infinitũ, vt dicitur primo Politic. Ideo hic tractatus necessariò prolixius fuit. vnde philosophus in hunc modũ.

Notandum quòd philosophus primo de Anima, docet, hunc eundem modum inuestigandi, & ratio est: quia sic deuenimus in cognitionem causæ, vnde in secundo Posteriorum dicitur, De eo quærunt omnes quæstiones: quo cognito, cessat omnis quæstio. Hoc autem quod quæritur, est causa siue mediũ, vt ibi dicit. Ergo cognito medio quæstionis vnius artis, cessabit quæstio. Ergo solum apud scientes ipsum, aut per inuestigationem

gationem appropinquantes ad ipsum: quia hoc non cessat, quamuis tamen congrue & inutiliter conentur ipsam defini re & determinare: quia non potest aliquis quæstionem aliquam determinare, nisi cognoscat medium primò, aut per inuestigationem appropinquet ad eius cognitionem. Videtur similiter irrationabile, aliquem ponere se in opus eius, nisi inuestigatione causæ, siue medij præcedente. Est autem causa siue medium multiplex, scilicet intelligibile, reale, siue sensibile, naturale, & artificiale. & quia, cuius est dubitare, eiusdem est inuestigare: ergo Alchemistæ pertinet hæc inuestigatio, ipsius etiam est operatio, & non alterius: ergo & inuestigatio & dubitatio. Non ergo, ignorante hoc, temeraria ex abrupto prorumpant, affirmando vel negando artem hanc, cum hoc non possint, nisi dubitatione congrua præcedente, ad quam in uestigando consequatur. Vltimò verò, operatio proposita, si sit possibilis, quia qualis operatio talis & inuestigatio comprobatur: ergo et talis dubitatio. qui enim dubitat bene, inuestigat bene, ergo operatur bene, & qui malè, malè, in impossibilibus rebus: impossibilia autem non inuestigantur.

Caput I.

IN QVO PROBAT AR- tem Alchemiæ non esse veram.

QVOD *debeamus arguere primò destructiuè siue negatiuè, patet ex secundo Topicorum iuxta principium: Et quia mos antiquorum fuit arguere primò destructiuè, ergo sequemur eos.*

1 *Nam quicunque ignorat certam & determinatam quantitatem vniuscuiusque elementorum in aliquo mixto, ignorat efficere illud mixtum, sed Alchemistæ ignorant hoc in metallis, & eorũ componentibus, ergo, &c. Maior est nota, cum talis notitia sit determinata & certa,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ſolum quo ad naturam,& non quo ad nos,niſi valde confusè & in communi,& hoc in omnibus mixtis. Minor ex habitis nota videtur,cum metalla & eorum componentia ſint de genere mixtorum,circa quæ Alchemiſtæ laborant.

2 Item quicunque ignorat determinatam proportionem elementorum ad inuicem, cum veniunt ad mixtionem, & modum mixtionis eorum,& digeſtionis, quibus adipiſcitur forma mixti,ignorat componere illud mixtum: ſed Alchemiſtæ ſunt huiuſmodi: ergo,&c. Maior patet ex hoc: quia vnaquaque res in ſpecie habet formam ſuam ſpecificam, ad quam ſequuntur virtutes & proprietates & operationes determinatæ, per quam formam ab omni alia ſpecie ſeparatur: & forma hæc ſequitur determinatum modum mixtionis,& proportionis,& digeſtionis in debitis menſuris elementorum: quia ratione materiæ,& quantitatis materiæ, & qualitatis materiæ, ſpecies non ſeparatur à ſpecie, ſed ratione formæ ſequentis,vt dictum eſt. Minor patet, quia hæc ſunt nota ſoli naturæ, non ſolùm in metallis & eorum componentibus, ſed in omnibus naturalibus, modo autem confuſo & communi ſunt quoquo modo longinquo nota arti. Talis autem cognitio,non eſt ſufficiens,vt ars verè ſequatur naturam.

3 Item quicunque ignorat proprium inſtrumentum naturæ, quo mediante agit in materiam, ad introductionem formæ in aliquo mixto,ignorat efficere illud mixtum: ſed Alchemiſtæ ſunt huiuſmodi: ergo,&c. Maior patet,cum nullum agens,ſiue naturale ſiue artificiale,agat ſine inſtrumētis proprijs determinatis. Minor nota eſt,quia natura in generatione cuiuſcunque rei,agit cum calore digerente & alterante,modificato tanquam cum inſtrumento, ſicut natura cuiuſcunque rei exigit,ſiue ſit res habens calorem in actu,vt in animalibus perfectis,ſiue in potentia,vt in rebus alijs: Vnde in generatione auri & argenti,& aliorum metallorum,agit in cauernis terræ profundiſsimis,cum calore quodam ſuauiſſimo & temperatiſsimo, per mineras multiplicato digerente,

alteran-

alterante, subtiliante, & inspissante. Talis autem calor penitus ignoratur à nobis: quia non est calor solis, neque ignis absolutè, sed calor quidam ex ijs miro modo mixtus, & à natura confusus.

4 Item, illud ad cuius generationem non sufficit vita, non potest fieri per artem: sed ad generationem metallorum non sufficit vita, &c. Maior est nota, quia omnis generatio & corruptio determinato tempore mensuratur, vnaquæque enim res habet tempus præfinitum in generatione ad receptionem formæ propriæ, per quam recipit esse completum. Minor patet: tempus enim generationis & perfectionis auri & argenti secundum naturam, ponitur apud Alchemistas esse in millibus annorum, sicut ponit Geber in Summa sua, & Rasis in libro perfecti Magisterij. Cum ergo nullus hominum tale spacium attingere posit, imò vix ferè 100. annorum attingit, fatuum videtur dicere, quòd per artem Alchemiæ fiat verum aurum & argentum. Et si ad hæc respondere vellent quòd abbreuiatur tempus: quia quod natura facit in millibus annorum, cum calore suaui & temperato, nos facimus in mense vno, aut tempore breuiori, aut longiori, cum calore ignis forti: quia tantum facit fortè agens in breui tempore, quantum debile agens in longo. Et quia ars imitatur naturam, & eius opera accelerat & festinat, dicimus, quòd impossibile est quòd hæc faciant, & specialiter in metallis. Quoniam metalla sunt ex fumis subtilissimis, resolutis ab argento viuo, cum substantia sulphuris, & calore humido & sicco, temperato, in cauernis terræ profundissimis, habentibus humiditatem, quæ super omnes est humiditates, quæ à siccitate terrea tenuissima occulta temperatur, & inspissatur: calor autem temperatus, illos fumos conuoluendo resoluẽs, sublimans et inspissans, vsque ad locum alicuius refrigerij illam humiditatem conseruat, digerit, subtiliat & inspissat, quæ est causa metallicæ fusionis: & sic in fine conuertitur in metallum. Si ergo tempus decoctionis abbreuiare voluerit in illa

materia: ergo per excessum caloris ignis, dißipabunt humiditatem, quæ est necessariò caussa metallicæ fusionis. Ergo non generabitur forma specifica metalli: quare solutio nihil valet.

5 Item vbi deficit locus proprius generatiõis rei, deficit eius generatio: sed in arte Alchemiæ est sic: ergo, &c. Maior patet, quia sicut locus facit ad conseruationem rei, sic & ad generationem. vnde dixit Porphyrius, quòd locus est principiũ generationis, sicut & pater. Et Plato. Muniuit natura naturans loca terræ virtutibus, vt in eis sigillentur proprietates diuersæ, vt in plantis & in rebus alijs, quales merentur secundum genus suum, &c. Et hoc est verum, inducendo in singulis, tam animalibus quàm vegetabilibus & mineralibus: propterea non vbique locorum generantur vegetabilia quælibet, nec mineralia quælibet, nec animalia quælibet, nec similiter habitant, propter diuersam naturam locorum, sicut disposuit natura naturans præcepto & ordinatione gloriosi Dei. Minor ex habitis nota est, & experientia: quia suas decoctiones & digestiones & mutationes faciunt in locis extraneis ab intentione naturæ, scilicet in vasis vitreis, lapideis, metallicis & figulinis, natura autem in sinu terræ proprio & occulto ipsa efficit.

6 Item effectus qui sunt naturæ solius, non possunt fieri ab arte: sed generatio metallorum est effectus naturæ solius: ergo, &c. Maior est nota, quia generatio & corruptio sunt à principio intrinseco: principium autem intrinsecum est natura, quæ efficit formas substantiales in rebus: ars autẽ est principium extrinsecũ, quæ solum in superficie operatur per motum alterationis. Similiter, quia natura generat res, per mixtionem elementorum: Talis autem mixtio est solum ex opere Dei benedicti & summi, & opere naturæ, vt dicit Galenus primo de Complexionibus. Minor patet, cum metalla fiunt à principio intrinseco, scilicet à natura, per generationẽ & corruptionem, mediante mixtione.

7 Item

7 Item si id de quo magis vedetur inesse, & non inest, nec id de quo minus: sed in debilibus mixtionibus videtur, quod ars magis poßit sequi naturam, & non potest: ergo multo minus in fortibus. Maior patet per locum à maiori, Minor est sensui manifesta: quia per facilem vel difficilem corruptionem rei, arguimus fortem & debilem mixtionem eius: vnde equus, & canis, & piscis, & omne viuens, facili corrumpi potest: ergo sunt debilis mixtionis. aurum autem & argentum de difficili: ergo sunt fortis mixtionis. Cum ergo in generatione equi & piscis, quæ sunt debilis mixtionis non poßit sequi ars naturam, ergo nec in generatione eorum, quæ sunt fortis mixtionis, vt auri & argenti.

8 Item impoßibile est vnam speciem in aliam transmutari: sed metalla differunt specie: ergo, &c. Maior est nota per philosophum quarto Metaphysicorum. Minor similiter patet. Quia enim non habent easdem proprietates nec operationes: ergo per consequens, nec formas. conueniunt enim solum in genere, quod est, esse metallum. Sic homo & equus conueniũt in hoc genere, quod est esse animal, sed per proprias differentias vnum ab altero separatur. sicut ergo ex homine non fit equus, nec econuersò: sic ex metallo vno non fiat aliud, nec econuersò.

9 Item quicunque ignorat prima principia mouentia ad generationem & introductionẽ formæ in aliquo mixto, ignorat efficere mixtum illud: sed Alchemistæ sunt huiusmodi, ergo, &c. Maior est nota: quia prima principia mouentia ad generationem & introductionem formæ in vnaquaque re, sunt stellæ, & corpora super cælestia, per motum & lucem, vt vult philosophus in libro Cœli et Mundi, & in libro de Causis proprietatum elementorum. ipsa enim sunt, quæ primò mouent mota ab intelligentijs, ad naturam generationis & corruptionis perficiendam, ad conseruationem specierum: & ab ijs datur forma & perfectio. & hoc fit in instanti, scilicet cum peruenerit vna stella aut plures ad situm determinatum in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

[fi]rmamento,& ex influentiali determinata introducitur for[m]a in instanti & momento. Minor patet ex confeßione eorum,& absque confeßione: ignorant enim determinatos situs & aspectus stellarũ, à quibus datur forma auri et argenti in materia determinata: ergo hæc ars friuola est & vana.

10 Item sicut se habet ars ad naturam, ita artificialia ad naturalia: sed ars non est idem quod natura, nec potest esse: ergo artificialia non erunt idem quod naturalia, nec esse possunt: ergo aurum artificiale & naturale non sunt idem. Maior est nota. Minor patet: quia natura informat compositum in instanti, ars autem succeßiuè: & naturam præsupponit materiam, ars autem facit eam, vt dicitur secundo Physicorum. Similiter quia omne artificiatum est opus desideratiuũ & voluntarium sicut eligibile & volitum, vt patet ex sexto Metaphysicæ. Et variatur idem opus pluribus modis iuxta voluntatem artificis: natura autem est ordinaria, & vniusmodi semper: Aurum ergo artificiale non erit idem quod naturale.

11 Item facilius est res destruere quàm construere: sed aurum destruere vi poßumus, vt ipsius forma substantialis corrumpatur: ergo non poterit tam cito construi sicut dicunt. Maior & minor notæ sunt ad sensum.

12 Item ab experientia hoc patet: quia mos philosophorum est, sine inuidia scientias discipulis suis & posteris alijs in scripturis tractare vel oretenus: sed nullum antiquorum philosophorum in arte ista reperimus fecisse hoc: Ergo videtur quòd ipsam ignorauerunt: ergo videtur ars hæc impoßibilis. Videmus enim in alijs scientijs, vnumquemq; philosophorum antiquorum visum esse, quicquid sciuit in aliqua scientia, verè tradere: quia philosophi desiderabant in scientia sibi reliquos similari. Vnde philosophus primo Metaphysicæ, signum scientis est posse docere. Quia igitur solum cartas antiquas, et fabulas extraneas poeticas, & derisoria quædam ficta, & verba plena ambagibus inuenimus, in quibus mendacia pura,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

& errores, sicut in operatione videtur apparenter, Ideo satis patet ex hoc, hanc artem non esse veram: imò quod deterius est, eorum sequaces adhuc errores super illos multiplicāt quotidie, & in infinitum extendunt.

13 Item ad oculum hîc videmus: tamdiu enim est à sapientibus antiquis & philosophis cum summa industria perquisita & non inuenta, quòd si eius inuentio esset poßibilis, iamdudum adinuenta esset. Similiter à regibus & principibus infinitum thesaurum poßidentibus, & magnorum philosophorū copiam habentibus, est inquisita, & non inuenta: quamuis eā desiderauerint, & expensas plurimas interposuerint, sicut omnibus apparet. Ergo inanis videtur ars ista.

14 Item adhuc fortius ex datis eorum. Dicunt enim quòd est lapis vnus, solus in arte maior, qui fit albus & rubeus, secundum quòd ipsi volunt præparare, qui metalla mollia indurat, vt Saturnum & Iouem conuertendo in aurum & argentum, & metalla dura mollificat, vt æs & ferrum conuertendo in aurum & argentum. Sed contra eos sic arguitur. Impoßibile est alicuius vnius rei duas operationes esse contrarias per se, sed hic lapis est solum vnus, ergo, &c. Maior apparet ex hoc: quia cum vniuscuiusque rei sit forma vnica tantùm, & vnica perfectio per se: sic similiter erit vnica operatio, procedens per se ab illa forma, vt patet ex secundo de Generatione & corruptione: sed si sunt duæ operationes contrariæ procedentes ab vna forma, oportebit necessariò quòd vna illarum operationum procedat ab illa forma per se et primò, alia autem per accidens & secundariò: quia impoßibile est duo contraria æqualium eidem inesse. Minor patet. Cum enim secundum eos hic lapis sit vnicus, vnica etiam erit eius forma, & per consequens, vnica eius operatio per se & primò ab ipso procedet. Quomodo ergo esse poterit, quod quædam metalla mollificet, & quædam induret per se. Et primò non videtur hoc esse posse, Ergo videtur quod vnum faciat per se, & aliud per accidens. Et sic quoddam non erit verum aurum & ar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

gentum, postquam mutatum est per accidens, siue quod mollificatum est, siue quod induratum. Videmus quòd aqua non habet potentiam infrigidandi & calefaciendi primò & per se, nec ignis similiter: sed vnum per se & primò, & aliud per accidens. Vel oportebit eos ponere, quod sint duo lapides in arte Alchemiæ, quorum vnus indurat per se & colorat, & alter per se mollificat & colorat, quod est contra eos: quia dicũt, eos esse tantùm vnum. Et similiter, quia qualis diuersitas erit lapidum inter se, talis erit & diuersitas formarum introductarum ab eis in metallis: Ergo non erit eadem forma introducta in hoc auro & in illo, nec in argento hoc & in illo. De mutatione autem colorum, quod fiat primò albus & pòst rubeus, & quòd alijs coloribus multiplicibus coloretur, secundum quod volunt præparare, concedimus vtique: quia bene scimus possibile esse res, & maximè minerales liquefactiuas, per decoctionem & ad inuicem mixtionem posse mutari de colore in colorem, sed facere illas duas operationes contrarias, hoc impossibile reputandum.

15 Item si id de quo magis videtur inesse & non inest, neq; id de quo minus: sed magis videtur, quod ars Alchemiæ possit reperiri in rebus propinquis substantiæ auri & argenti, et non reperitur: ergo nec in remotis reperietur: Ergo nec in remotissimis: Ergo nusquam. Maior nota est per locum à maiori. Minor probatur: quia res propinquæ auri & argenti sunt, quæ sunt eiusdem materiæ & naturæ cum eis, quod cognoscitur ex hoc, quod sunt eorum principia, vel ex eisdem principijs. Et quia omne simile ingreditur magis in simile, per mixtionem & liquefactionem, quàm in extraneum, ideo inuenimus res quasdam minerales, quæ dicuntur spiritus metallorum, ex quibus metalla generata sunt tanquam ex principijs, & in ipsis ingredi, & sunt argentum viuum & sulphur ex quibus metalla omnia originem contraxerunt, sicut patet ex quarto Meteororum, & per Alchemistas. Sunt etiam auripigmentum & sal armoniacum spiritus: sed auripigmẽtum

tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tum est de natura sulphuris, sal verò armoniacus de natura salis. Et sicut sapor vel sapo metallorum dicitur à quibusdam, quamuis non sit de substantia eorum. Sunt autem alij spiritus secundarij, scilicet Marcasita, Magnesia, & Tutia, sed magnesia & marcasita sunt spiritus, facti à natura, commixti de sulphure & argento viuo: Tutia autem est fumus metallorum subtilis, resolutus ab eis, quæ omnia sunt aut principia metallorum, aut ex eisdem principijs præterquam sal armoniacus. Sunt ergo septem Alchemici spiritus, scilicet quatuor principales, videlicet, argentum viuum, & sulphur, auripigmentum, & sal armoniacum, & tres secundarij & compositi, scilicet marcasita, magnesia & Tutia: sulphur tamen & argentum viuum sunt sicut elementa, & primum obtinent principatũ. Ex dictis ergo nihil aliud volumus, nisi quòd sola metalla & spiritus sunt operi necessaria: quia vnum in aliud ingreditur, & se inuicem combibunt, & miscentur in cõflatione, & sunt ad inuicem sicut principia & principata: quod ipsa sola in materia & natura propinquitatem habere videantur. Ergo ex metallis ipsis, aut spiritibus, hunc lapidem prædictum colligere necesse est, aut per eorum commixtionẽ, vel omnium, vel plurimorũ, vel ex vno solo: sed ex ipsis metallis hoc impossibile videtur, quia secundum philosophos Alchemiæ, hic lapis se habet ad metalla, sicut forma ad materiam, & sicut anima ad corpus: ergo oportet ipsum esse substantiæ subtilissimæ. Cum ergo metalla sint substantiæ grossæ per totum, non videtur ex eis posse elici. Ideo dicit Geber in Summa sua, Capitulo de Præparatione Saturni: Redeuntes ergo in nos ipsos, nosmet torquentes, in mensæ cogitationum meditationis afflictionibus: respeximus à perfectione corpora diminuta in profundo suæ naturæ fœda existere, & nil in eis fulgidum inueniri, cum in eis secundum naturam non sit. Ideoq; ex illis substantiam fulgidam elici non contingit, &c. similiter nec ex corporibus perfectis, scilicet auro et argento: quia quod de vltimò perfectum est, non eget perfici, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

similiter, quia non sunt ad finem alium ordinata. Et si dicant quòd hæc corpora calcinant et soluunt, destillant & coagulant, et multas alias præparationes faciunt, ita quod illud, quod est corporale & grossum, fit spirituale & subtile, & post alterant metalla cum ingressu eorum, & faciunt verum aurum & argentum. Dicimus quòd eorum experientia est firmißimè contra eos, quia quale sit opus eorum, ignis declarat. Quæcunque enim alterauerunt per ignis violentiam, & rerum vrentium examinationes, euanescunt & non permanent: fantasticè ergo sunt alterata. Similiter nec per spiritus hoc posse fieri videtur: quia per experientiam inueniunt, spiritus posse figere & non figere, quamuis eorum natura sit fugitiua ab igne. Sed ipsos non fixos viderunt, corporibus inutiliter adhærere: quia in igne non perseuerant. Imò fugiunt paulatim ab eis, & ipsa corpora relinquunt immunda magis quàm prius, vel quandoque eleuant corpora secum in fumum, & euanescunt simul. Ipsos autem fixos est impoßibile ingredi: quia autem non funduntur cum sint terra lapidea vel saxum: & sic non ingrediuntur nec miscentur, & per cõsequens non alterant aut funduntur fusione vitrificatoria, sicut omnis res vltimò combusta & incinerata, quæ post per fortem ignem fit vitrum, & nullum viuificatum ingreditur metalla: quoniam fusio metallica fit per conseruationem humiditatis naturalis argenti viui in metallo, fusio autem vitrificatoria fit ex vltima consumptione radicalis humiditatis vniuscuiusque rei adustibilis, quæ ex adustione incineratur, & ideo ferè ex cinere cuiuslibet rei fieri potest vitrum. Propter quòd nos videmus, quòd cum stannum & plumbum fuerunt calcinata per ignem & combusta, quod post ad ignẽ congruum conuertuntur in vitrum, sicut faciunt qui vitrificant vasa figuli: et ideo impoßibile est, quòd tale vitrum, nec etiam aliquid aliud reuertatur in metallum, nec in fusionẽ metallicam, cum sit consumpta radicalis humiditas argenti viui, quæ erant causa metallicæ fusionis, secundum partem

&

& secundum aliam partem derelictam sit conuersa in humiditatem vitream. Ex quibus etiam dictis patere potest, quòd sermo quorundam idiotarum, ignorantium principia naturæ, dicentium, quòd vitrum potest fieri malleabile sicut metallum, est inanis. Nam illa eadem humiditas, quæ est caussa metallicæ fusionis, est etiam caussa malleationis, & extensionis sub malleo, per omnem diuisionem. Cum ergo in vitro, & re quacunque viuificata, illa talis humiditas non reperiatur, aut consumpta sit, tunc sicut impoßibilis est fusio metallica in eis, ita & malleatio. & quia impoßibilis est reditio vitri, & vitrificatæ rei ad substantiam metallicam, sic etiam ad malleationem. Nullæ enim res de mundo habent humiditatem talem, vt metalla: aut si habent, habent eam indigestã vt elementa metallorum, aut alio modo terminatam per suas formas, vt marcasita, antimonium & alia similia: quoniã diuersitas formarum, facit illam eandem humiditatem diuersimodè terminatam, & diuersimodè paßibilem. Et hoc accidit propter diuersam proportionem mixtionis, & diuersam habitudinem, quæ est in mensuris mixtionis suorum elementorum propinquorum componentium, prout reguntur à cœlestibus, quamuis elementa sint eadem. Similiter hoc patet per aliud: quia sicut proprietates & propriè paßiones specierum non reperiuntur extra species suas, sic proprietates & propriæ paßiones generum non reperiuntur extra genera sua. Cum ergo extensio per omnem diuisionem sub mallei percußione sit propria paßio huius generis, quod est metallum, quia solo metallo ꝓpriè cõuenit: ergo alicui alterius rei de mũdo non conueniet: aut si conuenit vitro, sic artificiosè præparato, vt dicunt, oportebit eos necessariò confiteri, illud vitrum esse metallum, & sub aliqua specie metalli, scilicet quòd sit aurum, aut ferrum, aut æs, aut aliquod aliorum, quod est omnino falsum: aut oportebit eos dicere, quòd hæc nõ sit propria paßio metalli, quod similiter est falsum, & penitus contra sensum. Similiter quia ex proprijs paßionibus metalli est, quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

in conflatione omnia ad inuicem commiscentur, propter ipsorum similitudinem in materia propinqua: vitrum autem, & qualibet res vitrificata, non commiscetur in conflatione metalli, sed supernatat sicut oleum, & omnis pinguedo aquæ: ergo hoc vitrum artificiosum nõ communicabitur, sed supernatabit. quod si commisceretur, nõ diceretur vitrum, sed metallum, & esset in numero alicuius metallorum, quod est omnino falsum. Similiter quia si aliquod aliud, quàm metallũ, esset dignum habere hanc preprietatem, & propriam passionem dictam, dignus esset illud, quod eadem humiditate participat, quàm quod aliena, sicut est marcasita, magnesia, tutia, antimonium: sed hæc non habent: Ergo multò minus vitrum, & qualibet res vitrificata, cum sit exspoliata humiditate tali. Et propter hanc singularem & specialem humiditatem sic digestam, quæ est caussa malleationis, & liquefactionis, accidit, vt lapidi nigro, confricando metalla abradendo adhæreant, quod non potest accidere marcasitæ, nec sibi similibus: quanto ergo minus vitro? Et propter eandem cæusam ex quadam similitudine in substantia humiditatis fit, vt argẽtum viuum metallis adhæreat omnibus, marcasitæ autem & sibi similibus non: quanto ergo minus vitro, siue artificiosum sit siue non. Omne similiter vitrum & vitrificatum scinditur, comminuitur, & frãgitur, cum post ignitionem subitò in aere frigido infrigidatur, vel aqua: nullum autem metallorum hac passione participat, propter causam dictam. Omnis præterea imago, siue sit excussa siue exarata, fieri potest in frigidis metallis & calidis, & per sculpturam & per incisionem: in vitro autem non, nisi sit ignitum, vel liquefactum, et hoc tantum per sculpturam, quod est propter humidum diuersum in tali passione recipienda. Soli ergo metallo, & omni semper, hæc propria passio malleandi inesse videtur. diuersificantur tamen metalla inter se in malleatione, fusione, ignitione, & reliquis passionibus, secundum diuersitatem suæ digestionis & sulphuris mixtionem. Vitra autem inter se diuer-

sifican-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ificantur in cita & tarda fusione,& perspicuitate & opacitate,& coloratione diuersa secundum magis & minus,& alijs suis passionibus,propter diuersitatem cinerum ex diuersis materijs adustarum. Similiter metalla quando liquefacta sunt,sunt de natura argenti viui:& sicut lapides supernatant argento viuo,sic similiter supernant metallis liquefactis,et non cedunt:sed vitrum liquefactum cedit eis propter sui viscositatem tenacem & alienam. Non est tamen aliquid liquabile præter metalla, quod hanc habeant passionem,nisi vitrum ignitum & liquefactum,propter viscositatem suam actualem magnam, infrigidatum autem,non propter ipsius actualem priuationem. Metallo enim infrigidato,aut ignito, valde maior inest viscositas quàm liquefacto, propterea in malleatione ipsius extendantur partes, in liquefactione autem separantur,si expandantur. In vitro aũt est econuersò. Quicunque ergo operans fecerit opus vitrificatum aliquod casuale, ab ipso manum suspendat, & sibi finem imponat. Sic ergo patet,quòd spiritus viuificati non ingrediũtur, ergo non alterant. Similiter igitur per ipsorum commixtionem ex dictis causis hoc fieri non posse videtur. Cum igitur in substantia magis consimili & affini substantiæ metallorum,hæc ars reperiri non videatur.Ergo per consequens neo in remota,ergo neq; in remotissima,ergo nusquam.

16 Item quia videntur dicere,se non generare metalla de nouo,sed solùm quæ imperfecta sunt,perficere:dicentes perfecta solum aurum & argentum,reliqua autẽ imperfecta dicimus hoc esse non posse: quoniam omnis materia,quæ habent, esse in aliqua rerum naturalium permanente, est completa per suam formam substantialem: sed materia stanni, plumbi,æris & ferri habet esse in eis,eorum esse sic permanẽte,sicut materia auri et argẽti: ergo materia est cõpleta in eis per suã formã substãtialẽ,sicut materia auri et argẽti. Maior est nota, qa ea q̃ sunt in motu,ad aliquã formã, nõ permanẽt in natura,nisi quando sunt in fine motus,in quo acquirunt form.

suam substantialem completiuam, potius enim corrumpuntur & cito, quàm permaneant, propterea non permanent abortiui fœtus: quia nondum habent formam completiuam, aut quia fortè organorum non habent complementum deseruientium suæ formæ. Similiter in seminibus abortiuis hoc idē se habet, quia nec permanent, nec speciem multiplicant, cum careant ipsa. Similiter & in alijs. Minor nota est ad sensum. Videmus enim stannum & plumbum, & reliqua per se habere permanentiam in natura, sicut aurum et argentum per se, hoc autem non esset, nisi essent completa per suam formam substantialem. Falsum ergo dicunt, hæc metalla esse perfecta, & illa imperfecta, & ex hoc hæc esse conuertibilia in illa, & ordinata ad illa. Non ergo magis erit ordinatum, nec magis conuertibile stannum in aurum quàm econuersò.

17 *Item quæcunque multiplicantur à natura in sua specie per continuam generationem & perseuerantiam, sunt completa per suam formam substantialem: sed metalla ista, quæ dicuntur imperfecta, sunt huiusmodi, sicut etiam aurum & argentum: ergo, &c. Maior est nota: quia nullæ res naturales de mundo aliter à natura multiplicantur, nisi compleantur per suam formam substantialem. Minor patet ad sensum. Non igitur hæc dicentur imperfecta metalla, illa verò perfecta, sed potius hæc nobilia, & illa ignobilia. Ignobilia autem non sic nobilitantur, vt credunt. Non enim videmus caprum nobilitari in equum, nec equum in hominem: ergo nec illa metalla ignobilia sic nobilitabuntur, vt dicunt. Non igitur conuertētur hæc metalla in illa, propterea, quia hæc sunt imperfecta, illa verò perfecta, sicut dicunt.*

18 *Item quæcunque non disponuntur eadem vltima dispositione, non possunt habere eandem formam substantialem et & specificam: sed aurum & argentum Alchemicum non disponuntur eadem vltima dispositione, vt naturale: ergo, &c. Maior patet: quia forma substantialis, siue specifica est quæ vltimo adueniens rei disponit rem vltima dispositione, et*

ipsum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ipsam complet. vbi ergo non erit eadem vltima dispositio, non erit eadem forma substantialis & specifica: ergo nec eadem species. Minor patet ad oculum: quia ars fundit metalla ad ignem, & imponit suas medicinas exteriores, informantes vltimò: hoc autem non facit natura.

19 Item quorumcunque generationes non sunt eædem, ipsa non sunt eadem, & quorumcunque ipsæ sunt eædem, & ipsa sunt eadem, vt dicit philosophus septimo Topicorum. Sed generatio auri & argẽti à natura, & ab arte non est eadem, ergo nec generata erunt eadem. Similiter & de corruptione idem est argumentum: ergo ars Alchemiæ non est vera, sed fantastica. Maior & minor sunt per se notæ.

20 Item de entibus à fortuna non potest esse veritas, nec scientia: sed Alchemia est huiusmodi, ergo, &c. Maior patet per philosophum primo Posteriorum, qui dicit, quòd omnis scientia, est de necessarijs & perpetuis, & incorruptibilibus, & impossibilibus aliter se habere, talis autem non videtur Alchemia. Similiter quia si veræ naturã sequitur, hoc erit semp. vel frequenter: qa naturalia sunt, vt dicitur 2. Physicorũ. Minor patet, qa rarò, imò rarissimè accidit hoc, vt ipsi cõfitẽtur, sc. vt artifex imitetur verè naturã: Quæ aũt rarò contingũt, fortuita sunt, vt dicitur secundo Physicorum, ergo, &c.

21 Item Aristoteles in fine quarti Metaphysicorum, secũdum translationem veterum, Alchemiam esse veram, expresse negat, sed eam esse sophisticam & fantasticam affirmat: quamuis quidam dicant, illa verba fuisse Auicennæ, qui ipsa addidit, quod nõ credimus. Quia Auicenna in principio suæ Epistolæ, quam facit de hac arte ad Alten regem de Retia philosophum, allegat de hac contradictione, dicens sic: Et fuit sententia, quam affirmant Alchemiam profitentes, vna rerum quibus ille scilicet Aristoteles, qui ad bonitatem & scientiam cooperatur plurimum, contradixit, & illorum sententiam annihilauit, &c. vnde sic inquit philosophus ad literam. Sciant autem semper Alchemistæ, species verè per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

mutari non posse, id est, formas substantiales rerum, manente re. *Sed similia illis facere possunt, id est*, in accidentibus communibus. *& tingere, id est*, colorare, *rubeum, id est*, æs. *Citrino, id est*, colore simili auro. *vt videatur aurũ, id est*, ad aspectum. *& album, id est*, Argentum, stannum vel plumbum: *tingere colore, id est*, citrino, *quo volunt, donec multum sit simile auro vel æri, id est*, ad visum in accidentibus communibus. *Possunt quoque plumbi immunditias abstergere, id est*, vt videatur aurum vel argentum: *veruntamen semper erit plumbum, id est*, vt prius erat in forma, etsi videatur argentũ. *Sed obtinebunt in eo, id est*, plũbo sic mutato, *qualitates sic alienæ, id est*, similes qualitatibus auri vel argenti, *vt errent homines in eo, vt qui accipiunt salem, id est*, communem, *& salem armoniacum, id est*, quia videntur idem & non sunt. *Cæterùm quod differentia specifica, id est*, substantialis, *aliquo tollatur ingenio, id est*, Alchemiæ, *non credo possibile, id est*, vt forma prima substantialis corrumpatur. *& non est quod complexio, id est*, forma substantialis sequens complexionem, *vertatur in aliam, id est*, formam, *quia ista sensibilia, id est*, accidentia sensibilia, *non sunt differentiæ, id est*, formæ substãtiales, *quibus permutatur species, id est*, forma, *sed sunt accidentia & proprietates, id est*, quæ sensu apparent. *differentiæ verò eorum, id est*, formæ substantiales constituentes speciem, *non sunt cognitæ, id est*, quia non possunt sentiri. *Cum verò non sit differentia cognita, scilicet* sensu, *quomodo sciri potest, vltimò tollatur nec ne? id est*, nullo modo q̃ non sentitur, *vel quomodo tolli possit? Sed expoliatio, id est*, quia illa sunt accidentia quæ sentiuntur, *vaporis, coloris, ponderis, vel saltem diminutio, id est*, occultatio accidentium, non est impossibilis, *quia contra hoc ratio non constat: sed confitetur sic. Proportio compositionis, id est*, proportio mixtionis, ad quam sequitur forma substantialis *istarum substantiarum non erit in omnibus eadem, id est*, se-

solum

solum similis. *Hæc igitur in illam permutari non poterit, id est*, verè secundum formam, sed solùm apparenter, *nisi fortè in primam reducantur materiam, id est*, nudam à prima forma sub qua erat, & ab omni alia, *& sic in aliud quàm prius erant permutentur in aliam formam. Hoc autē id est*, reductio in primam materiam & nudam, *per solam liquefactionem non fit, sed accidunt eis ex hoc, id est*, liquefactione, *res quædam extraneæ, &c. id est*, apparentes & sophisticæ; &c.

Hæc sunt verba philosophi ad literam. Per ea autem verba philosophus visus est, & conatus probare, artem Alchemiæ non posse esse, secundum veritatem, puram & certam, sed solùm secundum fantasiam & deceptionem. Et ex dictis suis quinque elicimus rationes, quarum prima sumitur ex parte accidentium communium, & est talis.

Quicunque mutant res secundum accidentia solùm, non mutant eas verè de specie in speciem: sed Alchemistæ sic mutant metalla adinuicem: ergo, &c. Maior nota est, quia differentia specierum ad inuicem, est secundum formam: sed differentia secundum accidentia, est indiuiduorum in eadē specie. Minorem probat. Metalla enim differunt specie ad inuicem: quia non habent easdem formas, sed habent quædam similia accidentia in colore & pondere, & alijs accidentalibus: talis autem mutatio in accidentibus est alteratio, et non transmutatio. vnde quamuis abstergant immundicias plūbi, & ipsum colorent, vt videatur aurum vel argentum, tamen secundum formam substantialem est plumbum vt prius: quia in eo sunt qualitates alienæ introductæ, & non forma alia: & propter hæc accidentia, alienantur homines aspicientes, & errant, & dicunt, ipsum esse aurum vel argentū, cum tamen in rei veritate non sit: sicut qui aspiciunt salem communem, & salem armoniacum: quia enim vtrumque habet naturam salis, & communificant in genere salis, credunt ob hoc esse idem, cum tamen differant specie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Secunda ratio ſumitur ex parte corruptionis formæ præexiſtentis: & eſt talis: Quicunque non tranſmutat rem per corruptionem formæ ſubſtantialis & ſpecificæ præexiſtentis, non tranſmutat eam in aliam ſpeciem: ſed Alchemiſtæ hoc non faciunt: ergo &c. Iſta ratio ferè reducitur ad primam, & probatur maior & minor ſicut in prædicta.

Tertia ratio ſumitur ex parte noſtri Iudicij ſcilicet: quòd non poſſumus verè cognoſcere & iudicare, vtrum ſint verè tranſmntata in aliam ſpeciem, vel non. & eſt talis: Illud quod eſt nobis ignotum in aliqua re, non poteſt ſciri, vtrum per aliquod artificium poſsit tolli vel non, vel quomodo tolli poſsit ab illa re: ſed differentiæ ſpecificæ metallorum ſunt huiuſmodi: ergo, &c. Maior eſt nota, quia de ignotis exiſtentibus non poteſt haberi ſcientia, neque ars, nec modus ad introducendum vel corrumpendum ea in re. Minor ſimiliter patet, quia differētiæ ſpecificæ in rebus naturalibus metallicis, ſunt ignotæ nobis, non ſolùm in metallis, ſed etiam in omnibus rebus naturalibus, præterquam forſitam in homine: quæ autem ſunt nobis nota, in eis ſunt accidentia, & proprietates, et paſſiones ſolùm: quia ſubiacent ſenſibus noſtris. Ideo hæc corrumpere ſcimus, & alia introducere. Ideo non poſſumus verè cognoſcere & iudicare in metallis mutatis, vtrũ verè ſint mutata in aurum vel non: quoniam vnuſquiſque bene iudicat de ijs, quæ cognoſcit, & eorum eſt bonus iudex, vt dicitur primo Ethicorum.

Quarta ratio ſumitur ex parte mixtionis, & proportionis, & miſcibilium in compoſito. Quæcunq; non habent eandem proportionem mixtionis, & miſcibilium in compoſito, non poſſunt eadem eſſe in ſpecie: ſed Metalla, mutata per Alchemiam, ſunt huiuſmodi: ergo, &c. Maior eſt nota, quia determinata proportio mixtionis, & miſcibilium in mixto ad inuicem, diſponunt mixtum ad talem formam determinatam, ſequentem illam determinatam proportionem, & non ad aliam, per quam differret ab alijs: Minorem

ſupponit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

supponit probatam ex prius dictis. Cum hac igitur tali ignorantia, quomodo efficiet ars hæc verum aurum & argentum? Quinta ratio sumitur ex parte materiæ primæ, mediãte qua fit omnis generatio & corruptio, & transmutatio de specie in speciem, & est talis. Omne quod transmutatur de specie in speciem, debet reduci in materiam primam, id est, nudam à forma prima, vt illa ad quam disposita erat introducatur: sed Alchimistæ non sic faciunt: ergo, &c. Maior est nota: Quia reducendo in materiam suam primam, fit generatio & corruptio, non aliter, quia talis motus est ad formam substantialem, & hic talis motus est ad formam substantialem, & hic talis motus, propriè dicitur mutatio (ut dicitur quinto Physicorum) & non motus. In alteratione autem & augmentatione & diminutione est propriè motus, vt dicitur ibi: propterea generatio est de non subiecto in subiectum, & corruptio econuersò, & sunt ambo in oppositione contradictoria: reliqui autem motus semper sunt de subiecto in subiectũ, & in contraria oppositione. Minor patet ad oculum. non enim reducunt metalla in materiam primam: ergo nec generant, nec corrumpunt, sed solùm alterant. Liquefaciunt enim metallum ad ignem, & ipso sic existente metallo, proijciunt suas quasdam medicinas, prius per artem Alchemiæ factas, alterantes ipsum, vt similetur auro & argento. Per solã enim liquefactionem non reducitur in primam materiam, sed accidunt res quædam extraneæ & fantasticæ: ergo quia non faciunt primò metallum nudum à forma prima, quomodo poterit in aliam speciem transmutari? nullo modo. Et si vellent dicere, quòd suas medicinas, & suum lapidem philosophicum faciunt propriè per generationem & corruptionẽ & proportionem mixtionis, & mixtorum determinatam: & cum hoc transmutant metalla de specie in speciem, dicimus, quòd quamuis faciant medicinas per generationem & corruptionem & proportionem mixtionis, & mixtorum determinatam, & transmutent speciem in speciem, tamen per pro-

iectionem ipsarum, super metalla, conflata in igne, non accidit corruptio & generatio alterius metalli: ergo per consequens, nec mutatio speciei in speciem, sed alteratio sola: quoniam non expoliant materiam, nec denudāt à forma prima sub qua erat: ergo aut oportebit ponere duas formas substantiales in eadem materia, quod est impossibile: aut oportebit ponere hanc introductam accidentalem: ergo est idem metallū vt prius. Vel possumus aliter formare hanc rationem vltimā, quia possent dicere, quòd philosophus non accipit ibi materiā primam, prout est subiectum generationis & corruptionis, sed intelligit materiam primam, id est, propinquam ad susceptionem formæ in aliqua specie, & sanguis menstruus. Similiter et in alijs, quamuis vt plurimum materiæ propinquæ sint nobis ignotæ. Arguemus ergo sic. Nulla res potest transmutari in aliam speciem, nisi reducatur in materiam primam, ex qua generatur illa res: sed Alchemistæ non sic faciunt: ergo, &c. Maior est nota: deficiente enim materia prima, propinqua alicui rei, deficit & generatio illius rei: quia non introducuntur formæ, nisi de potentia materiæ determinatæ. Minor patet per ipsam, quia materia prima & propinqua auri & argenti, et aliorum etiam metallorum, est argentum viuum & sulphur, vt patet ex quarto Meteororum, & per omnes philosophos Alchemiæ, sed ipsi per solam liquefactionem, non reducunt nec reducere possunt illa, quæ transmutare intendunt in argentum viuum & sulphur: ergo nunquam verè transmutant metalla ad inuicem, sed sophisticè. Nam sicut ex aliqua re debet fieri homo, vt ex carnibus & oleribus, quæ comeduntur, & ex alijs cibis, oportet quòd prius fiant sanguis & ex sanguine sperma. Ita si aliqua debent fieri aurum & argentum, oportet quòd prius fiunt argentum viuum & sulphur. Et hæc ratio non sic videtur consona dictis philosophi, vt prima. Vel possumus dicere, quòd accipit pro materia prima quatuor elementa, quoniam omne mixtum generatur ex eis, & in ipsis est omne mixtum in potentia confusa, cum

sint

sint materia prima mixtorum omnium, & hoc modo ex quo illi et fit quodlibet, & potest formari ratio, & probari præmissæ, vt in ratione præcedenti dictum est, quãuis hæc ratio, non videntur consonare dictis philosophi. Et si adhuc vellent dicere, metalla non differre specie, sed solum per accidentia quædam, vt plures eorum extimant, etiam sicut sanum & ægrũ: vnde, sicut homo æger, per solum motum alteratiõis fit sanus, absque motu generationis & corruptionis: Item metalla ægra per solam alterationem, & accidentium eorũ ægritudinem, in ipsis facientium remotionem sanantur & perficiuntur, et remanent aurum & argentum verum. Dicimus, quòd posito hoc, in magnum incidunt inconueniens, scilicet quia oportet eos ponere omnia metalla esse aurum actu, quòd est impossibile. Et ratio est, quia quæcunque differunt solum secundum accidentia, habent necessariò eandem formam substantialem actu. Si igitur ita est, vt dicunt, oportet eos necessariò confiteri, omnia metalla ægra, habere eandem formã substantialem actu cum auro & argento: ergo plumbũ & æs, & metalla reliqua, sunt actu aurum & argentũ. Et quia, quæcunque habent eandem penitus formã substantialem, actu habent easdem proprietates & passiones, cum proprietas, & propria passio, immediatè procedat à forma substantiali: ideo oportet, quòd omnia metalla habeant easdem proprietates & passiones actu cum auro, siue sint actiuæ siue passiuæ: sed hoc non habent, quia neque tolerãt examinationes ignis omnes, vt aurum, nec cor confortant, vt aurum: ergo ipsa necessariò differunt specie, & non accidente solùm. Oportet ergo, quòd per motum generationis & corruptionis transmutẽt, & non sint solum alterationis, sed hoc non faciunt: ergo fantasticè transmutãt. Et si adhuc ipsi vellent dicere, confitemur, quòd omnia metalla sunt actu aurum, et habent formã substantialem auri actu, non tamen est necesse vt habeant easdem proprietates & passiones actu cum auro: quia ægritudo ipsorum hoc occultat. sicut verbi gratia: Si quis enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

homo laboret epilepsia, aut apoplexia, aut mania, aut frenesi, planum est, quòd non potest exercere operationes hominis. Similiter mulier, cum patitur suffocationem matricis, aut syncopin, omnes tamen habent formam substantialem hominis actu, non tamen proprietates aut passiones hominis habent actu, nec eas exercere possunt, nec actiuas nec passiuas. Simili modo sic dicimus, posse esse in metallis ægris, quantum sunt actu aurum, & habent formam substantialem auri actu, sed eorum ægritudo ipsorum proprietates & passiones occultat, vt non actu appareant operationes auri vel argenti. Et ideo, sicut homo æger adhibita medela, per alterationem solā fit sanus, & manet idem homo formaliter vt prius, sic & in metallis per artem Alchemiæ posse fieri est extimandum. Dicimus eos loqui, vt mente capti, & veritatem naturalium penitus ignorare: quia talem differentiam non possunt habere metalla ad inuicem. Et ratio huius est: Quæcunque habent eandem formam substantialem, actu peruenerunt in sui generatione ad terminum motus, in quo acquiritur forma: sed metalla reliqua, præter aurum & argentum, non peruenerunt ad illum terminum motus, ad quem peruenit aurum & argentum: ergo non habent actu formam auri & argenti. Maior est nota, quia non acquiritur, nec generatur forma substātialis in aliqua re, nisi in termino motus. In toto enim motum præcedunt dispositiones habilitantes ad formā suscipiendam, & in termino generatur forma: ergo non possunt alicui inesse proprietates, & propriè passiones, quæ sequuntur formam aliquam, nisi rei, quæ fuit in termino motus. Non enim potest aliquid habere proprietates & proprias passiones hominis, nisi sit informatum forma hominis. Similiter & in aliis. Minor patet ad sensum: quoniam terminus motus est in expoliatione sulphuris ab argento viuo, facta digestione, hoc autem inest soli auro & argento: Imò propriè & per se auro soli, sicut in determinatione ostendemus. Cum igitur cætera metalla nondum sint expoliata ab ipso: ergo non-

dum

dum peruenerunt ad illum terminum motus, quamuis sint in continua potentia ordinaria ad ipsum: ergo non possunt inesse, nec occultari in eis proprietates, & propriæ passiones auri & argenti, propterea quia sunt ægra: Sed homo sanus et æger fuerunt & sunt in termino motus, & acquisiuerunt formam, per quam sunt homines: ideo habent proprietates et proprias passiones, quæ possunt inesse homini, siue per se siue per accidens insitum eis, & possunt manifestari & occultari in eis, non autem sic in metallis. Falsum ergo dicunt quidam sapientes naturales, talia in superficie considerantes, scilicet quòd Alchemistæ operantur, sicut periti medicorum, qui dant ægro medicinas digestiuas, & purgantes humores corruptos, & pòst medicinam confortatiuam, & fiunt sani: quia secus est in ijs & in illis. Sic igitur ars ista & operatio eius friuola & vana & impoßibibilis videtur, quia siue ponant, metalla omnia differre ad inuicem specie, siue accidente, hæc ratio ponit tam artem quàm eius operationem impoßibilem. Aliæ adhuc rationes adduci possunt: sed quia dictæ sufficere videntur, ideo silemus eas.

CAPVT II.

In quo disputat & probat, artem Alchemiam esse veram.

AD contrarium autem arguentes, dicemus primò, secūdum Aristotelem secundo Posteriorum, quòd primò quærimus de re, si est: & scientes si est, quærimus pòst quid est. Aliquando tamen manifesta sunt simul vtraque. Nunquam tamen cognoscere ipsum quid est, ante ipsum si est. vnde quærere ipsum quid est, non habentes ipsum si est, nihil est quærere. Quapropter dicimus, quòd volentes ostendere de hac arte si est, oportet quòd simul ostendamus quid est. Et caussa est hæc, quia termini quibus ostenditur si est, sunt ijdē cum terminis, quibus ostēditur, quid est, quāuis illi ijdem ter-

mini, sint de se priores ad inuestigandum si est, quã quid est, secundum rationẽ: Ergo nunquam potest verè probari, si hæc ars sit, nisi simul ostendatur quid sit quodammodo, non tamẽ conuertitur. ferè enim mediũ cuiuslibet rationis ostendentis de hac arte si est, necessariò ostendit quodãmodo quid est, & etiam quomodo est. Similiter & in rationibus negatiuis ostenditur negatiuè. Et ideo philosophi huius artis nolentes ostendere manifestè, sed occultè, de hac arte quid est, difficilè accidit probare si est. Non facto enim manifestò quòd cõpositum est, difficilè est arguere, vt dicitur octauo Topicorum. Similiter quia vix probari possunt, quæ proxima sunt principijs, tamen principia probari non possunt. Non enim contingit plures inuenire rationes, cum sunt pauca media, vt ibidem dicitur. In hac autẽ principia & principiata vsque ad vltima, sunt valde proxima, & non sunt definita siue manifesta, vt in determinatione patebit. & nisi differatur, principia posita difficile est argumentari, & fortasse omnino impossibile, vt ibidem dicitur. Ipsa enim vtitur nominibus alienis & obscuris semper, vt infrà patebit, absque definitione ipsorum vera. Arguimus ergo: Sicut est possibile, sic. Omne imperfectum et incõpletum, quòd alteratur secundum aliquid versus perfectã rem eiusdem generis, & cõpletam à suis cõponentibus & perficientibus, potest etiam alterari magis, & iterũ magis, & per consequens maximè, scilicet vsque ad vltimum, cum transmutatione eius, in rem perfectam & cõpletam eiusdem generis: sed metalla imperfecta sunt huiusmodi in arte Alchemiæ, in cõparatione ad aurum & argentũ: ergo metalla imperfecta, possunt conuerti in perfectũ & cõpletum aurum & argentũ: ergo Ars Alchemiæ est possibilis & vera. Maior est nota per philosophũ de Generatione et corruptione, & primo Metaphysicorum, & septimo Topicorum: quia si simpliciter ad simpliciter, & magis ad magis, & per consequens maximè ad maximè, vt ibi dicit: Vnde dicimus, quòd transmutatio alicuius rei in aliam, non fit nisi ordinatè. Non enim fit

n si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nisi alteratione paulatiua, & ordinaria præcedente: quia natura non facit saltus, vt patet ex secundo Physicorum: sed in omnibus suis operibus ordinata. Et ideo dicit ibidem: Necesse est enim primò fieri semen, ex facto semine non statim sunt animalia, sed per processum temporis in se ordinatè fiunt animalia. Et in decimosexto de Animalibus dicit: Nos dicimus, quòd anima cibantia, est principiũ in semine animalis, potentia & non actu, antequã cibus adueniat, & faciat operationem animæ: quia in principio videtur, quòd conceptũ omne viuat, sicut viuunt arbores, quando nutrimentũ fit à sanguine menstruo. & cum creuerit, erit in eo anima sensibilis, per quã dicitur animal, sed cõplementũ erit in vltimò, supple, in anima rationali. Similiter in plantis & seminibus, & rebus alijs hoc videmus: quia motus naturæ omnes, sunt ordinati & regulati vsque ad finem. Minor patet ad sensum: Videmus enim Alchemistas quotidie facere alterationes metallorũ imperfectorũ versus perfecta, cum suis cõponentibus & perficientibus alteratis, imò etiã cum pluribus extraneis, quãuis sit penitus vanum & diuinũ; quãuis valde paucissimi perficere sciant, & quidã plus, quidã verò minus alterant, & quidã fortius, quidã verò debilius. Quia igitur adultimè alteratum, sequitur introductio formæ futuræ, disposita per generationem & corruptionẽ: ergo vltimò alterando metalla, sic generabitur forma futura, scilicet auri & argenti, sed propriè auri: ergo possibilis est cõuersio & mutatio, metallorũ imperfectorũ & incõpletorum per artem Alchemiæ, in verum aurum & argentũ. Volentes aũt ostendere per simile, quòd ita sit, accipimus exemplũ à philosopho in quarto Metaphysicorũ, Capitulo de corporib. mineralibus, et de atramentis. Natura enim in mineris atramentorũ generat atramenta, in quibus est virtus ferri vel æris innata, & quandoque in mineris illorũ, per modum stillicidij & generositatis. Vnde dicit ibidem, quòd atramenta conceperunt vim mineralẽ aliquorum corporum liquabilium, & quòd ceperit vim ferreã, erit

rubeum vel croceum, vt colcothar: quòd autem cæperit vim æream, erit viride, vt calcanthum, aliorum autem corporũ nihil. Colcothar est atramentum album cristallinum, vt esset salis petræ: calcanthum secundum synonima, est vitriolũ viride. Quorum causam dicimus, quia aqua mineralis, transiens per venas mineræ vel mineralis, dissoluit, digerit & cõmiscet subtilitatem quandam sulphureitatis eorum, cum substantia subtile lapidum mineræ, cum quadam virtute salsuginosa & aluminosa, & fluit stillat inde paulatim, & ista inuicem per virtutem mineræ commiscentur, alterãtur & digeruntur: & se inuicem alterant & alterantur, quousque ex ipsis per processum temporis, per coagulationem generetur atramentum in termino motus: quia tota materia compositionis atramentorum est ex substantia tenuißima sulphuris, salis & lapidum, cum virtute aliquorum corporum liquabilium resoluta, vt dicit philosophus. Et dico, quòd ibi est etiam virtus aluminosa, quæ in sapore manifestè patet, cum ibi sit ponticitas. Ars autem cum ipsa sit imitatrix naturæ, vt dicitur secundo Physicorum, & quarto Metaphysicorum, assumit sibi substantiam æris aut ferri, & secundum ingeniũ artis ministrat naturæ sicut expedit, & facit, vt sulphureitas aluminosa cum rubedine, aut viriditate florescat: pòst soluit, destillat, & congelat, & reiterat pluries inginiosè, sicut vult, permiscendo cum eis quæcunque permiscet natura, ita vt in termino motus generentur eadem atramenta omnino, in omnibus proprietatibus & paßionibus, & operationibus, tam actiuis quàm paßiuis, quæ discerni poßint, in mineralibus atramentis. Testificatur autem nobis hoc philosophus ibidem, qui dicit, Quòd ista duo atramẽta, scilicet calcanthum & colcothar, per artem fieri & componi poßint. Similiter experientia Alchemistarum demonstrat hæc ad oculum, vt scimus & vidimus. Similiter scimus, quòd in partibus Constantinopolis, lapides quosdam mineræ calcinant, postea in aqua soluunt, & decoquunt in vasis, donec fiat alumen,

men, quod dicitur alumen de alumine de rocha, & de alap. Si ergo ars ministrando naturæ, generat tales res minerales, quales sola natura in suis mineris omnino in breui tempore, & in alio loco, & præter determinatum modum quantitatis componentium, & mixtionis, & proportionis: quia hæc sunt nota soli naturæ, & metitur hæc omnia absque consideratione artis, & ars cognoscit propinquam materiam, ex qua facit natura, & modum agendi. Eodem modo erit poßibile arti, quia cognoscit materiam auri & argenti propinquã, & modum secundum quẽ operatur in ipsis natura, vt sumat materiam propriam, & agat in imitando naturam in illa materia, sed in alio loco, & generet idem aurum & argentum penitus, sicut est naturale de minera, habens omnes proprietates & paßiones, & operationes omnino vt illud: quia nisi haberet differentias omnes, non esset idem cum illo: & nisi sciremus materiam propinquam, & modum agendi naturæ, nunquam possemus peruenire ad artem, vnde philosophus primo Physicorum dicit: Sic enim compositum cognoscere arbitramur, cum cognoscimus ex quibus, & quantus sit. Et in quarto Metaphysicorum. Ita enim cognoscimus vnũquodq;, propter quid, & quid sit, si materiã vel causam habuerimus. Neq; video rationem qua coartemur, propter hoc simile confiteri, artem Alchemiæ non esse omnino veram, sed tamen ad remotionem cuiusdam dubij potentis insurgere est sciendum, quòd ars Alchemiæ alium modum assumit in generatione auri & argenti, & alium in generatione atramentorum, semper tamen mutando naturam. Nam sicut aurum & argentum differunt ab atramentis, ratione materiæ, & formæ, & mineræ, & modi agendi secundum naturam: ita etiam conueniens videtur, vt secundum artem & operationem Alchemia differant in eisdem. In generatione tamen auri & argenti, natura ferè tenet penitus eundem modum, cum ipsa sint quasi idem, & vnum ad aliud ordinetur sicut ad finem. Ars igitur respicit naturam, & perpendit, quòd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ex eadem materia facit vtrunque, & quod ferè eundem modum agendi tenet in vtroque, & ideo assumit similiter eandem materiam ad generationem vtriusque, & tenet eundem modum: sed in generatione calcanthi, & colcothar, ars similiter respicit naturam, ex qua materia illa facit, & modum etiam operandi. Et quia videt modum operandi in eis ferè eundem, ideo ars similiter ferè eundem modum assumit. Et quia videt materiam istorum esse similiter ferè eandem, & non diuersificari, quia nisi secundum genus, quia calcanthum sumit de materia mineræ æris, & colcothar de materia mineræ ferri: ita & ars diuersificat ea, nec plus nec minus vt natura. sed sicut natura assumit modum valde diuersum & extraneum in generatione auri & argenti ex vna parte, & generatione calcanthi, & colcothar ex alia parte, ita ars Alchemiæ imitans naturam, tenet eundem modum diuersum in ijs et in illis. Similiter ratione materiæ. Et ideo non valeret argumentum, si diceretur, Quia natura non tenet eundem modum in generatione auri et argenti, sicut in atramentis: Ideo quamuis faciat atramenta, non tamen faciet aurum et argentum. solutum autē est ex dictis. Et causa diuersitatis agendi in ijs et in illis est, quia in generibus atramentorum, non reperitur aliquod imperfectum, quod valeat perfici per artem, sed sunt omnia perfecta, quamuis quædam sint alijs meliora, sicut in omnibus rebus de mundo reperitur: quia in eadem specie vnum melius alio reperitur. quare atramenta de nouo componimus, & efficimus: metalla autem non, sed solùm imperfecta reperta perficimus. Propter quòd ars generat formam, si vult generare aurum: in atramentū autem non formam, sed compositum: oportet igitur quod diuersus modus agendi consurgat necessariò. Item ex habitis, aliam rationem formare possumus fortem, & talem sic cognoscere causam materialem, determinatam & propinquā in aliquibus corporibus mineralibus liquabilibus, & modū agendi, qui ex intentione naturæ consistit in illis, est totalis caussa imi-

imitandi naturam, vt faciamus eadem mineralia liquabilia penitus, vt natura: ergo similiter & in alijs mineralibus liquabilibus: sed sic est in quibusdam: ergo, &c. Maior patet per locum à proportione. nam eo modo quo cognitio materiæ determinatæ & propinquæ, & modi agendi naturæ determiti se habent ad vnum: quia conferet nobis modum possendi omnino imitari naturā in illo, vel non: Eodem modo se debet habere ad alia mineralia liquabilia proportionaliter. Minor est nota per philosophum, in exemplo atramentorum prædicto. Quia igitur in auro & argento, quæ sunt mineralia liquabilia, sicut & atramenta & homogenea, per totum magis cognoscimus materiam, determinatā, propinquā, scilicet argentum viuum cum sulphure coagulatū, & modum agendi, qui ex intentione naturæ consistit: quia cum calore suauissimo digerit, & suauiter decoquit argentum viuum, cum sulphure sibi commixto, & in fine motus separat de commixto sulphur, & hoc propriè in auro. Ergo similiter erit possibile, vti imitemur naturā in generatione auri et argenti. Et si quæratur, quare in sulphure & arsenico, cum sint mineralia liquabilia, & cognoscamus materiā, quia sunt pinguedo terræ, non etiam possumus imitari naturam? Respondemus per nunc dicta, scilicet: quia materiā propinquā & determinatā non cognoscimus, nec inuenire possumus, nisi in genere, & confuso valde, scilicet quia sunt pinguedo terræ. & hoc non sufficit arti: quia non qualiscunque pinguedo terræ, imò talis pinguedo, apparata & determinata ad hoc, & non ad aliud. Modum agendi in eis satis cognoscimus: quapropter si materiam dictā reperimus, cum fortè satis modum agendi sciamus, vtique sciremus ea formare per artem, & sequeremur naturā naturæ, secundum modum generationis atramentorum, sed non metallorum. Est autem potissima caussa, vt natura nō possit generare aliquid simile alteri, non reperire materiam similem illi, vt dicit pllilosophus primo Cœli & Mundi, quomodo dicit quòd cœlum est factū ex tota materia sua,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nec est ex ea extra se aliud, & ideo non potest fieri cœlum aliud. Vnde dicit ibi, quòd omnis substantia composita ex materia, non est possibile vt sit alia ex ea similis ei, quando non est materia alia similis illi materiei ex qua cōponitur. Quodlibet enim naturalium comparatur ad propriam materiam, cum ipsa sit radix ipsorum, & substantia, & prima natura, & quæ habet in rebus perpetuari, vt dicitur secundo Physicorum. Modò dico, quòd carentia materiæ est potissima caussa in aliqua re, vt non generetur alia sibi similis. Ita & inuentio materiæ eiusdem, debet esse potissima caussa, vt possit generari res alia similis illi: quia si oppositum in opposito, & propositum in proposito, vt dicitur quarto & sexto Topicorum. Nam si negatio est caussa negationis, & affirmatio erit caussa affirmationis, vt dicitur primo Posteriorum. Si igitur apud naturam accidit potentia potissimè essendi & non essendi, aliud simile alteri ex parte materiei, sic similiter erit in arte sequente naturam. Quia igitur ars reperit materiam illā eandem auri & argenti, quæ est omnino naturæ: ergo ex parte materiæ ars erit possibilis. Similiter etiam ex parte agentis, sicut ostensum est in exemplo atramentorum, & iterum aliter: quia ars approximat illi materiæ, agens naturale, sed aliter quàm natura, quia non vt aurum vel argentum, vel aliud metallum generet, sed formam auri & argenti ex illa eadem materia elicit, vt in determinatione patebit. Ergo alio agente vtitur, scilicet igne, cum qua forma omnia metalla imperfecta, conflata, ad ignem perficit in momento. Et quia eiusdem est cognoscere materiam & formam, vt dicitur secundo Physicorum, & septimo Metaphysicæ, neque est sermo propter materiam tantum, sed propter formam, vt dicitur vndecimo de Animalibus: quia non est inuenta materia, nisi propter formam, tam etiam in artificialibus quàm naturalibus, & ambo propter compositum, & compositum propter operationem, vt dicitur secundo Cœli & mundi. Ideo cum ad Alchemistam spectet considerare materiam auri, & aliorū

me-

metallorum, ad eundem etiam spectabit considerare formam ipsorum, & cognoscere: quoniam si cognosceret formam auri, sicut & materiam, nunquam posset verè sequi naturam quibus cognitis, debitus modus agendi in debita materia, est totalis caussa generandi formam auri ex illa materia: & dicitur solum forma, quæ coniuncta metallis imperfectis sicut materiæ, statim fit compositum, scilicet aurum. Et hoc satis patet in operantibus sophisticè: quia suas medicinas de spiritibus & corporibus faciunt, quæ sunt in comparatione ad imperfecta metalla, sicut formæ ad materiam, quãuis forma sit sophistica, scilicet alterans solùm, & non transmutãs, & nullum mixtum de mundo conuenit cum metallis in hoc. Adduximus autem quæstionem hãc contra nos, nunc & iterum adducemus alias cum insurgent, sequentes ritum philosophi, et stylum in secundo Cœli & mundi, qui dicit: Oportet igitur, qui vult inquirere rem, & de ea perscrutari, vt contradicat sibi contradictione sana, conuenienti aptationi rei quæsitæ. et potest hoc facere, quãdo inquirit, & scit omnes differentias, &c. Et iterum in eodem dicit: Nam quãdo inuenit aliquas necessitates puras, subtiles, sufficientes, oportet tunc vt laudetur inuentor earũ & remuneretur, &c. Et iterum in eodem dicit: Cum ergo inquirimus quæstiones Topicas, & possumus soluere eas solutione parua subtili, tunc conuenit auditori, vt vehemens sit gaudium eius, & delectetur per pectus eius, &c. Et si de metallis imperfectis quæratur, quare non possumus ea informare per artem mutando naturã, postquã fecimus perfecta, cum habeamus materiã, & præcisum modum agendi, sicut in perfectis, et sicut liquabilia, vt perfecta: Nam si possumus generare res perfectas, multo magis videtur quòd imperfectas, maximè eiusdem generis, præsertim cum sint sicut via, & semita, & medium ad perfecta, & non possit fieri trãsitus de extremo ad extremum, nisi per medium, dicimus, quòd natura non expoliat metalla imperfecta omninò à sulphure, sicut aurum solum, vt in determinatione osten-

demus. Imò dimittit quandã partem sulphuris adurentem in eorum cõmixtione, diuersam in vno & in alio, per quam imperfecta sunt, & dissimilata ab auro & argento. Immiscere autem hanc partem sulphuris determinatã in eis, & diuersam in quãtitate & qualitate, penitus ignoramus, sed nõ miscere sulphur absolutè, quãuis Geber dicat, Capitulo de sublimatione Mercurij, & Capitulo de coagulatione, quòd accidit ista fieri per non rectam depurationem argenti viui à sulphure: hoc autem adhuc vsque ignoro. Sed quia expoliatio argenti viui à sulphure sibi commixto, quod ipsum decoxit totaliter, est possibilis, ita vt remaneat argentum viuum purum, solum, mortificatũ: Ideo possibile est, vt imitemur naturam, vt faciamus verum aurum & argentum. Non dico tamen quod impossibilis sit cõmixtio, & remanentia sulphuris in decoctione cum argento viuo: imò est necessaria in magisterio decoctionis, vsque ad cõplementum decoctionis, secũdum quantitatem & qualitatem diuersam, mixtam argento viuo, secundum processum dierum: ex qua diuersitate, possibile est fortè, quòd illa medicina mutet metalla imperfecta ad inuicem, vt omnia fiant æs, aut plumbum, &c. Sed quòd hoc studiosè possit accidere, iuxta voluntatem artificis, non cognosco: sed rationabiliter cognosco, quòd tota expoliatio, est studiosa iuxta voluntatem artificis, quæ ad oculum perpendi potest. Similiter cum ars non intendat, nec possit generare aliquod metallorũ omnino de nouo, sed solum imperfecta perficere, incongruum & irrationabile videtur, vt perfecta mutetur in perficere: quia neque natura hoc facit in suis mineris: Similiter nec vnum imperfectum, in aliud imperfectũ: quia nec natura facit hoc, nisi fortè Saturnũ in Iouem, quòd tamen ignotum est: quia imperfecta sunt in via & semita ad formam perfectorum, & non econuersò, absque transitu alicuius imperfectorum ad aliquod imperfectum primò. Et quamuis natura generet aurum, ex suis primis principijs, absque transitu, per dispositiones & semitas alicuius alterius metal-

metallorum, & similiter generet idem aurum, trāseundo per dispositiones & semitas alicuius illorum, non tamen videtur, nisi quod ars possit sequi naturam, realiter scilicet, vt generet elixir tale, quod conuertat metallum aliquod in æs, aut Saturnum aut Iouem, vel Martem, sed sic secundum similitudinem & anologiam: quia non credo artem posse transire per illas dispositiones & semitas tales, realiter scilicet, quòd possit occultare in argento viuo sulphur taliter & tantum, & tale, ad suum Elixir componendum: quod talis conuersio & mutatio fiat: Et sic patet solutio. Sed est aduertendum, quòd aurum, quod per Alchemiam fit, est melius & purius et perfectius minerali. Et ratio est: quia Alchemicum est omni sulphure ac superfluitate mundatum, minerale autem, quodcunque sit illud, habet sulphuris alicuius adhærentis commixtionem. Et hæc est causa, quare sulphur ingreditur, & adurit ipsum, & ob hoc in igne minuitur: Cum autem illud sulphur per ingenium artis etiam minoris auferetur, remanet purum, simile quasi auro, & de cætero non minuitur, cum sulphur adurens non ingrediatur in ipsum: aurum autem Alchemicum, est æquali minerali, quod iam ad vltimam perfectionem deuenit; vt est aurum oborizon, id est obradians & purissimum. Dixi autem, quòd iam ad vltimam perfectionē deuenit propter aurum; ab illius colore remissum: hoc enim tale, etsi habeat formam perfectam auri, tamen accidentia sequentur formam, vt color totalis, non sunt omninò completa in ipso. Et quia natura in illo perfecto, posuit vltimos gradus perfectionis, vltra quos non potest esse transitus, ideo similiter aliquis vltra transcendere non conatur, cum sit impossibile. est ergo vtrumque æquè perfectum, quamuis possit ars suum colorare eodem colore, magis intenso, quam natura suum, & minus sicut vult. Sed quia hoc esset deuiare à recto tramite naturæ, & intentione ipsius perfecta, & nō esset simile operibus mineralibus, ideo ars colorat in gradu naturæ. Cognoscere igitur hæc duo principia in natura, scilicet mate-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

riam determinatam propinquam, & præcisum modum agendi, qui ex intentione naturæ consistit in illa materia, dirigit & extra tollit artem, vt sequatur omnino naturam, & hoc propriè in liquabilibus mineralibus, vt dictum est: vbi autem vnum illorum principiorum, aut ambo defuerint, impossibile erit artificem imitari naturam, siue illa principia sciri & haberi possint, siue non. Ignorans igitur principia naturæ, non adhæreat huic arti, quoniam potius erit sophista quàm Alchemista. Nam per illorum cognitionem, artifex deuenit in cognitionem principiorum artis, & sine cognitione illorũ, est impossibile. Vnde Geber in Proœmio Summæ suæ dicit: Scias Charissime fili, quòd qui principia naturalia in seipso ignorauerit, iam multum remotus est ab arte, quoniam non habet radicem veram, supra quam fundet intentionem suam, &c. Omnis ergo eius labor est vanus, & in desperationem adducens, & inopiam. Cum igitur ita sit, expresse patet veritas cuiusdam, de quo non est facta mentio, scilicet, quia impossibile est per artem, pratiosos lapides veros fieri vt naturales, nec gemmas, cum ambo illa principia ibi deficiant, quæ sunt naturæ: non habitis autem naturæ principijs, impossibile est artem sequi naturam. Quia igitur sumunt alia principia, scilicet de via ab intentione principiorum naturæ, ergo faciunt alia opera diuersa ab operibus naturæ, & sophistica: quia quorum principia sunt diuersa, oportet opera esse diuersa: sumunt enim arte illa vitrum aut Cristallum, quod ingeniose fundunt, & ingeniose colorant, ab extraneis rebus exterioribus. Naturales autem lapides prætiosi non sunt facti subtiles à natura, ab arte autem sic violando naturam & reducendo eos ad substantiam & formam vitri, & tunc non sunt quod prius erant. Et similiter natura introducit colores, & diuersitates colorum, de potentia materiæ ab intrinseco, artifices autem ab extrinseco dant: neque sumit natura pro materia vitrum, sicut isti, sed materiam quandam ex quatuor elementis commixtam, quam ignoramus præcise.

Quæ

Quæ ambo principia, si sciremus adhuc deficeremus in generatione illorum lapidum, scilicet quia nullo modo possemus imitari naturam verè. & caussa est: quia non sunt res liquabiles, & ideo hanc rationem, quam fecimus, solùm mineralibus liquabilibus adaptauimus, vt patuit, & non alijs. Et si non possumus imitari naturam, in ijs, quorum materiam propinquam habemus, & ignoramus modum agendi, vt in generatione marcasitæ, magnesiæ, tutiæ & antimonij: quorum materia est argentum viuum & sulphur, multo minus in ijs lapidibus, in quibus ignoramus vtrumque. Et si dicatur, quòd imitamur naturam in generatione mineralium non liquabilium, vt lapidum: quia ex terra viscosa cum aqua ars facit lateres crudos, quos in fornace cum digestione decoquit, assatiua in lapides: ergo non solùm in mineralibus liquabilibus ars imitatur naturam, vt dictũ est, sed etiã in non liquabilibus. Respondemus, quòd quamuis ars ministrando naturæ lapides generat istos, non tamen natura sola generat tales alicubi. Nusquam enim visum est, natura lapidum aliquorum naturalium, nec omnibus similes istis artificialibus, nec conueniunt cũ naturalib. aliquibus, nec in genere: diuersitas enim proprietatum & passionum hoc declarat.

3 Itẽ possibili posito, nullũ sequitur impossibile. Sed posito, artẽ Alchemiæ esse veram, imitantem naturam, omnino ponitur possibile: ergo nullum sequitur impossibile: ergo ars Alchemiæ est possibilis. Maior patet ex hoc, quia possibile & impossibile sunt in contraria oppositione, vt dicit philosophus secundo περὶ ἑρμηνείας. Posito autem vno contrariorum, remouetur reliquum: & ideo dicit septimo Physicorum, Cõtingenti enim concesso, nullum inconueniẽs accidere oportet, vt dicitur in octauo eiusdẽ, Similiter si ponamus possibile esse, nullum impossibile accidit. Minor patet sic, quia metalla imperfecta, & argentum viuum sunt in potentia propinqua ad aurum & argentum, quod ad naturam: & in propinquiori, quo ad artem: ergo possibile est artem, & per naturam reduci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

in actum illum, aliter enim esset frustra talis potentia, quod totum declarabitur in determinatione, vbi opera naturæ in mineralibus, & eorum ad inuicem transmutationibus occultis, cum instantia veraciter inquiremus. Adhuc etiam probari posset minor per antecedentia de atramentis, quoniam perscrutatio super substantiam eorum secundum naturam, & eorum similiter secundum operationem, & administrationem artis directam super eandem materiam naturalem, valde confert ad probandum, hanc artem esse veram, & ostendunt eam apertè possibilem.

4 Item quorumcunque caussæ propinquæ sunt similes, eædem & modus mixtionis idem ipsa sunt, vel esse possunt de facili idem: sed metallorum omnium essentiæ propinquæ sunt huiusmodi: ergo, &c. Maior patet per philosophum secundo Cæli et mundi, qui dicit, Quòd causæ similes eædem, sunt similes similibus causatis. Et in decimo de Animalibus dicit, Quæcunque habent easdem causas, habent eadem accidentia. Minor patet inducendo per omne genus causarum. Materia enim ipsorum est vna, scilicet quæ dicta est: similiter agens est vnum, scilicet sulphur accensum calore suaui, mixtum argento viuo: similiter forma est vna, ad quam ordinantur, scilicet ad formam auri, vt ostendetur: Similiter finis est vnus, sicut & forma. Similiter conueniunt in modo mixtionis, propter quòd funduntur ad ignem, & inuicem permiscentur sola, & sub mallei percussione per omnem dimensionem extenduntur, quod est magnum signum & probabile, quòd sint similia, & ad inuicem ordinata ad vnum finem vltimum antedictum, propter quod marcasita & sibi similia, quamuis ex eisdem causis proximis sunt, tamen quia modus mixtionis est valde diuersus, prædictas non substinet passiones, & ideo non videntur ordinata ad finem illum.

5 Item omne indigestum, ordinatum ad digestionem, & omne impurum, habile ad purificationem, potest compleri, digeri & depurari: sed metallorum imperfectorum quedã sunt indigesta

digesta & impura, vt Iupiter & Saturnus, & quædam impura tantùm, vt Venus & Mars, & sunt habilia ad digestionem & purificationem completam: ergo ipsa possunt digeri, & purificari completè: sed completè digestum & depuratum, est esse aurum & argentum, & propriè aurum: ergo ipsa possunt conuerti in aurum & argentum. Maior patet per philosophum quarto Meteororum Cap. de Digestione. Optesi & epsesi: quia dicit, quòd cum indigestionem patiuntur, scilicet molensim, quæ contrariatur epsesi, & statesi, quæ contrariantur optesi, ex indigentia caloris. Et si calor digestiuus sufficiens exhibeatur, decoquuntur & digeruntur completè. finis enim digestionis est natura, vt ibi dicitur, id est generatio formæ in materiam in fine digestionis. Et cum in omni digestione sit aliqua superfluitas, oportet quòd per digestionem fiat separatio eius: quia calor homogænea congregat, & segregat heterogænia, vt ibidem dicitur, et 2. de Generatione et corruptione. Vnde calor digerens res indegestas, generat speciem nouam. propter quod dixit philosophus 4. Meteororum, quòd simplex generatio & simplex permutatio harum virtutum, scilicet calidi & frigidi, est opus digestionis, & generant cum sunt vincentia materiam, id est humidum & siccum. Calor etiam exterior æquipollet naturali, iuuando ipsum, vt completè digerat, & citius & melius. vnde dicit philosophus 4. Meteororum: Quotiens, id est quandocunque enim digeritur materia completè, & fit, & principium complectionis à calore proprio accidit, quamuis per aliquod extrinsecorum adminiculantium compleatur: quemadmodum cibus, partim digeritur per balnea, & per alia similia: & principium est caliditas, quæ in ipso est, &c. Et dicit Auicenna, Capitulo de signis complectionum, quòd cum calor naturalis fuerit debilis, sumendo res exteriores calefacientes, viuant ambo se inuicem incalefaciendo. Propter quod videmus in maturatione fructuum, quòd deficiente calore exteriore, scilicet solis, non maturantur fructus. Minor patet etiam, quòd dige-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

stio & indigestio in metallis, est optesis & statesis, ut dicitur quarto Meteororum, capite de corporalibus mineralibus: optesi autem passum est aurum solum, ex completa actione caloris: reliqua autem metalla statesim, ex indigentia caloris non digerentis, & non depurantis complete. Ita quòd etiam argentum quandam statesim passum est: in comparatione optesis complete exhuberatur eis per artem, ut iuuet naturalem calorem degesta & depurata complete erunt, ergo erunt aurum: sed talis calor potest sic haberi, imò & locus etiam secundum philosophum ibidem, qui dicit scilicet. Et nihil differt in organis naturalibus siue artificialibus: si autem propter eandem nimirum causam, uniuersa erunt, &c. Et pòst dicit: Optesis ergo & opsesis fiunt quidem arte, quia sicut diximus, species uniuersaliter istæ et natura, & similes siquidem passiones fiunt, cæterùm innominabiles, imitatur enim ars naturam. Sic igitur fit generatio metalli noui ex alio metallo: & transformatio per digestionem completam in organo artificiali: quia quod incipit generare aliud per digestionem, debet complere illud per digestionem: quia idem agens disponit ad formam, & dat formam: hæc autem est natura, siue sola, siue auxiliata per artem, non autem est necesse, quòd in eodem loco, & maximè in mineralibus liquabilibus, ut patuit. Nonne videmus plumbum, & aurum, & metalla omnia, generari in mineris à natura, ex suis principijs, quæ sunt sulphur & argentum uiuum? sed necesse est primò congelationem istorum principiorum ad inuicem fieri ad generationem omnium metallorum, taliter, ut fiat ex eis quædam natura media, quæ sit sicut via & transitus à mollitie argenti uiui, ad duritiem metallorum malleabilem: hæc autem media natura sic coagulata, & non de purata est, ex qua propter diuersam digestionem, & diuersam habitudinem, & proportionem miscibilium, in quanto & quali, & loco & tempore, generatur omne metallum diuersum, propter finem diuersum, qui fines omnes ordinantur, & terminantur ad unum,

à natura

à natura, ſcilicet ad aurum: ars ergo volens ſequi naturam ad talem finem, inquirit & inuenit hæc principia congelata à natura, in hanc naturam mediam, & non depuratam: & conatur digerere & depurare talem materiam, cum calore ignis, vt ex ea eliciat formam auri, cum qua omnia metalla perficiat in aurum, cum ordinata ſint à natura ad hunc finem. propter quod, ſicut differt forma, quam generat ars à compoſito quod generat natura, quàm, niſi ad vnum finem vltimum ordinentur, ſic conueniens videatur, vt regimen artis differat à regimine naturæ, non in materia, ſed indigeſtione, & calore, & loco, & tempore, & habitudine, & proportione miſcibilium. Videtur ergo, quòd digeſtio, & locus, & ortus generationis metallorum, id eſt formæ metallorum, ſcilicet auri, cum alijs circumſtantijs, ſit penitus poßibilis apud artem. Si igitur digeſtio, quemadmodum dictum eſt, & locus, ſiue organum artificiale æquipollet naturali, ergo neceſſariò, quo ad digeſtionem, & locum, ars Alchemiæ eſt poßibilis. Et cum digeſtio compleatur à calore naturali intrinſeco, & calor extrinſecus æquipolleat naturali, iuuando ipſum: ergo calor extorior in Alchemia iuuabit naturalem, vt completè digerat metalla, quæ indigeſta ſunt. Ergo ars Alchemiæ neceſſariò eſt poßbilis. & ſi dicatur: Confitemur ſatis, quòd per ſuum Elixir debent tranſmutari imperfecta ad perfecta ſufficienter, digerat in multo tempore, vel pauco, quoniam omnis digeſtio requirit ſibi tempus ſufficiens, ſed tamẽ quando veniunt ad protectionem eius, ſuper imperfecta liquefacta vt perficiantur, cum hæc digeſtio completiua digerens imperfecta fiat: in momento aut in parua hora valde, non videtur quòd ſit tempus ſufficiens talis digeſtionis completiuè imperfectorum: quare talis tranſmutatio nulla erit, ſed erit fortè alteratio ſimilis ei. Et nos reſpondemus, quòd digeſtio ſolius auri & Elixir, eſt completa, aliorum autem metallorum incompleta & imperfecta, in diuerſis gradibus imperfectionis, & differt valde digeſtio auri à digeſtione Elixir,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

quoniam digestio auri, est sicut compositi, & sufficiens sibi soli. propter quod, si cum aliquo indigestorum commisceatur in conflatione, non potest digerere illud, nec de sua digestione sibi conferre, vt transferent illud in aurum, sed digestio Elixir est sicut forma, & non solum sibi soli sufficiens, sed exuberans, vt diffundi & extēdi & multiplicari possit per alia: ꝓpter quod, si cum aliquo indigestorum commisceat in cōflatione, extenditur indigestionem superfluā, quam habet vsq; ad terminum certi numeri, taliter, vt ex ambobus fiat compositum, scilicet aurum, sicut ex materia et forma in momento vel parua hora valde: non tamen in tali proiectione fit digestio in momento, sed in sufficienti tempore, iam facta in ipso Elixir, quando ingeniose ad ignem decoquebatur, propter quod digestio superflua & abundans ipsius Elixir, sunt indigestio imperfectorum, quæ dicuntur semidigesta, habent proportionem ad inuicem in certis numeris & ponderibus, quibus obseruatis, fit aurum purissimum in momento. Si enim de imperfectis deberet extrahi forma sua, scilicet auri, egerent digestione omnino in tempore sufficienti, sed hoc non est sic: imò forma digesta, vt dictum est, associatur materiæ, & fit aurum purissimum: & ideo aurum Alchemicum non plus habet de potantia transmutandi, nec minus, nisi sicut minerale, cum sint compara. Et si de argento viuo obijciatur, quòd non sit semidigestū, vt illa alia, sed omnino crudum, & indigestum: quomodo ergo in tali momento perficietur, vt illa? Dicimus quòd tota perfectio consistit in solo argento viuo, vt in determinatione ostendemus expresse. Quare cum imperfecta perficiuntur, expolientur omnino à sulphure corrumpente, & solum argentum viuum eorum perficitur in aurum in ipso momento: quare cum eorum argentum viuum sic expoliatum, sit eiusdem naturæ cum isto, & econuerso, & eodem momento recipiunt digestionem & perfectionem æqualiter, scilicet: quia diffunditur & multiplicatur per ipsa Elixir, & perficit & complet ea in eodem momento, vel tempore æqualiter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

6 Item quicquid est in medio motus, ad aliquam formam suscipiendam, potest duci ad terminum motus, nisi impediatur: sed metalla imperfecta sunt huiusmodi, aurum autem in termino motus: ergo, &c. Maior est nota, quia si existens in principio motus, est in potentia ad terminum motus, multò magis quando est in medio motus, cum medium magis propinquum sit extremis, quàm extremum extremo: vnde philosophus secundo & octauo Metaphysicæ dicit, quod aliquid fit ex aliquo dupliciter: aut tanquam ex medio & imperfecto fit extremum & perfectum, vt ex puero vir: aut ex vno extremo ad extremum, vt ex aqua aer. Minor probabitur infrà in determinatione, vbi ostendemus, argentum viuum & sulphur esse principia metallorum omnium, & existere in principio motus: aurum autem in termino motus, & reliqua metalla in medio, imò iuxta finem motus.

7 Item omne quod est in potentia ordinaria ad aliquā formam, sicut ad finem, potest duci ad finem illū: sed metalla imperfecta sic sunt in comparatione ad aurum: ergo, &c. Maior est nota, quia ad hoc, vt aliqua res recipiat formam, oportet quòd sit in potentia ordinaria ad eam: natura enim ducit res de potentia ad actum secundum ordinem: sic & ars. Minor probabitur in determinatione.

8 Item in ijs, quæ habent symbolum & conuenientiam in materia, facilis ad inuicem permutatio & transitus: sed metalla sunt huiusmodi: ergo, &c. Sed congruentius est, vt imperfecti permutatio fiat ad perfectum, quàm econuersò: ergo, &c. Maior patet per philosophum secundo de Generatione & corruptione, vbi dicit, quòd elementa, quæ tantùm in vna qualitate contrariantur, & in alia conueniunt, facilius propter symbolum possunt conuerti, quàm quæ in ambobus contrariantur scilicet in passiua: Quia ignis est siccus, & aer humidus. Ignis autem & aqua non sic ad inuicem facilè transmutantur: quia in ambabus qualitatibus contrariantur, scilicet actiua & passiua: quia aqua frigida est & humida, &

ignis calidus & siccus. Vnde dicit ibidem, quòd facilius est vnum quàm multa transmutare. Et caussa transmutationis ipsorum ad inuicem est, quia valde modicum distant à materia prima, ex qua generata sunt, cum materia prima recipit diuisionem & partitionem in ipsa quatuor Elementa. vnde propinquitas vltima in materia prima, est maxima caussa, vt vna res facilè in aliam transmutetur. Minor satis patet: quia metalla omnia sunt ex eadem materia prima propinqua, quæ est sulphur & argentum viuum: & propterea sola in conflatione ad inuicem commiscentur. vnde qualis est proportio & symbolum elementorum ad inuicem, propter materiam primam, in qua constant in transmutatione, talis etiam est metallorum: propter quòd dixit Hermes Trismegistus, quòd generatio & transmutatio, & conuersio metallorũ ad inuicem, est sicut elementorum. Similiter locorum propinquitas, in quibus sunt, multum confert: vtrum tamen hæc similitudo sic differt: quia elementum vnum non est ad aliud ordinatum, sicut imperfectum ad perfectum: quia vnumquodque per se in sua specie est in vltima perfectione, ideo nõ transmutatur vnum in aliud vt perficiatur, sed vt perpetuetur in mundo generatio & corruptio continua & reciproca: & similiter mixtorum. sed secus est in metallis: quia solum vnum inter cætera metalla perfectum & completum est, scilicet aurum, ad quod omnia alia ordinantur, tanquã ad finem. Si igitur elementa sic ad inuicem transmutantur, propter conuenientiam ac qualitatem: & quia parum distãt à materia prima, ex qua sunt, nec est vnum ad aliud ordinatum, sicut imperfectum ad perfectum, quantò magis erit hic in metallis, in quibus est quasi totalis conuenientia? Sic enim conueniunt in materia, quòd eorum materia est eadem penitus, & eodem modo digesta, siue sic maneant, siue versus aurũ alterentur: quod sic non est in elementis, & perpenditur hoc visu: quia in conflatione, & ante & post conflationem, videntur similia in sua materia prima, & proxima prædicta: ergo valde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

valde conformia & habilia, ad vltimam formam. Similiter nullum mixtorum est, quod seruet naturam propriam materiæ suæ primæ & propinquæ, ad accidentia & proprietates, ab exordio eius vsque ad informationem qualemcunque, nisi metalla sola: quod patet in liquefactione. In elementis autem non sic. Magna enim differentia ipsorum ad inuicem apparet in visu, & auditu, & tactu, & gustu, & odoratu: neque ante ipsorum commixtionem ad inuicem, nec in mixtione, nec post neque ante transmutationem ipsorum habent similitudinem illam quam metalla habent, nec illo modo miscentur ad inuicem: ideo non debent habere tam bonam transmutationem ad inuicem, sicut metalla. eorum enim transmutatio est, sicut de contrario in contrarium: quia dominatũ trãsfertur in dominans: metallorum autem est sicut imperfecti versus perfectum. Quia igitur ars Alchemiæ habet symbolũ & conuenientiam in metallis, & vidit ea transmutari à natura in suis mineris versus aurum, et fieri aurum: ideo ars ingeniata est sequi naturam, modo mirabili extra mineras, vt ea transmutet in tale aurum, sicut facit natura sola. Sufficiant igitur nunc hæ rationes, affirmantes, artem Alchemiæ esse omnino veram, quamuis nunquam audiuerimus aliquam affirmatiuam, nec in Scripturis aliquorum viderimus: quia semper consuetudo fuit, facere rationes ad hanc artem destruẽdum, ad construendum autem nemo consueuit propter difficultatem: & hanc difficultatem aperuimus nũc sufficienter & bene, & fortè determinationẽ, si contingat, addemus alias.

Optesin autem passum est aurum, &c. Notandum est quòd digestio opsesis, & oppositum eius, scilicet molinsis dicitur elixatio, & fit à calido & humido, extrahendo de materia, quæ digeritur, multum de humido naturali: cum autem non completur hæc digestio, dicitur molynsis. sed digestio optesis, & eius oppositum, quæ est statesis, dicitur assatio, & fit à calido & sicco, cum conseruatione humidi naturalis materiæ, quæ

digeritur, vt dicitur quarto Meteororum, propter quod assa sunt humidiora elixis, vt ibi dicitur. Cum igitur metalla semi digesta & indigesta, cum conseruatione propriæ humiditatis, à caliditate & siccitate sulphuris, quæ est flammabilis & assatiua, per longa tempora, quæ caliditas etiam est mulcebris, & suauis propter assationem leuissimam, ad conseruationem talis humidi, Ideo facta sunt liquabilia, à calido igneo: ergo necessariò coagulata à frigido aqueo. Quod si assatio fuisset rigida & aspera, et fortis, dissipasset humiditatem naturalem ante tempus, aut aliud, quod metallum generasset in breuiori tempore valde, sicut fortè est magnesia & marcasita: propter quòd non liquatur sicut metalla, quamuis sint ex similibus principijs. Quæcunque verò coagulantur per priuationem humidi, scilicet aerei, aut per priuationem calidi, quæ sunt per priuationem humidi, liquantur à frigido aqueo vt vitrum et sal: quia à calido igneo coagulata sunt, Quæ autem per priuationem calidi coagulata sunt, liquantur à calido igneo, vt glacies, plumbum, & aurũ. coagulata enim sunt à frigido aqueo. Omnia igitur coagulantur & soluuntur necessariò à contrarijs. Non igitur videtur digestio & indigestio, quæ in metallis fit epsesis & molynsis. Ad hoc deterius videtur mihi, quòd quidam ponunt, scilicet, aurum passum esse digestionem, quæ pepansis dicitur: cuius oppositum dicitur homotes. Hæc enim digestio & indigestio propriè est in fructiferis, vt videtur quarto Meteororum. aurum autem & metalla reliqua, non sunt ex illis. Secundum metaphoram dicũtur superfluitates in corporibus animalium esse passa pepansin, & eius oppositum, vt ibi dicitur: vnde catarrhi & vrinæ secessus, & apostemata & flegma, dicuntur digesta & indigesta istis nominibus, cum propria nomina non sint eis imposita, sed aurum & alia metalla non sunt talia. Digestio autem alimenti in corporibus animalium similantur epsesi, vt ibi dicitur. per quod patet, quòd non solùm ars similatur naturæ, sed etiã natura arti. Vnde si natura deberet facere domũ

faceret

faceret etiam sicut ars: & si ars deberet facere naturalia, faceret ea sicut natura. hoc autem est propter finem, vt dicitur secundo Physicorum. Propter quod ibi dicitur, Omnino quidẽ aliqua ars aliqua quidem perficit, quæ natura non potest operari, alia verò imitatur, &c. Causa autem fortè, quare ars imitatur naturam, & econuersò, videtur quod sicut natura est opus intelligens, & ab ea dirigitur sicut à cognoscente, sic & ars est opus intellectus, & ab eo dirigitur sicut à cognoscẽte: quare sic agit ꝑpter finem. Sicut ergo intellectus imitatur intelligentiam, & econuersò, sic ars imitatur naturam, & econuersò. Ita quòd ab arte refulget opus intelligentiæ & influxus, & econuersò. In intelligentia enim & mente diuina, sunt ideæ omnium naturalium, in intellectu autem, ideæ artificialium. Quare cum intellectus recipiat ab intelligentia, ab intellectu de Ideis naturalium, intelligẽtia ab intellectu, de ideis artificialium, secundum quod est possibile: sequitur, quòd ars imitetur naturam & econuersò: & quod ars perficiat aliqua, quæ non potest natura, & econuersò, iuuãdo se.

CAPVT III.

In quo ponit determinationem generalem, quam declarat pòst: & ostendit causas & modos difficultatis istius quæstionis: & ostendit causam & modum processus, de tali solutione quæstionis istius.

IN hac admirabili, excellenti, & diuina, & occultissima arte, quæstio quæ de ipsa fit, scilicet, Vtrum sit omnino apparẽs & existens, aut solum apparens & non existens, est valde difficilis, quamuis prima fronte propter dicta philosophi, & alias intermixtas rationes, quampluribus facilis videatur. Non enim facilis est apud nos: eam tamen, quia pro & contra disputauimus exquisitè conueniens videtur, vt ipsam etiam exquisitè elucidemus, & enucleemus, & veritatem determinemus. Non modicum autem admirandum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

occurrit, quod nulla ars, nec ſcientia probat ſuum ſubiectum eſſe, nec probare poteſt, ſed ipſum præſupponit: quia eſt, et quid ſignificat, vt dicitur primo Poſteriorũ. & ſimiliter vndecimo Metaphyſicorum, oſtendens, quòd ea quæ nota ſunt, non debent probari, ſed præſupponi. Dicit, quòd ridiculum eſt probare, naturam eſſe. Ideo dicimus & in artibus, quaſi autem ſola iſta eget hoc, & eſt ſubiectum eius, hoc ſcilicet, tranſmutatio metallorum omnium, in verum aurum & argentum per ingenium artis. Conſiderat enim metalla & ſibi ſimilia etiam non ſolùm in ſe, & in relatione ad ſua principia, & ſuas cauſas, & proprias paſſiones, & tranſmutationes eorum à natura in ſuis mineris, in verum aurum & argentum, vt liber de Mineralibus: ſed etiam prout tranſmutantur à natura, ſimiliter extra mineras, per artis ingenium & miniſtrationẽ. Vnde ars hæc quærit, propter difficultatem inquiſitionis eius, & quid eſt, ſiue quid ſignificat: & hoc habito, vtrum ſit verũ vel non: quia talis erit ipſa ſimiliter. Ideo bene dicitur ſecundo Poſteriorum, ſcilicet, quando medium eſt ſenſibile, & non ſentimus, querimus. Nam impoſsibile eſt ſcire, quid eſt, ignorantes ſi eſt, vt ibidem dicitur. Et quia definitio eſt forma definiti, vt dicitur ſeptimo Metaphyſicæ. Ideo huius gratia expoſitoriè nos Alchemiam ſic definimus. Alchemia eſt ſcientia, qua metallorum principia, cauſæ, proprietates & paſsiones omnium radicitus cognoſcuntur, vt quæ imperfecta, incompleta, mixta & corrupta ſunt, in verum aurum tranſmutentur. Ex qua ſubtiliter colligi poteſt, quòd proportionatur & ſubalternatur hæc ſcientia, libro de Mineralibus naturalis philoſophiæ: ſicut ſcientia medicinæ, de Sanitate & ægritudine, naturalis philoſophiæ. Nam ſicut medicina contrahit genus ſubiectum commune illius ad corpus humanum tantùm, tam Theoricè quàm Practicè, ſic & hæc contrahit genus ſubiectum cõmune iſtius ad metalla tantùm, tam theoricè quàm practicè. Ideo hæc ſcientia eſt operatiua, ſicut & medicina, & forma naturalis in ſubiecto naturali introdu-

cta

cta à natura per ministrationē artis, vt in illa: & agens naturale, scilicet ignis, modo debito approximatus, quamuis agens artificiale & voluntas aliud regat, modificet & coaptet in suis proprijs organis, cum sedulitate, vsque ad tempus prorsus stabilitum & præfinitum. Veruntamen medicina duas partes habet, practicæ scilicet, sanitatis conseruatiua, & curationis ægritudinis. hæc autem non habet nisi curatiuam, id est completiuam, et differt valde hæc curatiua ab illa, quia illa manente eadem forma substantiali, sanitatem inducit, ita quod vtitur solo motu alterationis: hæc autem transmutat, & curat, & sanat, & formam nouam substantialem inducit: & non eguit hac parte conseruatiua, vt illa: quia metalla non sunt sic disposita, vt viuentia, nec sic formata in forma vna. Amplius difficultates huius quæstionis in duobus comprehenduntur generibus, primò speculationis scilicet propter sapientes diuersa rationis intuita opinantes & maximè, quia hæc quæstio ab antiquo semper habuit rationes. Ad destruendum quamplures, ad construendum autem nullus ferè dedit iuuamen, nisi fortè autoritatibus & exemplis. Vidimus ergo magnos philosophos & sapientes, contraria de hoc adinuicem opinari: & cum discordant sapientes, necessariò magna arguitur difficultas in illius rei cognitione, sicut elicitur ex verbis philosophi, primò de Anima: & sicut dicit Galenus, in commento primi Aphorismorum. Secundò practicæ: hæc quæstio manet difficilis scilicet in experientia & in operatione. nam cuiuscunque artis veritas & experientia ad oculum debet videri. Vnde philosophus tertiò Cœli & mundi dicit, Quòd complementum artis, & complementum naturæ, est per rem sensibilem cadentem sub visu, & sic per sensum visus iudicamus in operibus artis & naturæ. Quia igitur pura veritas non videtur in operibus huius artis, sed sophistica solum sunt, quæ quotidie videntur & fantastica: Ideo arguunt ab effectu, eam non esse veram. Et quia vident alterationes magnas & fortes versus aurum & argentum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

non completas. Arguunt ex hoc alij, eas posse compleri, & per consequens artem veram esse posse: si enim nulla alteratio in eis fieri videretur, tunc nulla esset quæstio. Compellitur tamē necessariò vtraque pars confiteri, alterationes prædictas fieri posse. Vnde quasi dicere possumus, quod dicit philosophus primo Physicorum, quòd omnes antiqui absque ratione principia naturæ contraria, tanquam ab ipsa veritate coacti posuerunt, quamuis ignorarent principia ipsa, & quibus contrarietas inesset: sic eodem modo coguntur ambæ partes ponere has alterationes in metallis fieri posse: quamuis transmutationem alterationes sequentem vltimas, ignorent ferè omnes. Non enim diceretur ars, si sophistica esset tantùm: quoniam ars imitatur naturam: & sicut natura non est sophistica in operibus suis, sic nec ars. Cum igitur Alchemia ponatur in numero artium, non videbitur sophistica. Et cum artista ipsius non reperiatur aliquis: ergo nec ars erit, cum sint sicut relatiua. Ideo diuersi diuersa sentiunt. Non tamen est standum vtrique iudicio aliquorum contraria iudicantium: quia oportet alterum iudicium esse corruptum, scilicet ex parte sensus vel intellectus: & illius iudicio non est acquiescendum, vt dicit philosophus vndecimo Metaphysicæ. Si igitur quæstio istius artis est ita difficilis, quid dicemus de ipsius inuentione & inuestigatione reperienda? Posito quòd sit vera: dico ergo, quòd ars Alchemiæ est omnino apparens & existens, & naturam imitans, faciens penitus idem aurum & argentum, sicut est minerale. quòd enim à minerali deficit in aliquo, non est idem cum eo, & hoc in capitulis sequentibus ostendemus apertè, secundum quod est possibile apud volentes intelligere, & rationes omnes, tam Aristotelis quàm aliorum, euidentissimè destruemus: & ostendemus eas veritatem aliquam non continere, sed apparentiam solam, quāuis difficilem. Vnde dicitur septimo Ethicorum: Si enim soluantur difficilia, & assumantur probabilia, ostensum vtique erit sufficienter & in eodem, non solùm oportet verum dicere.

sed

sed & causam falsi: hoc enim confert ad fidem: Ergo in ipsius operatione est insudandum, sed solum ab habente ingenium callidum, sublime & perspicuum, & valde profundum. Et quia contra negantes sua principia, non potest quis disputare, vt patet ex primo Physicorum: contra autem confitentes principia, & propter ignorantiam concludentes falsa, disputari potest, vt patet ibidem. Et sicut ex bonis principijs oriuntur mala, sic ex veris principijs concluduntur falsa. Ideo contra confitentes principia, & concludentes ex eis falsa, dirigimus nostram disputationem, & quæstionis solutionem. Veruntamen ad istius quæstionis veritatis cognitionem, primò sequemur autoritatem, & verba antiquorum philosophorum, in hac arte famosorum, vt introitus fiat apertus, ijs qui hac ignorant etiam reliquis, ostendendo semper quomodo intelligimus eos: & dubia plurima mouendo, quæ cum hac quæstione insurgunt: & rectè soluendo, & rationes nostras assignando semper ad quodcunque quod dicimus, credere nos inducunt: Secundariò autem, scilicet in solutione vltimæ rationis philosophi, roborabimus omnia dicta prius rationibus naturalibus, tunc veridicis penitus inhærentes. Amplius, vt verum fatear, dico, quòd quicunque veritatem alicuius artis vel scientiæ, aut alicuius difficultatis in illa radicitus videre intendit, debet cognoscere terminos in illa arte, & differentias proprias & quid dicatur per nomen. Si enim hoc ignorauerit, radicem & veritatem, quam quærit aut disputare intendit, nullo modo perpendit, sed arguet ex extraneis & ignotis, & paralogizabit seipsum, & in hac ignorantia stabit, & quiescet. Sed impossibile est, ex ignotis peruenire ad nota, Ideo vidimus quamplurimos sapientes, huius artis terminos ignorantes, hanc quæstionem inuestigare volentes, arguentes ex extraneis, hanc artem non esse veram, & sic in fine concludunt, & determinant, et ignorant. Vnde philosophus in principio vndecimi de Animalibus, hanc insinuans sententiam, dicit sic: Ex operatione auditorum, docti est iudicare super

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

sermones dicentis, et locutiones loquentis, utrum inueniatur in sermone suo veritas, aut erretur, & fortè est doctrina docti in cognitione naturarum, alicuius rei scientia singularis, & alter est doctus & sapiens naturarum alterius rei propriæ: & omnis scientia habet differentias notas, & qualibet partium scientiarum etiam. Et in primo Posteriorum dicit, quòd non contingit, vnumquemque interrogare de vnoquoque interrogato, neque respondere. Et ibidem, In qualibet scientia sunt propriæ interrogationes & responsiones, & deceptiones. Et ibidem dicit, quod non geometra non potest disputare in geometria. vnde primo Topicorum dicit, quòd non ex extraneis, sed ex proprijs doctrinis sermocinabimur. Ex quibus verbis patet, quòd qui ignorat proprios terminos huius artis, & differentias, ignorat ipsius disputationem & veritatem, & nihil arguit. Vnde philosophus primo Posteriorum, & decimosexto de Animalibus dicit, quòd sermo Geometricus est ex principijs & terminis geometricis: ideo bene dicetur primo Elementorum, scilicet imperiti, velut longè distantes, speculantur. Cogitur ergo necessariò, hanc quæstionem disputare, radicitus ad intellectum intendens, vt terminos huius artis immisceat quæstioni: quibus ignotis ignoratur disputatio eius & veritas, & procedit tanquam cæcus ad colores, & sicut carens potentia ad obiectum potentiæ. Vnde dicitur secundo Posteriorum. Impoßibile est scire differentias ad vnumquemque, non cognoscentem vnumquodque. Hoc autem in vnaquaque arte & scientia numerando, & singulariter inducendo, est notum ad intellectum & sensum planum. Et quia termini huius artis, apud plurimos valde extranei sunt & ignoti: ideo hæc quæstio necessariò multam requirit dilationem sermonis. Quia igitur aliqualiter ex eius terminis nouimus, plures libros magnorum philosophorum antiquorum vidimus, & studuimus, determinabimus ipsam vt promißimus.

Alchemia est scientia, &c. Ad expositionem & notitiam huius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

huius definitionis est notandum, quòd per hoc, quod dicitur scientia, datur intelligi genus suum, cui subijcitur: quia sicut medicina est scientia, sic & ista. Per hoc autem quòd dicitur, metallorum, datur intelligi, quòd non de omnibus mineralibus tractat, sed solum de metallis primò & per se. Per hoc autem quod dicitur, principia, caussæ, proprietates & passiones, &c. dantur intelligi differētiæ metallorum, quæ additæ huic quod est metallum, datur integra cognitio cuiusque metallorum. Dixit ergo quatuor, scilicet principia, caussæ, proprietates & passiones. Per principia enim intelligit caussam efficientem & finalem, quæ sunt caussæ extrinsecæ: nam efficienti propriè debetur ratio principij: quia mouet rem in esse. similiter fini debetur ratio principij: quia est caussa caussarum, & imponit necessitatem ijs, quæ sunt ad finem, vt dicitur secundo Physicorum. Per caussas autem intelligit materiam & formam: quia sunt causæ intrinsecæ, & de substantia rei, & sunt elementa rei. Per proprietates autem, intelligit proprias operationes metallorum in agendo, sicut in auro confortare cor. Per passiones autem, intelligit proprias operationes in patiendo, sicut in auro, pati ignem absque aliqua sui læsione & mutatione & diminutione: & sicut in ferro, non liquefieri ad ignem. Et sciendum, quòd quia propriæ differentiæ rerū sunt nobis ignotæ, loco differentiarum nos assignamus in definitionibus proprietates & passiones, & sic facimus descriptiones, non definitiones. Per hoc autem quod dicit, vt quæ imperfecta incompleta, &c. datur intelligi tota finalis intentio istius scientiæ, per quod scitur quis est finis, & quæ materia huius scientiæ. Ad cuius expositionem notandum est, quòd nullū agens naturale desistit ab actione in materia sua, nec separatur, nisi cum introductione formæ in illa materia: Ergo donec agens est coniunctum materiæ, vel agit in materiam, res est imperfecta quoniam perfectio rei non est, nisi per introductionem formæ. Cum igitur in metallis omnibus, argentum viuum subijciatur loco materiæ: sulphur verò loco agentis, &

introducentis formam in illa materia: ergo nullum metallũ est completum & perfectum, nisi à quo separatũ est sulphur. Et quia solum aurum est expoliatum omnino ab ipso, ideo solum aurum est perfectum & formatum, secundum primam & veram intentionem naturæ. Et quia alia metalla omnia habent admixtionem sulphuris in materia: ergo ipsa non sunt formata, ergo nec completa. Dicuntur ergo omnia alia metalla ab auro imperfecta: quia nondum adepta sunt formam, qua perficiuntur & dicuntur incompleta: quia nondũ peruenerunt ad finem, in quo complentur. Et dicuntur mixta: quia agens adhuc est immixtum materiæ, & non separatum. Et dicuntur corrupta: quia hoc agens, id est sulphur, est vna ex magnis causis corruptionis metallorum: quia per ipsum interficiuntur, denigrantur, euaporant & comburuntur. Et ob solum aurum ab istis passionibus est immune, tam in igne quàm extra ignem. Quicunque ergo nititur transformare metalla reliqua in aurum, oportet necessariò, quòd hoc faciat cum ipsorum expoliatione ab illo sulphure, & non aliter, si vult verè sequi naturam. tunc enim fiunt aurum penitus, & tunc sunt perfecta completa simplicia, & non corrupta. Et fit hoc in instanti per solum lapidem philosophorũ, qui generatur per ingenium artis valde extraneum & profundum (dixit transmutentur) quia non sufficit alteratio sola, sed oportet vt alterationem sequatur transmutatio, vt generetur forma auri. Consueuerunt autem Alchemistæ aliter definire. vnde Morienus & Lilium: Alchemia est ars ministralis, septem Metallorum essentiam continens, qualiterque formæ eorum, à diminutione ad complementum naturale deducantur, ostendens. Item Lilium, Alchemia est substantia corporea, ex vno & per vnum composita, pretiosiora adinuicem per operationem, cognitionem & effectum coniungens, & eadem naturali commixtione ingenij melioris, naturaliter conuertens. Et sicut hoc nomen medicina est æquiuocum, ad scientiam medicinæ, & ad instrumentum suũ,

&

& sic dupliciter definitur. Sic & hoc nomen Alchemiæ. Prima istarum definitionum & nostra est eius, prout est sciẽtia: secunda autem prout est instrumentum, scilicet ipsum Elixir, siue lapis philosophorum, complens & perficiens.

CAPVT IIII.

In quo ostendit omnes modos & causas difficultatis istius.

DIcimus ergo, quòd non est mirandum apud aliquem sapientum qui terminos in libris philosophorum huius artis nouit, si non appareat aliquis hanc artem actu habens, sed potius mirandum, quomodo quis possit peruenire ad ipsam: huius enim artis inquisitio, & veritas, & experientia, aliarum rerum omnium inquisitione fortior, difficilior, & occultior, & longioris temporis esse videtur. Quia non solùm hæc operatio per viam naturæ procedit, imò verissimæ asserendo, ars ipsa & eius inquisitio, & regimen operationis, cum complemento supra naturam, existit per modum miraculi: quoniam diuinis operibus, supra naturam existentibus, huius artis finem similatur omnino, sicut dixit Hermes. Vnde Barseus in libro qui dicitur Turba philosophorum, artis istius difficultatem insinuans, sic ait: Quod enim quæritis, non est parui pratij. heu vobis, vos quæritis thesaurum Dei maximum & remunerationem, nónne scitis, quod pro minimo huius mundi proposito, mundani se inuicem neci dant? Quid igitur agerent pro hac excellentissima oblatione, ferè impossibili? regimen enim eius maius est, quòd ratione percipiatur, vbi inspiratione diuina, &c. Et Rosinus, Nullo modo possunt studentes ea, quæ philosophi ambigua posuerunt, à vero sequestrare, nisi Deo inspirante, vel aliquo docente. Et Rasis in Lumine Luminum: Ex hoc ergo in quantum diuina voluerit reuelare clementia perpendes. Et Hermes: Nullo modo ratio & intellectus aliud percipiunt, quàm rubiginis sublimatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nem. Et Senior: Nihil occultauerunt præter præparationem, quia est difficilior rerum: vnde si inuenerunt rem, non habuerunt præparationem, & res non perficitur nisi cum præparatione. Et Mundus in Turba philosophorum: Regendi namque ignorantia nonnulli errauerunt. Et Rasis primò 70. præceptorum: Dico quòd nomen Lapidis non est possibile vt dicatur: non enim possumus eum dicere. Et idem in Epistola quadam: Hic Lapis occultatus est, tam ab hominibus quàm à Dæmonibus. Et Euthesia: Qui tum nostrum fuerit, libros nostros potentissimè legit: qui verò nostrum non fuerit, nihil eorum intelligit. Et Morienus: Quicunque igitur hanc artem sectatur, cæteras & præcipuè Dialecticam scire conuenit: quoniam philosophi huius artis non nisi sub inuolucro & figura locuti sunt. Et Theophilus in Turba philosophorũ: Nemo nouit quod philosophi in suis libris narrauerunt, absque lectionum & tentationum frequentatione, ac sapientum inquisitione. Quod enim posuerunt, sublimius & obscurius est quòd sciri potest. Et Parmenides in eodem: O illæ naturæ cœlestes, veritatis naturas nutu Dei multiplicantes. O illa natura fortis, quæ vicit & superauerit, suásque gaudere fecit naturas. Hoc igitur est cui specialiter posse Deus tribuit, quod ignis non potest: Ideoque magnificauimus & honorauimus eam, quia nil prætiosius inuenitur in natura, cui simile vel par minimè inuenitur. ipsa est veritas, &c. Et Barseus iterum in eodem: Qui curuat dorsum suum in libris nostris legendis, eisque vacat, & non est vanis implicitus cogitationibus, Deumq́ue precatur, in regno regnabit indeficienter, priusquam moriatur. Et Rosinus: Qui autem in hac arte ingrediuntur, intellectu carentes, & notitia eorum quæ philosophi in suis libris descripserunt, multipliciter errant, etc. Eius ergo modus essendi, tractandi, & intelligendi, & studendi, & regendi arguit in hac arte vltimatam difficultatem & obscuritatem. Similiter ex diuersitate eorum qui circa ipsam hodie operantur, arguitur difficultas: quoniam varijs & diuer-

sis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

sis modis, & circa res diuersas & extraneas eos quotidie operari videmus: & vtroque modo attribuitur error arti. Vnde Galenus in commento Regiminis acutorum iuxta principium ait: Ex diuersitate, quæ est inter illos, qui exercent aliquã artium, quæcunque fuerit, dubitat homo necessariò, ita quod facit eum hæsitare quod non est de ipsa scientia, sed error: conuenientia autem eorum in ea est significatio magna super scientiam illam. Similiter ratione insuetudinis arguitur difficultas: quia rarissimè reperitur aliquis actualiter, per experientiam ipsam habens. vnde philosophus sexto Topicorum: Omne quod insuetum est, obscurum est. Similiter ratione verborum suorum, quibus vnusquisque contradicere sibi ipsi videtur & alijs, vt non perpendat quilibet legens quòd dicunt, fortis arguitur difficultas. Vnde Rasis in Lumine luminum, In Alchemicorum libro, perfectum insinuaui fermentum, annotatione planum, in inquirendo facile, quòd non esset fermentum in eodem asserui: sed qui discretione viget, & sapientia floret, si nostri sermonis interiora perscrutari voluerit, tam ipsius locum, quàm exordium se inuenisse gaudebit. Idem in eodem: Cuius negocij si qua restat expositio, sacerdotum liber tibi pulsanti monstrabit. si quid enim in eodem minus dictum est, hoc in loco dilucidè aperitur, &c. Idem etiam in eodem: Quòd si aliqui, in libro duodecimo Aquarũ transuersè accepti, tu dum operatus fueris ab ordine non declines, &c. Similiter ratione pretij arguitur difficultas in arte: quia quandoque dicunt, hunc lapidem nullius pretij, aut vilissimi, vt Geber, Morienes & Haly, & quod in via proiectum inuenitur, & in stercore. Et quandoque dicunt, quòd absque multis sumptibus non potest homo peruenire ad artis complementum, & quòd natura preciosissima est & charissima. vnde dicit Zeno in Turba philosophorum: Lapis quem quæritis, palàm vilissimo venditur pretio. Et Barseus in eodem, Quod enim quæritis, non est parui pretij. Et Zeno iterũ in eodem: Philosophi etiam fecerunt in hac arte vulgus erra-

re, cum dixerunt quòd natura vilis est, quæ pauca re venundatur. Et dixerunt, naturam omnibus naturis esse pretiosiorem: quare insipientes in suis libris fefellerunt. Scitote ergo quòd ars duabus eget naturis: Non enim fit pretiosum absq; vtili, nec vile absque pretioso, &c. Et Daucus, Caue ne in hoc Magisterio quicquam expendas, & maximè in auri magisterio. Similiter ratione transumptionis eius & æquiuocationis, & allegoriæ, & metaphoræ, maxima accidit difficultas. Ipsa enim sic tota tradita est, vt expreßè patet in libris philosophorum. Et quod in talibus traditionibus sit difficultas, ostẽdit philosophus sexto Topicorum, qui dicit: Contingit enim in nominibus secundum translationem, dictis calumniari. Et in octauo eiusdem dicit, Quòd ꝓpositio difficilè probabilis est, quia vtitur nominibus obscuris, siue simpliciter, siue multipliciter dicantur: aut quia non facit notum, si principaliter vel secundum translationem de definito dicantur: vel quia proxima est principijs, ideo eget definitione: Imò quod difficilius & obscurius est, ipsa tradita est secundum nomina inusitata. Et hæc traditio adhuc est peior translatione, vt patet in sexto. Vnde dicitur ibidem, Quædam sunt quæ non dicuntur secundum translationem, nec secundum æquiuocationem, Et sunt peiora translatione, vt, Lex est mensura, vel imago eorũ, quæ naturaliter iusta sunt. Et ideo sunt peiora translatione: quia translatio facit notum per similitudinem eius quod dicitur: nomina autem inusitata non. Et quia ipsa vtroque modo tradita est, ideo difficilis est ipsius inquisitio, & per consequens operatio, Imò ipsi etiam volentes exponere, exponunt ignotum per aliud ignotum, aut per ignotius, qui modus exponendi & intelligendi est peßimus, vt ibi patet. Vnde philosophus in eodem dicit: Definitio debet esse caussa innotescendi. Qui ergo definit, vestem nigram esse coloratam, non malè definit. Et in quinto dicit, Omne quod est extra morem, indiget determinatione semper. Non est ergo mirandum, si in hac scientia studentes & operantes, errent valde: quia non

possunt

possunt determinatè asserere, certam & determinatam intentionem fuisse philosophorũ hanc vel illam, nisi cum actu, habent hanc artem, vel sunt iuxtà. Ideo verba eorum sunt aspera & mordacia. Vnde philosophus secundò Elenchorum dicit: Est autem acris oratio, quæ dubitare maximè facit, mordet autem, & maximè. Talis autem est oratio philosophorum Alchemistarum. Est tamen etiam sciendum, quòd cum ab aliquo philosophorum hæc scientia scribitur in terminis suis proprijs, ipsa est valde difficilis ad inuestigandum & operandum directè, & cum multiplici fallacia præcedente, ita vt paucissimi valde sapientes possunt attingere finem eius. Et hoc solus Geber fecit in Summa sua, inter omnes philosophos quos vidimus. Cum igitur ipsa apud alios omnes, scribatur in terminis alienis, & ænigmatibus, & figuris extraneis, & impossibilibus, quid dicemus de inquisitione finis, inuestigatione, & operatione, & adeptione finis ipsius, ex talibus traditionibus? Videtur ergo mihi eius adeptio quasi impossibilis, nisi aut per vocem viuentem, aut per inspirationem diuinam, quamuis interpretationem plurimarum figurarum, quis bene & verè cognoscat.

Similiter ratione modi tradendi hanc artem plurima accidit difficultas: quia omnis ars & scientia procedit rhetoricè, præter istam scientiam: quia docet ordinatè per capitula principia sua & terminos, cum definitione & expositione nominum, & instrumenta quibus peruenitur in cognitionem & notitiam conclusionum ipsius, & sui operis in quibus est finis, & nititur omnia omnibus modis docere & explanare quibuslibet iuxta posse: Sola autem ista facit contrarium: quia absque notitia principiorum suorum, & terminorum, & instrumentorum aggreditur tradere esse suum, & opus suum, intermiscendo modo hæc modo illa, & diminutè tradendo, & super abundanter, & sine ordine, & præpostero ordine: quia incipiendo à fine suo absque expositione finis, & nititur omnia obscurè tradere, & occultare in quãtum potest.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Vnde Anaxagoras in Turba philosophorum dicit: Scitote quòd inuidi in hoc opere, perfectionem prius quàm initium narrauerunt. Et Rosinus: Scito quòd philosophi non posuerũt in suorum operum initio, medietate vel fine, nisi arcanum occultis, vnde nunquam cælare distiterunt, &c.

Similiter ratione vasis decoctionis, videtur nobis non modica difficultas. Quia quamuis doceant plura vasa facere & diuersa, propter diuersas operationes quas docent, tamen vnum solum vas est, in quo omnes operationes fiunt in vna decoctione: quod quidem vas est vnum tantùm, tam ex parte materiæ, quàm figuræ, & quàm numeri, sicut patet in vasis generationis animalium perfectorum. Ideo dicit Lilium: Scias quòd non nisi vnicum vas huic nostræ operationi attribuunt. Similiter omnes hoc idem sentiunt. Omne tamen vas cum operculo suo, aut cum operculis suis, dicitur solum vnũ vas ex suis partibus constitutum. Difficile tamen valde est imaginari hanc figuram vasis & compositionem: cum tamẽ quis veritati appropinquat, istius artis modus operandi, aperit sibi hãc vnitatem vasis inuariabilem, ante autem quàm appropinquet veritati, est impossibile.

Similiter ratione prognosticationis super determinatum tempus, & diem & horam Crisis natiuitatis, & generationis huius lapidis, ars ista difficilimè comprobatur: quoniam non est nisi vnum tempus determinatum ortus ipsius, in cuius ortu obseruatur tota natura, & elementorum simplicium depuratorum coniunctio, & radix totius operis, & pondera sapiẽtum: quibus ignoratis, & totum magisterium ignoratur. Vnde Tebith loquens ad Hamec interrogatiuè, sicut discipulus in procœmio scoliæ Platonis dicit: Scientia namque tuæ philosophiæ est infinita, & opus terminatum termino, & tempore terminato. Et Haly in suo libro Secretorum: Qui hunc lapidem honoratum cum germinauerit non inueniet, non surget alius loco suo: & qui nesciuerit & non fecerit, & non certificabitur, quando nascetur, iam parauit se morti, & pecuniam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

niam suam perditioni, &c. Et Rasis in libro septuaginta Præceptorum libro primo, scilicet Diuinitatis, Animalia habent ordinem, quorum quædam addunt super alia. Lapis verò philosophorum semper est secundum vnum terminum, quem nunquam transcendit, & secundum vnam habitudinem. Item idem in Lumine luminum: Amplius omnia sub definito tempore & dispositione certa consistunt, &c. Item idem in libro 70. Præceptorum libro Ludorum: Qui sciuerit conuertere aurum in argentum, sciet etiam conuertere argentum in aurum. Ad hoc autem sunt pondera & termini, quæ præparator studeat scire. Cum enim sciuerit pondera, sciet totum magisterium, & qui ignorauerit pondera, non laboret in ijs nostris libris. Philosophi enim nihil suarum rerum posuerunt, nisi secundum hoc, nec aliud occultauerunt nisi hoc, &c. Et ideo philosophus quarto Physicorum, & in secundo Cæli et mundi, vult, quòd determinatum tempus sit cuilibet actioni naturali, in quo minori vel maiori compleri nō potest illa actio. Et Galenus in secundo de diebus Criticis dicit, Quòd motus & opera naturæ adhærent semper viæ vni. hunc autem terminum temporis philosophi scientes, concorditer in eorum verbis variauerunt ad errorem idiotarum. Vnde quidam ponunt hunc terminum vno anno, vt Rosinus & Plato, qui dixit in Scolijs. Et scias quòd pauciores dies præparationis, est circuitus & reuolutio luminarium maiorum. Rasis autem ponit in nouem mensibus, in libro Trium verborum. Alij in diebus septem. Alij in 40. Alij in 80. quidam alijs modis infinitis, cum tamen in rei veritate non sit nisi vnus terminus. propterea, quia sola vna est decoctio à principio vsque ad finem, sicut patet de generatione infantis & pulli. Sub tempore autem concluditur secretum ignis, quòd est maximum in arte. Ad hanc autem diem Crisis & partus & ortus lapidis qui est terminus totius consumationis operis cognoscendam, oportet diem præcognoscere indicantem, cum ipsa sit sicut signum, & indicata sicut signatum, & habeant ad inuicem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

quandam naturalem colligantiam, determinatam & ordinatam. Sicut patet in febribus putridis, in quibus oportet medicum scire dies indicationis, & dies Criticos indicatos ab illis, vt rectè regat infirmum. Et sicut in generatione fœtus: quia quando scimus tempus motus eius, scimus & tempus partus eius, & non aliter. Sed hic multo fortius, prædictis enim non permiscetur voluntas, nisi valde per accidens. Huic autem voluntas necessariò permiscetur, cum totius operis complementum sit à voluntate, regente naturam, quæ si tunc nõ affuerit, annihilatur opus. Hos autem dies indicationis, & præsertim Criticos nunquam narrare præsumpserunt per se, & purè: Imò semper mysticè, tanquam ab indignis celare cupiẽtes. Ibi enim est operis perfectio, et ipsius annihilatio quoniam in ipsa die, imò hora, oriuntur elementa simplicia, depurata ab omnibus inquinamentis, quæ egent statim compositione, antequam volent ab igne, & conuertantur in terram, id est fixionem, & non prius nec posterius. Cognitio autem huius compositionis, reddit totam artis operationem vigilem & difficillimam, cum ipsa sit diuina, & incredibilis, & quasi impossibilis credatur & iudicetur.

10 Similiter ratione materiæ, ex qua fit hic lapis, ars videtur difficilis. Ipsi enim loquentes metaphoricè vt duræ ceruicis seducant ignaros, nominant quaslibet res de mundo, docẽtes ex eis diuersis modis operationum, posse fieri lapidem philosophorum, ita quod quidam in arsenico, quidam in sulphure, quidam in argento viuo, quidam in sanguine, quidam in spermate, quidam in vrina, quidam in ouo, quidam in capillis, quidam in stercore, quidam in fermento, & sic in rebus alijs infinitis intentionem & opus suum applicant, & adhuc in eadem re diuersi sunt ad inuicem, & diuersimodè operantur, & simpliciter & commixtè. Sed tamẽ in rei veritate materia, ex qua fit hic lapis est tantùm vnica, nec potest in aliqua alia re de mundo, hic propinqua potentia inueniri, & est illud, quod magis simile est auro. Est autem illud ex quo

genera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

generatum est, & est argentum viuum solum purum, sine aliquius alterius rei commixtione, sicut infrà probabimus in suis locis expressè. Quia igitur materia huius lapidis est vnica tantùm, sed in arte & magisterio Alchemiæ est infinitis nominibus variata, & modus operandi est solum vnus sed à philosophis multipliciter variatus, ideo non est mirandum, si ars est difficilis, & operatores errent valde. Nam si plures res possent subijcere pro materia in arte ista, & essent planè traditæ sicut in arte medicinæ, vbi ad eandem ægritudinem plurimæ medicinæ pro materia subijciantur, & sine allegoria traditæ, tunc ars hæc esset facilis, imò facillima. Et si in arte medicinæ esset tantùm modo vnica medicina ad sanandas omnes ægritudines, non ita facilè ab alijs reperiretur, & maximè si similitudine esset tradita, vt est medicina siue materia Alchemiæ. Sed quia medicinæ plures & diuersæ, & quia si infinitæ repertæ sunt, ideo non sic potuerunt occultari & abscondi, sed plano sermone omnes traditæ sunt. Et caussa profectò huius & illius est quia materia Alchemiæ est solù illud, quod est materia naturæ: aliter enim ars non poterit imitari naturam, & ipsa est materia metallorum. Et eget hæc materia, cum fuerit perfecta mixtione cum eis per liquefactionẽ, vt vnum fiant omnino, absque diuersitate, sicut est substantia auri: sed materia scientiæ medicinæ non est sic. non enim fit vnum cum corpore hominis, nec cum sanitate, nec cum ægritudine, imò existens in corpore separata agit in ipsum, & sanitatem per alterationem inducit. Quia igitur non nisi res vnica reperitur, quæ sit origo & materia metallorum, & de eorum substantia, vt diximus, ideo vna sola materia erit Alchemiæ. Et quia in arte medicinæ plurimæ & quasi infinitæ medicinæ reperiuntur, scilicet, quæ non sunt de substantia humani corporis, quæ agunt in ipsum per motum alterationis, absque transmutatione, ideo infinitæ poterunt reperiri medicinæ, siue materiæ, ad corpus humanum conseruandum in sanitate, aut curandum, tam in mineralibus quàm in ani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

malibus & vegetabilibus. Et non solùm plures ad vnam ægritudinem, sed etiam vna ad plures ægritudines: quia de medicina non fit sanitas, quamuis sit causa sanitatis. Similiter cum forma substantialis cuiuscunque rei extrahatur de potentia suæ materiæ propinqua, & non extranea, tunc cum sit tantùm materia vna propinqua auri, ex qua ipsum facit natura: ergo & ars illa vnicam materiam tantùm recipiet necessariò, si veram formam auri generare debet: ex materia autem medicinæ non fit in homine generatio, sed alteratio, ideo quamplures sunt. Iam istius artis tot & tantas difficultates enumerauimus, quòd si plures sint, prosequendo patebunt.

Similiter ratione materiæ: Notandum est secundum Aristotelem primo Posteriorum, quando comparat demonstrationem vniuersalem ad particularem, quæ sit potior: quia quãto aliquid magis diuiditur in partes, magis infinito appropinquat, & ideo minus scibile: Ergo quanto minus diuiditur in partes, magis finito appropinquat, & ideo magis scibile. Cùm ergo de essentia vniuersalis sit, esse vnum in multis, & de multis, vt in eodem dicitur: de essentia autem particularis sit esse multa: ergo quod vniuersale est, vnum est & magis scibile, & econuersò. Similiter qui cognouit vnum, & vtile, cognouit plura & particulare, non autem econuersò, vt ibi dicitur: quoniã vnum & vtile est in intellectu, pluralitatas autem & particulare in sensu. Quamobrem cum ars Alchemiæ, per omnem modum sit tantum vna, absque pluralitate: ergo maximè est finita & vtilis, & maximè scibilis de se: ergo cognita hac vnitate & vtilitate, cognoscetur omnis pluralitas certitudinaliter, quæ ponitur sibi subiecta, & non econuersò. Quia ergo Sophistæ pluralitatem & diuersitatem materiæ, scilicet generis subiecti, huic supponunt arti, recedẽtes ab vnitate, & mixtiones varias ex eis, & operationes in infinitum extendunt & multiplicant, quod est contrà intentionem naturæ: ergo ab hac vnitate & ab hoc vtili maximè recedunt: ergo per consequens, de hac arte minimè sciunt. V-

nitas

nitas enim est pluralitatis & scientiæ eius, non autem econuersò: ergo Alchemista cognoscet omnes illorum pluralitates & non econuersò. Adhuc similiter, quia dicit Aristoteles secundo Ethicorum, Peccare quidem multis modis dicitur. malum enim infiniti, bonum autem finiti, dirigere autem vno modo: ideoq; hic quidem facile, illud autem difficile, facile quidem non contingere signum, difficile autem contingere, &c. Per quod patet, quod illud quod est bonum, fit vno modo, malum autem fit multis modis.

CAPVT V.

In quo ostendit, quòd ars hæc sit tantùm vnica, non solùm quo ad materiam, sed per omnm modum.

NArrauimus sufficienter, probando cum ratione, quòd ars Alchemiæ sit tantùm vnica ratione materiæ, nūc etiam dicimus, quòd per omnem modum similiter est vnica, ita quòd omnia, quæ sunt in hac arte necessaria, quocunque modo tradita sint, semper reducuntur ad vnum, tāquā ad genus suum, non recipiens diuersitatem: signum autem huius vnitatis prædictæ est, quòd omnes philosophi huius artis, quocunque modo extraneo & figuratiuè loquantur, mutuò se intelligunt, quasi vna lingua, & loquela extranea ab omnibus alijs, et nota solis eis, quasi sibi inuicem loquerentur, quod nullo modo esse posset, si ars hæc esset multiplex & varia, & diuersa, siue ex parte materiæ, siue modi agendi & operationis. Quomodo enim aliter se mutuò in omnibus, quæ dicunt, intelligere possent? Sicut enim Græci mutuò se intelligūt, & Arabes se, & Latini se, propter vnitatem loquelæ ad rem eandem, non autem Græci Arabes, nec econuersò propter variationem ab vnitate: sic & in proposito se habere videtur. Vnde Rasis in Lumine luminum: Diuersas diuersi nominando protulere sententias, nusquam tamen oberrare videntur.

Et dicit Senior: Sapientes non sunt diuersi in intellectu, sed in nominibus & similitudinibus, & per omnia idem intelligunt. Et huic sententiæ concordat Galenus primo de Ingenio sanitatis, qui dicit: Non possumus de scientia alicuius rei tractare, nisi prius qualis sit eius intentio, & vbi sit, cognoscamus: tamen intentionem intendo, in qua omnes vnius concordiæ sint. nam nisi tales fuerint, non debet constitui fundamẽtum & initium, &c. Ideo pro principio veritatis huius scientiæ, & fundamento, & initio firmamus, quòd omnes antiqui philosophi huius artis, sunt & fuerunt in vna & eadem intentione, & natura concordes: nunc autem speciebus auctorisamus. Dicit Lilium: Vna via, vna re, vna dispositione, vno actu totum magisterium terminatur. Et Alphidius: Non indiges nisi vna re, scilicet aqua, & vna actione quæ est coquere, & non est nisi vnum vas ad album & rubeum simul faciendum. Et Hamec in commento primi Scolicarum Platonis, Cum enim res ista sit difficilis, & via applicandi ad eam sit tantùm vna, non poterit reduci ad simplex, nisi post magnum laborem animæ, & elongationem inquisitionis. Et dicit Hermes Trismegistus in suis Secretis: Sicut res omnes natæ fuerunt ab vno meditatione vnius, sic res omnes natæ fuerunt ab hac re, aptatione vna. Et Mahometus: Vnum vas in albo & rubeo, & vnus ignis, & vnum tempus determinatum in albo & rubeo. Et Morienus: Licet sapientes sua nomina & dicta mutarent, tamen semper intelligere voluerũt vnam rem, & dispositionem vnam, & viam vnam. Idem in eodem: Qui alium lapidem ad hoc magisterium quæsierit, aßimilabitur viro per scalas absque gradibus nitenti ascendere. Qui cum nequierit pronus super faciem suam in terrã decidit. Idem in eodem: Sapiẽtes hac rem cognouerũt, & eam rem esse vnam sæpius probauerũt. Idem in eodem: In mũdo alius lapis nõ reperitur, qui huic aßimiletur, vel qui ipsius habeat effectum. Quicunque ergo alium lapidem in hoc magisterio quæsierit, eius opus omnino frustrabitur. Et Yesmudrus

in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

in Turba philosophorum: Omnia nomina sunt vera, ficta tamen sunt, eo quòd vnum sunt, & opinio vna, & vnum iter. Et iterum Morienus: Eius substantia atque materia est vna, & de ea, & cum ea vnum fit, nec aliquid sibi addunt, vel ex ea minuunt. Et Geber in Summa sua: In rerum multiplicitate ars nostra non perficitur. est enim lapis vnus, medicina vna, in qua totum magisterium consistit: cui nō addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, nisi quia in præparatione superflua remouemus. Et Rasis in Lumine luminum: Album item & rubeum ex radice vna, nullo alterius generis interueniente pululat: nam seipsum dissoluit, & copulat seipsum, albescit, & rubore decorat: seipsum croceum facit, & nigrum: præterea seipsum desponsat, & à seipso concipit, quousque operis finem acceleret. Idem in libro trium Verborum: Huic lapidi nullus est similis in mundo, qui seipsum impregnat, de seipso concipit, & seipsum parturit. Et Salomon filius Dauid: Nemo habet in sulphure nisi vnū iter. Et Senior: Natura cognoscit naturam, & natura congaudet naturæ, & tamen non est nisi vnica natura, & genus vnum, & substantia vna, & essentia vna. Et mundus in Turba philosophorum: Natura natura lætatur, natura namque superat, & natura naturam continet, & tamen non sunt diuersæ naturæ, nec plures, verum vna sola, habens in se suas res, quibus cæteris rebus imminuit. Et Haly in suis Secretis: Scias frater, quod hoc officium est huius lapis, super quem non intrat garip, id est, aliquid aliud, & cum eo operantur sapiētes, & de eo exit quod quærunt, & nō commiscetur cum eo aliquid, nec in eius parte, nec in toto, & vocatur origo mundi, & oritur sicut germinantia. Et Hercules rex sapiens: Hoc autem magisterium, ex vna sola prima radice procedit, & postmodum in plures res expanditur, & iterum in vnum reuertitur. Vnde subtiliter inspiciendo philosophi, semper dicunt vnum, & circa ipsum versantur, & illud vnum idem repetunt, sub diuersis verbis, & talis diuersitas & multitudo facit errare valde.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Vnde philosophus quinto Topicorum: Conturbat autem audientem, quod frequenter dicitur. Et dicit Castes in Turba philosophorum: nimius sermo omnis doctrinæ filij intellectum habentium, intellectus errorem augmẽtat. Sed videtur quòd plures viæ sint ad hoc, & non vna sola. Nam dicit Geber in Capitulo de Natura sulphuris: Qui etiam ipsum, scilicet sulphur in præparatione commiscere & amicari corporibus nouit, sciet vnum de secretis naturæ maximum, & vnam viã perfectionis, cum multæ sint viæ ad vnum effectum, & vnũ intentum, &c. Et dicit Rasis, in libro perfecti Magisterij, loquẽs de corporibus & spiritibus, & eorum purgatione, & compositione diuersa & multiplici quàm prius narrauit, & diuersis vijs. Ego autem nouissimè tibi dico, quòd vnumquodque prædictorum corporum & spirituum, si præparatione perfecta fuerit præparatum album vel rubeum, est elixir per se solum, &c. Ergo plures viæ perfectionis, & plures materiæ possunt esse in hac arte. Et nos respondemus vt prius, quòd sola vna via est et vna materia. De vnitate materiæ satis patuit, & infrà patebit. Ad illud autem, quod dicit Rasis, dicimus, quòd in subiecto realiter loquendo, spiritus & corpora sunt idem, sed solùm secundum rationem differunt, sicut infrà patebit. Ideo siue corpus siue spiritus sit, quod perfectè præparatur, est elixir per se solum. De pluralitate autem viarum, dicimus vt prius. Nam sicut patet de nutrimento & nutribili, quod vna sola via est & vna vltima dispositio, vt nutribile nutriat, sed multæ dispositiones præcedentes hanc, siue viæ sunt ex diuersitate alterationum præcedentium, & quasi infinitæ ad illam: quæ tamen etsi multæ & diuersæ sint ad inuicem, nunquam tamen secundum ordinem propter finem ab inuicem variantur. Et ideo vna sola via à principio vsque ad finem est per se: sic eodem modo hic est: quia intentio & finis, et modus est vnus solus, & ideo vna sola via ad ipsum: sed quia multæ dispositiones sunt, necessariò præcedẽtes hanc vltimã, ideo dici possunt multæ viæ, sed sunt habẽtes ordinem & colli-

gan-

gantiam naturalem ad illam viam finalem, & ideo nũquam variantur, nec diuersantur ab inuicem. Imò Geber hanc vnitatem affirmans, dicit sic Capitulo de Differẽtijs omnium medicinarum: Tertij autem ordinis medicinam appello omnem præparationem, quæ quando corporibus aduenit, omnem corruptionem cum proiectione sua tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Hæc autem est vna sola, & ideo per illam excusantur à laborum inuentione decem medicinarum, &c. Et dicit similiter de Medicinis tertij ordinis: Est autem huius tertij ordinis medicina duplex, Lunaris scilicet & Solaris: est tamen in essentia vna, & agendi modo similiter, & ideo à nostris veteribus medicina vnica nuncupatur, &c. Et Pythagoras in Turba philosophorum: Aliam gubernationem ponamus, quæ non est alia radice, verùm nomine. Et Florus in eodem: Natura enim vna est, à qua si quis errat peritum tendit, ac vitam amittit. Hanc igitur vnam habeatis naturã, alienam verò dimittite. Idem in eodem: Huius artis fundamẽtum, propter quod multi periere, vnum est. Et Lucas in eodem: Pluribus autem rebus non indiges, nisi vna re. Et Morienus: hoc totum non est nisi res vna, quæ scilicet habet patrem & matrem, & eius pater & mater eam nutriunt atque pascunt: neque ipsa à suo patre atque matre aliquo modo differre potest, &c. Quia igitur res siue materia ista, est tantùm vna, tam ad tincturam albam, quàm ad rubeam, & dispositio vna, & via vna, & vas vnum, & terminus & finis vnus, & modus operandi vnus, & omnia vnum sed pluribus modis et infinitis quasi tradita, tunc planum est, quod pluribus modis & quasi infinitis ab vnitate & veritate, & tramite directo artificem deuiare cõtinget. Cum enim omnia hæc sint, & reuertãtur in vnum in operatione, tunc in principijs istius artis & magisterij, quæ sunt modi operationum, quibus artifex applicatur ad hoc magisterium, multipliciter loquuntur, & deceptoriè, ita vt nunc dicant rem debere solui, nunc sublimari, nunc descendi, nunc destillari, nũc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

coagulari, nunc cerari, nunc fixari, nũc calcinari: & sic si quę modi operationum sunt alij, quas tamen operationes omnes faciũt simul & semel in vno vase: Deuiãtes autem distinguũt & separãt opus ab opere, & variãt & multiplicant, & quod facile est, fit difficile & impossibile. Vnde Rasis in libro trium Verborum dicit: Scias quòd in solo igne, sine aliqua separatione, possunt fieri omnes destillationes, & sublimationes, & calcinationes, & dealbationes, & rubificationes, & mortes ipsius Mercurij mortui, & fusiones cum omnibus resolutionibus & congelationibus, sicut debent esse, &c. Et Morienus: In vna dispositione mutãtur omnes colores, sed quãto ignis magis eius colores innouat, tãto plura nomina sibi imponũt. Et Barseus in Turba philosophorum: Oportet vos opus coquere, similare, assare, calefacere, dealbare, terere, rigare, & rubiginem facere & tingere. Hæc igitur plura nomina sunt, quorũ regimẽ vnum est. Et Pythagoras in eodem: Quicquid dixerũt philosophi in libris suis, funde, assa, decoque, descende, reitera, &c. nõ est nisi vna operatio in igne. Et Rasis libro trigesimo verborum, verbo 21. Regimẽ enim est vnum, & operatrix vna, operatio verò atque transmutatio nõ sunt vnæ. Possunt etiam ijs adaptari verba philosophi secundo Mundi et Cœli, qui dicit, Quòd rectificationes rei vnius, fœliciores et leuiores sunt rectificationibus rerum multarum: & rectificationes rei semel, sunt faciliores & fœliciores rectificationibus eius multotiens: & quando res recipitur operatione vna, & operationibus duabus est facilior, quæ autem suscipitur operationibus multis, vehementior est & difficilior. Similiter quod bene fit, vno modo fit, vt dicit philosophus secundo Ethicorum.

CAPVT VI.

In quo ostendit, quòd hæc ars sit naturalis, & sit diuina, & quòd per ipsam philosophi antiqui fuerunt vates de futuris miraculis diuinis.

AMplius ars hæc cogẽs nos, tum propter difficultatem eius, tum propter insuetudinem dilatare sermones: dicimus quòd ipsa partim est naturalis, & partim diuina, siue suprà naturam. Si enim consideretur ex parte proiectionis lapidis super imperfecta metalla: quia perficit omninò ipsa aurum, sicut facit natura, siue vna pars super cẽtum, siue super mille proijciatur, sic est naturalis. Si autem consideretur ex parte digestionis, & generationis, & germinationis, & ortus lapidis, hoc est dupliciter: quia aut ex parte sublimationis, in cuius fine germinatur anima candida mediãte spiritu, & cum spiritu ipso volans ad cœlum. Et hic est lapis patens & manifestus, & in isto etiam modo est naturalis. germinatio enim nihil aliud est, quàm redictio rei ad id, quod erat tempore præfinito, & hoc est naturale. & hoc apud nos est satis mirabile, quamuis non apud philosophos: aut ex parte fixionis & permanentiæ animæ & spiritus in fine sublimationis, & hoc fit per adiectionem lapidis occulti, qui sensu non comprehenditur, sed intellectu solum per inspirationem, vel reuelationem diuinam, aut per doctrinam scientis Vnde Plato in scholicis: Cognosce illud ad quod peruenisti, deinde considera per intellectum, quæ acquisiuisti. Et dixit Alexander: Duo sunt in hac arte ordines, scilicet aspectus oculo, intellectusq; corde. Et hic lapis occultus est, qui propriè dicitur donum Dei, de quo dicit Arisleus, in suo somnio: Munus magistri nostri occultum est non patens. Et hic est lapis diuinus occultus, sine cuius commixtione lapidi patẽti annihilatur Alchemia, cum ipse sit ipsa Alchemia, & perditur opus eadẽ hora, & hic lapis diuinus est cor & tinctura auri, quæsita à

philosophis, de quo dixit Hermes: Necesse est vt in fine Mundi, cælum & terra coniungantur: quod verbum est philosophicum. Et de hoc dixit Rasis in Lumine luminũ: Occulti lapidis natura, eiusq; dissolutio omnino cognoscenda est, ea vbi ad imaginem cognita fuerit, ab opere cessandum moneo. Et Pythagoras in Turba philosophorũ: Hoc autem Deus celauit Apollo, ne mundus deuastaretur. Et hoc modo Alchemia est suprà naturam, & est diuina. Et in hoc lapide est tota difficultas istius artis, neque potest assignari sufficiens ratio naturalis, quare hoc ita esse possit. & sic cum intellectus non possit hoc comprehendere, nec satisfacere sibi, sed oportet ipsum credere, sicut in miraculosis rebus diuinis, ita vt fundamẽtum fidei Christianæ, quod suprà naturam existit, à non credentibus primò existimetur verum omnino, quoniam finis eius miraculosè, & suprà naturam completur. Ideo tunc solus Deus est operator, quiescente natura artifice. Vnde Morienus: Post putredinem verò, ad hoc deueniet, quod omnipotens Deus, & omnium creator altissimus & magnus, perficiet hanc quæsitam compositionem, &c. Et Rasis libro trium Verborum dicit: Caliditas & siccitas, destruit frigidum & humidum, aquosum & adustum, ratione diuina. Et præterea antiqui philosophi huius artis, in quibusdam futuris, hãc artem diuinam scribendo, quoquo modo prophetauerũt. Vnde Rasis in epistola quadam dicit: Cum hoc autem scilicet lapide rubeo, magnificauerunt se philosophi super omnes alios, & vaticinati sunt futura. Et in Turba philosophorum, respondens Turba Pythagoræ dicit, Remuneret tibi Deus pro disciplinis tuis philosophe, qui futurorum dicendorum caussa à regionibus nostris nos congregasti, cuius premium apud futurum iudicem non perdes. Specialiter autem non solùm generaliter prophetauerunt, ita quòd cognouerũt diẽ iudicij, et consummationis seculi debere venire, & mortuorum resurrectionem in ipsa, in qua vnaquæque anima suo primo corpori coniungetur, et de cætero ab inuicem non separabuntur in perpetuum: & erit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tunc omne corpus glorificatum, ad incorruptibilitatem trãſ-
latum, & luciditatem, & ſubtilitatem ferè incredibilem, &
penetrabit omne ſolidum: quia eius natura tunc erit natura
ſpiritus, ſicut et corporis: reliqua autem damnanda reſurgẽt,
vt illa quod ad perpetuitatem & incorruptibilitatẽ, paſſibi-
lia tamen erunt, & cum tenebris & obſcuritatibus & oppoſi
tione illis. Vnde Bonellus in Turba philoſophorum: Omnia vi
uunt & moriuntur nutu Dei. Et eſt natura, cui cum humi-
ditas vel combuſtio accidit, & cum ea dimittitur per noctes,
tunc ſimilis videtur mortuo, & tũc res illa igne indiget, quo-
uſque illius corporis ſpiritus extrahatur, & per noctes dimit
tatur, vt homo in tumulo ſuo, et puluis fiat. Iis peractis, Deus
reddet ei animam ſuam & ſpiritum, ac infirmitate ablata,
confortatur illa res, & poſt coruſcationem emendatur, quem
admodum homo poſt reſurrectionem fortior fit & iunior, quã
fuerat in mundo hoc. Et dicit Milneſcidus: Creator anima-
rum, cum has mortificat creaturas, poſtquam ſequeſtrat ani
mas à corporibus, reddet eis animas ſuas, vt iudicet & remu-
neret. Similiter oportet nos iȷs adulatione vti animalibus,
&c. Et Hermes in primo: Porrò niſi iudiciȷ diem timerem, hu-
ius ſcientiæ nihil patefacerem, nec vlli prophetarem, &c.
Quia igitur viderunt diem nouiſſimam in hac arte, ſcilicet,
germinatione, & natiuitate, huius lapidis miraculoſam po-
tius, quàm rationalem: quia fit coniunctio animæ beatifican-
dæ cum ſuo primo corpore, mediante ſpiritu, & eorum perdu
ratio in æternum glorioſa: Ideo ex hoc iudicauerunt diem iu
diciȷ domini nouiſſimam huius ſeculi debere venire, quæ erit
ſuprà naturam et miraculoſa. Ideo Pythagoras in Turba phi
loſophorum dicit: Intelligite omnes ſapiẽtes, quòd omne quod
ex vna eſſentia Deus creauit, non moritur, niſi in die iudi-
ciȷ. Similiter per hanc artem cognouerunt & iudicauerunt
antiqui philoſophi huius artis, virginem debere concipere &
parere: quia apud eos hic lapis concipit & impregnatur à ſe
ipſo, & parit ſeipſum: vnde eſt conceptio ſimilis conceptioni

virginis, quæ absque viro concipit, quod esse non potest nisi miraculosè, scilicet per diuinam gratiam: & in partu istius lapidis, fit partus similis partui virginis: quia post partum manet virgo, vt prius ante conceptum, quod etiam esse nō potest, nisi diuino miraculo mediante. Quia igitur viderunt conceptionem, impragnationem, & partum, & nutricationē istius lapidis ita miraculosum, iudicauerunt mulierem virginem debere concipere absque viro, & impragnari, & parere miraculosè, & manere virginem vt prius. Vnde Alphidius: Hic lapis in vijs proiectus est, in nubibus exaltatus, in aere habitat, in flumine pascitur, & in cacuminibus montiū quiescit: cuius mater virgo est, cuius pater fœminam nescit. Adhuc etiam nouerunt, quòd Deus fieri debebat homo: quia in die nouissima huius artis, in qua est operis complemētum, generans & generatum fiunt omnino vnum; & senex, & puer, & pater, & filius, fiunt omnino vnum: ita quòd omnia vetera fiunt noua. Vnde quia hanc rem sic miraculosam viderunt, iudicauerunt etiam, creatorem cum creatura fieri debere vnum. Quia igitur creatori nulla creatura vniri potest, nisi homo solus, cum sit ad imaginem & similitudinem creatoris factus ratione animæ intellectiuæ, iudicauerunt, Deum cum homine fieri debere vnum. Et hoc factum fuit in Christo Iesu, & virgine matre eius. Vnde Balgus in Turba philosophorum dicit. O quàm miræ naturæ, quæ animam senis in iuuenile corpus transformauerunt, ac pater filius factus est. Benedictus igitur sit Deus creator optimus, &c. Similiter Plato scribens in Alchemicis, scripsit Euangelium, quod post eum per tempora longa valde scripsit Ioannes Euāgelista & compleuit. Scripsit enim Plato, In principio erat verbum, continuò vsque ad locum illum fuit homo missus à Deo, &c. Sicut recitat Beatus Augustinus, in summa Confessionum: & ostendit Deus hoc exemplum miraculosum philosophis in hoc lapide, vt ostenderet potentiam suam, vt ipsi scirent, & cognoscerent eum, opera quæ suprà naturam consi-

stunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

stunt, quæ noster intellectus non potest comprehendere, posse efficere quando vult. Vnde Morienus: Scias quòd hoc magisterium non est nisi Secretum secretorum Dei altissimi & magni. Ipse enim hoc magisterium suis philosophis vel prophetis commendauit, quorum animas in suo paradiso collocauit, &c. Et hoc modo Alchemia, &c. Notandum est quod operationes naturales, in quibus natura sua non videtur sufficiens, sicut in alijs, sed quasi modo quodam mirabili & diuino fieri videntur, debent reduci ad potentiam diuinam, regentem eas suprà naturam rei, cum naturalis ratio sufficiens ibi deficiat. Vnde Auicenna in tertio, Fen vigesimaprima capite secundo, scilicet de Generatione embrionis, dicit sic: Et quando separatur fœtus, aperitur matrix apertione tali, cuius similem efficere nõ valet in suo simili, & necessarium est, vt separentur iuncturæ quædam, & sustententur adiutorio Dei excelsi post illud, & propter illud redeunt in proximo ad continuationem naturalem: & est operatio illa de fortibus operationibus naturalibus, & formatiua quidem appropriata est, cum re continuata à creatione, vt sit præparata, non cessans comprehendere cum augmento fœtus, quæ non comprehenditur. & hoc est de secretis Dei. Sit ergo Deus exaltatus, qui est Rex verax & benedictus, &c. Ista sunt verba Auicennæ. Dico ergo, quòd natura non separat aliquas iuncturas corporis propter necessitatem aliquam, nisi hanc, scilicet ossa femorum tempore partus: neque aliquas separatas restaurare potest, nisi hanc solam tali tempore, quod est mirabile valde, sed sola Chirurgia illas alias restaurat. Ergo expressè videtur, quod diuina potentia immisceat se secretè huic tali operationi naturali, & regat naturam suprà conditionem naturæ, quasi modo supra naturam, cum vltra naturam rei hæc talis operatio fieri videatur. Natura enim rei, de se hoc pati non posse videtur, & ratio est: quia si alio tempore fiat separatio illius iuncturæ, non potest reddi ad dispositionem naturalem, nisi per opus Chirurgiæ, sic nec aliæ iuncturæ. Sic eo-

dem modo dicimus, in hoc ope diuino: q̃a nec ex parte naturæ tantùm, nec artis ministrantis, iuuantis naturam, videtur hæc talis compositio lapidis in fine operis fieri posse, vt super ignem perpetuò perseueret: sed potius in diuina potentia reseruari videtur hoc, mediante cognitione artificis: ergo quàm difficile, quàm occultum, quàm mirabile, quàm arduum est existimandum, hunc punctum artificem attingere posse? De hoc autẽ mirabile verbum dixit Socrates, scilicet, Quod virtus suprà virtutes existens, est res impossibiles redigere ad possibilem facilitatem præclarè. Rectè ergo dicendum, hoc opus esse diuinum, & secretum diuinum, & suprà naturam: & sicut formatiua informat suprà nostrum intellectum, & vltra nostram cognitionem, quasi suprà naturam: sic & in hoc opere accidere videtur.

CAPVT VII.

In quo ostendit errorem omnium desiderantium rectè operari, qui est in fine operis, scilicet in compositione Elementorum: & quòd hęc ars non est pro omnibus sapientibus.

CVm naturalia & eorum causæ sint difficilia ad inuestigandum & sciendum: ergo quæ sunt suprà naturam, erunt difficilima, cum in eis causas penitus ignoremus. Omnis enim res dicitur difficilis ad sciendum, propter paucitatem cognitionis causarum ipsius, aut quia non habet causas, & tunc non debet inquirere eas, vt dicitur decimo de Animalibus: Ex parte ergo, qua ars ista est naturalis, & similiter dubitatiua, est difficilis. Ergo ex parte, qua est diuina, erit difficilima, propter quod non est mirandum de difficultate inuentionis veritatis ipsius, apud desiderantes ipsam & operantes in ipsa: quia non sufficit ratio ad ipsius inuestigationem, sed oportet credere finẽ eius sic esse posse, & fidem penitus adhibere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

hibere. Neque in hoc prodest fortuna, sed gratia Dei, rationi coniuncta, aut gratia diuinæ reuelationis sola: non enim est res secundum fortunam aut casum procedens et adueniens. Propter hoc igitur, quàmplures antiqui sapientes solummodo naturaliter operantes, primam partem operationis compleuerunt directè, sed secundam partem cum sit suprà naturam, ignorantes & non credentes, sine qua prima permanere non potest, prætermiserunt, & vacui à proposito remanserunt. Non enim permanet prima pars, nisi alligetur secundæ in eadem hora: quia hæc secunda est clauis totius operis. Vnde dicit Balgus in Turba philosophorum: Vidi enim tempore nostro quendam, qui elementa sciebat, quemadmodum & ego. Deinde Medens hãc erexit dispositionem, ad cuius lætitiam non peruenit, propter tristitiam suam in regendo, et impatiẽtiam nimiámque festinationem ad propositum, &c. Et dicit Gregorius in eodem: Vidi enim tempore meo quendam, qui hoc incepit opus, & veritatis naturas est operatus, rubore autem aliquantulum morante, putauit se errasse, & sic dimisit opus, &c. Isti duo qui sic errauerunt, sciebant elementa simplicia artis, & depurata, & ipsorum ad inuicem mixtionem, & signa apparitionis ipsorum, & omnia necessaria huic arti, neque deficiebat eis aliquid, nisi cognitio certa determinata diei. Imò horæ ortus & partus lapides, in qua fieri debet cõiunctio elementorum simplicium, & finis totius operis. Propterea igitur, quòd non fuerunt attenti in visione hora illa, euanuit totum opus de manibus eorum. Lapis enim tunc ortus est candidus, & volans ab igne propter perseuerantiam ignis, & euanescit in fumum simul cum lapide fixo, cum summa volatilis tunc superet summam fixi. Sed si per ingenium artis, tunc summa fixi superat summam volatilis, quod fit per compositionem elementorum simplicium ad inuicem, retinebit lapis fixus volatilem, & permanebunt inuicem in æternum, & non aliter. Et hic est tota fortitudo Alchemiæ, & ipsa Alchemia: quæ Deo glorioso, & non naturæ soli, nec

arti pertinere videtur. Vnde Geber in Summa sua: Ars nostra in potentia Dei reseruatur, qui cui vult eam largitur & subtrahit, qui est gloriosus & sublimis in omni iusticia, & bonitate repletus, &c. Et iterum idem ibidem: Miserrimus enim & infœlicissimus est, quem Deus post operis sui atque laboris finem, in veritatem denegat conspicere: quia vitæ suæ spatium, semper in mœrorem concludit & terminat, &c. Et Rasis in Lumine luminum: Adhuc etiam cura obseruata eadem, superna mente recedit: eius quoque signa & vestigia penitus omnino pereunt. Et Alexander in Epistola sua: Mundus maior creatus est naturis quatuor diuersis et contrarijs, scilicet appetitiua, digestiua, retentiua, & expulsiua, siue mũdificatiua. Est quoque vis altera, scilicet ab eis vita, quæ vires has coniungit quatuor, quas tibi narraui, ac descripsi, & est sicut clauis ad arcam, quam si ab eis perimas, tota dissoluitur, cum eius sic nexus, eiusq́; latera continens, &c. Et Lucas in Turba philosophorum: Ego notifico vobis omnia, quæ Deus creauit, ex quatuor esse naturis, id est quatuor elementis, & quæ ex eis creata sunt, ad eas reuertuntur, in quibus creaturæ generantur & moriuntur, prout Deus prædestinauit. Et Alphidius: Scias fili, quod ex vitio suæ creationis, omnia corrumpuntur: vnde tam homo, quàm omnis creatura, ex accidenti ad corruptionem tendit. Ideo idem ibidem: Omnis enim creatura potest augeri, quousque perficiatur: Cum autem ad finem perfectionis deuenerit, in detrimentum diminutionis descendit, per eiusmodi viam iter suum dirigunt, quæ in mundo sunt vniuersa. Et huic sententiæ concordat Albumazar, introductor iudiciorum, dicens. Res in quibus est initium, sunt in initio inceptionis suæ, in profectu & augmentatione, & in medio eius fortiores quàm possint esse, in fine verò, imperfectione & debilitate. Et philosophus octauo de Animalibus in fine dicit: Caliditates & frigiditates temporum, conueniunt modis generationis, & post hoc conueniunt corruptioni. Eget igitur lapis iste in ortu suo auxilio

artificis, vt sit tunc vigilans, & oculata fide videat quod germinauit, & cum volũtate sociata naturæ perficiat ipsum retinendo, & non vltrà eat. Vnde dixit Morienus: Vide ne hanc radicem prætereas, nec aliquam eius quæras mutationem: quoniam neque proficuum, nec bonum tibi quæsitum inuenire poteris. Sicut verbi gratia, fœtus in vtero à principio conceptionis perficitur continuò, vsque ad tempus partus, & tempore natiuitatis perfectus est de se, & si tunc non egreditur, suffocatur & moritur: quia tunc eget auxilio expulsiuæ virtutis, & cum ortus est, tunc eget vltimè perfici: quia motus ambulationis deficit ei cognitio, loquela, fortitudo, vt dicit Miluescindus. Eodem modo quando hic lapis oritur, est perfectus per se: sed deficit ei tinctura, & fixio stans, & coniunctio matrimonialis: Ideo eget auxilio artificis extrahentis tunc statim ipsum complentis eum, vt dictum est. Hoc idem etiam est in auibus, quando in ouo generatæ sunt: perfectæ enim sunt de se. quòd si tunc non egrediantur, suffocantur & moriũtur: & si egrediantur, perficiuntur vltimè, & non aliter. Et de hac tali imperfectione loquens philosophus in octauo de Animalibus dicit: Non est differentia inter animam pueri, & aliorum animalium, neque sunt sine cognitione omnino. Ideo hic lapis ita est occultus, quòd à nemine inueniri potest, nisi Deo volente, à cognoscentibus ipsum tempore suo. Et hoc est, quod dixit Hermes in quarto, scilicet: Intelligite filij sapientum, quòd hic lapis pretiosissimus est, & clamat, protege me, et ego protegam te. Largiri mihi vim meã, vt te adiuuem. Sol enim meus, & radij mei intimi sunt in me, &c. Et in primo eiusdem dicit: Scito quòd vultur suprà montem existens, in cacumine clamat voce magna, inquiẽs: Ego sum albus, citrinus & rubeus, &c. Vnde Parmenides cõsulit nobis bene in Turba philosophorum, dicens: Notis omnibus conditionibus lapidis & naturis, in hoc opere manus vestras imponite: si verò veritatis naturas ignoretis, nolite huic appropinquare, quo totum noxium est & infortunium, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tristitia. Et Rasis in Lumine luminum: Occulti lapidis natura, eiusq; dissolutio, omnino agnoscēda est. ea enim, nisi ad vnguem cognita fuerit, ab opere cessandum moneo. Idem in libro trium Verborum: Nihil enim est huius nostræ scientiæ radix, nisi cognitionis, & cautelæ erroris bonitas. Idem in Lumine luminum: Cauendum etiam summo opere moneo, ne vnquam id aggredi præsumas, elementorum admixtione incognita. Et hæc pars operis est, quæ suprà naturam, quæ terrena cum cœlestibus coniungit, quam dicunt diuinam, cœlestem, speciosam, mirabilem, pulcherrimam, difficilimam, cum eius inuentio in diuina potentia reseruetur. Vnde dixit Hermes, in principio lib. septimi Tractatuum: Huius autem artis scientiam, ab vnius tantùm Dei habeo inspiratione, &c.

Propter hoc igitur quamplures, &c. Notandum est, quòd philosophi antiqui appellauerunt primā partem operis, principium operis: Principium autem operis appellauerunt, lapidis natiuitatem & germinationem: & hoc fit in die complementi, decoctionis, & digestionis, & sublimationis perfectæ. Non autem appellauerunt principium operis, vt quidam in superficie imaginantur, principium digestionis vsq; ad complemētum digestionis, sed ipsam digestionem iam perfectam, & ipsum digestum iam perfectum, vt patet subtiliter enucleanti verba ipsorum: Finem autem & complementum totius operis, appellauerunt retentionem lapidis sic digesti. Si igitur principium fuerit inuariabile, et impermutabile, quicquid fuerit de essentia principij, & pertinebit substantialiter ad principium, erit inuariabile & impermutabile: Si autem principium recipit variationem & permutationem, quicquid erit de essentia principij, & pertinebit substantialiter ad principium, variabitur & permutabitur. Vnde philosophus vndecimo & decimooctauo de Animalibus ostendens, quòd testiculi sub vna particula principali nostri corporis dicit, quòd principio modicum permutato, mutata simul permutari consueuerunt eorum, quæ sunt circa illud principiū.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Et primo Cœli & mundi, quòd paruus error in principio, maximus est in fine. Et primo Physicorum dicit: Vno inconuenienti dato, alia plura sequuntur. Quapropter si principium Alchemiæ fuerit inuariabile, & steterit impermutabile, quæcunque pertinebunt ad istud principium, erunt necessariò inuariabilia & impermutabilia. Si autem permutentur, & illa necessariò permutabuntur: & si in illo principio fiat error, in fine & toto opere necessariò erit: & isto inconuenienti facto, quicquid fiet pòst, erit inconueniens. Ideo penitus cauendum, & præcauẽdum à permutatione aliqua huius principij, & sic nec error, nec inconueniens aliquod adesse poterit. Cum igitur principium recipiat perfectionem & complementum, propter attingere finem suum, & amplecti, & econuersò: ergo oportet quòd istud principium includatur in suo fine: finis autem est fixio principij immediatè, & absque mora. Vnde dicit Morienus: Oportet quòd finis restituatur super suum principium, & principium super suum finem. Et hoc est compositum, quod sic perpetuabitur nutu Dei, & non aliter. Est autem totius operis initium dealbatio. rubor autem perfectio, vt dicitur in Turba philosophorum. Et est rubedo in albedine, quemadmodum minium in cerussa: ita quòd finis & principium sunt simul eadem hora. De hoc autem tali principio dixit Rasis, in Lumine luminum: Nunquam igitur spiritui in corpora patebit ingressus, quousque eadem munda & purgata subiaceant. hæc autem præcipua & dignior, notanda & attendenda istius negocij radix atque principium. &c. Et dicit Lilium: Dealbatio semper expectanda est, quæ operis dicitur initium & firmamentum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

CAPVT VIII.

In quo ostendit, quomodo hæc ars inuenta sit, & quibus data sit, & quibus non. & quare sic obscurè scripserunt eam philosophi.

NVnc dicimus, & verè firmamus, quòd nullus antiquorum, à primo homine vsque ad vltimum, potuisset secretum istius artis diuinum adinuenire suo ingenio naturali, secundum rationem naturalem solam, nec secundum experientiam, cum ipsum suprà rationem & experientiam consistat, vt quid diuinum occultum: Sed Deus gloriosus, gratiarum largitor, ipsum suis fidelibus sapientibus, eum timentibus, aperuit & probauit. Vnde Alphidius: Non ignores fili mi, quòd filijs Adæ rationalibus, Deus hunc scientiæ thesaurum aperuit: demum pauperibus proprium esse voluit. Et Rasis in libro Trium verborum: Hoc est donum Dei. Vnde Aristoteles in libro de Secretis secretorum ad Alexandrum dicit, Capitulo de Medicina magna, & secreto philosophorum: Dignum itaq; est, vt scias medicinam magnam, quæ dicitur gloria inexistimabilis, & Thesaurus philosophorum. Ego siquidem nunquam percepi, nec veraciter noui, quis eam inuenerit. Quidam enim dicunt, quòd Adam fuit eius inuentor, Alij quòd Aesculapius, &c. Quidam autem affirmant, quòd Enoch nouit hoc secretum per visionem. volunt etiam dicere, quòd iste Enoch fuit magnus Hermogenes, id est Hermes, quem Græci multum laudant & commendãt, & ei attribuunt omnem scientiam secretam & cælestem, &c. Idem in eodem, in Epistola quam scribit in principio, respondens Alexandro dicens: Præterea quod interrogasti, & scire desideras, est arcanum tale, quod vix humana pectora poterunt tolerare. Quomodo ergo in mortalibus pellibus poterit depingi? Ad illud itaque, quod te decet quærere, mihi licitum

citum

citum est tractare, & me oportet, & teneor ex debito respondere, sicut tu teneris ex debito tuæ discretionis, non exigere à me amplius ex hoc secreto, quàm quòd tibi tradam in hoc libro, &c. Et quamuis dicant aliqui, hunc librum non fuisse Aristotelis, cum non redoleat eloquentiam eius, vt in naturalibus & Metaphysicis, tamē quia fama testatur eius fuisse: & quia materia libri magis est narratoria, quàm inquisitiua, ita quod stilus facilis fuit vtilior: & quia inuenimus autoritates eius libri allegatas à Ioanne Mesue, Capitulo de Aegritudinibus oculorum, & ab Haly, in libro suo de Secretis secretorum, ideo credimus ipsum fuisse suum. Amplius sciendum est, cum mos philosophorum sit non inuidere, quoniā signum scientis est docere posse, ideo hoc arcanum diuinum à Deo primis philosophantibus reuelatum, posteris tradiderūt in scripturis, timore & præcepto Dei coacti. Et quia arcana, præsertim hoc, non quibuslibet, sed solis sapientibus dignis, à Deo dilectis, non sunt reuelanda, ideo solis illis scripserunt. Si enim omnibus indifferēter hoc scripsissent arcanum, sicut in alijs scientijs omnibus, plano sermone & ordine omnem ipsius modum, & circunstantias omnes, quibus peruenitur ad ipsum, absque figura & ænigmate reuelassent. Ergo volentes hoc solis aperire prædictis, & ab insipientibus occultare, tradiderunt sermonibus obscuris illis, & obscurissimis istis, neq; potuissent philosophantes sequentes aliter ad eius notitiam peruenisse. Vnde Morienus: Si sapientes qui post illos fuerūt, de qualitate vasis in quo conficitur, expositiones suas non inuenissent, nunquam ad eius notitiam peruenire potuissent. Idem dicit: Est autem Ytsir medicina ex pluribus confecta, quam philosophi non funditus celant, & tamen aperiunt nō nisi sub inuolucro, & operimento detegunt. Idem in eodem: Philosophi alligorizauerunt dicta super vulgus, non sunt tamen mentiti, sed locuti secundū quod bonum videbatur eis. Et secundum hoc, quod ad inuicem se intelligerent, vt alios lateret hoc, &c. Vnde Geber in Summa sua Capitulo, de Ne-

gantibus artem à datis, dicit sic: Hæc enim ars occulto sermone non eget omnino, neque penitus manifestè, trademus igitur ipsam sermone tali, quem prudentes latere non accidit. hic autem mediocribus profundissimus erit, fatuis autem vtrosque terminos miserabiliter concludit in hac vna & eadem traditione nostra. Idem in eodem Capitulo de Administratione solaris medicinæ: Sed siquidem hanc scientiam palliamus, non miretur doctrinæ filius: nō enim illi palliamus, sed malis & improbis: & eam tali sermone tradimus, quòd latere insipientes necessariò accidet, & eo ad illius inuentionis perquisitionem prudentes alliciet. Filij igitur doctrinæ perquirite, & hoc excellentimum Dei donum vobis solis seruatum inuenietis. Filij insipientes, nequitiæ & maleuolæ prauitatis immensæ, ab hac scientia fugite: quia vobis inimica est & aduersaria, & vos in miseriam paupertatis constituet, quoniam vobis penitus hoc Dei donum est occultum, & à diuina prouidentia denegatum omnino. Idem in eodem Capitulo vltimo: Non enim tradidimus scientiam nostram, sermonis continuatione, sed eam separauimus in diuersis Capitulis: et hoc ideo, quoniam tam quilibet improbus, quàm probus, si continuatione fuisset tradita, vsurpasset ipsam indignè, &c. Idem in eodem: Solum igitur prudentes ad artem alliciuimus, & per ingenia à nobis tradita, viam inuestigationis eisdem exposuimus, non autem eam inuentam, nisi solis nobis scripsimus, sed inuestigationis modum & modorum ingeniū, &c. Et Alexander: Scias quòd hunc meum librum, nullis nisi philosophis posui. Et Rasis libro 70. Præceptorum, libello Ludorum: Non enim fecimus libros nostros, nisi nobis & filijs nostris, et quisquis sit, qui peruenit ad intelligendum eos, erit ex nobis, & qui non peruenerit, erit contrarius nobis. Idem in Lumine luminum: Si enim omnia prout se habent, vellem enodare, nullus vltrà prudentiæ esset locus, cum insipiens sapienti æquaretur, neque sublimari circulo quisquam mortalium, paupertate nouerca, inediarum vlterius defleret angustia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

stias. Et Hermes in primo: Scito fili, quòd philosophi non inuident morigerosis, neque legitimis, neque religiosis, nec sapientibus: Veruntamen ignaris & vitiosis à lege, & benignitate priuatis, ne mali potentes fiant: quoniam penitus indigni sunt sapientia. Vnde deprecor vos filios philosophorum, vt nemini fatuo, nec ignaro, nec cuiquam ad hoc inepto, huius scientiæ quicquam narretis. Et Alphidius: Philosophi autem timentes Deum, non adeo illud pretiosum habuerunt, quin alijs philosophis arcanum lapidis patefacere vellent: Ideoq; patens opus lapidis, alijs in lucem non posuerunt, timentes ne luce manifesta, totus mundus vergeret ad occasum, metẽdi, seminandi, plantandi, agriculturæ periret exercitium. Quòd propalare volentes, posuerunt in scripturis & figuris, & ænigmatibus velata tenuerunt. maluerunt enim suam scientiã sic abscondere, quàm per eam patefactam mundi conditionẽ debere. Item ibidem: Hanc artem tibi aperui, & sicut aperui, ita abscondi, ne cuicunque patefiat nisi peritis: quoniam in imperitam animam non introibit sapientia Dei, cui adest rationis imbecillitas. Et Rosinus, potius namque philosophi mori volunt, quàm ea patefacere, quæ alienis nominibus nũcupauerunt. Idem in eodem: Scito quòd non inuidiæ caussa hanc artem philosophi celauerunt, vt alij ditarentur, verùm timuerũt, ne quis deuastator, aut malefactor, hoc habito illicita ageret, & abominabilia, & esset ad suum detrimentum. Idem in eodem: Dei namque iudicium est, hanc rem scientibus inuidiam inuenire, non propter mundi auaritiam, sed ne mali percipientes hoc, ad prophana agenda fiant promptiores, & de eorum peccatis reddituri sint philosophi rationes. Et Dyomedes in Turba philosophorum: Si ignorantes estis, Deus celauit vobis veritatẽ: nolite ergo sapientes reprehendere, sed vos ipsos. Et Pythagoras in eodem: Hoc autem Deus celauit Apollo, ne mundus deuastaretur. Et Alfritis in eodẽ: Iuro vobis, quòd si reges hanc artem sciret, nemo vestrum vnquam ad eam perueniret. Et Bonellus in eodem: Hunc igitur

lapidē, reges quærētes, nō inuenerunt, exceptis quib. Deus annuit. Et Morienus: Si apertè eam docerent, omnes eam scirent, vilisq́; efficeretur: vel fortè qui primus legisset, eam post eos ob inuidiam, ne ad posteros peruenirent, libros destruxissent, &c. Patet igitur ex ijs, quòd non est scientia hæc pro quolibet, nec scripta pro quolibet. Et hæc simul sententia scribitur libro de Proportione, et proportionalitate sic, scilicet Plato prohibuit, ne scientia omni loco, & omni demonstretur discipulo & huius significationis hæc verba protulit. Si quis sciētiam demonstrauerit in loco, vbi cupiditas & timor vincūt inquirendi voluntatem, & existimauerit eam ab inquisitoribus recipi, semetipsum deludet. Rationabiliter etiam subtiliati fuerunt philosophi, obscurè & difficulter ipsam scribere, vt vnusquisque sapiens, cum summa diligentia studere nitatur, vt cum ipsam inuenerit, magis diligat, & gratias innumerabiles agat altißimo largitori. Vnde Rosinus: Voluerunt enim philosophi, vt perscrutatores suis in libris frequentißimè inuestigent. Et Barseus in Turba philosophorum: Iubeo ergo vos frequenter legere, & super ijs, quæ narrauimus, pluximùm meditari: Legere namque sermo mortuus est, labijs autem proferre sermo viuus. Idem ibidem: Heu vobis, qualiter vultis habere hāc nobilißimam oblationem, lecto semel libro, vel primo regimine experto? Et Rasis in libro 70. Præceptorū: Liber enim librum aperit, & sermo sermonem explicat. Idem in libro Perfecti magisterij: Vnde, cum de huius rei experientia nemo poßit per se prima fronte esse discretus, tibi suadendum prouidi, vt actione incepta, ab ipsa non cesses, si prima vice non rectè fueris operatus, secundò, tertiò, & etiam amplius si opus fuerit, reiterando, quousque quod appetis, perfectißimè deprehendas, neque te ab hac re, labor manuum rerúmue impensa dimoueat: quia cum instantia vinces, & cum patientia superabis, & ad id, Deo duce, deuenies quod optasti, & de manuum labore mercedem & lucrum, de rerum sumptiptibus, rehabebis. Sic igitur propter dictas caussas, hanc

artem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

artem taliter philosophi tradiderunt.

CAPVT IX.

In quo ostendit, hunc lapidem similari omnibus rebus mundi, & quot sint nomina eius, & quod philosophi huius scientiæ tetigerunt eam, cum omnibus alijs scientijs. Et soluit opiniones antiquorum, quas Aristoteles in philosophia reprobat.

ANtiquißimi philosophorum viderunt hunc lapidem in ortu, & sublimatione sua, & coniunctione Elementorum eius, omnibus rebus mundi, tam realibus quàm intellectualibus, et eorum accidentibus, posse in similitudinibus conuenire. Vnde quæcunque dici & tractari possunt de virtutib. & vitijs, de cælo, & omnibus cælestibus, tam corporeis quàm incorporeis, de mundi creatione, & eius principio, & fine, & de Elementis omnibus, et eorum qualitatibus, tam primis quàm secundis, & eorum locis, & eorum confusione in materia prima, & ipsorum distinctione, & ascensione ipsorum, & depreßione, & eorum proprietatibus & paßionibus omnibus, & de Elementatis omnibus, tam animalibus quàm vegetabilibus & mineralibus, & de corruptibilibus & incorruptibilibus, & visibilibus & inuisibilibus, & de spiritu, & anima, & corpore. & ipsorum vnione, & seiunctione, & de vita et morte, & bono et malo, de veritate & falsitate, de vnitate & multitudine, de paupertate & diuitijs, de volante & non volante, de bello & pace, de victore & victo, & labore & requie, de somno & vigilia, de conceptione & partu, de puero & sene, de masculo & fæmina, de forti & debili, de albis & rubeis, & quibuslibet coloribus coloratis, de inferno & abisso, & eorum tenebris, ac etiam ignibus sulphureis, et de paradiso et eius celsitudine, et claritate, ac etiam pulchritudi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ne, et gloria eius inextimabili. Et breuiter de ijs quæ ſunt, et de ijs quæ non ſunt, et de ijs quæ loqui licet, et quæ loqui non licet, poſſunt omnia dici de hoc lapide venerando. Vnde philoſophi huius artis, in omnibus ſuis ſcientijs et operibus, tetigerunt ſcientiam huius lapidis, myſticè loquendo: Ita quòd ſcientia iſta nihil dimiſit, quin ad ſe traheret, et ſibi componeret. Neque eſt hoc inconueniens, quoniam omnia quæ ſunt, et quæ non ſunt, ars iſta diuina ſibi pro terminis ſuis aſſumit, et loquitur de omnibus ſecundum analogiam in ſuis libris, et omnes aliæ de ipſa hoc idem poſſunt, tam philoſophia, quàm Aſtrologia, et quàm Geomantia, et quàm ars imaginum, vt dicit Balgus in Turba philoſophorum, et Morienus. Et hoc confirmans Albumazar, in Introductorio iudiciorum, dicit: Inueniemus quoque quoſdam antiquorum retuliſſe, quòd ſint imagines in circulo, et res aliæ diuerſæ ab hac, quod diximus, et locuti ſumus ſuper eas multas locutiones figuratiuè, quaſi per Allegoriam: ſed dimiſimus hoc, quia incongruũ erat huic noſtro libro, etc. Non ſolùm autem ſicut eſt, ſed etiam tota poetica facta eſt, et hiſtorialis et fabuloſa. ſicut patet in libris Vergilij et Ouidij. Vnde, quicquid eſt de creatione mundi, et tranſmutationibus rerum, tam extraneis quàm impoſſibilibus, in libro Ouidij Metamorphoſeos, et in alijs, qui hoc ſciuerunt, eſt de hoc. Legẽtes autem eos, et in ſuperficie conſiderantes, habent fabulas mirandas, et de radice nihil guſtant. Quod ſi fidem noſtram, etc. Non fuerunt hanc artem antiqui prophetæ perſequuti, propter argentum et aurum habendum, ſed ideo, quia viderunt inquiſitionem eius, et inuentionem per ſuos terminos, miraculoſam et ſuper naturam, et ideo diuinam et myſticam: quocirca terminos eius, cum ſuis diuinis intermiſcere potuerunt, et voluerunt, principali propoſito et indice manente, cum ipſorum termini ſint diuini et myſtici etiam, neque hoc principale propoſitum derogare videtur, nec remouere intentionem eorũ ab inquiſitione ipſius. Non enim propter bonum vtile, neq; delectabile inquiſierũt,

sed p̄pter honestū, q̄a dilexerūt rē propter seipsam. Et legimus in libro Auicennæ de Circulo animæ, Ioannem Euangelistam in numero philosophorum huius artis. Quod si fidem nostram Christianam non offenderem, neque legem, auderem dicere, quosdam antiquorum prophetarum habuisse, (si fas esset) artem, vt Moysen, Dauid, Salomonem, et quosdam alios, et similiter Ioannem Euangelistam, et eam dictis domini intermisciuerunt et occultauerunt, sicut perpenderunt sapientes. Vnde Rasis in Lumine luminum: Seria administratione dignum iudicaui, vt id ad propriam reduceret naturam. vnde sententiam huius sermonis, in lege Moysi, &c. Et Rosinus: Deus tribuit rectè Moysi, &c. Et Alphidius in libro Malachiæ prophetæ: Huius autem rei purgandæ, per prophetam bene prædictum esse legimus, Tota die sedebit conflans, & mūdabit argentum, ac purgabit filios Leui, qua purgatione peracta, erit cœlum nouum & terra noua; & videbit omnis caro salutare suum, cum se cognouerit ab omni corruptione fore mundatam, et ad pristinam sanitatem, in qua condita fuerat redire, &c. Ideo in Libris philosophorum plures prophetarum vidimus allegatos; qui in suo principali proposito hanc artem intermiscuerunt. Ista enim scientia est diuina, & cum reliquis mysticè patitur implicari. Ex dictis igitur verè patere potest, quòd istius lapidis infinita nomina consurgere necesse est, quæ omnia sunt vera apud philosophos Alchemiæ, quamuis ficta sint, id est similitudines. Vnde Rasis in Lumine luminum: Hæc enim quæ dicimus, ad imagines referūtur. Et ideo primo 70. Præceptorum: Hæc omnia quæ dicimus sunt typica; quæ subtiles in hac arte intelligere debent. Idem in eodem libro: Mihi est necessariò dicere, sicut dixerunt antiqui, ipsi namque sunt, quibus innitendum est. Et Pythagoras in Turba philosophorum: Scitote quòd res quam multipliciter narrauerunt, suum absque igne socium consequitur, prout magnes consequitur ferrum, quàm vbique inueniūt, quæ est lapis & nō lapis, vilis & pretiosa, obscura, celata, & à quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

libet nota, vnius nominis & multorum nominum. Et Alphidius: In eo enim omnis similitudo, & omnis descriptio inuenta est: omnium animalium genera, & lapidum sunt in ipso naturis, coloribus, omnibus odoribus: operibus est similis, cui nihil est simile, in actione, in descriptione, in transitu, in dominatione, &c. Et Miluescindus? Si spirituale nuncupes, probabile quid agis: Si corporale, verum dicis: si cæleste, non mentiris: si terreum, certum refers, &c. Et Morienus: Ego veritatem vobis dico: quia nihil aliud huius artis operatores in errorem detrusit, nisi varietas, & nominum multitudo. Sed si quis rectè cognouerit, quòd hæc nomina non sunt, nisi colores in coniunctione apparentes, in huius magisterij via non deuiabit. Et dicit Lilium: Nostri lapidis tot sunt nomina, quot res vel rerum notabilia. Et Rosinus: Philosophi namque millibus millium legionum nominum ipsum nuncupauerunt, vnde homines in eo errare fecerunt, & ad eum peruenire non potuerunt. Et Rasis in Lumine luminum: Antiquis enim tot nominibus, & tam diuersis istarum rerum significantiam libuit occultare, vt vix aut nũquam vlterius noua possent inueniri notabilia. vnde non nisi studiosa assiduitate, vel multiplici exercitio, cui parti faueant, quis aduertere poterit. Et Alphidius: In hoc opere est parabolarum diuersitas, & nominum & actionum, vt ab imperitis celent, & intelligentiæ capitibus aperiant & demonstrent. Et Morienus: Sapientes huius magisterij, eius dispositiones alia de caussa non multiplicauerunt, nisi vt sapientes in hoc magisterio instruerent, & insipientes penitus excæcarent. Et Rosinus: Caue ne sis de illis, qui aliter libros nostros legunt, quàm intentio nostra in eis extiterit. Quare cæci memoriæ remanent à verò sequestrati, & eorum imputant ignorãtiam, philosophorum esse peccatum, ac philosophos mentiri testantur, cum ipsi sint potius mẽtiẽtes. Amplius quamuis hæc nomina infinita ficta sint, non est mirandum: quoniam hic lapis Orphanus proprio nomine caret, nec proprium nomen aliquod

habere

habere potest, nisi lapis philosophorũ. Ergo cum hoc in ipsius cognitione non sit sufficiens, attribuerunt ei nomina aliarum rerum omnium, vt per tales similitudines, sapientes deuenire posint in cognitionem ipsius. Propterea igitur omnia eius nomina vera sunt apud philosophos, & nota solis eis: quia intelligunt quid significant. Quamuis enim materia ex qua fit lapis, sit tantùm vna, & ipse lapis tantùm vnus, tamen secũdum diuersos colores & varietates, quæ in decoctione apparent, & ortum eius et cõiunctionẽ in magisterio diuersam nomina imponunt ad libitum. Similiter vulgus hoc idem facit, scilicet qa imponit nomina diuersa vni rei, propter diuersas formas accidẽtales. Nã ex auro & argẽto fit annulus, cyphus, armilla, nũmus, corona, & tamẽ omnia sunt aurũ et argentũ. Similiter in alijs metallis, et in cera, et in ligno, et argilla et vitro, q̃ tamẽ omnia sunt aurũ et argentũ. Similiter in alijs metallis & in cera, et in ligno, & in argilla & vitro: q̃ tamẽ oĩa, secundũ materiã & formã naturalẽ, sunt idẽ & vnius nominis, et ratione accidentiũ multorum nominũ. Et sicut hæc nomina plura vnius rei, sunt nota vulgo & omni populo, cum sit omnium, sic & lapis philosophorum, cum sit de se vnicus, & ipsius nomina plurima & infinita, sunt nota philosophis solis, cum sit res ipsorum, & non aliorum. Et cum vulgus procedat prouerbialiter & figuratiuè, in sermonibus suis, scilicet vnum dicens, & aliud occultè intelligens, vt sapiens vulgus, ab insipienti discernat quod occultum est, quanto magis hæc ars diuina hoc facere debet, præsertim cum ipsa sit Secretum secretorum Dei altissimi & magni, vt dicunt philosophi huius artis? Vnde Aristoteles in Epistola libri Secretorum ad Alexandrum dicit: Caussa quidem, quare tibi reuelo secretum meum, figuratiuè loquens tecum exemplis, ænigmatibus atque signis, est: quia timeo nimium, ne liber præsentium, ad manus deueniat infidelium, & ad potestatem arrogantium, & sic perueniret ad illos vltimum bonum, & arcanum diuinũ, à quo summus Deus iudicauit immeritos & indignos. Ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

etiam sanè trāsgressor diuinæ gratiæ, & fraudator cœlestis secreti, & occultor reuelationis: ea propter tibi sub attestatione diuini iudicij istud detego sacramentum, eo modo quo mihi reuelatum est, &c. De ijs similitudinibus etiam, & allegorijs loquens, quas dixerunt antiqui, dicit decimosexto de Animalibus, quòd quædam monstra aßimilauerunt capræ sufflanti ignem, & quædam porrò præconizanti. Et dicit ibidem: Est autem nihil eorum quæ dicunt, sed aßimilata solùm. Et dicit iterum duodecimo Metaphysicæ, quòd talia quæ dixerunt antiqui, non derisoriè dixerunt. Aristoteles contra antiquos, & solutio contradictionum. Antè tamen quàm Aristoteles perueniret ad intellectum talium sermonum antiquorum, improbabat eos, maximè Platonicos & Pythagoricos, qui tractando philosophiam, & artes, & scientias, loquebantur mysticè & metaphoricè, & non quo ad veritates rerum. Vnde primo Physicorum improbat Anaxagoram, qui dicebat, omnia fieri ex similibus. Et in principio de Generatione & corruptione, Democritum, qui dixit, quòd actio & paßio fit à simili, & quòd generatio fit per congregationem atomorum, & corruptio per segregationem ipsorum. Et in primo de Anima, improbat eundem de eo quod dicit: quod omne simile cognoscitur suo simili, & animam ingredi quodlibet corpus, cui primò obuiat, & quamlibet animam, ingredi quodlibet corpus. Et ideo dicit ibi: Hæc dicta, esse Pythagoricas fabulas. Et secundo Metaphysicæ dicit: Quòd propter consuetudinē audiendi fabulas, multi negligunt veritatem. Et secūdo Cœli & mundi, dicit contra illos, qui dicebant, cœlum esse corruptibile, sed propter animam, quàm habet, scilicet intelligentiam, esse sempiternum. Volo autem nunc dimittere ista antiqua & fabulosa, &c. Et in secundo Perigeneos, Platonem improbat, qui dixit, primam materiam esse planitiem & superficiem. Et in eodem similiter increpat Empedoclem, qui dicit, omnia moueri per litem & amicitiam, & per amicitiam fit generatio, & elemētorum coniunctio, & per litem corruptio,

&

& elementorum segregatio, & quod in circulo sunt elementis coniuncta vera amicitia, ideo non potest ibi esse lis, & ideo est incorruptibile. Et in tertio Cœli et mūdi ipsum improbat: quia dicit, quòd dilectio & amicitia aggregauerunt elementa quædam, & generata sunt capita multa sine collis. Et ibidem, Quòd elementa omnia sunt similium partium, & quòd omnia sunt ex similibus. Et iterum, Quòd omnia sunt generata ex spissitudine vnius elementi, quod tamen dictum, est verissimum. Imò necessarium, & reliqua. Vnde philosophus improbat eos, quia non inquirebant caussas proprias rerum. Ideo dicit secundo Cœli & mundi contra illos, qui dicunt, quòd ignis sit in medio mundi, & terra vna ex stellis sit. & non dixerunt hunc sermonem, nisi quia non inquirebant cognitionem propriam earum rerum: sermo enim in terra est per visum, verùm ipsi pertransierunt visum ad quasdam voluntates, deinde student ad affirmādam illam voluntatem, &c. Et in tertio eiusdem contra illos qui dicunt, Elementum vnum esse commune alterationi & permutationi, dicit: Accidit autem eis illud, quoniam non acceperunt principia rerū acceptione bona, secundum veritates suas: Sed loquuntur de rebus cadentibus sub visu, quod non testificatur eis visum: elementa autem omnia cadunt sub visu, &c. Sed quamuis hæc talia dicta extranea non sint vera apud Aristotelem: quia non inquirunt proprias causas rerum, sicut requirunt res: tamen omnia sunt vera in Alchemia, & ei correspondentia, & in libris Alchemiæ tradita, & narrata in similitudibus dictis, & alijs quasi infinitis. Vnde omnes in suis libris naturalibus, & alijs volentes artem hanc intermiscere, & insipientibus occultare, & sapientibus aperire, videbantur opinari falsa, cum tamen naturalium veritatem non ignorarent. Propter quod dixit Morienus: Quod omnes philosophi in suis libris passim eam tetigerunt. Nam qui dicebant, omnia esse vnum, & principia corporum laminæ & atomi, & alia talia dicebant referendo ad Alchemiam. Quis enim phi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

losophorum tam fatuè locutus fuisset, vt naturaliter solum loquendo, diceret omnia esse vnum, & nil moueri, & alia similia. Et ideo philosophus primo Metaphysicæ dicit, Quòd dicere exemplaria esse, & eis alia participare vaniloquium est, & metaphoras dicere poeticas: ideo volens definire scientiam, quid sit sexto Ethicorum dicit, Certificari oportet de ea quid sit, si non velimus sequi similitudines: signum autem, quòd ob hoc quod dictum est, reprehendat eos, est quia tertio Metaphysicæ inquirens, vtrum eadem sint principia rerũ corruptibilium & incorruptibilium, dicit sic: Ponunt enim antiqui principia esse Deos, & ex elementis, & finxerũt quod principia, quæ non gustauerunt de amaricio, & non potauerunt de sublimatione, moriuntur. Alia translatio ponit nectar & manna, vbi hic ponit amaricium & sublimationem. Et post dicit: Sed de fabulose sophistantibus, non est dignum cum studio intendere, & cætera. Ipsi enim dixerunt ista, & sunt nota apud eos, sed hoc quod posuerunt de istis causis, quã tum gustant & potant, est extra nostras rationes, & ideo non oportet perscrutari de sermonibus ipsorum, quorum philosophia est similis picturæ, &c. Patet igitur ex omnibus dictis, quòd omnia nomina huius lapidis sunt ficta. Quòd si contingat, vt quandoque verò nomine hunc lapidem nominent, si aliquid habet, multa talia extranea intermiscent, vt indignè quærentes errent. Vnde Rosinus: Scias quòd philosophi nũquam merum & verum verbum posuerunt, quando quamplurima cum eo falsa posuerunt, vt similatis nominibus illa transfigurarent. Quare neminem inuenimus merum verbum posuisse, à falsò denudatum, excepto Hermete, cum inquit, Scitote, quòd nulla tinctura verax sit vnquam, nisi ex lapide rubeo. Quia igitur cum vno vero verbo, multa & extranea commiscent falsa, & regimen in operatione, & terminum, & reliqua variant & multiplicant, solus vir excellentis ingenij, potentis intelligere figuras & analogias veterum cum diuturna inquisitione, & labore magno & prolixo, animæ &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

mæ & corporis & pluribus sumptibus, & multiplici fallacia præcedente, & admiratione deceptionis suorum operum, & difficultate plurima eorum consortium poterit adipisci. Quo modo ergo libros ipsorum superficialiter, & secundum sonum literæ tantùm considerantes, & prima fronte accedentes ad operationem ipsius veritatem, & profunditatem attingent. Vnde Rasis hoc insinuans, dicit libro Perfecti magisterij: Isti enim septem spiritus super ignem non perseuerant, sed sensim paulatim ab eo fugiunt & euolant, nisi ad ipsos perficiendos quibusdam inenodabilibus vinculis, & artificiosis gumphis, indissolubiliter constringantur, quæ diuturna constãtia, subtili meditatione, indefessa simul instantia & operatione, post multiplices laborum fallaciis, & operationum diuersa sophismata, est philosophia perfectissimè consecuta, & eorum arcana suis reliquit filijs, &c. Sic ergo patet: quare tanta est varietas & multitudo nominum, introductione occulta istius occultæ artis & diuersitatis, causa intẽtionis philosophorum in omnibus artibus & sciẽtijs, propter quod oportet eum, qui vult fructus istius scientiæ adipisci, derelinquere nomina, cũ sint infinita, & sicut signa imaginata, & descendere ad significata, & res ipsas, cum res sint finitæ & paucæ. Et hoc consilium dans Plato dixit: Contemnere oportet nomina eos, quibus tantarum & tam magnarum rerum præiacet inuestigatio, &c. Non est ergo vtilitas, sed cõfusio, speculatio in nominibus, sed per eorum distinctionem trãsire ad significata ꝓpria, quod est difficile valde. Vnde dicitur primo Topicorum, Quæ habent fantasiam, id est apparentiam in superficie, & nõ in profundo videntur probabilia, & non sunt. Et dicitur primo Elenchorum: Philosophi non sunt, ferẽtes res ad disputadum sed nominibus vtuntur pro rebus notis. Ideo qui sunt ignari virtutis nominum, paralogizãtur, & ipsi disputantes & audiẽtes, vt ibi dicitur. Distinguere ergo nomina multiplicia, est vtile, ad manifestãdum propositum, et syllogizare ad rem, & nõ ad nomẽ, vt dicitur primo Topicorum. Et debet inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

rogãs & respondens ferre intellectum ad idem, vt ibidem dicitur. Adhærendum est ergo rebus per se, & non nominibus.

Sed quamuis hæc talia, &c. Notãdum est, quòd sicut prius est esse rerum, et veritas secundum naturam, quam earum similitudo et allegoria, scientiæ et artes, prius tractare dicũtur esse, & veritates rerum, secundariò autem similitudines, & allegorias, quoniam veritas nihil aliud est, quàm adæquatio intellectus ad rem: Similitudo autem & allegoria sunt, sicut figmentum in accidentibus rerum, siue sint, siue non sint, factum ab intellectu solo. Maximè ergo fefellerũt antiqui philosiophi, qui fuerunt ante Aristotelem, qui volentes tradere cognitionem veritatis rerum, & alijs communicare, vt cum eis participarent: quia semper sub allegoria & similitudine loquebantur. Solus autem Aristoteles, videbatur incepisse à traditione propria veritatis rerum, & ordine tradẽdi, quem Alexander philosophus, & Auerroes, & Auicenna, & plures alij, sunt secuti. Ideo quautum ad hoc, iustè Aristoteles increpauit eos. Postquam autem Aristoteles tradidit esse & veritatis rerum, & causas suas locutus fuit, sicut & ipsi: quia hoc requirebat rerũ natura, & ordo, & modus. et hoc irreprehensibile est. Similiter philosophus est locutus, & docet loqui metaphoricè, similitudinariè & allegoricè in tertio Rhetoricæ: quia hoc requirit ars illa, & ex ænigmatibus acquiruntur etiam metaphoræ conuenientes, vt ibi dicitur: Sed poetæ non sic vtuntur, sed faciũt ridiculositatem & obscuritatem, vt ibi dicitur.

Nota

CAPVT X.

In quo improbat Sophistas, & deceptores & contradictores: & ostendit, artem de se esse breuem & leuem, nobilitatem eius & veritatem ostendit.

Moderni autem ferè omnes, alterationes solas, absque transmutatione facere curantes, propterea quia hæsitant

cunt, finem hunc arduum attingere nunquam posse, aut pluribus modis alijs & rebus hoc idem posse perficere, aut quod nunquam fieri possit, alterant metalla pluribus modis & pluribus rebus, tam similibus quàm extraneis, vt videantur aurum & argentum. Cumq; non appareat alicui, nisi opus sophisticum, meritò omnes tales sophistæ iudicabantur, non tamen ob hoc ars hæc sophistica dicitur. Deceptores etiam & Barattores quamplures reperiuntur, dicentes, se posse facere verum aurum & argentum, & quam plura commiscent, & imponunt aurum, vel argentum verum, puluerizatum & denigratum, vt non noscatur, & qui discere volunt, hoc non perpendunt, & in conflatione remanet aurum vel argentum verum, quod imposuerunt, & extorquent pecuniam ab eis: & ob hoc, cum sentiunt se deceptos, arguunt artem hanc esse Baratatoriam. Conantes autem veritatem inquirere, & cupientes, non potentes autem consequi hunc gloriosum finem, præsertim propter errorem radicis: præfinito tempore orientis, quam oculo non conspiciunt ex ignorantia, euanescit ab igne: quam iterum expectant, quæ nunquam est regnatura, quasi desperati arguunt hoc esse non posse, & contradicunt. Habuerunt enim quod quærebant in sua potestate: sed quia non viderunt, non præparauerunt, & euasit de manibus eorum. Non enim loris & retinaculis suis ligauerunt eum. Omnes ergo contra arguentes, siue prædicti, siue alij, errores suæ imperitiæ indignè huic imponũt arti. Nonne videmus, quòd Astrologia est scientia in semetipsa vera, & in principijs veris fundata, & habet vera iudicia in seipsa: Si quis autem Astrologus non rectè iudicauerit, nunquam ipsius scientiæ erit error, absit, imò erit error iudicantis, ignorantis proportiones subtiles & profundas in correspondentia planetarum, secundum suos aspectus, secundum diuersitatem signorum & graduum, & circumstantiarum aliarum. Inspiciunt enim ad pauca & communia, non autem ad multa & propria. Vnde philosophus primo Perigeneos, ad pauca, id est, vtilia inspi-

Nota

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

cientes, facile enunciant. Et hoc confirmans Albumazar, in Introductorio iudiciorũ dicit, Quòd si acciderit in hac sciẽtia error, non erit hoc ex nostra scientia vel magisterio, imò erit ex breuitate scientiæ multorum, qui aspiciunt in hoc magisterio, & deficiunt à comprehensione scientiæ eius, præ debilitate eorum, ab intellectu subtilitatis causarum, quibus eum experiuntur. Idem in eodem: Verùm neq; propter ignorantiã eius, qui Astrologiam ignorauerit, ponẽda est ratio erga eum, qui eam bene sciuerit, & veredicus in ea fuerit, &c.

Similiter scientia Geometriæ, est scientia vera valde, in suis mensuris, cum ipsa sit de genere mathematicorum, quæ sunt verißimæ. Mensurat enim altitudines turrium, & montium inacceßibilium, & profunditates puteorum, & a~~liarum profunditatum~~, & latitudines corporum, in instrumentis suis appropriatis, per lineas, & angulos, & altitudines cælorum, & planetarum, & stellarum magnitudines, & ambitum cæli, & ambitum totius terræ & eius diametrũ, & breuiter, omnium magnitudinum per sensum visus, absq; hoc, quod tangat illa. Et cum hæc talia sint admiranda, & extranea valde, & videãtur impoßibilia posse esse apud vulgum, & ignorantes principia huius scientiæ, et instrumenta, quibus peruenitur ad hoc, nunquam ignorantia eorum, & rationes inanes suæ probabunt geometriam non esse veram, absit. Similiter scientia medicinæ, est scientia vera in seipsa, cum iudicijs & medicationibus veris: sed si quis quasi medicus (vt sunt nostro tæmpore humoristæ) errauerit ignoscendo ægritudinem per signa propria, & in medicando & prognosticando nunquam errores illi attribuentur scientiæ medicinæ, absit. sed illi quasi medico & quasi artifici, in scientia illa erranti. Eodem modo verè dicimus, quòd errores, qui accidunt Alchimistis, rectè operari desiderantibus, non erunt artis Alchemiæ, sed Alchemistarum deficientium à comprehensione veritatis ipsius: quia sicut res se habent ad esse, ita & ad cognosci, & cognitio erit tantùm vna, vt dicitur secundo Me

taphy.

taphysicæ. Ergo cum esse rei sit tantùm vnũ, et veritas erit tã-
tùm vna. Deuiantes ergo ab vnitate et veritate rei, pluribus
modis & infinitis quasi errare contingit. Propter suam igitur
ignorantiam, & errores suos multiplices, volunt & credũt,
hanc artem interimere. Vnde Rasis huius artis egregius, libro
Perfecti magisterij, dicit sic: Quidam verò sophistæ, naturaliũ
rerum inscij, & secretorum philosophiæ exortes, et eius tegu-
mentorum improuidi, inuenientes scripta eiusdem, ijs rebus,
ipsaq; non intelligentes, cum pòst opus, in manibus suis nihil
inueniant, errorem imperitiæ suæ philosophiæ ascribẽtes, hoc
opus nõ solùm non facilè, verùm impossibile prædicãt, de quib.
philosophia nõ curat. Non enim omnes ad hoc epulum conuo
cat, sed illos tantùm, qui huius mensæ accubitu digni, & isti-
usmodi refectione epuli sunt inuenti. Satage igitur, vt non
sis sophista, sed sophus, id est, vt rerum virtutes, non medita-
tione solùm, verùm etiam meditatione & experientia cogno-
scas, &c. Et Alexander: Cum verò opinio sit breuis, contem-
platio verò debilis, et non peruenit ad propositum, impotentiæ
suæ peccatum inferat, neq; me putet errasse, sed seipsum, etc.
Et Geber in Summa sua: Si igitur æs trium perdideris, no-
stra non attendes monita, quæ in hoc loco tibi scripsimus, aper-
tæ et manifesta, non nos iniquè corrodas, nec nobis blasphe-
mias inferas, sed tuæ imputa ignorantiæ et præsumptioni, etc.
Aristoteles primo Metaphysicæ: MAGIS INSI-
STENDVM EST VERITATI, QVAM OPI-
NIONI HOMINVM. Idem in primo Topicorum:
Loquendum est vt plures, sed sentiendum vt pauci. Idem
quarto Ethicorum de Magnanimitate: Et curare debet ma
gis veritatem, quàm opinionem. Idem dicit eandẽ senten-
tiam tertio de Somno et vigilia: Loquens de somnijs & diui-
natione, quæ fit in somnijs, & quia ij tales sophisticis operatio
nibus solùm adhærent, postquam veritatem hanc vnicam
habere non possunt, receptas plures scripserunt, et composue-
runt diuersas, ex diuersis, sophisticas, omnes in alba tinctura

Nota

& rubea, de hac re plus, & de illa minus, aut æqualiter absque ratione apponentes. Sequentes autem hæc scripta, reperientes & operantes secundum ea, inueniunt omnia erronea: & ex hoc libri magnorum philosophorum veridicorum erronei reputantur, cum tamen sint verissimi. Vnde Geber in Summa sua, Capitulo de Negantibus artem, à datis eos valde vituperat & blasphemat. Philosophi etiam huius artis, in libris suis, commixtiones multas scripserunt diuersas & falsas: & hæc meritò facere debuerunt, cum contrariorum eadem sit disciplina. Nam ad eundem artificem spectat tractare veritatem de subiecto suo & proprietatibus, & passionibus eius, & postmodum falsitatem, ita vt discreta veritate persequatur, & falsitas refutetur. Non enim potest quis verum prosequi, nisi cognita falsitate, dantes intelligere, quòd quicquid dicunt, de istis pluralitatibus & diuersitatibus, sophisticum & falsum est, cum hæc ars sit vnica solum, vt suprà ostensum est. Scripserunt enim philosophi hæc, cum versutijs parabolarum, vnum dicentes, & aliud intelligentes, vt fatuos seducant, & à vero sequestrent: & ij non intelligentes, operantur iuxta sonum scripturæ tantùm, & in fine nil veritatis reperiunt, & mirantur: & post credentes bene agere, has receptiones mutãt, & in infinitũ multiplicãt et extendũt. philosophi aũt vnũ tãtũmodo volũt, et in illo oẽs mutuò se intelligũt. Et verè dico, sicut opinor, quòd si totam hanc artem, cum omnibus necessarijs, practicæ tradere vellent, reliquendo omnes figuras, quòd in 6. vel 12. lineis scribere ipsam possent, quod quare non fecerint, supra dilucidè satis enituit. Ex habitis ergo habere possumus, quòd nemo ad finem & complementum huius gloriosæ artis occultæ accedet, per solum studium & librorum copiam, sed oportet ipsum habere ingenium naturaliter profundissimum & excelsum, vt discernere sciat figuras, & analogias verborum, in suis significationibus varijs et multiplicib. Figura enim vnius et eiusdẽ verbi, erit in vno loco vnius significationis, & in alio loco contrariæ, vt dicit.

Nota

cit. Rasis in lumine Luminum, vbi loquitur de Elementis, vnde Morienus: Sunt autem libri huius artis sub figura compositi omnes, quorum pars maior multum obscura videtur. Neque ferè nisi à suis compositoribus intelligi possunt, & qui per eius inquisitionem libros circuit, tardè ipsam reperiet. Et Geber Capitulo vltimo Summæ suæ: Non desperet igitur doctrinæ filius, quia si illam quæret, illam inueniet, non doctrinæ, sed proprij motus indagatione naturæ: quoniam qui per se, & suæ bonitatis industriam quærit scientiam, inueniet: qui verò per librorum insecutionem quæsierit, tradißimè perueniet ad hanc artem præciosißimam: quoniam nobis solis artem, per nos solos inuestigatam tradimus, & non alijs: verißimam tamen, & omnino certam, quia ars iuuatur ab ingenio, & ingenium ab arte similiter. Et Lilium: Hoc fideli memoriæ commendaui potius, quàm scripturæ. Et ideo in ijs potius est visio quàm scriptura quærenda. Et Expositor in Lumine luminũ, Sequendo et cognoscendo naturā per teipsum inuenies: quia à philosophis non perpendes determinatum modum solutionis corporum. Ideo dixit Auicenna: Nobis itaque necessarium est, vt operationem hanc per nos ipsos inueniamus. Idem in eodem: Istæ res fuerunt nobis notæ ante experimentum, cum cogitatione subtili, vehementi & longa. Vnde Geber, Capitulo de præparatione Saturni: conqueritur & lamentatur de difficultate, quam habuit in acquirendo hanc artem, dicens: Propter hoc igitur & nos similiter in stuporem adducti, multi temporis spatio, sub desperatiouis vmbraculo delituimus: redeuntes igitur in nos ipsos, nosmet torquentes, immensæ cogitationum meditationis affectionibus respeximus, &c. Idem capitulo de modo administrationis solaris medicinæ: Et in hoc ordine completur arcanum prætiosißimum, quod est super omne huius mundi scientiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis. & tu quidem exciteris ad illud, cum laboris instantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immensæ: cum illa enim inuenies, & sine illa non.

Postquam autem inquisitor inuestigauerit, quantum potest, tunc subijciat se operationi, inuestigatæ prius, vt cum errauerit, cognoscat errores suos. Tam magnū enim quid est, cognoscere errores suos in operatione, quòd aliter non potest aliquis attingere veritatem, nec ipsam inuestigare. Ergo cum errauerit, redeat ad inuestigationem iterum, & post operetur iterum, nunquā tamen renuendo ac vilipendēdo inuestigationem: quia operando detegentur errores inuestigati prius, & veritati appropinquabit, & non aliter: & totiens operetur et inuestiget, quousque operis finem attingat, Deo volente. Sicut enim dubitans, potest inuestigare veritatem dubitanti, & non aliquis aliter: ita per inuestigationem operans & errans, reinuestigando potest veritatem inuenire. Vnde Rasis in libro 70. Præceptorum, libro vltimo: Vsus alleuiabit tibi hoc opus, & ostendet tibi mirabilia suarum operationum, sed ille qui non habet vsum, aggrauabitur in hoc opere. Et ita accidit omni homini, qui ingreditur ad hoc magisterium, donec vtatur eo. Item idem, libro Perfecti magisterij: Meditatio enim sine experientia nihil valet, sed experientia absque meditatione perficit, vnde plus est experientia, quàm Meditatio perquirenda.

Operatio autem hæc, & cætera. Notandum, quòd in hac gloriosissima arte, valde est necessaria operatio manuum, & intuitus visus. Operatio manuum propter auferenda superflua, quæ natura separat & mundificat toto tempore digestionis per ignem & sublimationis continuo, absq; interuallis magnis iuuando naturam: quia ipsa sola, & si superflua separet, non tamen continuò: nisi iuuetur: nec illa superflua etiam auferre potest, sed solus artifex. Vnde dixit Socrates: Inquirite frigus Lunæ, & inuenietis calorem Solis, & vtantur manus vestræ operibus, vt onera vobis alleuientur. Et Geber in Summa sua: Qui non habuerit sua completa organa, non poterit ad huius operis complementum per se deuenire: vt si cæcus fuerit, vel in extremis detruncatus, &c. Et de hoc Aristoteles

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

stoteles reprehendit Anaxagoram, 14. de Animalibus, qui dixit, Hominem esse prudentissimum animalium, propter habere manus, Aristoteles enim non intellexit eum, cum tamen vterque verum dicat diuersis respectibus. Sine manibus enim est impossibile, quenquam per se deuenire ad hanc summam prudentiam. Intuitus etiam visus est necessarius omnino, præsertim cum in fine decoctionis & sublimationis, vt ablatis omnibus superfluis, videat artifex candorem mirabilem, & terribilem, & statim inueniat sibi requiem, post hanc consummationem laboris: tunc enim infrigidando Lunam, Sol occultatur in intimis eius, & oriens coniungetur occidenti, & cœlum terræ, secundum antiquos, & spirituale cum corporali. Vnde dicitur in Turba philosophorũ: Scitote quòd vos non tingitis purpureum colorem, nisi frigido. Et Hermes in 2. Cuius enim natura fuerit calida, si frigus eũ inuenerit, non ei nocebit. Et Auicenna: Scias quòd qui euaporauit totum, tunc bene operatus es in compositione, sed errasti in calcinatiõe: infrigida ergo ipsum, etc. Tũc enim manifestatur occultũ, et occultatur manifestũ infrigidãdo: Et hæc infrigidatio fit cũ requie, in qua requie nulla est operatio manuũ, cũ sit finis operationis, de qua dicit Morienus: Hæc est dispositio illa, quæ manib. perfici non potest, &c. Et dicit Pythagoras in Turba philosoph. Scitote, quòd res, quam multipliciter narrauerunt philosophi, suum absque igne socium consequitur, prout lapis magnetis consequitur ferrum, & multos facit apparere colores, &c. Quasi dicat, quòd non egemus plus igne, sed frigido componimus spiritus & corpora. Prima operatio, quæ fit cum manibus, est primus gradus operis, qui fit per sublimationem & mundationem. Secunda verò operatio, quæ fit cum requie, & absque labore aliquo, est secundus gradus operis, qui fit per fixionem et permanentiam eius quod sublimatum et mundatum est: quia tunc agẽs cum introducit formam, imponit finem operi, et quiescit, et delectatur. Nam delectatio magis est in quiete quàm in motu, vt di-

citur septimo Ethicorum. Operatio autem hæc et experiẽtia, eget continua operatione manuum quasi, & intuitus visus, in suis horis determinatis, vt artifex mundet elementa, & ipsa mundata videat & coniungat. Amplius animaduertendum est, hanc scientiam omnibus tam speculatiuis quàm practicis, excepta Lege, in qua est salus animæ, per diuinam reuelationem ostensa nobiliorem esse. Ferè enim omnes, qui addiscunt, tam in artibus quàm scientijs quibuscunque, faciunt propter aurum & argentum acquirendum: quia cum ijs omnia necessaria acquiruntur. Ita quòd non addiscunt sciẽtias & artes propter seipsas, scilicet propter inquisitionem veritatis, quæ est intrinseca rei, scilicet propter intrinsecum, quod tamen acquiritur cum labore & fatigatione animæ & corporis plurima, & dolore, & seruitute, & obedientia, & quandoque cum toto hoc non acquiritur. Hæc autem propter seipsam addiscitur: quia in ea est intrinsecum aurum & argentum, & non extrinsecum, & veritatis inquisitio, & semper acquiritur, & commiscetur hæc scientia omnibus, et amicatur: hæc autem per se separatur ab eis. Et quia est de nobili subiecto, cui omnia obediunt, & quod omnia suppeditat, ipsa est nobilis valde. Et quia modus eius tradendi & inuestigandi est figuratiuus, & diuinus totus, dicetur nobilis valde. Et quia finis operationis eius est suprà rationem, dicetur nobilior. Cùm ergo omne quòd est nobile, & propter se magis sit eligendum & concupiscendum, quàm quod est propter aliud & per accidens, ideo quoad hoc, hæc scientia omnes alias superat. Vnde Hermes in secundo septem Tractatum: Scias fili, quòd omnes sapientiæ, quæ in mundo sunt, huic nostræ sapientiæ subditæ sunt. hæc namque in mirabilibus arcanis, quæ in ijs sunt elementis, finita est & consecuta. Et idem in libro primo: Omniũ bonorum clauem, vobis philosophorum librum nuncupaui. Et idem in suis Secretis: Sicq; habebis gloriam claritatis totius mundi. Et idem in libro de Quindecim stellis & quindecim herbis, & quindecim lapidibus, dicit: Quatuor sunt sciẽ-

tiarum scientiæ nobiles, scilicet, Astrologia, Physica, Magica, & Alchemia. Imò etiam propter nobilitatem suam, non patitur applicari alicui, nisi eius filius sit & hæres, sicut intellectus non patitur alicui applicari, nisi animæ humanæ. Vnde bene doctus Rasis, libro Perfecti magisterij dicit: Si enim alius quàm eius filius hoc attentare præsumpserit, vt indignus penitus repulsam patietur, & se opus & impensam amisisse meritò deplorabit. Ideo Morienus: Hæc est scientia, quæ inter alias maximè inquiri debet, cum per ipsam ad aliam magis admirabilem peruenire possimus. Et quia ista scientia, sic altissima & nobilissima est, ideo apud vnumquemque sapientum, sagacissimè inquiri debet, quamuis rarissimi sint, qui ipsius finem & complementum attingant. Vnde philosophus decimo de Animalibus: Magis enim concupiscimus scire modicum de rebus honorabilibus, & altissimis, etiam si topicè illud sciamus, quàm scire multum per certitudinem, de rebus minus nobilibus. Et idem insinuat primo de Anima: Ipsa enim ingenium nobilitat, & sublimat, & à captiuitate naturæ animã & corpus liberat. Vnde Morienus laudans finem eius dicit: Vtilitas huius artis duplex est. Nam & animam, dum rectè fit, fœlici iucunditate decorat, & corpus à paupertate & seruitute liberat. Et Plato iuxta finem Stollicarum dicit: Et qui cognouit propositum nostrum, & intentionem nostram, iam est philosophus, & ditatus est: & qui non cognouit dicta nostra, est in laqueis naturæ. Hæc autem est lucerna sapientis in vita sua, sicut lumen lucens: filij autem naturæ in loco tenebroso vexantur, quibus non lucebit lucerna cum sint vacui ea. Et Morienus: Iterum vniuersi enim qui huius artis expertes sunt, quoquo miseriæ genere mẽdici sunt, quòd enim faciunt, faciunt vt habeant res abundè, quas tamen sine hac arte adipisci non possunt. Rursus dicimus, hanc artem esse omnibus certiorem: quia philosophi ipsius omnes concordant in vnum, tam in parte speculatiua quàm practica, nec in aliquo sibi inuicem contradicunt, nec variant opiniones, se-

cundum rei veritatem, nec verba, sed solùm secundum apparentiam, propter causas superius dictas, ita quod totalis conuenientia omnium eorum ad vnum & idem ostendit, eam esse omnibus certiorem & veriorem. In omnibus enim alijs, tam artibus quàm scientijs, plerunq; quantum ad id, de quo quærunt, variãtur opiniones, & diuersantur, & contrariantur, & quãdoque valide, tam in speculatiuis partibus, quàm in practicis. Similiter tota operatio huius artis, vera & certa, cum sit vnica tantùm, potest doceri & addisci in die vna, imò in hora vna ab aliquo sciente, absque inuestigatione & scientia, quòd in nulla scientia nec arte contingit. Non tamen diceremus ipsum Alchemistam, cum ignoraret principia & causas, & intellectum figurarum, & sermonum allegoricorum. Sicut enim turpe esset, aliquem ignarum docere hanc operationem perfectam: Sic derationabile esset ipsum dicere Alchemistam, propter operationem solam quam sciret. Vnde philosophus secundo Ethicorum: Non quicunque facit grammaticalia vel musicalia, est Grammaticus vel Musicus. Scientia enim hæc extollit intellectum ad diuina, & super naturam, & hoc in operatione verificatur, quod non fit in illo, sic solùm docto, & ideo certißima est, et vnica, et occulta, et cœlestis, etc. Vnde Alexander: Demonstraui arcanum, cœlesteq; patefeci, scientiarum difficile, atque absconditum illuminaui, perfectamq; scientiam regendi modum certificaui, alias tamen certitudines sciẽtiarum ad inuicem, scilicet quæ sit certior, et quæ nõ aßignat philosophus primo Posteriorum, Quæ quamuis sint veraces, non tamen faciũt idcirco ad hoc propositum. Et hanc certitudinem ostendens Hermes in principio Secretorum suorum, dicit sic: Verùm sine mendacio certum, certißimũ, verißimum: Quòd est superius est sicut quod est inferius, et quod est inferius, est sicut quod est superius, ad perpetrandum miracula rei vnius, et cætera.

CA-

CAPVT XI.

De fermento,& modis,& conditionibus,& proprietatibus eius,& conuersione, quam facit secundum philosophos huius artis.

POstquam narrauimus terminorum quorundam, & propositionum difficilium extranearum modos faciliores secundum philosophos, per capitula ordinata, quibus fieri potest introitus ad hanc quæstionem inuestigandam, & artem veram esse cognoscendam: nunc difficillimos quosdam terminos per inuestigationem, exercitando expositione ad eandem intentionem aggrediamur, interponendo semper, cum fuerit expediens, autoritatem ipsorum. De fermento igitur, sine quo ars Alchemiæ perfici & compleri non potest, occultissimè et velatis sermonibus tractauerunt, quoniã ipsum est de secretissimis terminis huius artis. Sicut igitur intelligimus, disseramus nunc. Apud philosophos fermentum dupliciter videtur dici: vno modo ipse lapis ex suis Elementis compositus, & completus in comparatione ad metalla: Alio modo illud quod est perficiens lapidem, & ipsum complens. De primo modo dicimus, quòd sicut fermentum pastæ vincit pastam, & ad se conuertit semper, sic & hic lapis, conuertit ad se metalla reliqua. Et sicut vna pars fermenti pastæ, habet conuertere infinitas partes pastæ, vicissim & non conuerti, sic & hic lapis habet conuertere plurimas partes metallorum ad se, & non conuerti. Et sicut pasta alteratur, & conuertitur ab eo quod suæ naturæ est, & quod sumpsit originem ex ea, nec conuertitur à re extranea: simili modo metalla alterantur, et conuertuntur ab eo, quod suæ naturæ est, & quod sumpsit originem ex eis, & non ab alia re extranea. Et sicut pasta non alterat nec conuertit aliam pastam ad se, nisi prius alteretur, & recipiat virtutem quandam additam, per quam recipit

potentiam alterandi, & conuertendi aliam pastam ad se: simili modo hic lapis non alterat, nec conuertit metalla ad se, nisi prius alteretur, & conuertatur, & recipiat quandam naturam additam, per quam habeat potentiam alterandi, & conuertendi metalla ad se. Vnde dicitur in Turba philosophorum, quòd non alterat, nisi prius alteretur, nec colorat, nisi prius coloretur, nec mutat, nisi prius mutetur. Et sicut fermentum recipit illam virtutem alterandi, conuertendi, & transmutandi aliam pastam à calore quodam occulto ibi decoquente, per caliditatem aeris continentis, & digerente, & extrahente in actu de potentia materiæ, quod erat ibi in potentia: per quam virtutem conuertit aliam pastam in potentia existentem omnino ad se. Simili modo hic lapis recipit virtutem alterandi, conuertendi & transmutandi aliam pastam, omnia metalla à calore quodam, scilicet artis, coquente & digerente, & extrahente in actu de potentia materiæ virtutem illam, per quam metalla omnia ad se conuertit: quoniam sine colore non est digestio nec operatio, nec motus, vt dicit Theophilus. Veruntamen est sciendum, quòd est diuersitas magna in hoc fermento & illo. Nam à pasta per talem decoctionem nihilominus auferetur quando fermentatur, cum in ea nihil sit superflui. Sed in hoc oportet, vt per decoctionem demantur partes superfluæ corrumpentes, sicut facit natura in decoctione auri. quibus demptis, dirigitur lapis, & recipit tunc virtutem alterandi, & conuertendi, & transmutandi ex se solo, non ex alio, sicut patet in pasta, per ingenium valde extraneum, et profundum artis ministrantis. Vnde Rasis libro Perfecti magisterij dicit, quòd omnia sunt in idipsum, scilicet calidum, frigidum, durum, molle, humidum, siccum, graue, leue, asperum et lene, etc. Et Auicenna in fine sui tractatus: Hoc Elixir tingitur tinctura sua, et subiugitur oleo suo, et figitur calce sua, etc. Et Pythagoras in Turba philosophorum: Lapis noster proprio iaculo interficit seipsum, desponsat seipsum, soluit seipsum, calcinat seipsum,

imbibit

imbibit seipsum, cibat seipsum, imprægnat seipsum, et parit se ipsum in vna die, aut breuiori tempore, etc. Et Rasis libro Trium verborum: Huic lapidi nullus est similis in mundo: quia seipsum imprægnat, de seipso concipit, et seipsum parturit. Sicut igitur fermentum massæ, fit ex massa, et omnem aliam massam ad se conuertit, sic et fermentum metallorum, fit ex eadem substantia metallorum, et omnia metalla ad se conuertit. Et cum metalla sint generata ex sulphure, et argento viuo: ergo et hoc fermentum generabitur ex eisdem. Et cum hoc fermentum conuertere debeat omnia metalla in aurum, et fit ex solo argento viuo purissimo, absque permanentia sulphuris generatum, vt infrà expresse probabitur: ergo ex solo argento viuo hoc fermentum, siue hic lapis fieri debet per Alchemiam. Ex quibus liquidè patet, quòd hoc fermentum siue lapis, duplici de causa potest dici fermentum. Prima, quia sicut fermentum massæ, non fit nisi ex simili substantia, nõ ex extranea, per quam omnem massam ad se cõuertit, simili modo & hoc fit ex substantia metallorum, non ex extranea. Secunda, quia sicut fermentũ massæ remanet idem quod prius, sed cum virtute cõuertendi addita, omnem massam conuertit ad se, sic & hoc. Ex quo patet, quòd argentum viuum fermentatũ, & ad naturam fermenti conuersum, conuertat ad se omne liquabile sui generis, scilicet omne metallũ, cum sint similis liquefactionis omnino, & ipsum argentum viuum. Et cum ipsius generatio propriè secundum materiam, fit ex argento viuo solo, sicut est aurum: ergo omnia conuertet in aurum. Sed aduertendum occurrit, quòd conuersio metallorum per ipsum, ad substantiam auri est, non cõuertere omnino ad se, sicut fermẽtum pastam. Et ratio est: quia tunc sequeretur, quòd per ipsius conuersionem, nunquam haberemus aurum, nec aliud metallum: quia sicut tota pasta conuertitur ad naturam fermenti, & fit fermentum, sic & metalla omnia fierent lapis ille, siue fermentum. de hac autem conuersione, non curat Alchemia. Sed ego imaginor, quòd conuersio metallo-

rum, per ipsum, sit reductio ipsorum, ad quoddam medium scilicet in substantia, in colore, in digestione, & in fusione, & in sonoritate: & per hanc talem conuersionem fiunt aurum. In substantia quidem, quia cum aurum habeat substãtiam mediam in duritie & mollitie inter omnia metalla, propter eius summam perfectionem: ita hic lapis cõuertit & reducit omnia metalla ad illam substãtiam mediam. In colore verò, quia quædam sunt nigra, vt Saturnus & Mars: quædam rubea vt Venus: quædam alba, liuida, vt Iupiter: quædam alba albedine vera, vt luna: quædam crocea, vt Sol. & hic color est medius omnium, ad quem hoc fermentum conuertit. In digestione verò: nam omnis digestio fit per calidum: calidum autem comburens generauit Venerem & Martem: diminutum autem Saturnum & Iouem: Temperatum autem generauit Lunam & Solem, sed magis propriè Solem. Vnde Rasis in libro 70. Præceptorum libro primo: Melius quod est in lapide, est digestio. & digestio quidem est æqualitas, & applicatio ad complemẽtum. In fusione verò, quia Venus funditur cum difficultate: Mars autem non nisi ingeniosè: Iupiter autem & Saturnus facile: Sol autem & Luna medio modo. Ad hoc autem medium conuertuntur per dictum fermentum. In Sonoritate verò, quia quædam sunt muta in sono, vt Iupiter & Saturnus Quædam in sono acuta, vt Mars, & Venus, & Luna: Sol autem solus tenet medium. Ad quod per hunc lapidem reducuntur, sed in pondere & extensione sub malleo, omnia præexcellit propter sui vltimam perfectionem: quia vltima subtiliatio partium metallorum, & suorum principiorũ, & vniformitas in substantia est tam magni ponderis, & aliarum conditionum, contrarium autem contrarij: Reductio autem talis fit, per ipsorum commixtionem, secundum determinata põdera. Et quãuis lapis hic cõuertat, quodãmodo etiã cõuertitur & patitur. In omni enim mixtione fit actio et passio mixtorum ad inuicem, & mutatio in quoddam tertium, quamuis ad eorum prædominetur secundum diuersam ipsorum

rum proportionem, ut patet ex primo Perigeneseos.

Fermentum autem secundo modo, &c. Notandum est quod fermentum dicitur quasi feruentum à feruore, quia feruere, ebullire & excrescere facit pastam, & habet substantiam vnam per totum similem: & habet virtutem victricem, & dominantem, occultam & corrumpentem pastam, & substantiam & virtutem totius pastæ, cui admiscetur in sui similitudinem conuersam. Vnde corrumpendo pastam, conuertit eam in similitudinem suam, rectificando & reducendo eam ad statum digniorem & meliorem. Cum igitur corpus, quod est occultum, in argento viuo philosophorum per Alchemiam, generatio habeat substantiam vnam per totum similem, & conuertit in sui similitudinem totum illud argentum viuum dictum, cum ei miscetur per voluntatem artificis, & faciat ipsum feruere, ebullire et excrescere secundum similitudinem quandam, propter virtutem suam occultam, victricem, & dominantem, et conuertentem, corrumpit, id est mortificat ipsum, rectificando & reducendo ad statum digniorem & meliorem. Ideo dignè nominatum est illud corpus, fermentum. Argentum enim viuum, de se nihil valet. Cum autem cum illo suo corpore occulto mortificatur, retinetur cum eo semper, & vita viuit incorruptibili in æternum, & cum suum corpus sit de natura solis, oportet quòd totum id conuertat ad naturam solis, & totum fiat fermentum, conuertens omnia in solem. Vnde Hermes in septimo. Scias quòd fermentum pastæ, non fit nisi ex sua natura, ita similiter & fermentum auri, &c. Nos autem formam frumenti puram, aspersione aquæ, manibus massando conglutinamus in massam, & fuit facta massa azyma. Post seruauimus hanc massam in vase vitri, et fuit fermentum in seipso, soluto à calore aeris cum calore intrinseco, et factum fuit fermentum per sui corruptionem, cum acetoso sapore, sine extrinsecæ rei additione aliqua, in quinq; diebus. Et causa est, quia fermentum, compositum est diuersis virtutibus occultis in vna substan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tia. Fermentum secundo modo dictum est illud quòd est lapidem perficiens, et ipsum complens, sine quo lapis philosophorum constare non potest. et hoc proprie est fermentum, in quo tota artis est difficultas. Hoc autem fermentum est occultum sensui, sed intellectui et rationi manifestum, et est corpus retinens animam: et tunc anima suas vires demonstrat, cum suo corpori est vnita, quas sine vnitione monstrare non potest. Cum igitur animam candidam ortam, artifex visu perpenderit, suo corpori eodem momento coniungat: nõ enim potest anima sine suo corpore detineri: talis autem vnio fit mediante spiritu, quia anima non potest vitam habere in corpore suo, nec perseuerantiam, nisi per spiritum: & talis vnio & coniunctio est finis operis. Neque est intelligendum quòd hoc scilicet corpus, cui vnitur, sit aliquid noui & extranei, quod addatur, nisi quia quod erat occultum, fit manifestum, & ecõuersò: sicut patet in cæra liquefacta, quando coagulatur, ita quod virtus corporis tam fortis est, quòd anima de cætero in æternum separari non potest. Vnde dicitur in Turba philosophorum, & in Lilio Miluescindo, quòd corpus habet maiorem vim fratribus suis, id est anima & spiritu. Et dicit Plato in Stellicis: Nõ retinetur res, nisi à fortiore illa. Vnde sicut pasta absque fermẽto suo intrinseco, occulto, & non cum alieno, fermentari non potest: ita sine hoc corpore occulto, spirituali, lapis non potest fermentari, nec perfici, nec compleri, quamuis in rei veritate, ipse lapis secundum se totum, & secundum corpus, & secundum animam, & secundum spiritum semper sit idem secundum rem: sed secundum diuersas relationes, & intentiones philosophorum, dicunt ipsum esse nunc hoc, nunc illud. Et hoc voluit Plato, quando dixit, quòd materia fluit in infinitum, nisi forma sistat fluxum. Oportet enim quòd corpus retineat animam, ne ipsa fluat. Et sicut intellexit Rosinus, & antiqui primi, quando dixerunt: Omne corpus, quod animam inuenit, facile ipsam occupat. Et de hoc prophetauit quasi Plato diem iudicij, qui dixit in quarto Stellicarũ,

&

& Hamech in commento scilicet: Oportet quòd coniungatur anima cum suo primo corpore, de quo fuit, & non cum alio, quod nisi feceris, deficies à proposito, sicut plures operantium, eo quòd ignorant hoc secretum. Et ideo Rasis in Lumine luminum, appellat hoc corpus spirituale occultum, quod est fermentũ & forma, cum dicit: Non ingrediendi verò caussa est, quia ipsum corpus est forma, spiritus verò materia, &c. Et verè subtiliter loquitur: quia sicut materia non habet esse absq; forma, sed totum esse suum & dependentia est à forma: Ita anima, mediante spiritu, non potest esse in ipso lapide, nisi per corpus, quia eorum esse & perfectio dependet à corpore: ergo corpus est vinculum & forma eorum, quamuis sunt idem. Similiter iterum patet, quòd corpus sit forma: quia illud quod disponit rem vltima dispositione, & ipsam complet: est forma specifica eius, sed corpus est huiusmodi, vt diximus: ergo, etc. Similiter cum omne cõpositũ sit ex materia & forma, & ipse spiritus, id est virtus, sit materia: ergo corpus erit forma. Similiter cum fixum sit informans, tam lapidem quàm aurum, & sit de natura corporis. Mercurius autem sit qui figitur & informatur, & sit de natura spiritus, ergo corpus est forma. Et iterum, Quia quod est principiũ totalis cognitionis alicuius rei, est forma specifica eius: sed ipsum corpus sic est, vt diximus: ergo, &c. Ideo notanter dixit Plato in primo Stellicarum: Cognitio corporum ac qualitatum, principium eorum est ex eo, quod facit opus facile: Corpora namque dura, substantiua, aspera sunt & fortia, subtilia verò infirma & leuia sunt, etc.

Hoc igitur corpus, &c. Notandum est, quòd antiqui philosophi huius artis, appellauerunt corpus omne illud, quod secũdum sui potentiam naturalem habet fixionem & permanentiam ad pugnam ignis, cum continua perseuerantia, & super hoc habet potentiam retinendi secum in commixtione illud, quod non est corpus, & est de sui natura. Incorporeum autem siue non corpus, siue animam appellauerũt omne id, quod secundum sui potentiam naturalem, non habet fixionem, nec

permanentiam ad pugnam ignis, sed euolatur, & euolat ab igne, & super hoc habet potentiam eleuandi in fumum corpus in eo occultum, quod est de sui natura. Et hoc est anima, de qua quidam philosophorum dixerunt, eam esse aerem: quidam ignem: quidam nubem: quidam vaporem incorporalissimum: quidam substantiam tenuissimam: quia secundum analogiam locuti sunt. Spiritum autem appellauerunt omne illud, quod subtiliatum, vel solutum, vel liquefactum ad ignem, secundum sui potentiam naturalem, habet potentiam resoluendi corpus cum anima in vaporem, vel retinendi animam cum corpore ad pugnam ignis, vt non euaporent: quia spiritus cum æqualis fuerit, facit corpus retinere animam: et cum fuerit fortis, facit animam separari à corpore, & cum corpore: quoniam sine spiritu nec anima cum corpore manet, nec à corpore separatur, cum sit ipsorum vinculum: Vna tamen & eadem res in subiecto est, habens omnes istas proprietates & operationes. Dum enim in liquefactione permanet, ratione subtilitatis dicitur spiritus, sine quo spiritu non potest fieri generatio animæ & corporis, nec coniunctio animæ & corporis. Vnde in toto magisterio dominatur spiritus in actu, vsque quo generetur anima & corpus. dum autem volare potest ab igne, dicitur anima: dum autem manere potest in igne, et perseuerare, dicitur corpus. Si igitur tempore generationis, anima steterit in igne, & præualuerint vires per vim spiritus, tunc volat ab igne, & trahit secum corpus ad volatum, & permanet operans vacuus à proposito, & expectat quod iam venit, & iam recessit, & nunquam de cætero est venturum, & videtur ei mirabile. Si enim præualuerint vires corporis, tunc super vires animæ per æqualitatem spiritus, conuersum de actu in habitum, tunc corpus retinet animam omnino, nec vnquam habet anima vim fugiendi ab igne, & operans tunc habet propositum, quod habuerunt tunc antiqui: & tunc spiritus permanet cum eis semper, quandoque in actu, quandoq; in habitu: quod totum recipitur ex verbis Platonis

tonis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tonis in Turba philosophorum, & in Stellicis, ex verbis Seniores, & Haly, & Rasis, & aliorum omnium. Quia igitur hoc corpus perficit & retinet animam, & dat esse sibi & toti operi, & anima in hoc corpore suas vires demonstrat, & per spiritum fit hoc totum, ideo dignè, quamuis metaphoricè dixerũt, corpus formam esse. Vnum igitur & idem, secundum substantias, quandoque dicitur spiritus, quandoque anima, quandoque corpus diuersis respectibus. Alia igitur est consideratio spiritus, animæ, et corporis, quo ad philosophum Alchemistam: & alia quo ad naturalem philosophum & Metaphysicum. Imò valde diuersa subtiliter speculanti. Et sciatis similiter, quòd spiritus procedit æqualiter ab vtroque necessariò. Hoc igitur corpus est, quod est forma, & fermentum, & perfectio, & tinctura, quam philosophi quæsiuerunt, & est sol et aurum philosophorum, quod est album in actu, & rubeum in potentia: & album est imperfectum, & perficitur rubedine, & non alio, vt dicitur in Turba philosophorum. Et hoc est quod dixit Rosinus, scilicet, Sol albus est apparitione, rubeus verò experimento. Et Anaxagoras dixit: Solem esse lapidem rubeum ardentem, anima autem cui iungitur sol spiritu mediante, est alba, & est de natura lunæ, & dicitur argentum viuum philosophorum. Et ideo nunc patet veritas eius, quod dicit Hermes, scilicet quod sine rubeo lapide nulla fit verax tinctura. Et patet veritas eius, quod dicit Morienus, scilicet, Quòd ad effectum non perueniũt, donec Sol & Luna in vnum corpus redigantur, quod antè Dei præceptum euenire non potest. Et patet etiam, quomodo sine Sole ars Alchemiæ non perficitur, nec completur: quoniam ipsum est verum fermentum, tam Solis quàm Lunæ. Et patet veritas eius, quod dicit Rasis in Lumine luminum, scilicet rubicundus seruus, candidam duxit vxorẽ. Et similiter eius quòd dicit alibi, scilicet, Nisi quis ruborem cum candore adijciat, & introducat etiam quod cũ labore & expectatione parauit, ad ruboris fulgorem accedere non potest. Et patet similiter, quomodo duplex est aurum

vnum album & aliud rubeum, de quibus dixit Rosinus: Tu autem, nisi aurum in aurum ponas, nihil habes. Et de hoc auro albo, dicit Rasis libro Perfecti magisterij, quòd ipsum est corpus neutrum: quia nec ægrum nec sanum. & hoc aurum album est argentum viuum, de quo dicit Geber, capitulo de Argento viuo, quòd nullum metallorum submergitur in ipso nisi sol, & quod est medium coniungendi tincturas. Et iterum de hoc sole & argento viuo dicit, Capitulo de Natura Solis: Cum ipso similiter commiscentur spiritus, & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis, &c. Quæ verba videntur plana, sed sunt valde deceptoria. Et quod hoc sit verè fermentum, videtur velle Hermes in 7. qui dicit: Et notandum quod fermentum confectionem dealbat, combustionem inhibet, tincturam continet ne fugiant, corpora leuificat, & se inuicem ingredi facit, & coniungi, quod finis est operum, &c. Et Morienus: Fermentum auri aurum est, sicut fermentum pastæ pasta est. Ex quibus omnibus liquidè patet, quomodo Sol & Luna sunt eiusdem naturæ, & quod Luna præcedit Solē, & ordinatur ad ipsum: & quomodo sol est occultus in luna, & quomodo de ventre lunæ sol extrahitur. Ideo dixit Senior, quòd sol est oriens in Luna crescente. Et Zeno in Turba philosophorum: Scitote omnes huius artis inuestigatores, quòd nisi dealbetis, non potestis rubeum facere, eo quòd duæ naturæ nihil aliud sunt quā rubeum & album, & de albo fit rubeum & album. Et Dardanus in eodem: Sciatis firmissimè, quòd si paurum auri in compositione ponatur, exiet tinctura, potens, candida. Et Alfridus in eodem: Scitote quòd totius operis initium est dealbatio, cui succedit rubor, postquam est operis perfectio. Vnde dicit Lilium, quòd spiritus & anima nunquam vniuntur vero modo, nisi in albo colore. Eædem enim sunt res, quæ dealbāt & rubificant, intus & extrà, vt idem in eodem dicit. Et quia hoc totum, scilicet corpus et anima, simul vnita per spiritum, est de sola natura auri: ergo quicquid conuertet, penitus conuer-

uertet ad naturam auri: quia, quamuis hæc tota massa sit in fine primi magisterij & primi gradus, alba propter naturam lunæ tunc apparentem, attamen quia sol est ibi occultus, & sicut dominans, cum sit fermentum, facit illam massam in potentia propinquissima rubeam in secundo magisterio & gradu. In magisterio autem tertio, quod est gradus tertius, & decoctio secunda & vltima fermentum dominatur in actu, & conuertit totam illam massam in naturam rubedinis, actualem, talem vt est in croco, vt dicit Zeno & Rasis & Lilium, &c. Amplius dicimus, quòd hoc fermentum est illud forte & fortissimum, quod omnia vincit & ad se conuertit. Et hoc est veritas, occultata à poetis in fabula Gorgonis, quæ dicit, quòd omnes respicientes se conuertebat in lapides. Et hæc imago lutea, quæ semper durescit in igne, & imago cerea, quæ in eodem igne liquescit, quas Vergilius describit in Bucolicis. Et hæc est fabula Prothei, qui dicitur Deus Marinus, quem Vergilius describit in quarto Georgicorum, qui si capiatur quando dormit, dat responsa de omnibus præsentibus præteritis & futuris, scilicet quando capitur, transmutat se in omnes formas extraneas & mirabiles: Ita vt nunc fiat sus horridus, nunc serpens, nunc leo, nunc fluuius, nunc det terribilẽ sonum, & sic de alijs, vt te illudat, & eum non cognoscas, & ipsum dimittas: sed quanto magis se transformat, tanto vinculis magis retinetur, quousque reuertatur in illam formã, in qua inuenisti eum dormientem. & Aristeus hoc modo cepit & tenuit ipsum, vt ibi dicitur, &c. Minerua secundum poetas dicitur Dea sapientiæ maximè, & armorum & lanificiorum, in cuius pectore celatũ est caput Gorgonis, & in ea est omnis mirabilis sapientia, quæ confundit & superat omnes alios sapientes, & imperitos in lapides et saxa conuertit, quæ aliter dicitur Tritonia. Gorgones autem secũdum poetas tres fuerunt in extrema Africa circa montem Athlatem: quæ omnes dicuntur vnum solum oculum habuisse, & nomina eorum sunt Stenio, Euryale, Medusa. Et hæc est fabula Aneæ,

quam describit Vergilius in sexto Aeneidos, qui iuit cum Sybilla Cumea ad accipiendum ramum aureum infernalem, quem nemo accedens accipere potest viribus aliquibus, sed solùm si fata eum vocent, quem pro numero quilibet accipiens, Proserpinæ vxori Plutonis præsentare debet. quo ramo ablato, semper immediatè virescit alter. & sic potest omnia infernalia videre secreta, vt ibi dicitur: Et hæc est fabula Ouidij in Metamorphosi de Phaetonte, qui super radium solis, per foramen domus ingredientem, orationibus coagulatum, ambulauit, & gressus est vsque ad cœlum ad Solem patrem suum, qui incepit regere currum Solis cum equis suis, qui nimium appropinquās terræ, combussit eam. &c. Et hoc est fabula eiusdem de ædificio perplexo, quòd dicitur Labyrinthus, in insula Creti, cuius vnus est introitus, & idem exitus secundum veritatem: multiplex autem secundum falsitatem, in quo Minotaurus morabatur, qui deuorabat gentes, in cuius ore massæ plurimæ, de sepo, & de cera vicissim per Theseum proiectæ sunt, quæ inuiscantes dentes eius, & vires dentium obtundentes, per ipsum interfectus est armis. Et hoc est fabula eiusdem illius senis, volentis reiuuenescere, quem Medea docuit, membra sua omnia anatomia diuidi, & decoqui in aqua, vsque ad perfectam decoctionem integrè, & non vltrà, & tunc membra omnia in suis locis glutinarentur, & esset factus iuuenis: sed cum custos dormiret, in complemento decoctionis integræ, resoluta sunt omnia membra in fumum et non reuiuiscit, &c. Et hoc est aurum in Ouidio occultatum. Et serpens quem interfecit Iason, cuius dentes seminauit, & germinabat homines armatos. Et hoc est fabula de mora, quæ cum primitus essent alba, facta sunt nigra & rubea, propter effusionem sanguinis Pyrami, qui amore Tisbæ, quam credidit à feris interfectam, framea se interfecit, iuxta arborem moriferam. Et breuiter, hoc est omnis transformatio extranea, & impossibilis, quam fabulatoriè ipsi narrant. Rursus nimirū dicimus, quod isti sapiētes Poetæ, scilicet Vergilius & Ouidius,

vidius, assumpserunt pro materia principali & manifesta suorum librorum, historias quasdam veraces, quibus intermiscuerunt historias fictas, & fabulas mirandas, & extraneas auditui, quod quidem concessum est eis, quamuis non vera dicant. De quibus philosophus primo Metaphysicæ dicit, quòd fabulæ compositæ sunt ex miris, & in ijs historijs & fabulis, hanc artem interseruerunt mysticè cum ornatu loquendi, pro principali materia & occulta, vt solis intelligentibus, eorum occultum propositum pateat: quia vt prius dictum est, hæc scientia, cum omnibus quæ dici & fieri possunt, est Mystica. Quidam verò posteriores ipsorum, materiã principalem manifestam, solam verbis pictis, ornatis & fictis habentes, aut eam tropicè ad moralitatẽ corporis & animæ humanæ contrahentes, principalem autem materiam occultã & verã ignorantes, omnino exposuerunt illorũ dicta, & easdem fabulas, & alias similes narrauerunt, & de radice occulta nil gustauerunt. Et sic vicissim continuò faciunt consequentes, & poetarũ nomina sibi falsò mendicauerunt. Poemata quippe, quamuis ficta sint, tamẽ semper veritatẽ occultam quandã propriã existentẽ in mente poetæ, fundamentũ habent ita, vt ex poematibus veritas occulta, à sapientibus solis poßit discerni. Aliter enim nõ poemata nec figmenta, sed fatuitates potius iudicarentur. & omne quidẽ poema, & omnis figura extenditur ad plurima significata. Quapropter quibusdã libuit, hoc secretũ in historijs & fabulis occultare & operire, quibusdã aũt in diuinis narrationibus, quibusdã in alijs scientijs & artibus, quibusdã in terminis proprijs & sibi similibus, cum sit poßibile omnibus, quod quidẽ secretum, quocunque modo traditũ sit, est difficile valde. Vnde dixit Morienus: Quod philosophi omnes, paßim in libris suis eam tetigerunt. Opinati sunt quidam quærentes artem, & quam plurimi iterum opinantur, quòd fermentũ sit aliud, & aliter dictum. Dicunt enim, quòd per magisterium Alchemiæ, ex argento viuo, aut alia re, fit lapis philosophorum completus:

quia lapis est fermentum, non in compositione ad metalla imperfecta, nec secundum illam intentionem, quam diximus, sed ad comparationem eius, quod est sui generis: & est illud, ex quo generatum est, quicquid sit illud. Vnde sicut fermentum massæ conuertit ad se continuò in infinitum illud quod est sui generis, & ob hoc dicitur fermentum: & per hunc modum, quòd nunqnam deficit iste lapis, dicunt, ita quòd minima pars eius extendit semper in infinitum. Et hoc confirmãt autoritatibus. Dicit enim Plato in quarto Stellicarum: Superfluum est apud operantes hanc scientiam: quia qui præparauit semel hoc opus, ditatus est ab iteratione operis. Hoc autem non videtur illi, qui non est peritus in ijs scientijs superiorum, &c. Idem ibidem: Oportet quòd spiritus coniungantur cum corpore, de quo fuit principium operationis, et diues fit operans, per hunc effectum spiritus, sine hoc quod iterat opus, velut qui attrahit ignem à lapide, diues est ab igne superfluo, quamdiu ignem habet, nec desinit augmentari & multiplicari sine termino, ita quod afficitur tædio operans, et oportebit ipsum derelinquere partem. Et Rasis in primo 70. Præceptorum: Qui semel perficit opus, ditatus est. Et idem in libro Perfecti magisterÿ, neq; indigebis huius rei iteratione, ex quo ipsam semel rectè peregeris. Ego autem rationabiliter nõ possum imaginari illud, sed solùm illud, quod prius narratum est. Et ratio est, quia non ex aliqua alia re fit hoc fermentum, quàm ex substantia illa, de qua est aurum, vt infrà probabitur. Et quia aurum est ex solo argento viuo: ergo totum argentum viuum, quod conuerteret, fieret tale fermentum, & non aurum. Similiter cum imperfecta metalla sint ex eadem substantia, ex qua est aurum, quamuis impura, tunc eorum conuersio esset semper in fermentum, & nũquam in aurum vel argentum. De tali autem conuersione non curat Alchemia: Vltimus enim finis intentus est generare aurum: hoc enim in consideratione est primum, in opere verò vltimum. Vndè Geber, vbi loquitur de numero decimo Medicinarum,

ponit

ponit, quòd per hunc lapidem conuertitur argentum viuum in aurum, & omne metallum: similiter omnis philosophus. Igitur lapis iste non dicitur fermentum secundum modũ quem dicunt. Ad illud autem quod dicit Plato, & Hamec, & Rasis, dicimus, quòd ipsorum dicta non intelliguntur iuxta sonum literæ. Nam qui errat in opere experiendo, eget reiteratione secundò & tertiò, & totiens, quousque quod appetit cõprehendat. Vt ibi dicit Rasis: Cum autem semel perfecerit, nõ eget reiteratione illa, sed perfectionis: quia aliter reiterat perfectus & imperfectus in opere. Voluit ergo, quòd postquam opus semel rectè peregeris, et cognitione conditionum omnium & circumstantiarum, quod tu es diues ratione cognitionis: quia potes reiterare quotiẽs vis sine fallacia, & ideo non eges reiteratione huius rei ratione cognitionis, cum ipsa sit infinita, neque ratione probationis, sed sit ratione operis. Vnde dicit Thabit ad Hamec, tanquam discipulus ad Doctorem, in commento proœmij Stellicarum: Scientia namque tua philosophe, est infinita, & opus terminatum termino, & tempore terminato. Et Rasis in Lumine luminum, & Expositor: Non nisi semel eges lapide, id est, vt cognoscas eius pondera. Et Rasis in eodem: Si pulueris præparatio semel cognita sit, secunda non eget iteratione: id est si pondus semel cognitum sit, denuò iterari recusat. Vnde Morienus: Hoc quod nos de eius principali substantia atque materia iam sæpe probauimus, explicabo. Ecce quia cognitio & scientia huius rei infinita videtur, sed operatio pluries reiterata & finita. Ad quid vellent etiam philosophi pluribus vicibus operari, si hoc esset fermentum? esset enim perditio temporis. Vnde sciendum, quòd cum operãs in decoctione sua & putrefactione, peruenerit ad finem primi gradus, in quo apparet color primus & simplex, post antecessionem omnium aliorum colorum, qui color est albus, tempore maturationis apparens, tunc statim incipit secundus gradus operis, & hic secundus gradus est fermentum, & fermentatio massæ: tunc enim elementa omnia debent æquali-

ter ponderari & commisceri, & non palpari, cum sint facta in illo colore simplicia, & mundissima: & cum cōmixta sunt, facta sunt perpetua super ignem, & operans factus est diues, tunc per hunc affectum, neque eget reiteratione illius effectus, in illo magisterio, sed cognitione semper, vt alias reiteret quando vult nouum opus. Quòd si tunc coniungat elementa, euanescunt ab igne propter vim spiritus, & rei volatilis dominantis, & fit pauper, cum perdat diuitias acquisitas. Vnde hanc difficultatem inquirendi, & inueniendi fermentū infinitum insinuans Geber libro Spoliationum, Capite de auro & perditione operis in hora vna, & inuentionis, dicit sic: Et sciatis, quòd nisi posueritis leuamentum, amittitis totam perfectionem. & hæc est clauis omnium philosophorū, &c.

Hermes etiam idem dicit Capite septimo sic: Negligentia verò ex mala opinione de eo, id est fermento, opera corrumpuntur. Et idem in suis Secretis dicit: Hæc est totius fortitudinis fortitudo fortis. Et Haly in suis Secretis dicit: Et vade cito: quia cito euanescunt: & qui nesciuerit, & non fecerit, non certificabitur, quando nascetur, iam parauit se morti, & pecuniam suam perditioni. Et idem ibidem: Qui hunc lapidem honoratum, cum germinauerit non inueniet, non surget alius loco suo. Et Plato in quarto Stellicarum: Caue ne in putrefactione peruenias ad terminum nouum: si enim contraxerit opus in solutione, moram fortasse augmentabitur in corruptione, vnde caue ab hoc, etc. Idem in eodem: Ditatus est operans ab eo quod retinetur, cum peruenerit ad terminum, in quo nihil potest videri subtilius: non tamē sum fideiussor, de defectu & diminutione, quoniam est in loco multorum accidentium & defectuum, ita quod potest esse, & cum saluatione, & cum errore, &c. Et Rasis libro septimo Præceptorum libro sexagesimosexto: Hoc est in conuersione rerum ad suas naturas, & conuersione occultorum ad manifesta, & manifesta ad occulta. Idem in lib. Ducatus de septē conuenit vt colligans lapidem in diebus suis. Et Miluescindus dicit: quomodo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

est, quod putrefactio fuit eius cibus & vita: deinde facta est eius mors & ruina? Et ipsa tunc respondet per exemplum fœtus in matrice. Et hoc est quod voluit etiam Pythagoras & Heraclitus, & alij antiqui, scilicet quòd omnia sunt in continuò fluxu, & tam cito velociter vnitantur, vt nulla natura permanentis aliquo tempore sit fixa in rebus, sed continuò & subitò permutetur. Nónne videmus in ijs quæ per artem coquuntur, quæ nostræ subiacent voluntati, vt panis, & confectiones de melle, et de zuccaro, solidæ substantiæ, cum fuerint in complemento suæ decoctionis, perfecta sunt, & ab igne remouenda sunt: & si vlterius coquantur, comburuntur & destruuntur, quamuis completa & perfecta sint: neque eget homo reiteratione illius decoctionis perfectæ in illo opere. Vnde Haly adducit nobis exemplum de sapone, quoniam habet terminum decoctionis perfectæ, quem si artifex transgreditur, corrumpit ipsum, quamuis non sit totalis similitudo. Ex quibus liquidè patet, quòd oportet artificem continuò esse vigilem cum fuerit in opere, vt cum peruenerit ad gradum primum illius perfectæ decoctionis, in quo subtilius non potest videri, ibi permaneat: quia voluntas perficit secundum gradum, & corrumpit primò, & reiteratione eius non eget, si rectè peregerit & dilatus est, imò si reiterare vellet, non posset. Quòd si vlterius transcēdat, euanescit opus: quia summa volatilis, quæ est de natura spiritus, superat summam fixi, quæ est fermentum, propter vim caloris ignis: & sic euanescunt omnia elementa. Quicunq; ergo tunc per compositionem sciuerit concordare & pacificare elementa, cum sint contraria, perficiet opus, & faciet mira, & non aliter. Ideo dixit Rosinus: Miror philosophi, qualiter ignem & aquam sibi ipsis placabiles esse fecistis, quousque in regimine simul habitauerunt. & tunc philosophi eorum partem notificare deterriti sunt, &c. Idem dicit Morienus. Vide ergo, ne radicem hanc prætereas, ne aliquam eius quæras mutationem, &c. Vnde pulchrè dixit Plato in Stellicis, scilicet, Circuiui tres cœlos, cœlum a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nimæ, cælum animæ, et cælum intelligentiæ: cumq́ue voluissem ingredi ad altius, prohibuit me propositio naturalis, & inspirauit mihi intelligentiam, quod non est iter vlterius. dixi ergo: Cognosco id quod circuiui & intelligo illud, quod non circumeo per hoc quod acquisiui per gyrum, & circuitum triũ cælorum, & si fuisset vlterius ambulare, abij: spem verò ex diminutione, hoc accidit non ex negligentia, &c. Idem in eodẽ: Ne quæras voluntatem complementi: quia hic ducit ad remotionem remotam, & hæc species actionis est de fortioribus passionibus animæ, &c.

Caussa quippe eius, &c. Notandum quòd operationes caloris in generatione & corruptione, in quantum calor, non sunt determinatæ nec ordinatæ ad aliquem vnum finem determinatum & manifestum, nisi in quantum calor regitur ab anima vel intelligentia: quoniam calor est instrumentũ animæ, & omne agens suum instrumentum mensurat vt introducat formam: per calorem autem intelligo eum, qui est in actu, vt in animalibus habentibus ipsum in actu, aut potentia & virtute: vt in vegetabilibus & mineralibus: & animalibus habentibus ipsum modo simili. & iste calor est elementalis & cælestis, confusus in mixtis. Vnde philosophus secundo Physicorum dixit: Homo generat hominem & sol: quia sine isto duplici calore, non fit generatio. Mensuratur autem iste calor quantitate, qualitate & tempore ab anima, vel ab intelligentia, vel ab vtroque in omnibus naturalibus, ad aliquem vnum finem determinatum, in quo est acquisitio formæ. Cum igitur ars Alchemiæ sit sequela naturæ, & operetur cum calore actu, scilicet ignis, oportet necessariò, quòd anima artificis modificet & mensuret illum calorem quantitate, qualitate & tempore, vsque ad finem quendam determinatum ad formam adipiscendam: quia semper determinatum tempus est inter agens & patiens, in quo introducitur forma. quod si artificis anima sic non mensurat, sed continuet calorem ignis vltrà terminum, tũc ignis necessariò destruet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

struet formam, quam fecit propter immensurationem. Hoc autem satis patet sic: quia ignis actio est infinita, & omne quod efficit, de se destruit: sed anima artificis mensurans ipsum, imponit sibi finem quando vult, & conseruat, quod generauit ignis: & de cætero in igne poterit conseruari in infinitum, absque aliqua mensuratione ignis facta ab artifice, quod est mirabile: quia igne gaudet, sicut res qualibet inanimata, in loco proprio suæ generationis. Vnde philosophus nono Metaphysicæ dicit: Quòd potentia irrationabilis, est determinata ad vnum tantùm, & exit in actu existente, præsente passiuo disposito vt ignis ad combustibile: potentia autem rationalis se habet ad contraria, & exit in actu in alterum per appetitum sensitiuum, vel rationalem, præsente passiuo disposito, & facit in eo quod vult, siue quod desiderat. Et propter hoc dixit Pythagoras, Hominem esse mensuram omnium rerum, vt recitat philosophus vndecimo Metaphysicæ: Quapropter veraciter dicimus, quòd natura est, quæ regit opus huius artis per decoctionem in igne suo & vase proprio, prout regitur à cœlestibus vsque ad finem operis, & vltrà. Volũtas autem est libera, & debet regere & modificare naturam in fine operis, vt non transcendat vltrà: quia voluntas regendo naturam debet trahere ad se naturam, sed si voluntas trahetur à natura, & inclinetur ad eam natura, transcendet finẽ operis, & ipsum destruet, quod omnino ab omnibus prohibitũ esse videtur. Ad huc opera naturæ planiùs scrutando dicemus, quòd sicut natura agit propter finem, sic & ars: finis autem naturæ est introductio formæ in propria & conuenienti materia cum fuerit in vltima dispositione, per actionem agentis instrumentalis, directi ab ipsa natura, quod est calor appropriatus, & tunc operi finem imponit. Cum igitur per ingenium & sapientiam artificis, fuerit ortum & generatũ argentum viuum philosophorum, quod est materia disposita vltima dispositione ad formam, per actionem agentis instrumentalis scilicet ignis, directi ab anima artificis: ergo oportet

quòd deformetur tunc, & operi finem imponat, cum finis intentionis artis & naturæ fuerit, generare tale argentum viuum, habile ad talem informationem, scilicet auri vel elixir, siue lapidis philosophorum: anima autem artificis æquipollet naturæ in hoc: frustra ergo in desperatione laborat, qui vltrà laborat, cum laboret contra naturam, & contra naturæ intentionem & artis. Et hoc est quod posuit Parmenides & Melissus, qui posuerunt principia naturæ esse solum vnũ & immobile, vt dictum est. Caussa quippe eius, quod dictum est, videtur mihi, quòd in fine perfectæ decoctionis & putrefactionis, natura generat ministratione artis materiã simplicem, nudam, non coniunctam formæ suæ, quam antiqui vocauerũt materiam primam, propter similitudinem cum materia prima mundi, antequam informaretur. de qua dicit Plato in tertio Tymei, Quòd cum materiam primam imaginamur, patimur velut somniantes: & eget hæc materia coniunctione cum forma sua, quæ est fermentum, quod quidem fermentũ occultum est in gremio eius. quæ coniunctio debet fieri statim in ortu materiæ, vt materia permaneat, & perseueret: natura enim sola hanc coniunctionem facere non potest: quia actio naturæ est continuò cum igne, & actio ignis est infinita, vt dicitur secundo de Anima: & est irrationabilis. Similiter vt dicitur secundo peri Herminias: & sic natura, continuè agendo destruit quicquid perfecerit: sed artis sapientia tunc ipsa coniungit, post completam actionem naturæ, faciendo naturam ab actione desistere. Ideo artifex tunc ab operatione & vigilia est totaliter absolutus, & potest quiescere. Vnde dixit Socrates in Turba philosophorum de Coniunctione: Ci autem (Ci, id est, plumbo, quod est fermentum corpus) noto, nil aliud est, quàm mulierum opus, et ludus puerorum, etc. Non enim artifex plus laboris eget occupatione illius, sed debet ab eo quiescere, aut quicunque vult agere, ab hoc magisterio. Propter hæc, coniunctio est res facilima. Ideo Rasis in 66.70. Præceptorum dicit: Coniunctio verò mercurij cum vitro,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tro difficilis est ad inueniendum, non tamen est res facilior in mundo. Et Rasis in Lumine luminum: Sola custodia totum complet negocium. Sic enim elementa tunc coniunguntur & perpetuantur, propter vim fermenti. Vnde dixit Morienus: Et in hora coniunctionis maxima mirabilia apparebũt. Et sicut elementorum ablutio & depuratio fit propter præsentiam ignis, sic post eorum ablutionem, coniunctio & perpetuatio, & fermentatio fit tunc propter ipsius absentiam. Vnde Rasis in libro trium Verborum: Et hoc fit virtute Dei, temperamento ignis, & moderantia terminorum ignis. Et Morienus: Eius ignis est tota huius rei vera ac perfecta probatio. Et Plato in tertio Stellicarũ: Igneitas contrariatur in hora coagulationis. Et idem in libro Sanationum: Commodum & incommodum huius rei, peruenit à commodo & incommodo ignis. Et quamuis hoc dictum sit extraneum & mirandum, scilicet quòd natura generat materiam simplicem informẽ, non coniunctam suæ formæ, attamen est verum secundum antiquos, sed similitudinarium. Et philosophus in sexto de Animalibus simili verbo mirando vtitur: vbi ostendit, quòd anima vegetatiua & sensitiua dantur ab intrinseco materiæ, intellectus ab extrinseco. Vnde dicit ipse sic ibi: Corpus spermatis, cum quo exit semen, spiritus est, qui est virtus principij animæ, est separatum à corpore, id est materia, & est res diuina: & tale dicitur intellectus, & iste spiritus non separatur à spermate, &c. Ecce quòd ponit sperma separatum à corpore, quamuis in rei veritate non sit separatum, neque esse posit. Intelligendum est ergo, corpus spermatis separatum à corpore, non quia non sit in materia spermatis, sed quia est ibi quoddam occultum, non eductum de materia spermatis, sed ab extrinseco datum, quod est intellectus, ad cuius nutum, id est potestatem, cuius spermatis sic spiritualiter disponitur. Eodẽ modo est hic intelligendum, sed secundum analogiam, cum tota traditio artis istius sit analoga & typica. Amplius sciendum est, quòd hoc tempus fermenti & fermentandi massam,

est tempus in quo germinat lapis: quia oritur sicut germinātia, vt dicit Haly & Plato, & omnis alier. Et quia germinatio propriè est vegetabilium, & reditio rei post corruptionem ad id quod erat tēpore præfinito, ideo cum hic lapis quasi germinet redeundo ad id quod erat, similabitur quasi vegetabilibus. Cum igitur esset in principio argentum viuum coagulatum: ergo quando orietur argentum viuum per decoctionem, tunc germinauit: sed cum sit liquefactum per decoctionem, oportet vt tunc coaguletur: & hæc congelatio fit cum fermento sine corpore suo, quod est idem. Et hæc propriè est Alchemia instrumentaliter. Vnde Lilium definiens Alchemiā, sic dicit: Alchemia est substantia corporea, ex vno & per vnum composita, &c. Hamec autem in commento primi Stellicarum dicit: Nos vtimur ingenio cum subtilitate præparationis, secundum possibilitatem ingenij quæ fieri potest in hoc mundo, vt erigatur res vna & eadem, quæ fuit in principio, vacua tamen ab alterationibus suis contrarijs, &c. Et Rasis in Lumine luminum: Quæ seminauerit homo, hæc metet. Idem ibidem: Omne semen in terra proiectum, proprio generi correspondet. Quòd si diuersa generis genera ad inuicem mixta sint, vnumquodque proprium exprimit genus, &c. Idem in libro 70. Præceptorū, in libro Ducatus: Scias quòd fiducia philosophorum in Capitulo Maiore, est secundum duas res, quibus iungitur tertia: & sunt diuidere naturas lapidum, & mundare eas singulariter & tornare eos lapides, &c. Et hoc est quod dicit Senior scilicet: Ex paucitate æquitatis ignorantium esset si dicerem, ouis peperit homines, aut grana tritici fructificant galbanos, aut palma portat mala granata, aut volatilia parturiunt pisces. Non enim generant res, nisi sibi similia, nec fructificant res, nisi fructus suos, &c. Idem ibidem: Mineralia non nutriuntur vt exeant à radice sua, sed redeunt ad id ex quo fuerunt, nec conuertuntur ex hoc ad aliud: & qui aliud, dicit, falsum dicit. Et Rosinus: Inspicite seminatores, qui seminant; quid eis exiet. Et Hermes in quarto

Ex

Ex homine non fit nisi sibi simile: nec ex volatilibus nisi similia: nec ex tauro vel leone nisi sibi simile. Et si aliqua creaturarum concumbat cum altera diuersa, procedit quod non est simile, nec vni, nec aliteri, nec priori. Et Dyomedes in Turba philosophorum: Non exit ex homine nisi homo, neque ex brutis animalibus nisi sibi similia sic etiam ex volatilibus, nec piscibus, nisi sibi similia, &c. Sic igitur patet, quid sit fermentum, & eius germinatio, & compositio. Et quamuis hæc verba dicta sic plana & aperta videantur, sunt tamen obscura & ponderosa valde.

CAPVT XII.

In quo ostendit quid sint elementa lapidis philosophorum, & quomodo in ipso conueniant, & in auro, & in omnibus mixtis, & similiter in cœlestibus, secũdum antiquos philosophos huius artis.

ET quia diximus, quòd omnia Elementa in lapide philosophorum sunt depurenda primò, & pòst ponderanda, & vltimò commiscenda, vt compositum perpetuetur, ideo de ipsis narremus. Sunt quamplurimi, hanc artem moderno tempore inquirentes, & fuerunt antiquitus, & semper erunt. & operantes in superficie iuxta sonum primum verborum, qui ex partibus animalium sicut cerebro, sanguine, ouo, & spermate, aut superfluitatibus, vt capillis, stercore & vrina, & sibi similibus: aut etiam ex vegetabilibus, sicut frumento & similibus, alijs præmissis putrefactionibus in fimo, per destillationes, destillant primò aquam limpidam per se, secundò oleum album per se, quod est aer, & fex quæ est remanens in fundo ex terra, in qua est ignis, id est tinctura. Vel pòst oleum album sequitur oleum citrinum aut rubrũ, quod est ignis. Pòst calcinant terram totiens quousque figatur, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

imbibunt eam cum aquis & oleis albis pluries destillatis ad album, & cum oleo rubeo in fine ad rubeum, diuidendo pondera eorum, & coniugendo sicut litera sonat. & dicunt, quòd per talem diuisionem talium elementorum, et depurationem & coniunctionem, fit fermentum verum, et Elixir magnum, & lapis philosophorum.

Sed isti ab elementorum, &c. Notandum est, quòd inuestigatio, per quam deuenire possumus in cognitionem veritatis cuiuslibet rei, sumitur necessariò ab essentia et natura rei, & ab accidentibus proprijs ipsius, non ab extraneis: et per consequens, operatio in generatione ipsius, si subiacere possit actibus nostris, vt inuestigatio in cognitione hominis, sumitur ab essentia & natura hominis, non autem à natura ligni & essentia, neque lapidis. Si igitur ab extraneis quis voluerit inuestigare, vt cognoscat naturam rei & essentiam, stabit in extraneis. Ergo, si operabitur in generatione illius rei, extranea generabuntur: Quia qualis fuit inuestigatio, talis & cognitio: ergo & per consequens talis operatio & generatio. Cum igitur Alchemia inuestigando inquirat, transmutare omnia metalla in aurum, ergo oportet prius inuestigando habere cognitionem auri, & aliorum metallorum: & hæc cognitio necessariò erat ab essentia & natura ipsorum, & accidentibus: ergo & operatio & transmutatio sumetur similiter ab eisdem. Non igitur inuestigatio sumpta ab extraneis est necessaria, nec vtilis, cum non ducat nos in cognitionem rei per accidentia, sed potius in maiorem ignorantiam. Ergo nec operatio sumetur ab ipsis, cum non possit fieri recta operatio absque recta cognitione & inuestigatione præcedente. Operantur similiter absque inuestigatione & cognitione fortuitò, sicut vident & audiunt alios operari, sed non sperent aliquo modo à fortuna iuuari in operibus suis. Et sciatis, quòd cognitio essentiæ, & naturæ rei sumitur à cognitione principiorum suorum: principia autem sumūtur, aut à per se notis, aut à superioribus scientijs: principia autem rei, sunt causæ suæ propinquæ.

pinquæ. Mirabile ergo videtur & fatuum cum insania, quomodo, & quare conantur operari cum prædictis extraneis, cum per illa non sit cognitio, neque inuestigatio aliqua suarum causarum & principiorum, scilicet auri. Et hanc eandem sententiam inuestigandi, in habenda cognitione veritatis cuiuslibet rei, ostendit & affirmat philosophus, in primo de Anima, qui dicit, Quòd qualibet res debet inuestigari per sua propria. Item dicimus, circumscriptis libris omnibus, & doctoribus huius artis, & per nos ipsos volumus inuestigare hãc artẽ, et ipsam verã ratione bonæ inuestigationis ꝓbare. Ponamus, nunquam operationem impendemus in vegetabilibus, aut animalibus, aut eorum partibus & superfluitatibus, aut etiam mineralibus, extraneis ab intentione naturæ, absit. Cum enim nullum prædictorum cadat, neque cadere possit in intellectu ratione veræ inuestigationis, cum non sint de intentione naturæ omnino: ergo & in operatione minimè reponentur: ergo sola illa, quæ inuestigando cadunt in intellectu, per iudicium sensibus datum, & habitum à natura, necessariò in opere reponentur, nec de cætero egemus nisi inuestigatione modi operandi in eis: quæ inuestigatio fit respiciendo ad modum operationis naturæ, & non aliter. Oportebit igitur sequi naturam penitus in materia & principijs, & elementis similibus: In modo autem operandi, quantumcunque possumus. Et hanc sententiam principiorum & elementorũ cognoscendam, ostendens Geber, dicit Capitulo de principijs corporum: Cognoscere verò non est possibile transmutationes corporum, vel ipsius argenti viui, nisi super mentem artificis primo deueniat vera cognitio illorum naturæ secundum suas radices.

Prius igitur corporum principia notificauimus, &c. Hoc autem totum recipit ingenium & similitudinem per philosophum tertio Metaphysicæ, dicentem, Quòd eadem sunt principia essendi & cognoscendi. Et in secundo eiusdẽ dicit, Quòd sicut res se habent ad esse, sic ad intelligi & cognosci. Quapro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

pter bene vidimus, quòd in omnibus rebus reperiuntur tres modi, scilicet modi essendi, modi cognoscendi siue intelligendi, & modi significandi. Qui tamen tres modi sunt vnum & idẽ essentialiter. Sic igitur modus inuestigandi & cognoscendi elementa in auro & lapide philosophorum, patet verè, & non sicut illi existimant. Sed isti ab elementorum consideratione, & ipsorum materia prima secundum Alchemistas, et operatione ipsorum, sunt valde remoti. Quia oportet, quòd omnis forma extrahatur de potentia suæ materiæ propinquæ. Cum igitur nullum illorum sit, nec esse posit materia auri: ergo nec ex eis generabitur forma auri: ergo nec lapis philosophorum: ergo neque elementa generabuntur ex eis. Omnis enim forma debet esse vniuoca, & eiusdem generis cum sua materia, ex qua sit, & potentialiter in materia sua. Nos igitur antiquorum sententias occultas ex verbis barbaris elicere volentes, de elementis dicimus, quòd in omni mixto quatuor ad mixtionem conueniunt elementa, quorum duo sunt inclusa, vt ignis & aer: & duo includẽtia, vt terra & aqua. Et ideo in omni mixto videtur superabundans terra & aqua: Ignis autem & aer sunt principia magis formalia & mouentia: alia verò magis materialia, & non quietem facientia. Et virtus ignis & aeris propriè apparere non possunt, nisi in terra et aqua, sicut nec virtus formæ, nisi in materia: quia sicut forma est inclusa in materia, sic ignis & aer in terra & aqua. Vnde philosophus decimoseptimo de Animalibus dicit: Et forma ignis non apparet per se omnino, quoniam ignis habet formam propriam, & forma eius non apparet nisi in alio corpore, &c. Et in decimosexto etiam dicit: Ignis autem non generat animalia, neque apparet sustentatus, nisi in rebus humidis aut siccis, per se autem non habet substantiam, &c. Et Rasis in septimo libro Reprehensionis: Omne compositũ cõponitur ex quatuor naturis, duabus manifestis, et duabus occultis. Cum igitur inclusa fuerint fortia, includẽtia verò debilia, tũc mixtum facilè corrumpitur: quia principia formalia

exha-

exhalant, per quæ datur forma, color, sapor, odor, et similia, et materialia remanent, non tamen penitus deserunt illa hæc. Si autem econuersò, non facilè corrumpitur mixtum: quia propter fortitudinem includentium, inclusa non facilè resoluuntur: Si autem ambo debilia, tunc totum mixtum facilè corrumpitur: quia vna pars elementi non potest alia retinere, vt patet in Camphora. Cumq; in fortitudine elementa æquantur omnia, secundum omnem modum poßibilem naturæ, tunc inuicem pariter continentur, & pars minima cuiusque temperatur, ligatur & retinetur à suo compare, & cõtraria æqualiter: ita, vt humidum & siccum sint æqualia in virtutibus, & calidum & frigidum fiunt omnino vnum absque diuersitate, & tunc perpetuatur mixtum, cum ibi nõ sit repugnantia elementorum componentium, nec contrarietas, sed identitas, & similitudo totalis. De elementis igitur, secundum Alchemistas loquendo, dicimus, quòd elementa in hac arte sunt humidum & siccum, id est aqua & terra, & in aqua est aer, & in terra ignis. Veruntamen primum elementum & radicale, de quo elementa omnia alia originem contraxerunt, est hmiditas siue aqua, id est liquefactio: aut secundum alios est terra: sed quicquid sit, ad idem vertitur. Et de hoc Empedocles, & quidam antiqui dixerunt, quòd solum vnum elementum est commune alterationi & permutationi, & quòd omnia generata sunt ex spißitudine vnius elementi: quia quando inspissatur aqua, tunc cum qualitates terræ vincunt qualitates aquæ, ex aqua fiet terra: ergo tunc quatuor elementa conueniunt & faciunt mixtum, secundum eos, quos philosophus redarguit in libro de Sensu & sensato, dicentes, quòd omnia facta sunt ex aqua. Vnde dixit Morienus & Hermes, quòd ex großitie aquæ, terra concreatur: & alij antiqui, quòd terra natat super aquas, & est super aquas fundata. Et quia aqua & terra adæquantur in pondere & virtutibus, & aer adæquatur aquæ, & ignis terræ, & sic mixtum fit perpetuans: ergo necessario quatuor elementa,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

conueniunt æqualiter in compositione lapidis philosophorum & auri. Signum huius est, quia cera, dum liquefacta est ipsa tota, dicitur aqua secundum eos, ratione humiditatis fluxibilis: dum autem coagulata est ipsa tota, dicitur terra, ratiōe siccitatis: quia quolibet modo æqualiter ponderat. Vnde Alexander in fine suæ Epistolæ dicit: Scias quòd philosophi omne calidum ignem vocauerunt, & omne fluxibile aquam, & omne coagulatum terram vel lapidem, &c. Et neque aqua nec aliquod elementum simplex, confert nobis aliquid vtile in arte, nisi omnia diuisa & depurata inuicem coniungantur, & æquantur perpetuò. Ergo necessariò cum generata erit aqua munda & candida, oportet quòd ei terram coniungamus eadem hora, & coniunctis istis duobus omnia quatuor coniuncta erunt, & tunc perfectum est opus: & si non coniungātur, tunc aqua resoluitur in fumum cum terra, et per consequēs alia elementa, propter vim & perseuerantiam ignis, & sic opus annihilatur: propter quod oportet artificem cognoscere elemēta simplicia penitus, antequam ipsorum compositionem incipiat, vt sciat ea rectè componere ad constitutionem compositi. Vnde dicitur in Lumine luminum: Oportet antequam inhumentur elementa, vt simul cognoscatur pondus cuiuslibet, & eius similitudo, & de coniunctione non est separādum aliter. Item ibidem: Si vis elementa miscere, necesse est vt elementorum cognoscas naturas, & componas cōtrarium cum contrario. Similiter in cæteris artibus & scientijs, oportet primò habere veram cognitionem simplicium, quæ dicuntur elementa, antequam deueniatur in certam et determinatam compositionem ipsorum: quia simplicia per se non considerantur, nisi in quantum ex eis fuit suum compositum. Vnde Alexander in suis Secretis dixit, quòd elementa simplicia nihil prosunt, cum autem complexa sunt, mirabilium & altissimarum sunt operationum. Et Arisleus in Turba philosophorū: Scitote, quòd in ijs elementis, quæ vobis narraui, est arcanum absconditum, quorum duo tactum habēt & aspectum apud visum.

visum largientia, & quorum virtus ac opus sumitur, quæ sunt terra & aqua: alia autem duo elementa nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur aliquis, nisi in prioribus elementis, id est terra & aqua. Cum autem quatuor elementa non coniunguntur, nihil hominibus artificij de eo quod concipiunt, perficitur: mixta autem, & à suis naturis exeuntia alia fiunt, etc. Et Morienus: Hæc dispositio est naturarum mutatio, & earum naturarum calidi cum frigido, humidi cum sicco, subtili dispositione admirabilis connexio. Et Aristoteles in suo libro de Secretis secretorum: Quando habueris aquam ex aere, & aerem ex igne, & ignem ex terra, tunc habebis plenè artem. Et Horculfus in Turba philosophorum: Conuerte elementa, & quod quæris inuenies. Conuertere autem elemēta, est facere humidum siccum, & fugiens fixum, &c. Et sciatis, quòd omnia elementa tunc conuertuntur in terram actualiter, & elementa alia sunt & remanent cum ea in potentia & virtute. propter quod dixit Hermes: Terra est elementum: de terra omnia facta sunt, & ad terram conuertuntur. Et Moyses: Terra est mater elementorum: omnia de terra procedunt, & ad terram conuertuntur, sicut recitat Morienus: Hæc autem terra est corpus & fermentum, per quam alia elementa perpetuantur cum ea. Secundum hunc ergo modum, in compositione lapidis philosophorum, & in auro, conueniūt quatuor elementa: æquantur enim ibi omnia elementa æquatione vera secūdum omnem possibilitatem naturæ. Vnde Rasis, libro Perfecti magisterij, loquens de corpore & spiritu, prout sunt principia & elementa lapidis philosophorum, ratione qualitatum contrariarum, repertarum in eis, dicit sic: Cum verò alternatim modo congruo desponsantur, generatur a eis substantia temperata, quem non potest ignis violentia separare, nec terræ fæculentia vitiare, nec aquæ limositas condemnare, nec contactus aeris obumbrare, &c. Idem in eodem dicit, quòd in ipso, & in auro, qualitates quatuor elemētorū,

cum duritie & mollitie, sic sunt æquatæ æqualibriter, quòd nulla vincitur à sua contraria. Et idem dicit libro de Aluminibus et salibus, capitulo de auro. Et Geber libro Denudatorum, Capite de Auro, dicit, quòd in auro sunt decem partes caliditatis, & decem frigiditatis, & decem humiditatis, & decem siccitatis. Et ideo aurum, & lapis philosophorum non corrumpuntur in igne, quantumcunque stent in igne: ipsa enim generata sunt in igne. & sicut locus ad generationem rei, sic & ad conseruationem eius: quia omnis res ferè, tam vegetabilis quàm mineralis, & similiter animalis, in loco proprio generationis melius quàm alibi conseruatur. Quia igitur lapis philosophorum, & similiter aurum, præsertim Alchemicum, sunt generata in igne: ergo proprius locus conseruationis, & melior, erit ignis: quia inter ea actio non fit, nec paßio corruptiua. quia quandocunque agens tantum potest in agendo, quantum patiens in patiendo, & ecõuersò, tunc perpetuatur patiẽs per actionẽ agẽtis. Vnde dixit philosophus, libro de Motibus animalium: Tantum potest terra in quiescendo, quantum Deus in mouendo. Quia igitur lapis philosophorum tantum potest contra ignem in patiendo, quantum ignis in agendo: ergo est perpetuus in igne: Patitur enim paßione, quæ est salus et perfectio, non autem paßione, quæ abijcit à substantia. Ex quibus directè patet veritas & intellectus antiquorum philosophorum, de generatione corporum cœlestium, quam posuerunt ex elementis, & esse incorruptibilia: posuerunt enim cœlum & cœlestia sic mixta, & ideo incorruptibilia facta: quoniam principia materialia non poßunt à formalibus separari, nec econuersò, cum in eis non fiat actio & paßio propter æqualitatem in virtutibus actiuis & paßiuis: & ideo natura sagax, secundum eos, posuit sphæram ignis iuxta cœlestia, ad conseruationem ipsarum, cum maximè actiuus. Qualis igitur proportio est ipsius ignis materialis ad lapidem philosophorum & aurum, talis est proportio ignis elemẽti in sphæra sua ad cœlestia corpora. Sicut igitur hæc in hoc igne seruãtur

in esse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

in esse suo absque corruptione aliqua, sic & illa cœlestia, in illo igne. & tales res gaudent igne, vt dixit Alexander. Verũ tamen cœlestia, sic à solo Deo processerunt iussu Dei: Lapis autem philosophorum, & ipsorum aurum, à Deo non solo, sed à natura etiam, non tamen à natura sola, sed vt est ab artificis volũtate directa iussu Dei: quoniam natura sola non potest, nec scit in ijs æquare elementa in virtutibus, vt perpetuentur in mixto, nisi prout est ab artificis voluntate directa. Et per hunc modum etiam, scilicet voluntatis diuinæ, cœlestia corpora incorruptibilia sunt, vt dicit Plato, qui dicit: Natura quidem nostra dissolubilis est: voluntate autem mea indissolubilis. Et sic patet, quomodo ars iuuat naturam. Ideo nõ possumus sequi naturam in modo sui operis, sed sic in opere. Vnde Hamec in commento primi Stellicarum dicit: Oportet vt scias ô Thebit, quòd natura & voluntas sunt repugnantia & contraria, & actus naturæ est impossibilis, propter repugnantiam duorum, iudicij scilicet voluntatis & naturæ: Generatio enim auri in hoc mundo cum voluntate, sicut generatio eius per naturam, est impossibilis: sed nos diuersificamus ab hac, & præparamus ipsum præparatione voluntatis in radice, & tunc cõuertimus simplex in compositum, ad hoc quod quæritur in substantijs, &c. Ex quo patet, quòd nostra voluntas cum sapientia ingreditur in hoc opus, sicut complens & perficiens: quoniam voluntas cum sapientia, cognoscit naturam & opera eius, & ipsam sequitur & gubernat propter eundem finem, vt superius dictum est. Sunt igitur omnia elemẽta numero quatuor, ratione quatuor qualitatum, & sunt conuertibilia ad inuicẽ: quia quodlibet est in quolibet potentia & virtute, propter quod reciprocè continuò generantur & corrumpuntur. In substantia autem ab exordio mundi vnum solum est elementum, quod est materia prima ex eius diuisione. Propter repugnantiam quatuor qualitatũ, generata sunt quatuor elementa actu, quæ erant ibi in potẽtia. Similiter in huius lapidis ortu sunt quatuor elementa in

vno in potentia, quod est materia prima, quæ inenarrabili artificio diuiduntur & complectuntur. Censemus porrò, hũc lapidem esse perpetuum, & in corruptibilem super ignem, nõ solùm propter adæquationem quatuor elementorum in viribus suis: sed propter coniunctionem quinti elementi cum illis: quia sicut maior mundus ex quatuor elementis corruptibilibus est cõpositus, & vno in corruptibili, quod dicitur quinta essentia: sic & ars diuina virtute, elementa quatuor lapidis corruptibilia, nexu & nodo vnius incorruptibilis, quod quinta essentia dicitur, in hoc minori mundo indissolubili copulauit, quod quintum dicitur elementum. Ideo dicit Auicenna, Hoc est vnum quinque elementorum. Vnde Alexander dicit: Initium huius artis ex quatuor est viribus peragẽtibus, scilicet appetitiua, retentiua, digestiua & expulsiua, siue mundificatiua, & quinta scilicet anima vel vita stans, ortus & lumen clarissimus. propter quod etiam dicit ibi, eam non esse calidam, nec frigidam, nec humidam, nec siccam. Est autem hæc quinta essentia, sulphur diuinum, incorruptibile, quo compositum incorruptibile perpetuò perseuerat. Et sicut humidum & siccum sunt elementa huius artis, secundum modum quem diximus: sic similiter anima, spiritus & corpus, cum sint vnum & idem cum humido & sicco, & econuersò. Eodem modo fixum & volatile sunt elementa: similiter etiam candidum & rubicundum. Ad hæc etiam sulphur & argentum viuum. Similiter aurum & argentum viuũ, quoniam eadem sententia est omnium. Et quia inter omnia elementa quatuor, sola terra est fixa, & ars Alchemiæ vult suum lapidem esse fixum, ideo oportet necessariò quod in fine operis conuertantur omnia in terram, id est fixionem, secundum philosophos. Quæ ergo dixerunt antiqui philosophi ante Aristotelem de elementis, & post ipsum in hac arte, & de elementatis, & ipsorum generatione, ex vno solo elemento, aut duobus, aut tribus, aut quatuor, & ipsorum corruptibilitate, & perpetuitate, secundum allegoriam dixerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

CAPVT XIII.

In quo ostendit, quid sit Tyriaca & venenum in lapide philosophorum, secundum antiquos philosophos.

Quia antiqui philosophi assignauerunt in compositione sui lapidis venenum & Tyriacam, & ipsum comparauerunt eis, vel ecõuersò, sicut venenũ et Tyriacã humano corpori, et sunt hæc de terminis occultissimis huius artis, nec possit lapis perfici & compleri, nec etiã quomodo elucidari sine ipsorum cognitione, sicut sine cognitione prædicti fermenti & elementorum, & sibi similium: ideo de ipsis nunc dicamus. Sunt quidam, sicut mos est, & fuit, hanc artem, secũdum verborum scripturam, & sonum inquirentes, & operantes, qui credunt interficere Mercurium cum rebus venenosis: vnde quidam ipsorum acceperunt venenum ex vegetabilibus, vt ex napellis aut cicuta, et sibi similibus: quidam autem ex animalibus, vt ex buffonibus & serpentibus, & alijs similibus: Quidam autem ex mineralibus, vt Arsenico & similibus. Et eodem modo in Tyriacis fecerunt, & simpliciter et cõmixtè: & crediderunt coagulare mercurium cum salute, in elixir cum eis, & delusi sunt omnibus modis: quia non intellexerunt antiquos. Reprobantur enim, sicut in capitulo elementorum nuper diximus. Et similiter: quia non commiscentur nisi homogenea in natura. Cum igitur ea quæ sunt vegetabilium & animalium, non sunt homogenea in mixtione cum natura ductibilium: ergo eorum venenum & Tyriaca nil perfectionis operabuntur super Mercurium, vt interficiatur, & coaguletur, & fiat elixir. Et si mineralium aliquorum natura ipsum mortificet & coagulet propter homogeneitatem mixtionis in naturam, & sint res venenosæ, vt sul-

phur & Arsenicum. Dicimus, quòd illorum coagulatio est ad corruptionem, & non ad perfectionem, vt infrà bene probabitur: ergo de veneno alio, & Tyriaca alia erit intellectus philosophorum. Dicimus ergo, quòd sicut fermētum dupliciter dicebatur, sic & venenū, cum sint idē, & similiter Tyriaca vno modo, ipse lapis perfectus et cōpletus in operatione ad imperfecta metalla. Alio modo id quod est perficiēs ipsum lapidē. Primo modo est impropriè dictū: secūdo aūt modo propriè. De primo modo dicimus, ꝙ ipse mūdificat imperfecta metalla, et oēm ægritudinē et corruptionē ab eis aufert, & ea sanat, & cōuertit et perficit in aurū, dicetur dignè Tyriaca ipsorū, quemadmodum patet de Tyriaca hominum. Et quemadmodum res venenosæ, appropriatæ, corpori leproso adhibitæ, ipsum ab humoribus corruptis, membra principalia et alia corrumpentibus, sanant omnino: sic et hic lapis efficit in metallis leprosis, et ideo quandoque venenum, quandoque Tyriaca dicetur. Metalla enim corrupta, quæ sunt quatuor, laborant speciebus lepræ quatuor, ex aliquo quatuor humorum corruptorū, et sanantur per dictum lapidem, sicut lepræ hominum per serpentes appropriatos. Ferrum enim patitur lepram ex corruptione coleræ, ad naturam melancholiæ conuersæ, quæ Leonina dicitur. Aes autem ex corruptione sanguinis, ad naturā melancholiæ conuersi, quæ dicitur Alopatia. Stannum autem ex corruptione flegmatis, ad naturam melancholiæ conuersi, quæ dicitur Tyria. Plumbum autem ex corruptione melancholiæ solius, quæ dicitur Elephantia. Hæ autem lepræ omnes sunt per admixtionem diuersi sulphuris, corrumpentis ipsa, quod fuit in mineris suis. Et ideo per sulphuris illius ablationem directam, cuiuscunque modi sit, sanantur et perficiūtur per hūc lapidē, sicut lepræ hominum per serpentes appropriatos. Argentum autem patitur principium lepræ flegmaticæ: quia in seipso habet partes sulphuris adurentis, vt patet: Sed natura sagax, in ipsius generatione miscuit Tyriacā talem, quòd non augmentatur, sed sic manet, aut in melius

transmu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

transmutatur, quod sulphur, cum per hũc lapidem ablatum fuerit, statim erit aurum. Aurum autem purissimum est; et nobilissimum, & æqualissimum, sicut sol inter sidera, & sicut sanguis purissimus in corpore humano temperatæ complexionis, carens omni extranea qualitate, & habẽs sanitatem summam. Et ideo ars sequens naturam, vult omnia cum hoc lapide sanare, & est Tyriaca & venenum: & in solum aurũ transmutare, sicut facit natura. Venenum autem propriè dictum, & similiter Tyriaca, secundum Alchemistas, est quod fuit dictum fermentum: & hoc est, quo ad operantem: quia si stet in gradu suo vigilanter, tempore ortus & germinationis, est Tyriaca & vita, sibi & operi. Quòd si vlterius ignoranter transcendat, corrumpit opus: quia euanescunt omnia elemẽta, quæ erant miscenda: quare est sibi venenum, mors et desperatio: & moritur etiam lapis, eo modo, quo sibi inerat vita. Vnde Hamec in tertio Stellicarum in commento, hanc insinuãs sententiam obscurè dixit: Res quando peruenerit ad terminum suum, est venenum mortificum, & est res simplex vnius essentiæ, & attrahit quicquid assimilatur ei, & propter hoc interficit animal: & hic gradus est vita, & interfectio operãtis ex odore suo. Et ideo cauendum est omnimoda cautione ab eius odore, ne interficiat, & quando hoc signum apparuerit, peruenit ad terminum, & ditatus est operans ab eius obseruatione, &c. Et Rasis in Lumine luminum: Si morieris tecum moritur: & si interimitur, & tu cum eo obis mortem. Item idem in eodem: Amplius, aqua dum admiscetur æri, ipsum dealbat interius. Expecta ergo candorem. In hoc enim negocio, si dilatio qualibet, seu agendi difficultas, aut tædiosa defatigatio opificem negligentia afficiet, ipsum expectando gaudio priuat, spem suffocat, & extimationem interimit, etc. Et Hali in suis Secretis: Hoc est sulphur rubeũ, luminosum in tenebris: & est hyacinthus rubeus, & toxicum igneum, & interficiens: & Leo victor, & malefactor, & ensis scindens, & Tyriaca sanans omnem infirmitatem, &c. Et Rasis in Episto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

la: Lupus noster in Oriente inuenitur, & canis noster in occidente: hic momordit illum, & ille momordit istum, & fiunt rabidi ambo, & interficiunt se ad inuicem, donec ab eis exeat toxicum & Tyriaca, &c. Et Rosinus: Hoc est venenum ineffabilis pretij, quod palàm minima & vilißima venditur re, &c. Et Haly: Hic lapis est vita mortuorum, & eorum refectio: est etiam medicina, conseruans corpus & purgans, &c. Et Morienus: Est autem elixir medicina ex pluribus confecta, quæ quidem medicina infirmitates metallorum sanat, quemadmodum Tyriaca infirmitates hominum. Vnde à quibusdam venenum appellari solet: quia sicut venenum in corpore humano: ita elixir in corpore metallino, &c. Vnde sciendum est, quòd in magisterio & termino operationis, cum oritur anima ipsa, quærit corpus suum ut vniatur cum eo, & recipiat vitam & operationem, & vnio ista & compositio fit mediante spiritu, et cum coniuncta fuerit corpori, viuit in æternum cum suo corpore. Hæc autem coniunctio fit in ortu & resurrectione animæ: quia quamuis prius creata esset cum suo corpore, tamen propter inquinationem corporis & corruptibilitatem, non poterat anima suas proprias et incorruptibiles ostendere operationes: imò tanquam mortua & inutilis iacebat, & quasi cum corpore tumulata: & quando per magisterium ipsa purificatur, et cādidatur, resurgit à suo corpe separata, et tunc suum corpus est etiam purificatum, & ipsa quærit suū corpus, & desiderat coniungi sibi vt in æternum viuat, nec potest coniungi cum corpore alieno: Ante enim tunc euolat ab igne, trahens secum corpus suum ad volatum, quàm alteri corpori patiatur coniungi & vniri: & sic opus annihilatur, & artifex à suo proposito vacuatur. Ideo corpus dicitur Tyriaca ipsius animæ, cum anima per ipsum saluetur, et cum ipso beatificetur: & dicitur venenum, cum sit caussa mortis animæ perpetuæ, quando per insipientiam artificis non coniungūtur. Et ex hoc patet veritas illius verbi Platonis, quod apud philosophum non verificatur octauo Metaphysicæ, sci-

licet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

licet, Quòd anima nostra orta in orizonte æternitatis, antequam suo corpori vniatur: quia posuit formas vniri per medium & separatas: fuit enim locutus secundum analogiam. Et in hac coniunctione resurrectionis fit corpus totum spirituale, vt ipsa anima: & fiunt sic vnum, sicut aqua mixta aquæ, & non separantur de cætero in æternum, cum in eis nulla sit diuersitas, imò veritas & identitas omnium trium, scilicet spiritus animæ & corporis, absque separatione in æternum. Sicut verè patet de identitate & vnitate trinitatis, in Deo scilicet patris, & filij, & Spiritus sancti, quæ sunt in ipso Deo vnum & idem, cum distinctione, absque diuersitate in substantia. Ex quibus verbis conuincere possumus directè, quòd philosophi antiqui huius artis fuerunt vates verè, per hanc diuinam artem, de apparitione Dei in humana carne, scilicet Christi, & identitate ipsius cum Deo, mediante influxu, & manatione Spiritus sancti, quamuis indistinctè valde hoc nouerint & confusè.

Ex quibus verbis, &c. Notandum censeo, apud considerantes veritatem, & figuras in rebus, quod quicunque huius artis diuinæ & gloriosæ fuerit verus opifex, ponere in Deo poterit trinitatem in vnitate, & vnitatem in trinitate, cum distinctione trium, sed absque diuersitate in ipso. Nam in hoc lapide verè aßignatur trinitas in vnitate, & econuersô, cum distinctione, & absque diuersitate, subtiliter intuenti & scienti. Neque video exemplum in mundo sic per omnia simile, ad aßignandam trinitatem in Deo, vt hoc. Illud enim beati Augustini, quod ponit decimo de Trinitate, de Anima: & ponitur primo Sentētiarum, scilicet quòd in anima sunt ista tria idem, scilicet memoria, intelligentia & dilectio: siue volūtas & pulchrum, & verum, sed fortè aliquam patitur contradictionem: hoc autem nullo modo. Et credo firmiter, quòd quicunque infidelis hanc artem diuinam veraciter sciret, fieret necessariò fidelis in trinitate Dei, & crederet in Christo Iesu filio Dei domino nostro: Et si hoc facit, non est nisi ex timore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

pœnæ, præceptæ in secta & lege illa, et alijs illatæ, ne sibi similis pœna inferatur: Nihilominus tamen perfectißimè videt, & trinitatem in Deo esse, & aßignari necessariò posse, per istius lapidis preciosißimi & occultißimi inuentionem. sicut viderunt Hermes, Plato & antiqui philosophi. Nõ igitur videtur in mũdo similitudo similior, nec inquisitio, nec subtilitas, nec vtilitas, nec thesaurus similis huic, cũ anima sciẽtis hoc, et corpus sint in hoc mũdo libera et futuri seculi beatitudine adipiscatur, cũ ex fide et bonis operibus poßit ad suũ creatorẽ post mortem transferri, & in die nouißimo iterum coniungi, & apud creatorem beatificari completè.

Ad propositum autem de veneno & Tyriaca, proprijßimè loquentes, dicimus nunc, quòd hic lapis, cum in decoctione oritur, oritur in diebus præfinitis, ad simitudinem argenti viui candidißimi, & dicitur argentum viuum, & est argẽtum viuum philosophorum, vt ex verbis eorum omnium conspicimus. Et quia argẽto viuo nulla vtilitas sequi potest, nisi cum à corpore suo coniungatur & mortificetur: ideo necessariò, vt veritas et finis constet operis, oportet vt à corpore suo tũc interficiatur. Et quia omne interimens, largè sumendo, potest dici venenum, ideo istud corpus dicitur & dici potest venenũ, sine quo hoc opus constare non potest. Et quia talis interemptio est salus & perfectio eius quod interimitur, vt viuat vita incorruptibili in æternum, ideo dicitur Tyriaca, quia ad vitam incorruptibilem per interemptionem ipsum reducit: Sicut verè patet de glorificatione sanctorum. Nam quod eos interimit, scilicet mors, potest dici venenum: sed quia ex hoc accidit vita perpetua cũ glorificatione, ideo potest dici, quòd sit Tyriaca, quæ Tyriaca propriè & verè erit in die iudicij, scilicet nouißimo: tunc enim fiet animarum & corporum suorũ purgatorum resurrectio & coniunctio, & vnio perpetua. Et sic etiam in hac arte accidit gloriosa, in suo die nouißimo. Hoc autem venenum & Tyriaca, est corpus antedictum, & fermentum, & clauis totius operis, et est forma solis, & flos auri. Vnde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ri. Vnde Zeno in Turba philosophorum: Scitote, quòd nullum corpus est pretiosius, nec purius sole, & quod nullum venenũ tingens, generatur absque sole, & sua membra. Qui igitur philosophorum venenum absque hoc facere conatur, iam errans decidit in id, quod eius tristitia permanet, qui cum sapientum venenum sole & eius vmbra tinxit, ad maximũ peruenit arcanum, &c. Et Acsuboles in eodem: Cum autem venenum corpus penetrat, ipsum inuariabili colore colorat, & nunquam dimittit corpus animam, quæ compar sibi est, à se separari: et cætera. Ex quibus dictis patet, quòd sine veneno et Tyriaca Alchemia non perficitur, non secundum intentionem considerantium in planicie, scilicet quòd apponatur aliquod illorum ab extrinseco, sed quia in fine operis et decoctionis, fiunt hæc obtinentia nomina eorum, vt dictum est. Et hæc verba sunt profundissima, et dicta secundum sententiam antiquorum philosophorum, et sunt consona cum prius dictis de Fermento, et de Elementis.

CAPVT XIIII.

In quo ostendit quid sit coagulum, & quid lac in lapide philosophorum, & quid masculus & fœmina, secundum philosophos.

DE coagulatione quoque & lacte, neque non & masculo & fœmina, philosophi in hoc lapide tractauerunt. sunt enim de secretissimis terminis huius artis, quibus incognitis, & ars hæc totaliter ignoratur. Sunt quidam, qui imaginãtur, quòd hic lapis, cũ perfectus est, comparatur ad mercurium, sicut coagulum ad lac. Sicut enim modica pars coaguli, multam quantitatem lactis coagulat, sic modica pars huius lapidis, super multas partes Mercurij proiecta, coagulat in Solem vel Lunam. Qui longè valde ab eorũ intentione loquuntur. Si enim sic esset, quænam esset comparatio huius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

lapidis ad metalla. Non enim potest coagulare ea cum iam coagulata sint à natura: mercurius autem sic. Nos ergo dicimus, quòd coagulum apud philosophos, dicitur illud, quod in capitulis dictis est dictum corpus, siue fermentum, siue venenum, siue flos auri, quod est occultum in mercurio philosophorum, quando oritur: & ille Mercurius dicitur lac. Illud enim coagulum est, quod coagulat illud Mercurium, & ipsum & Mercurius sunt vnum & idem in substantia, ita quod seipsum coagulat, & ab alio non coagulatur, vt verè patet de cera liquefacta quando coagulatur. Et sicut coagulum fit ex lacte solo, sed per quandam digestionem & decoctionem alteram recipit potentiam & virtutem coagulandi illud lac in quo est: sic & hoc coagulum quod est in Mercurio philosophorum, ortum recipit per quandam digestionem & decoctionem, alteram potentiã & virtutem coagulandi illum Mercurium in quo est, & recipiendi, & perficiendi, cum sit in ipso, & cum ipso ortum. Vnde sicut coagulum dominatur lacti, & ipsum coagulando ad se conuertit, & fiunt omnino vnum coagulatum absque diuersitate: sic & hic. Propter quod non est confidendum in Mercurio sublimato, sed in calcinato post sublimationem, vt dicit expositor in Lumine luminum: quia cum fuerit sublimatus Mercurius philosophorum, candidus, de sui natura est volans ab igne: cum autem à suo coagulo coagulatur, calcinatur, figitur & retinetur, & hoc coagulum est aurum philosophorum & venenum. Et sciatis, quòd hoc coagulum est clauis philosophorum: quia coagulando spiritus, dissoluit corpora simul & semel in eodem momento: et ideo dixerunt philosophi, quòd spiritus nõ possint detineri, nisi cum aquis corporum, & quòd vnum & idem est coagulatio spiritus, et solutio corporis. Vnde Rasis in Epistola: Gummi nostrum coagulat lac nostrum, & post hoc apparebit rubedo orientalis, &c. Et Lucas in Turba philosophorum: Accipite argentum viuum, quod est ex masculo, & ipsum secundum consuetudinem coagulate: non enim hoc est regendi initium, eo quòd

iam

iam coagulatum est, &c. Et de hoc dixit Hermes: Lac cum parturitur, est humidum, & post paulatim induratur & ingrassatur & coagulatur. Et senior: Quando vidi aquam coagulare seipsam, tunc certificatus sum, quòd res vera est sicut assignatur. Et tunc aquam coagulatam nominant nomine cuiuslibet masculi: deinde desponsauerunt cum fœmina, & ipse est ex ea, & ipsa est radix eius, & coagulatio eius, sicut dixit Hermes, &c. Idem in eodem: Congelat autem hæc aqua, cum est congelata, & aqua currens, est mater coagulatæ, & ex ea fuit, &c. Ad hunc quoque modum assiguauerunt in suo lapide masculum & fœminam, nominantes fœminam ipsum lac quod coagulatur, masculum autem quod coagulat: quia actio attribuitur masculo, passio verò fœminæ. Nam in hoc lapide, quando oritur, cum ipse sit liquidus, & fluens & patiens, dicitur fœmina: suum autem coagulum, à quo coagulatur cum sit solidum, firmum, permanens & agens in illud, dicitur m sculus: compositum autem ex ijs, dicitur lapis commixtus, perfectus & compositus, & fiunt in commixtione vnum omnino, sicut in cera: vnde dixit Alexander: Scias, quòd nullus nascitur, nisi ex mare & fœmina, & nullum germen gignitur, nisi ex humido & sicco, &c. Et Moses in Turba philosophorum: Cum enim masculus et fœmina cõiungitur, fit mulier non fugiens, compositum verò spirituale. vi enim masculi recepta, gaudet fœmina, eo quod masculo adiuuâtur, masculus verò à fœmina tingentem accipit spiritum. Masculus ergo & fœmina coniunguntur, & vnum fiunt, &c. Et Barseus in eodem: Veneramini regem & vxorem suam, & nolite eos comburere, &c. Et Theophilus: philosophi tamen mulieres, suos coniuges interficientes, neci dederunt, illius enim mulieris venter armis plenus est & veneno, &c. Et Senior: Masculus est sine alis existens sub fœmina: fœmina verò habet alas, & vult volare: masculus autem retinet volantẽ. & propter hoc dixerunt philosophi: facilè fœminam ascendere super masculum, & ascendet masculus super fœmi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nam. Et Rosinus: Fœmina masculo roboratur, &c. Et est sciendum, quòd masculus & fœmina sunt idem, & in eodem substantiuo, & sunt habentes virtutes diuersas & contrarias in tali subiecti vnitate. Et hoc potest cōfirmari per philosophum primo de Plantis, qui ponit, quòd in seminibus est mixtio masculi & fœminæ. dicit enim sic: Semen plantæ est simile impregnationi, quæ est mixtio masculi et fœminæ: et sicut in ouo est vis generandi pullum, et materia cibi eius vsque ad horam complementi, et sui exitus ab eo: et sicut fœmina ponit ouum in vna hora, ita et planta semen, etc. Et idem dicit 10. de Animalibus. Ex quo patet, quòd talis copulatio potest dici Hermophrodita: quia plantæ et semina vbicunque impregnant, impregnantur etiam, et hoc denotat agens et patiens in eodem subiecto simul esse commixta in vnitate quadā. Quando ergo oritur lapis iste, habet in se mixtionem masculi et fœminæ: sed oritur liquidus, fluens, volans, lucidus, et coagulationem patiens, et sic est fœmina: coagulum autem oritur in ventre eius, et est solidum, stans, permanens, vmbram ostendens, sicut faciunt lapides præciosi lucidi: et coagulationē in illo faciens, et est masculus. et sicut fœmineum et patiens, est quid diminutum et imperfectum: ita masculinum, cum sit agens, est quid completiuum et perfectiuum ipsius. Vnde dixit Hermes: Fili extrahe à radio vmbrā suam. Radius enim est humiditas, et fœmina: vmbra verò est siccitas in humiditate occulta, et est masculus: cuius generatio fuit à natura, antequam generatio fœminæ. Masculus autem est rubeus, persequens fœminam fugientem, et ipsam capiens, et retinens: inualida fœmina autem est alba, fugere volens, sed valde leuiter permittit se à masculo capi: propterea dixerunt, quòd fœmina habet alas, masculus verò non. Simili quoque modo dixerunt, hunc lapidem esse primò senem, et secundò iuuenem: quia de ratione iuuentutis est, colorem rubeum inserere in cute humana & in capillis: de ratione aūt senectutis albedinem. Cum ergo hic lapis, primò in sui generatione sit albus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

bus, in secundo rubeus, meritò primò dicatur senex, secundò iuuenis. Vnde Rasis in Epistola: Lapis scientiæ nostræ, senex est primò & vltimò puer: quia albedo est initiò, & rubedo in vltimo, &c. Dixerunt etiam cum proportione simili, hunc lapidem regionalem: quia ratione suæ humiditatis dixerunt ipsum esse Aegyptiacum, & ratione siccitatis Persicum. Vnde Aegyptum, domum humiditatis esse dixerunt: Persiam autem domum siccitatis: & quod Aegyptij terræ Persarum egent subsidio, sicut dicit Miluescindus: Omnis enim putrefactio fit in humidis finis autem putrefactionis est siccitas & incineratio. Cum ergo fuerimus in finem putrefactionis complete, oportet desiccare, & tunc fit conuersio elementorũ: quia humidum fit siccum, et Aegyptij recipiunt subsidium à Persis, & sic alternatim lapides ad inuicem commutantur. Et ideo putrefactio non valet alibi quàm in Aegypto: ipsius autem finis, non nisi in Persia. Secundum ergo hunc modum, assignauerunt in hoc lapide mulierem prægnantem, masculum rubeum in vtero habentem, & parturire clamantem. Vnde lapis, qui superius dictus est fœmina, & mulier prægnans: qui autem dictus est masculus, est stans in vtero, paratus ad partum. Et ideo in coagulatione apparet partus: quia lapis dictus fœmina, parit lapidẽ aliũ: q̃a quod erat intus, exit foras, scilicet: quia quod erat fluxibile, fit coagulatum. Multos quoque alios terminos inuenerunt philosophi, sed prædictorum cognitione integrè habita, aliarum omnium cognitio, nullatenus poterit occultari.

CAPVT XV.

In quo probat, hanc artem esse veram tripliciter, scilicet primò autoribus: secundò rationibus: tertiò à simili & exemplis.

POstquam declarauimus, et abbreuiauimus per capitula, quãtum potuimus, terminos & modos traditionis istius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

occultæ artis, secūdum antiquos philosophos, & probauimus ipsam esse veram, nunc iterum hoc idem probare aggrediamur, sed aliter. Quòd quidem erit tripliciter, scilicet primo autoribus, secundò rationibus, tertiò à simili & exemplis. Autoribus primò multis, quia reperimus antiquos philosophos famosos, qui in aliјs artibus & scientiјs scripserunt, & veritatem tradere conati sunt, in hac arte libros composuisse, affirmantes, & docentes quòd ars hæc sit verissima, et sequela naturæ, & regulans naturam in materia propria: ad finem à natura intentum, quem natura sola attingere nunquam posset & hoc vno modo tantùm, vt prius narratum est. Vnde Hermes in suis Secretis dicit: Verum sine mendacio, certum, verissimum: Quòd est superius, est sicut quod est inferius: & quod est inferius, est sicut quod est superius, ad perpetrāda miracula rei vnius, &c. Et Morienus: Si autem ea quæ tibi dixero, & testimonia antiquorum rectè inspexeris, bene & apertè cognosces, nos omnes in vno conuenire, & omnia quæ dicimus, vera proferre, &c. Et omnes breuiter hoc idem volunt, & sunt sicut Hermes Trismegistus, Pater & propheta philosophorum, Pythagoras, Anaxagoras, Socrates, Plato, Democritus, Aristoteles, Zeno, Heraclitus, Dedalus, Diogenes, Exiodus, Lucas, Hippocrates, Hamec, Thebit, Geber, Rasis, Calid, Haly, Morienus, Theophilus, Parmenides, Melissus, Empedocles, Albohaly, Almeon, Ptolemeus, Homerus, Vergilius, Ouidius, & aliј quamplurimi philosophi, & huius veritatis amatores: quorum nomina valde prolixum et tædiosum esset scribere: & horum plurium libros vidimus, & iuxta posse nostrum & modicum ingenium studuimus, quamuis operationi & labori fuerimus raro dediti. Voluimus enim libros eorum mente vigili studere prius, & eos imaginabiliter voluere & reuoluere, die ac nocte cum instantia, vt loquela veram ipsorum figuratam, & radicem habere possemus, vt sciremus circa quid, & quomodo operentur secundum rationem, & non secundum fortunam, si Deus voluerit. Vnde Hermes in

secun-

secundo: Fili, quicquid audis ratiocinare (non enim puto te ratione esse priuatum) &c. Philosophus secundo Meteororũ: Contra illos, qui dixerunt, omnes ventos esse vnum ventum natura & omnia flumina vnum Flumen, dicit. Et dicentes sermonem hunc, dixerunt ipsum absque inquisitione: melior autem sermo est post inquisitionem & rectitudinem inquisitionis. Et Rasis primò de 70. Non est idem inquirere rem cum scientia, sicut inquirere ipsam absque scientia. Ideo ipse Rasis, libro Perfecti magisterij, hortans nos ad tale studium, dicit: Rogo itaq; te fili, vt incessabili lectione philosophiæ libros scruteris, vt & eius filius esse, & eius arcani magisterij habere sagaciam merearis. Qui enim in legendis libris deses, id est piger extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit, quia non potest de leui eius in practica manus clarescere, nisi cuius mens prius in Theorica maceratur. Ille namque ad operationes securus, in cuius mentis ænigmate, plures operationum imagines variæq; resultant, etc. Et Geber in proœmio Summæ suæ: Labora vtique fili, studere in nostris voluminibus, & ea sæpissimè in mente tua reuolue, vt intentionem, ex loquela nostra veram acquiras, &c. Vnde Galenus, talem inquisitionem ostendens, dicit sexto de Ingenio sanitatis: Oportet vt primitus, secundum rationem consideranda considerẽtur, deinde cum experimento certificentur, vt ratio per experimentum confirmetur. Et idem in secundo eiusdem: Virtus, rationis experimenti, virtutem ostendit & ordinat: & sicut bona ratio experimentum decorat, sic mala eum dedecorat. Est autem magna probatio in aliqua obscura scientia, & maximè quando est obscurè tradita, inducere autorum nomina, & autoritates antiquorum philosophorũ in illa. Ideo philosophus in Ethicorum secundo: In obscuris oportet apertis testimonijs vti. Et Morienus: Omnis enim res, vsque dum per suum effectum esse dignoscatur, multorum testimonio verior comprobatur. Et Rasis in 70. Antiqui philosophi sunt, quibus innitendum est. Vnde Albohali, id est Auicenna in Medici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

na, libro quarto capite de Febribus rarißimè euenietibus, quæ dicuntur quintanæ, sextanæ, dicit: Et non oportet vt negentur ægritudines, quas non contingit videre, nisi in tempore quodam, & regione quadam: nam hoc genus non comprehenditur præ multitudine, &c. Item ibidem: Concessio & poßibilitas est res ampla, & rarò fit poßibile, vt necessariò sequatur eius cõtradictio, &c. Idem ibidem: Non est dispositio inconcessiuè eius, quòd nunquam videtur neque auditur. Nec de quo non testificatur experimentator aut sapiens: sicut concessio eius quod testificatur qualis Hypocr. &c. Videtur ergo, quòd testificatio sapientũ in suis artibus & scietijs, sit magna probatio ad sententiã, dum veritates obscuras & difficiles aperit. Propterea dicitur in Dialecticis. Vnicuique experto in sua arte credendum est. Vnde Aristoteles decimo Ethicorum: Consonare vtique rationibus videtur sapientum opiniones. Neminem igitur sapiẽtem in naturalibus concedere necesse est, artem Alchemiæ non esse veram, quamuis eam ignoret: sufficit enim habere testes tales, vt Isocratem, Hermetem, & plures alios. Caussæ enim quamplures sunt, quare scientes eam occultant: & quia non videtur, homines in partibus in quibus sunt, nec audiunt à longinquis alios habentes ipsam, iudicant quòd vana sit. Isti enim tales sunt, tãquam puer à principio natiuitatis vsque ad senectutem in domo conclusus, nõ putans mundi latitudinem extendi vltra domum, in qua conclusus est: vel vltra quàm oculus suus poßit conspicere. Et ideo Galenus in commento primi regiminis Acutorum, laudans allegationem antiquorum autorum: Loquens de Græco & Arabe in arte augurandi, circa iudicium euasionis mortis ægrorum dicit, Quòd Arabs, cum interrogaretur à Galeno quomodo erat hoc de istis iudicijs quæ dicebat, nullas distinctiones faciebat, nec per autoritates aliquas dicta sua confirmabat, sed per actiones eorum: Et Græcus faciebat distinctiones de volatu auium à dextris & à sinistris, & ab antè & retrò, & de sursum & deorsum, & longè vel propè, & motu

& quiete

& quiete, & de garritu diuerso, & sic de alijs conditionibus. Et post iudicabat, & dicta sua omnia confirmabat, scilicet au toritatibus antiquorum sapientum in illa arte. Et cum vidisset Galenus, quòd iuditia sua, vt in pluribus vera erant, sententiauit quòd apud Græcum erat scientia in arte illa apud Arabem verò minimè. Eodem ergo modo in arte Alchemiæ nos iudicabimus omnino. Et ob hæc Auicenna, in primis verbis sui tractatus, quem fecit ad Asten de Retia sic dicit ad literam. Tractanda sunt inter me & Asten, de eo quòd ipse scit verba, qui me rogauit, vt in parte vna tractando scriberem, vt essent ei memorialia. Et vt faciam eum intelligere quibus modis ego ad id applicui, secundum quòd cogitaui & noui, & in rebus naturalibus consideraui. Et fuit sententia: Quam affirmant Alchemiam profitentes vnà, rerum quibus ille, id est Aristoteles in fine 4. Metaphysicæ: Quæ ad bonitatem & scientiam cooperatur, plurimum contradixit, & illorum sententiam annihilauit. Mihi verò excusatio non fuit in arte mea, quãdo scirem intentionem ambarum sectarunt. Consideraui igitur libros affirmantium artem, & inueni eos vacuos à ratiocinationibus, quæ sunt apud omnem artem, & reperi plurimum eius quòd in eis continetur, alienationi simile, id est similitudine et figura. Postea aspexi in libris contradicentium eis, & reperi contradictionem debilem, & ratiocinationem leuẽ, qua ars non destruitur & euacuatur.

Hoc dicit, quòd omnis ars & scientia habetur per suas demonstrationes expressas, siue per sensum, siue per intellectum. Sed Alchemia non vtitur demonstrationibus aliquo illorum modorum: quoniam non probatur nec probat, vt aliæ, neque exprimit eas quas habet vt aliæ, sed magis occultat, cuius caussæ in superioribus dictæ sunt. Rationibus autem nunc, si duab. diuersis à superioribus probemus, quãuis sit valde difficile. Vnde philosophus in primo Topicorum: Quædam sunt problemata, de quibus sunt contrarij simili probabiles ad vtramque partem: dubitationem tamen habet, vtrum sic sit,

vel non sit, propter rationes vtriusque partis verisimiles. Et quædam sunt de quibus non habemus rationem, propter difficultatem, &c. Et Alchemia est de illis. Modo dico, quòd sicut in cæteris scientijs operantis earum veritas esse probatur, sic & in hac sufficiet, cum hoc sit in earum serie. Vnde philosophus primo Topicorum & tertio: quando vtitur hypothesi, Si monstrauerimus sic se habere in alijs, & in proposito demonstrationem fecimus. Sicut ergo in scientijs operantis volendo probare veritatem alicuius sensitiui, nos probamus per demonstrationem sensitiuam solum, ostendendo veritatem medij ad sensum, & non ad intellectum: simili modo oportet nos facere in hac. Vnde philosophus primo Posteriorum: Sicut in demonstrationibus vtilibus, medium monstratur ad intellectum, ita in particularibus medium monstratur ad sensum. Sicut ergo de obiecto intellectus, non possumus iudicare per sensum, sic nec econtrariò, vt patet in eodem. Et sicut elicitur ex verbis eius secundo Cæli & mundi, contra illos, qui dicunt, terram moueri circulariter, & terram esse in cælo vnam ex stellis, & locũ ignis esse in centro: quia in sensibilibus debemus iudicare per sensitiuum. Ergo qui hanc artem ab intellectu non esse veram arguunt, nihil probant. Quòd si eis sensibile deficiat, causam suprà ostendimus. et hoc non probat artem non esse veram sufficienter: imò magis probat contrarium, cum imperfectorum alterationes versus perfecta videant. Propter quod bene dixit philosophus septimo Ethicorũ, scilicet. Cum enim rationabile appareat, Propter quod videtur verum non esse verum, credere facit verò magis. Et Auicenna in quarto de Cura putridorum febrium in generali dicit: Omnis contradictor, imprimis cum est super veritatem est excusatus. Vnde de ijs iudicijs sensus & intellectus Philosophus decimoseptimo de Animalibus, de generatione apum dicit, quòd ex ratione probauit, generationem apum talem esse, ex accidentibus quæ nunc videntur circa ipsas, non tamen accidentia sufficienter accepta sunt: sed si sumãtur, tunc sen-

sui

sui magis quàm rationi credendum est. Amplius dicimus, quod probare et similizare, hanc artem esse veram apud ignaros, incredulos, & insensatos, est sicut similizare de coloribus & figuris & motibus apud cæcos, & de sonis & vocibus apud surdos: Quantumcunque enim eis in hijs probes, quàm verũ non confitebitur: quia medium non sentit, nec intelligit: ergo nec iudicari nec confiteri potest. Vnde philosophus primo Ethicorum: Vnusquisque bene iudicat de hijs quæ cognoscit, & eorum bonus est iudex. Et in primo Topicorum: Qui sentit aliquo modo, iudicat. Et in eodem: Qui negat niuem esse albam, indiget sensu. Vnde in principio Posteriorum dicit: Omnis doctrina, & omnis disciplina intellectiua, ex præexistenti fit cognitione. Ideo idem in eodem capite de Ignorantia dixit: Si enim aliquis sensus deficit, necesse est illam scientiam deficere, quæ per illum sensum acquiritur. Similiter & in reliquis sensibus est inducere: Veruntamen sicut cæcis deficit virtus visiua, ratione organi impediti, & obiectum est præsens, ita hic est econtrariò. Propterea ergo, quòd hoc obiectum non sentiunt, cum tamen sit sensibile, iudicant hãc artem non esse veram: Talibus autem artem hanc veram esse non probamus, nisi prius credant.

Ideo philosophus primo Posteriorum: Oportet discentem credere. Et idem primo Topicorum: Non est autem cum omni disputandum, nec contra quemlibet exercitandum. Ideo bene dixit Pythagoras, in Turba philosophorum: Si enim elementa veraciter sciretis, hoc non negaretis. Rursus, si quis in scientia medicinæ, quæ est operatiua, velit probare, aliquam medicinam particularem in sua specie, talem in humano corpore curare ægritudinem, & talem efficere operationem, per demõstrationem sensitiuam solum procedet: cuius veritatẽ solum experimentum certificat. Experimentum autem fecit artem, vt dicit philosophus secundo Posteriorum, & primo Metaphysicæ. Verbi gratia, aliquis patitur superabundantiam coleræ rubeæ in venis stomachi & hepatis: eius autem cura se-

cundum rationem, post digestionem est euacuatio. Volens autem probare, quòd sit aliqua medicina, faciens hanc operationem, arguam sic necessariò: Omne quod habet euacuare coleram superabundantem in venis stomachi & epatis, post digestionem habet sanare patientem, sed reubarbarum & scamonea sunt huiusmodi: ergo, &c. Maior nota est, cum euacuatio illius coleræ iam digestæ, sit eius vera sanatio: quia ipsa facta est horribilis et odiosa naturæ. Minor autem probari non potest, nisi experimento, & experimentum non probatur, nec cognoscitur nisi per sensum, & propriè per sensum visus, scilicet videndo ad oculum, vtrum sit vel non. Vnde Hamec in commento Stellicarum: Non peruenitur ad scientiam rei, nisi per visionem rei. Et Auicenna in Tractatu suo: Nos quidem sciuimus illud ante experimentationem, cum ratiocinatione, quam verificauit experimentum. Similiter cum aliquis patitur febrim sinocham, inflãmatiuam, eius cura est flebotomia venæ purpureæ siue communis vsque ad syncopim: Et si quis velit hoc probare, arguet sic. Omne quòd habet remouere causam facientem febrem sinocham inflammatiuam, habet remouere ipsam febrim: sed phlebotomia purpurea est huiusmodi: ergo, &c. Maior patet ex hoc, quia causa cuius effectus est in fieri, tum remouetur, & effectus etiam, sicut remoto motore remouetur motus: sed in causis quæ derelinquũt effectum suum in esse post ablationem causarum, est secus, Sicut est domificatoria ars, & naualis, & fabrilis: quia in talibus remota caussa, non propter hoc remouetur effectus. Febris autem sinocha dicta, est in fieri, & dependet à caussa sua, scilicet sanguine sano, supercalesienti calore extraneo accidentali, vt probatum est in scientia medicinæ. Minor autem nota est, per experimentum solum, & huius experimenti ratio iam præcessit: Similiter si quis velit probare quòd hermodactili attrahat, et euacuent phlegma à iuncturis, & quòd lapis Iudaicus frangat & educat lapides renum, & lapis spongiæ, lapides vesicæ. Et quòd lapis lazuli, & lapis

armeni-

armenius euacuant melancholiam, et scammonea, coleram. Et æs vstum, aquam. Et quòd appium noceat prægnantibus, & pueris, & epilenticis. Et quòd lepus marinus comestus, indicat phtysin, & piper calefaciat, & lactuca infrigidet, & coloquintida et absintium sintam ara. Et mel sit dulce, & napellus venenum est, & magnes attrahat ferrum, & carabe & palleas, & quòd arsenicum dealbat æs, & multa talia, non nisi per experimentum probabit. Quoniam veritas, quæ consistit in medio rationis, debet ostendi ad sensum necessariò. Eodem modo est in Geometria, Astronomia, Musica, & Perspectiua, & in cæteris scientijs, quarum finis tendit ad practicam, & operationem. Simili ergo modo per hypothesin arguemus in Alchimia penitus, sic: omne quod habet transmutare metalla imperfecta & incompleta, ad perfecta & completa habet efficere aurum & argentum: sed lapis de quo dicunt philosophi est huiusmodi: Ergo, &c. Maior patet: quia cum sint tantũ duo metalla perfecta, scilicet aurum & argentum: sicut in mundo sunt duo luminaria perfecta, scilicet sol & luna: reliqua verò metalla imperfecta sint, & incompleta: tunc, quicunque reducet illa de imperfectione & incompletione, ad perfectionem & completionem, conuertet in aurum & argentum. Minor probari non potest, nisi experimento, & experimentum, non cognoscitur nisi per sensum, vt prius declaratum est. Et in hoc propriè est finis artis, & complementum, & confessio veritatis ipsius. Ideo bene dicit egregius Aristoteles, in 3. Cœli & Mundi, scilicet, vt necesse est, vt iudicemus super quasdam res, ex complemento ipsarum, & earum fine, & non ex earum principijs. Nam omni scientiæ est complementũ & finis, quod est: quia complementum artis, & complementum naturæ est per rem sensibilem, cadentem sub visu, &c. Et huic concordat, quòd dicit Galenus de Crisi, scilicet, quòd verificatio in vnaquaque arte, & ipsius affirmatio fit ex operationibus eius, & ipsius inuentio & excessio ex eius principijs, &c. ex qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

bus patet, quòd hæc ars, & omnis ferè alia, non potest probari ex suis principijs; sed ex operationibus. Vnde Auicenna in tractatu suo: Testatur aũt ad credendam medicationem experimentum. Et philosophus 7. Ethic, In operabilibus ex operib. iudicatur. Et Rasis in Lumine luminum: Nam eius quod diximus experimentum, veritatem indicat, ex quibus patet, etc.

Notandum, quòd quia ars ista est ministrans naturæ, & eam consequens: ideo duplicia sunt eius principia scil. naturalia & artificialia: Naturalia sunt 4. causæ metallorum, cũ suis annexis, et hæc principia recipit credita à scientia sibi superiori: sed exquisitè discutit ea, vt possit sequi naturam. Principiorum autem artificialium dicuntur modi operationum, quibus artifex applicatur ad magisterium, vt intentũ perficiat, quæ sunt octo, scil. Sublimatio, Descensio, Destillatio, Calcinatio, Solutio, Coagulatio, Fixio & Ceratio, absq; annexis suis. Quædam sunt non propriè principia, sed sicut probationes et iudicia ostendentia veritatẽ vel falsitatem dictorũ principiorũ, eius quod operatum est ex eis, scil. vtrum sit idẽ pœnitus cum minerali vel non: & sunt nouem, scil. Cineritium, Cœmentum, Ignitio, Fusio, Expositio super vapores acutos, Extinctio, Commixtio rei adurentis, Reductio post calcinationem, et Susceptio argenti viui facilis vel difficilis. Est autem et principium unum: aliud ab his excelsum et diuinũ quod est sicut clauis et nexus illorũ, sine quo nõ potest perfici opus hoc, quod supra omnem rationẽ naturalem, debet cadere in intellectum, ante principiũ operationis, et vltimò in sensu. Et hoc est quòd induxit Platonẽ, in inuestigando Philosophiã Incipere ab intellectu, et finire in sensu: et iterũ redire et reflectere ad intellectum via circulari: cuius contrariũ fecit Aristotel. Vnde Auicenna: Non potens hoc principiũ firmare per naturales rationes, sicut nec vnquã aliquis. Alter naturalis Philosophus, dixit cap. de Substan. fixa: quòd experimentũ destruit formam specificã eius: et vult dicere, quòd fixũ destruit formã specificã volatilis, vt nõ fugiat: et cap. de compositione

medici-

medicinæ dicit, quòd cũ aquæ commiscẽtur, et permiscentur vehementer, deinde exsiccantur, et coagulantur, et conglutinãtur, ita quòd si vicerit summa volatilis summã fixi, volabit cum ea: & si non vicerit, figetur cum ea. & vult dicere, quòd volatile potest volare cum fixo, & perditur opus: & fixum potest retinere volatile, & perficitur opus, quod est mirabile valde. Idem in eodem dicit sic: Et sciuimus per principia plurima scientiæ naturalis, quòd possibile est, vt res et substantiæ, quarum radix est terra & aqua, resoluantur, et currentes fiant. Deinde sciuimus per canones alios, scilicet non naturales, sed alchemicos & diuinos, quòd ista Elixiria prædicta cum resoluuntur, non prohibetur resolutio ab operibus radicalibus omnino: imò remanet nobis de virtute earum, quod volumus. Testatur autem ad credendum medicationem, experimentum, &c. Principium autẽ hoc præcipuè traditum est totum sub figura & allegoria propter vltimam difficultatem eius, & inuestigationem supra rationem, ex cuius ignorantia, principia prædicta nihil prosunt: quia hoc sui veritatem & aliorum in experimento ostendit & sensu: & in experimento patet veritas principiorum. Ratio secunda est hæc: In quocunq; reperiuntur proprietates, & passiones, & operationes omnes specificæ alicuius rei, illud est idem penitus quod illa res: sed in auro & argento per alchemiam generato reperiuntur omnia hæc, quæ sunt in argento & auro minerali: Ergo, &c. Maior huius rationis rectificatur ex hoc, quia differentiæ specificæ rerum, siue formæ substantiales sunt nobis ignotæ, vt patet ex quarto Metaphysicorum in fine, & ex primo de Anima. Nec cognoscimus eas, nisi per proprietates & passiones: & proprietates & passiones per operationes et accidentia. Et ideo quales sunt operationes & accidentia in rebus, tales iudicamus proprietates & passiones: ergo & per consequens formas: quia omnis cognitio etiã incipit à sensu, & patet ex primo Physicorum, & primo Posteriorum, & primo Metaphysicæ. Vnde Philosophus primo de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Anima, volens nos inducere ex hoc in cognitionem animæ et aliarum formarum, dicit sic: Accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum, id est, definitionem & formam substantialem, quodquid est. Talis autem cognitio, scilicet accidentium, est per sensum: quia sola accidentia sunt obiecta sensuum. Et ideo Philosophus quarto Metaph. arguens ex operibus rerum & accidentibus super ipsas formas, dicit sic: Quod enim facit operationes oculi, est oculus: quod verò non, non est oculus, sed imago oculi. & serra lignea non est serra: sed imago serræ. Vnde dico, quòd optimum genus inquisitionis & certissimũ est cognitio rei per accidentia propria: quia tum per causam vniuscuiusq; rei propriam, res cognoscitur, cùm de accidentibus eius proprijs minimè dubitatur. Neque est hoc in metallis difficile, cum non sint diuersæ substantiæ ad inuicem, sed homogenea per totum. Minor patet sic, quia quicunq; vult verè cognoscere aurum & argentum secundum eorum formam specificam, cognoscet per eorum proprietates, & passiones, & accidentia, et operationes, siue sint actiuæ, siue passiuæ. Modo de proprietatibus auri est, esse metallũ coloris citrini fulgentis, ad ignem fusibile, sub malleo per omnem dimensionem extensibile, substantiæ homogeneæ et ponderosæ valde, & sustinere iudicium ignis absq; mutatione et diminutione sui per cineritium & cementum, & confortare cor: neq; plus cognitum est de conditionibus auri in toto mundo per philosophos & fossores mineralium metallorum. Per experientiam sic confirmant: In quocunq; ergo metallo per alchemiam transmutato, reperiemus omnes proprietates prædictas, & accidentia, & operationes; necessariò arguemus ipsum esse aurum. Et si aliqua illarum conditionum, quæ dicta est, deficiat, non erit aurum. Quia igitur aurum alchemicum habet omnia prædicta, ideo iudicamus, ipsum esse aurũ necessariò. Experimentum autem secundum philosophos testificatur hoc, vt dictum est, secundum sensum. Quòd si non est idem aurum alchemicum cum minerali, oportebit necessariò

ſariò eos ponere eaſdem proprietates omnes in ſpecie manare à contrarijs formis, quod eſt penitus impoßibile. Oportet igitur quòd ſint idem. De confortatione autem cordis, quam facit aurum minerale, ſicut dicunt medici: quia quidam idiotæ dicunt, quòd aurum alchimicum cor non confortat. Plato in 3. Stellicarum expreßè eſt contra eos. & ſimiliter in commento ibidem Hamec: & ſimiliter Haly in ſuis Secretis: et Ariſtoteles in ſuo de Secretis ſecretorũ cap. de Lapidib. precioſis, &c. Nunc verò à ſimili probemus. Quibuſdam enim placet et ſatisfacit magis audire ſimilia & proportionalia, cum rationes ſyllogiſticas intelligere nõ poſſunt: & ſimiliter, quia difficile eſt ſyllogizare. Vnde philoſophus nono Metaph. Non oportet cuiquam terminos quærere, ſed proportionale conſpicere. Et in primo de Vegetabilibus dicit: Quædam omni anno naſcuntur & areſcunt, & triticum, & olera, & quædam non. Et non poſſumus hæc omnia ſcire per ſyllogiſmos, niſi per exempla & deſcriptiones: & ideo oportet determinare eas, & ſint exemplum & ſimilia. & non debes omnium perſcrutari definitiones, &c. Hæc autem ſimilitudo et proportio reperitur tam in animalibus quàm in vegetabilibus et mineralibus, & etiam elementis, et à natura ſola, & cum auxilio actis. Natura enim generat ranas in nubibus, aut in puluere aſperſo pluuia, & per putrefactionem ex vltima diſpoſitione materiæ ad hoc propinquæ. Et refert Auicenna, quòd vitulus in nubibus generatus eſt cum tonitruis, & cecidit cũ pluuia ſemiuiuus. Et dicit quòd natura in talibus facit ſubitas generationes: cum miniſtratione etiam actis facit ſimilia naturalibus: vt ex Baſilicon contrito & debitè miniſtrato et putrefacto ſcorpiones generantur. Et elixatur ex anatis ad ſerenũ cooperta, buſones. & ex vitulo ſtrangulato, apes, cũ putreſcit humiditas illa per ebullitionem à calore extraneo: Et veſpæ ex carne aſini: & ſcarabei ex carnibus equi: & locuſtæ de carnibus muli. Et planum eſt quòd hæc talia ſunt omnino ſimilia illis, quæ à ſola natura proceſſerunt, quamuis locus ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

alius,& materia alia,& dispositiones aliæ. Sed proportiones miscibilium vltimas, & dispositiones vltimas in tali materia,& tali loco,credimus esse omnino easdem cum ijs quæ à sola natura generata sunt virtute corporum cœlestium: quãuis præcedentes sint valde diuersæ propter diuersitatem materiæ:ergo & formas easdem credimus. Aristoteles tamen 6. de Animalibus est contra hoc,qui dicit,quòd sunt idem solum secundum genus & similitudinem,et non secundũ formam. Et in 15.de Animalib.dicit idem. Et similiter 7.Metaph.Vnde Auerrois in commento ibidem dicit, Mures generatos ex putrefactione non esse idem in specie cum generatis ex propagatione,quia dicit quòd propagando conseruari non possunt in specie. Sed nos dicimus,formicas,araneas, et alia plura generata ex putrefactione, quæ postea ouando per propagationẽ conseruantur in specie sibi simili:aut ergo erunt eadem in specie cum illis,quod credimus: aut eadem accidentia & operationes manabunt à contrarijs formis,quod est impossibile. Similiter natura nõ faceret mẽbra generationis in eis frustra.

In vegetabilibus etiam hoc patet: Natura enim generat ex putrefactione,portulacas,bletas,parietariam, caules, & cucurbitas,& alia plura genera vegetabilium. Et illa etiam eadẽ ex proprijs seminibus, & faciunt flores & semina eadẽ, et conseruantur in specie sibi simili per semina eadem. Et hoc patet per Galenum in primo Alimentorum capite de Fœniculo,qui dicit sic: Et spontaneum quidem quandoque nascitur hoc,sicut & anetum: sed etiam seminantur ipsa per hortos,&c. Vnde dicimus, quòd quædam sunt, quæ per solam putrefactionem,vt pediculus,pulex,gramen & similia: Quædam quæ vtroq; modo,vt mures,portulaca, &c.

Sicut ergo in animatis anima vegetabili vtroq; modo generatis,penitus arguimus esse eadem specie:quia eodem modo vtraq; possunt conseruari in essentia: sic & in animatis sensibili penitus arguemus, quod totum accidit propter vltimam dispositionem & proportionem agentis & patientis.

tis. Vnde dicit Philosophus primo de Vegetabilibus, quòd natura transmutat calamentum in mentam, & triticum in siliginem, & linum in silicem, id est lolium, & malas in bonas, & econtrariò. Vt illa quæ fuit transplantata de Persia in Aegyptum. Et adeo dicit ibi, quòd à quibusdam malis seminibus proueniunt bonæ plantæ, & econtrariò, sed non de facili. Et hoc etiam in animali contingit multoties, vt ibi dicit: Et diuersitas regionum hoc quammaximè operatur. In mineralibus etiam hoc est planum, quanuis non in omnibus. Generat enim natura in nubibus quandoque sagittas lapideas, & ferreas cum tonitruis terribilibus. Vnde Philosophus iuxta finem quarti Metaphisicorum sic dicit ad literam: Sæpe etiam fiunt lapides ex igne, cum extinguitur, id est vapore igneo scilicet in nube. Et sæpæ contingit, corpora ferrea & lapidem cadere cum corruscationibus, vt vapor igneus: quia ignis frigidus est & siccus in extinctione sua. Et in Persia cadunt cum corruscationibus corpora ærea, vt æs vstum, vel similia sagittis hamatis, id est barbatis, & non possunt liquefieri per ignem, sed euaporant in fumũ, viriditati attinentem, donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud Vergen frustum ferri 150. atronarum, quod præ duritie sua ferè erat infrangibile. Missa est tamen pars eius regi Corasceni, qui quum præcepisset enses inde fieri, erat infabricabile. Dicunt tamen Arabes, quòd enses Alamanici, qui optimi sunt, de ferro tali fiunt. Cum autem cecidit massa illa, resilijt aliquoties à terra, vt pila, eratq; composita ex minimis frustulis cohærentibus ad inuicem, ad quantitatem granorum milij magnorum. Simile huic rei euenit apud Tepastrem. Sic ergo etiam fiunt lapides: eorum siquidem generatio vel erit subitò, propter magnum calorem accidentem luto viscoso: aut paulatim, propter multum temporis, &c. In quibus verbis Philosophus insinuat, quòd natura facit generationes similes, sed aliquando subitas, aliquando paulatiuas, & in diuersa materia & diuersimode. Idem in eodem:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Sunt autem certa loca, super quæ aquæ effusæ vertuntur in lapides diuersorum colorum. Suntq; aquæ quæ seorsum acceptæ non gelantur: quæ si propè alueum suum fundantur, cõgelantur, & fiunt lapides. Scimus ergo, quòd in terra illa est vis mineralis, quæ congelat aquas, &c. Idem ibidem dicit: quòd sunt quædam vegetabilia, & quædam animalia, quæ conuertuntur in lapides, virtute quadam minerali lapidificatiua. Et hæc transmutatio corporum, animalium, & vegetabilium in lapides, est æquè propinqua, sicut aquarum transmutatio. Et quædam fiunt citiùs, & quædam tardiùs secundum potentiam actiuorum, & resistentiam paßiuorum. Idem ibidem dicit, quòd est locus in Arabia, qui omnia corpora ibi existentia, colorat colore suo. Panis quoque iuxta Corascem, in lapidem mutatus est: remansit tamen ei color suus, suntq; talia mira: quia rarò fiunt, vel accidunt. Cæterùm causæ eorum manifestè sunt, &c. Ita talia extranea natura facit in paucis locis minerarum extraneis, & sunt valde miranda. Multa etiam in scripturis vidimus, & eatenus audiuimus de mineris diuersis, in quibus quasi incredibilia fiunt omninò: similiter in elementis hoc idem patet. Ex concußione enim quorundam lapidum, cum calibe, generamus subitò ex aere ignem, & ex aquæ ebullitione aerem, & ex condensatione aeris aquam, & ex reseruatione aquæ terram, & connectuntur, & sunt eadem pœnitus cum naturalibus solis. Quæcunq; tamen exemplaria hic adducta sunt, de transmutationibus, non ideo vt omnino proportionalia sint, adducta sunt. Quoniam exempla ponimus, non vt semper vera sint, sed vt sentiat qui addiscit, vt dicitur primo Priorum. Sed hoc ideo, vt sit satisfactio quibusdam in superficie speculantibus, & non in profundo, ostendendo opera miranda naturæ, & transmutationes extraneas, vt adhuc velut longè distantes imaginentur hanc artem poßibilem. Quibus autem mens & discretio medullitùs & profunditùs est euigilans, talia exempla & proportionalia puerilia sunt,

lia sunt. Neq; omnino, vt in pluribus in eadem specie tum sibi similibus collocata, in quibusdam autem fortè sis. Et hæc probatio extraneorum æquè prodest Alchemistis & Sophistis, imò Sophistis magis: quoniam diuersas materias propter hoc sibi subijcere possunt. Huic quoq; lapidi, nihil omnino simile videtur posse adduci, sed solùm secundum partem. Et quod magis simile videtur, est de generatione atramentorũ, & similiter fumus resolutus à lignis cum comburuntur. Hic enim fumus est tanquam spiritus, qui resoluitur ad aerem cum toto corpore suo. Sed si inueniat corpus aliquod solidũ, cui appodietur, retinetur à suo corpore occulto super illud corpus aliud: & induratur, & figitur, & fit fuligo: ita quòd spiritus dum fugit ignem, conuertit corpus ad suam naturam: & corpus cum permanet, conuertit spiritum ad suam naturam. Et hoc idem simile patet de generatione tartari in vasis boni vini. Quemadmodum etiam motui circulari cœlestis sphæræ super suum centrum non potest adduci aliquis alter motus, circulari omnino similis, sed solũ partium: quia centrum sphæræ cœlestis est separatum à circumferentia, nec est annexum alicui alteri, sed in seipso, & per seipsum sic in medio manet, & omnis alter motus ei assimilatus est volubilis rotatiuus, & non circularis: cuius centrum firmatur & annectitur polis suæ circumferentiæ, mediante axe sua. Sic & in hoc non potest aliquid omnino simile adduci, sed solùm in parte: quia ipse lapis est quiddam proprium in se, & orphanum & vnicum ab omnibus separatum. Non tamen inconuenienter exempla dicta apposita sunt. Ex prædictis igitur satis patet, quòd si Alchimista præparauerit naturæ materiam suam, & in organo proprio, & ignem suum, & gradus suos, & tempus congruũ & iuuat (alias inuenit) naturam manibus suis, & vigilanter inspiciat signa colorũ omnium: ita quòd circumstantiæ omnes in suis horis absq; alio defectu concurrant, generabit quod narrant Philosophi, si Deus voluerit. Et natura coniunget quantitates compo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nentium determinatas, diuino iudicio, absque consideratione artificis aliqua: quoniam cognitio talium prodest ad speculationem solam: ad operationem verò minimè: & poterit cum hoc transmutare omne metallum, vt dictum est: ita vt à puris naturalibus in nullo declinare comperiat. Et signum sensatum inducens nos credere debere, hoc est: quia videmus metalla imperfecta alterari per artem à quibusdam rebus sui generis & extraneis, quanuis non transmutantur. Tucia enim alterat æs in colorem auri: Auripigmentum autem in albedinem argenti, quanuis comburat: & furnus Saturni congelat argentum viuum. De extraneis autem dicimus, quòd cortex maligranati conuertit ferrum in calybem, & fumus capillorum citrinat argentum. Quia igitur ad alterationem expectamus transmutationem, cum per hæc extranea non poßit fieri: quia eorum alteratio non profundatur vsq; ad occultum corporis. Tunc cum videamus alterationem aliquantulum profundari à suis similibus absq; præparatione aliqua eorum, vt similentur auro & argento, non debet quisquam dubitare quin sit propinqua potētia in his vel aliȷs: ita vt ars ducat in actū & perfectionem ipsam, & similiter fumus resolutus, etc. Notandum quòd omnium inanimatorū, quæ generantur æquè, vel est vapor siccus, vel humidus, vel vterq;, vt dicitur 1. Metha. & 4. Omnis autem vapor est degener spirituum, id est, volantium: propterea sublimatur: ex vaporibus autem siccis generantur res siccæ, & ex humidis humidæ: sed ex eorum commixtione & digestione & proportione existente diuersa, in habitudinib. et mensuris ipsorū, accidit diuersitas generatorum omnium secundū exigentiam naturæ cuiuslibet speciei: & sicut ipsi vapores habent in actu naturam ascendendi & volandi, sic habent in potentia naturam standi & permanendi, propter quòd generata, in quibus permanet actu natura volandi prima, semper volant secundū naturam suam, vt argentum viuū marcasita et camphora. In quibus aūt occultata est natura volādi, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

di, & manifestata natura standi & permanendi, semper permanent secundum naturam suam, vt aurum, antimoniũ, marmor, alumẽ, sal & tartarum: in quibus autem vtraq; natura permanet mixta dominans virtuti, dominatur alteri, vt patet in mixtione corporũ & spirituum. Cum enim vires spirituũ dominantur, trahunt secum corpora ad volatũ. Et cum vires corporum dominantur, retinent secum spiritus, et figuntur cũ eis. In spiritibus enim sunt corpora in potentia, et in corporib. sunt spiritus in potentia. & hæc est causa, quare natura facit corpora ex spiritibus, & econtrà. Propter quod quæcunque resoluuntur à corporib. metallorum, in furno apud ignem, non habent naturã, quorum sunt scil. corporum, sed magis spirituum: & quilibet spiritus cũ ingreditur corpora, acquirit similiter naturã corporum. Ideo in mineris metallorum, reperiuntur sui spiritus, sed non econtrà: quia in posteriori includitur prius, sed non econtrà. Cum ergo ex generatis ex vtroq; vapore conseruantibus naturam vaporum & spirituum, scil. ex argento viuo & sulphure natura generat corpora metallorum omnium: propterea quòd in illis spiritibus sunt omnia corpora in potentia, potuit natura illam potentiam ducere ad actum: quia natura secundum ordinem proponit potentias actibus, & sic ex potentia non fixi facit fixum, & econuersò. Et ex immnudo facit mundum, & ex immundo extrahit mundum, & ipsum retinet. Ars ergo post contemplationem omnium horum sequitur naturam, & recipit spiritus naturæ immundos, & eos sublimando subleuat & mundat, sicut natura: & tuuc volendo fugere ab igne, ars ministrat naturæ, et natura cõuertit eos in corpora munda: fixa, & de cætero natura corporum dominabitur naturæ spirituũ in æternum, per hoc ingenium mirabile. Sunt & similiter mineralia quædam, quæ generantur & perficiuntur secundum substantiam, in qua sunt absq; resolutione in fumum. Et ars similiter perficit metalla in aurum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

CAPVT XVI.

In quo soluit rationes contrarias dictas, cum quæstionibus intercedentibus & notabilibus.

QVOniam quidem dispositiones præcedunt habitus, & habilitant ad formas tam intelligibiles quàm reales. Ideo præmisimus dispositiones quamplures, per quas potest sapiens amator horum credere, & disponere sensum, & intellectum suum ad habitus & formas recipiendas, quas diximus. Quapropter de cætero modum habituandi & informandi cum quibusdam alijs dispositionibus iuxta sapientũ doctrinam, & nostram narremus. Incipientibus prius à solutionibus rationum dictarum à principio, scilicet ignorantium hanc scientiam gloriosam, & volentium eam interimere. Ad argumenta ergo quinque prima, ex prius dictis patet solutio. Quoniam, quamuis per artem Alchemiæ velimus sequi naturam, hoc est in opere scilicet faciendo, ex similibus principijs metallorum, idem aurum quod ipsa facit, sed non in modo operis, Ars facit ex illis principijs lapidem suũ, cum quo omnia metalla conuertit in aurum. Sed si metalla vellet generare de nouo, tunc ars coacta esset sequi naturam in modo operis etiam, & in quantitate elementorum, & proportione, & mixtione, & colore, & tempore, & loco. Et sic ars esset & est impossibilis, & cognitio talium non potest haberi certitudinaliter, sed solùm secundum coniecturam: quæ cognitio confert speculanti, operanti verò minimè. Veruntamen ars prius inuestigat omnem operationem naturæ, et omnẽ modum operationis et materiam determinatã, et reliqua, sine quorum inuestigatione ars nunquã posset naturam sequi. Et quia natura in ipsis mineris transformat omnia imperfecta metalla in aurũ, paulatim digerendo et expoliãdo ipsa in fine à sulphure corrũpente, quod ipsa decoxit,

& in

& in tali expoliatione obseruat natura quantitates & proprietates & proportiones in mensuris elementorum determinatas ad generationem auri: quæ quantitates & proportiones mixtionis, sunt notæ soli naturæ. Ideo ars hæc subtilissimè inuestigans, expoliat ipsa similiter vt natura, sed cum alio colore scilicet liquefaciente, & in breui tempore valde, scilicet in momento, & alio loco: quia quocunq; tempore, quocunque loco, & quocunq; calore expolientur imperfecta metalla omnia à sulphure corrumpente statim perficiuntur in aurum: & in hac expolitione natura æquat quãtitates elementorum, & eorum proportiones in mixtione, et mixto voluntate diuina: quamuis hæc ignoremus: quia nec necesse est nos hæc scire, nec possumus scire. Et sic ars sequitur naturã: quia sic operatur ars penitus ministrando naturæ, sicut sola natura tam in generando philosophicum lapidem, quàm in perficiendo metalla: quia solus lapis philosophorum cum sic sit expoliatus, & habeat naturam perficientis & informantis, poterit ipsa expoliare & perficere, & informare in liquefactione, quod totum adhuc lucidius explicabitur infrà in capitulis de Generationibus metallorum. Ad illud autem quod dicunt de abbreuiatione temporis in decoctione per excessum caloris exasperantem: quia dissipabitur humiditas metallica, & destruetur forma specifica metalli: dicimus quòd eorum intentio & imaginatio à tramite veritatis omnino declinat: quoniam nolumus ponere metalla imperfecta in igne ignitionis & liquefactionis, & sic seruare quousq; digerantur & perficiantur in aurum: quia fatuum est hoc dicere et imaginari, & est impossibile, sicut probant: sed ipsis liquefactis, ad ignem immediatè ponimus lapidem, secundum iusta pondera ipsa perficientem, cum ipse sit forma ipsorum informans ipsa: & in momento perfecta sunt in aurum cum conseruatione propriæ humiditatis, & sic perpetuantur in igne. Neque etiam ipsa naturæ principia volumus conuertere in aurum, nec in metallum aliud per talem ignem, cum sit im-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

poßibile, ſed in igne ſufficienti ad liquefactionem conſeruamus ea in ſua humiditate, auferendo ſuperflua, quouſq; generetur lapis, quem quærimus, volatilis, cui iungimus lapidem fixum rubeum: & hoc eſt impoßibile.

Quoniam quidem, &c. Notandum eſt, quòd accidit quibuſdam ſapientibus in ſyllogizando, vt faciant ſyllogiſmos ſophiſticos fortes, & ſibi ipſis & alijs, & quandoq; contra illud quod opinantur: ita quòd ipſi neſcientes ſoluere, ſtant in dubio ligati. De quibus dicit philoſophus 7. Ethic. ſic ad literam: Sophiſticus ſermo eſt mentis dubitatio. Propter mirabilia enim velle arguere vt ſapientes ſint, cum non attingant, factus ſyllogiſmus dubitatio fit. Ligata enim eſt mens, cum manere non velit propter non placere, concluſum: procedere autem non poteſt: propter ſoluere non habere ſermonem, &c. Quia ergo quamplures neſciunt ſoluere argumenta iam dicta, & eis ſimilia cum ſint magnæ apparentiæ factæ propter ſophiſticationes latentes, eo quod non habent terminos et ſermones huic arti pertinentes: Ideo neſcientes ſoluere, eorum mens manet ligata, etiamſi credant oppoſitum. Poſuimus ergo in antedictis ſermones notos & veros, & ſimiliter in ſequentibus, vt poßint ſoluere omnia dicta contra quæſtionem propoſitam ſecundum ſolutionem poßibilem. Et ſi quæ ſimiliter alia arguerentur, ita vt eorum mens nunquam de cætero ſit ligata. Soluimus autem omnia ordinatè, ſicut patet in textu libri. Adhuc ſimiliter decipiuntur, quia ſolum vniuerſaliter conſiderant & arguunt, non deſcendendo ad particularia. Vnde philoſophus primo Politicorum: Conſiderantes particulariter magis veritatem diſcernunt: vniuerſaliter enim dicentes, ſeipſos decipiunt. Et in ſexto Ethicorum: Neq; enim prudentia eſt vniuerſalium ſolum, ſed oportet etiam ſingularia cognoſcere. Si enim ſciat quis, quoniam leues carnes bonæ, digeſtibiles, & ſanæ: quales autem leues ignorat, non faciet ſanitatem, ſed ſciens: quoniam quæ volatilium leues & ſanæ, faciet magis &c. Et in Poſteriorib. conſide-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

siderantes vniuersale, multotiens nesciunt quadam singularium propter id quod non intendunt. Et in secundo eiusdem: Aequiuocationes magis latent in vniuersalibus, quàm in singularibus. Et in 2. Ethicorum: In his enim quæ circa operationes sermonibus, vniuersales quidem communiores sunt, particulares autem veriores.

Ad sextum dicimus, quòd in opere huius artis est considerare duo, scilicet naturam agentem, & artem ministrantem. Si consideremus ex parte naturæ agentis, dicimus quòd totum opus est naturale, quia materia est illa, quæ decoquẽdo appetit, retinet, digerit, & expellit, & permiscet, & corrumpit, & generat, & informat præcepto Dei benedicti et gloriosi, suo tempore lapidem antedictum, et cum hoc lapide natura informat metalla per ipsarum permixtionem. Si autem consideremus ex parte ministrationis, tunc opus hoc est artificiale: non quia ars generet, & corrumpat, & informet, sed solum ministrat naturæ operanti totum hoc. Natura enim sola non potest in talibus per se, nisi ars ministret sibi. Propterea eo modo quo ars ministrat naturæ, eo modo operatur natura, quia si bene, bene: & si male, male. Tota ergo operatio ratione generationis & mixtionis est naturalis, ratione autem ministrationis, est artificialis, sicut patet in decoctione ciborum.

Ad rationem septimam dicimus, quòd illorum ratio non concludit, quia forma quæ est perfectio rei, est duplex, scilicet vna ipsius mixti in quantum mixtum: alia ipsius mixti non in quantum mixtum, sed in quantum animatum, siue sit anima introducta de potentia materiæ ab occultis naturæ, siue sit data ab extrinseco, scilicet ab essentia quinta, vel à primo motore, sicut veteres diuersimodè sunt opinati. Diuersificauit enim Deus rerum perfectiones multipliciter, quoniam in quibus compositio, quæ secundum naturam fuit debilis, in illis maiorem & nobiliorem perfectionem ponit, scilicet quæ est secundum animam in ani-

mantis autem è contrà. Et ideo nos ignoramus formare leonem, capram & hominem, non ratione mixtionis, cum sit debilis in eis, sed magis ratione formæ nobilis, quæ subiacere nõ potest actibus nostris. Similiter quia quamuis quorundam mineralium, & vegetabilium, & animatorum, siue sint fortis mixtionis, siue debilis, generationem facere sciamus, cum eorum formas specificas ignoremus omnino.

Sed ad generationem auri cognoscimus suam formam specificam separatam à sua materia perfectibili, et modum perfectionis & vnionis omnino sequendo naturam. Similiter quia non fit recta comparatio mixtionis fortis ad nobilem, sed fortis ad debilem, & nobilis ad ignobilem: quia recta comparatio est in vniuocis, vt dicitur 7. Physicorum. Similiter quia animatorum ad inanimata in hoc non est proportio. Similiter quia non est proportio eius cuius materia propinqua determinata inuenitur ad illud, cuius materia non inuenitur, siue sint eiusdem propinquæ generationis, siue non. Similiter quia non reperitur in illis, nec in aliquibus de mundo aliquid, quod egeat perfici, sicut in ijs solis. quare ratio non conuenit.

Ad rationem octauam dixerunt quidam, quòd non conuenit: quia metalla non differunt ad inuicem specie, sed accidente solùm, quos reprobauimus suprà in argumentis Philosophi. Dixerunt alij, quòd ratio simpliciter est falsa, quia generatio & corruptio est indiuiduorum diuersarũ specierum, poterunt ad inuicem transmutari. Sed quamuis isti sufficienter dicere videantur, non tamen sic est: quia quidam modus est in metallis diuersus mutationis speciei in speciem. propterea istius rationis solutio sufficieus cum solutione vltimæ rationis Philosophi infrà patebit.

Ad rationem nonam dicimus, quòd verum est, quòd per motum et lucem corporum supercœlestium, & per eorum determinatos situs aspectus introducuntur formæ in inferioribus: sed non est necesse nos ea scire, nec possumus scire, nisi in gene-

genere quodam confuso, scilicet ex parte solis in quibusdam, qui est causa quatuor temporum anni: quia certis temporibus fiunt seminationes, & messes, & plantationes: & in quibusdam animalibus, vt equis, & asinis, & accipitribus, & falconibus, periodis certis solaribus fiunt coniunctiones ad coitum & generationem. In quibusdam autem omni tempore fiunt hæc indifferenter, vt in homine, columbis, & gallinis. Vnde si volumus generare vermem ex carne putrescibili, non consideramus situm quenquam stellarum: sed solùm dispositiones aeris circumscribentis, & alias putrefactionis causas. Similiter si oua sub fimo aut simili loco, ad pullorum generationem ponamus quocunque tempore, dabitur forma suo loco & tempore præfinito à cœlestibus absque nostra consideratione in hoc. Eodem modo in generatione calcis & vitrioli, & salis, & vsifur, & cerussæ, & minij, & Zimar. Similiter in compositione Tyriacæ, & aliarum confectionum: quia quocunque tempore & quacunque hora possunt fieri hæc. Virtus enim cœlestis est valde communis ad omnia, & recipit terminationem per virtutes & dispositiones eorum, quæ sunt subiectum eius in rebus elementatis & elementis: quia sicut operantur virtutes cœlestes in tota natura generabilium & corruptibilium continuò secundum materiam sibi dispositam, aut propriè aut communiter. Vnde dixit Lilium, quòd opus non causatur à motu superiorum, quia omni tempore fieri potest. Et Rasis in Septuaginta in lib. Reprehensionis. Tempus non operatur in hoc aliquid. In hoc, addit: quia si tempus operaretur in eo, esset vile apud gentes. Si ergo in hoc magisterio omnia contingentia suo tempore rectè concurrant, introducetur forma sua sub debito situ & aspectu stellarum tempore præfinito in materia absque consideratione in hoc aliqua. Vnde dixit Plato, quòd secundum meritum materiæ infunduntur virtutes cœlestes: quæ res naturæ operantur, etc. Sed in rebus, in quibus infunditur forma accidentalis noua et occulta à cœlestibus, vt patet in arte imaginũ, oportet ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

cessariò, vt sciamus & custodiamus determinatos situs & aspectus corporum cœlestium tempore proposito: quia à solis illis imprimitur forma talis, & tempore tali, & non alio, sicut patet in libris Astrologiæ de electionibus horaram, imaginum, & bellorum, & ædificiorum, & itinere, &c. Quia ergo Alchemiæ ars non est talis, ideo non expedit vt hæc sciat.

Ad rationem decimam dicimus, quòd formarum aliæ sunt naturales, aliæ artificiales. Et naturalium quædam sunt substantiales, & introducuntur in instanti: omnes à natura præcedentibus dispositionibus habilitantibus ad eas, siue concurrat ibi administratio agentis aliqua ad disponendum, siue non: & istæ sunt formæ substantiales, quæ sunt principium operandi in omni re. Et istas dicit Dialecticus formas specificas, siue differentias constituentes speciem, & per ipsas qualibet res habet esse.

Quædam autem sunt formæ accidentales, quæ si immediatè manant & fluunt à formis substantialibus, vltrò ducuntur in instanti cum formis substantialibus à natura, cum sint sicut propriæ passiones substantiuorum: & istæ sunt formæ, cum quibus qualibet res operatur propriè. Si autem non immediatè manant & fluunt, tunc introducuntur successiuè in tempore, vt est color, odor, sapor, & figura talis determinata, sequens suam formam substantialem, quarum quædam sunt propriæ ex tota specie sua, vt color pauonis, & figura elephantis: quædam commmnes, vt color equi & gallinæ, & odor violæ.

Artificiales autem formæ omnes sunt accidentales, & non sunt aliud, quàm figuræ rerum introductæ per artem, siue sint iuxta voluntatem artificis, vt figura domus, & nauis, & nummi, siue sint à casu aliquo, vt patet in figuris fragmentorum lapidum. Quarum quædam permanent in facto esse, vt forma domus, quædam non, sed sunt in solo fieri, vt patet in arte cantandi & saltandi. Et omnes istæ introducun-

ducun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ducuntur successiuè in tempore, vt patet ex septimo Metaphysicæ. Propter quod bene dixit Philosophus ibidem, quòd artificialia ratione materiæ ponuntur in genere subiecto, & ratione formæ ponuntur in ratione accidentis.

Cum ergo generatio lapidis philosophorum sit à natura, mediante agente naturali, scilicet igne, cum colore suo naturali, & odore, & figura naturali, quæ sunt formæ accidentales sequentes suam substantialem determinatam, sed tamen cum administratione artis, quæ ministrat sibi materiam naturalem in organis artificiabilibus: Ergo necessariò forma eius erit naturalis & substantialis, quæ substantialis forma cognoscitur per suas formas substantiales, accidentales, proprias, sicut & omnis alia de mundo. Et quamuis ministratio & ministrationis modus materiæ sit voluntarius: tamen forma, quæ in instanti generatur, est naturalis. Non ergo poterit dici forma illius lapidis artificialis, vt quidã fatuè imaginantur. Eodem modo intelligendum est de auro per istum lapidem generato, cuuius forma introducitur in instanti, vt patuit, & non successiuè, sed dispositiones præcedentes bene inducuntur succsiuè.

Ad rationem decimam, &c. Et præterea notandum, quòd formæ naturales dicuntur, ad quarum introductionem natura sola præparat sibi materiam, & introducit formam, vt in homine, palma & marmore. Aut quia ars præparat materiam naturæ non vltima præparatione: & ipsi porrigit, & naturam præparat, & disponit sibi ipsi vsque ad vltimum cum auxilio artis, & pòst introducit formam, vt patet in generatione Vzifur, Cerussæ, & Teriacarũ omnium compositarum. Formæ enim istarum sunt naturales, ministrante arte: Quia in talibus natura non potest sibi præparare materiam, nec componere: sed ars præparat naturæ materiam, & natura disponit & introducit formam. quod enim præparat alteri materiam ad formam, nõ dat formam: quod autem sibi præparat & disponit, sic: quia idem agens disponit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ad formam, & dat formam. Sunt tamen quædam formæ naturales accidentales, quæ introducuntur à natura sola præter artem, & à natura per administrationem artis, vt sanitas: quoniam omnium harum principium agens est intrinsecum, quod est natura. Formæ autem artificiales absolutæ dicuntur accidentales, ad quarum introductionem natura præparat materiam remotè secundum magis & minus: nunquam tamen posset natura introducere formam, cum deficiat principium extrinsecum in hac operatione. Ars autem potens recipit à natura hanc materiam, & eam præparat, & disponit dispositione propinqua, & introducit successiue forma, sicut est forma domus, nauis, annuli. Satis enim poßet ars porrigere naturæ ligna, lapides, cementum & clauos, quod nunquam sciret domū construere, nec nauim: sed ars hæc recipit à natura, & sibi ipsi disponit, & formam artificialem facit ex his successiuè, propterea formæ naturales rerum substantiales non variantur in sua specie: quamuis quædam accidentales sint ratione regionum: artificiales autem omnes quampluribus modis variātur secundum voluntatem artificis variando figuras. Similiter ars in artificialib. absolutè semper seruat eandem materiam & eandem formam naturalem, et variat formas artificiales ad libitum. In naturalibus autem cum quibus ars ministret, non seruatur eadem materia; sed varietur materia continuò, vt ad formam diuersam disponatur iuxta variam dispositionem materiæ. Cum ergo lapis philosophorum generetur à natura, ministrante arte, & diuina potentia volente manifestare, dicetur ipse & forma sua, & aurum Alchemiæ, non artificiale, sed naturale penitus. Ars etiam est cum natura connexa, quia principium artis est natura, vt patet ex secundo Physicorum: scilicet secundum quod exit à suo principio cœlesti, cuius principium est intellectus practicus. Principium autem naturæ est intelligētia, quia natura est opus et instrumentum eius. Patet igitur quomodo ars hæc

est na-

naturalis, & similiter opera sua, & quomodo non, & forma sua.

Ad rationem vndecimam quando dicunt, quòd facilius est, res destruere quàm construere. Respondet Geber Hispanus in Summa sua sic: quòd non concludunt de necessitate, qua coartamur ad non posse construi credere. Nam quòd difficiliter construitur, difficiliter destruitur: non autem est impossibile ipsum non posse construi. Huius autem causam assignamus: quia fortem habuit compositionem, ideóque difficiliorem habet resolutionem: ideóque difficiliter destruitur. & hoc est quod facit eos opinari, impossibilem esse eius constructionem. Sed quia ignorant ipsius compositionem naturalem: ideo illius constructionem & destructionem artificialem ex cursu naturæ ignorant. Attentauerunt tamen fortè, quòd sit fortis compositionis, sed quantæ fortitudinis cõpositionis sit, non attentauerunt. Hæc est responsio Geberi Hispani. Hactenus Philosophi præcipui & Astrologi, & Magici, & Alchemici: Nos autem cum modici simus intellectus, & ingenij, nihil contradicimus tanto philosopho: nec contradicere præsumimus, nec audemus, cum ipse sciuerit actu & opere hanc mirabilem scientiam. Nos autem quamuis propinqua potentia credamus, eadem semita ipsum debere consequi propter magnam dilectionem & delectationem: quoniam delectatio perficit operationem, vt dicitur decimo Ethicorum: Et iterum in eodem: Coauget enim propriam operationem delectatio, & magis singula iudicant, & certius exquirunt cum delectatione operantes, &c. Sed tamen argumentum in sua efficacia permanere videtur. Ideo quòd constructio siue factio rei dupliciter considerari potest: Vno modo quando res incipit construi, ex suis primis principijs generationis, vt sanguis existens in venis matricis gallinæ ad generationem pulli, ita quod est in hoc principio motus. Alio modo quando rex construitur, & præcesserunt ferè omnes dispositiones habilitantes ad formam, & est iuxta finem mo-

tus, vt ouum ex sanguine illo generatum sub gallina per 7. dies fotum, siue digestum ad generationem. Potest etiam tertius modus addi, quasi medius harum existens, scilicet ouũ, quòd Gallina peperit. Si primo modo accipiatur, vel tertio, verum dicunt. Facilius enim est rem destruere quãdo facta est, quàm ipsam construere, incipiendo à primis principijs generationis vel medijs. Et hoc modo non intelligitur hîc. Si verò vltimo modo, falsum dicunt: vnaquæq; enim res naturalis quando fit, cũ ipsa fuerit in vltima dispositione, postquam immediatè sequitur forma, facilius est ipsam construere, quàm destruere quando facta est: quoniam ipsius cõstructio fit in instanti, sed ipsius destructio, quando facta est non potest fieri, nisi præcedant dispositiones omnes, & alterationes, disponentes ad corruptionem, & sic accipimus hîc. Et ideo: quia ars Alchemiæ inuenit (hac vltima dispositione disposita) omnia metalla perficit ipsa in instanti absq; alterationibus præcedentibus, sola liquefactione præmissa, neque potest ea ita facilè destruere, quando facta sunt aurum sicut construxit.

Ad rationem duodecimam et decimamtertiam, ex prius dictis patet solutio.

Ad rationem decimamquartam, quando dicunt, quòd impoßibile est alicuius vnius rei duas contrarias operationes per se esse dicimus, quod verum est, respectu eiusdem, sed respectu diuersorum poßibile est. Et hæc diuersitas propriè non est ex parte dantis, sed recipientis: quia omne quod recipitur, in aliquo recipitur, per modum rei recipientis, & non per modum rei receptæ, vt dicitur 1. Metaphys. quia agens non disponit materiam, nisi prout est habilis ad dispositionem hanc vel illam: & post informationem, iuxta meritum dispositionis. Ideo videmus de nutrimento & nutribili, quòd in humano corpore diuersa cibaria valde in vnũ sanguinem, & in vnum nutrimentum conuertuntur ab vno argento propter talem ipsorum dispositionem, in materia &

forma,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

forma: ita vt cibaria dura mollificet, & mollia induret, et ad medium reducantur. Vnde dixit Galenus 3. de Complexionibus: Et omnes cibi calidi dum in digestione perseuerant, calefaciunt corpus: frigidi autem infrigidant. Sed cum nutriunt, augent calorem naturalem in quanto, secundum similitudinem vnam, &c. Et hoc ideo est: quia quamuis nutrientia sint inter se ita diuersa: & in materia, & in forma à principio: tamen in compositione ad nutribile, ab vno agente possunt informari vna forma in fine. Propter quod dicit Philosophus secundo de Anima: quod nutribile nutritur à contrario, & à simili, à contrario principio: à simili autem in fine. Et causa est: quia in fine expoliantur ab omnibus qualitatibus diuersis, quibus differebant & contrariebantur, & fiunt vnum & idem in forma membri naturæ: tamẽ fit vnum per se, & aliud per accidens, nec sunt propriè & per se ordinata ad talem finem. Cum igitur metalla imperfecta, tum subiacent digestioni naturæ, aut sunt de Mineris effossa, sunt propriè & per se ordinata à natura ad vnum finem: quamuis inter se sint altera & diuersa, & induritie & mollicie, & accidentibus alijs. Poterunt tamen ab vno agente multo melius informari secundum similitudinem vnam, in forma vna, quàm nutrientia diuersa: ita vt dura mollificẽtur, & mollia indurentur, vt in medio perficiantur: sed non illud quod mollificatum posit indurare, & econtrà: & ideo quod est molle nimis, non eget mollificatione, sed induratione, & quod est durum nimis: & econtrà. quod totum per expoliationem solam fit in his diuersis subiectis, tali diuersitate, ad eundem finem ordinatis: nec tamen fit vna mutatio per se, & alia per accidens: sed ambæ per se, cum operatio lapidis de se fit vnica tantùm. In dissimilibus autem à se nihil operatur de his: ideo ratio non valet. Vnde Geber in Capitulo de duplici Medicina, scilicet alba & rubea, dicit: quòd quatuor corpora imperfecta egent duplici medicina, scilicet alba & rubea: quorum duo egent eis indurantibus, scilicet Iu-

piter & Saturnus: alia verò duo mollificantibus. scil. Mars & Venus, & argentum viuum eget similiter duplici medicina coagulante et inspissante ipsum, scilicet vna alba, & alia rubea. Et ideo medicina corporum imperfectorum & argenti viui, sunt decem medicinæ: & hoc intelligendum est in minori opere: quia in maiori opere, non est nisi vnica, perficiens omnia ad Album & Rubeum. Et ideo subdit in eodem Capitulo sic: Verùm vtiq; cum diuturnitatis laboris instantia, & magnæ indagationis industria excusari volumus, ab inuentionis labore harum 10. Medicinarum per vnius medicinæ beneficium, & inuenimus inquisitione longa, nec non laboriosa, maxima, & experientia certa medicinam vnam, qua quidem durum mollescit, & molle induratur corpus, & fugitiuum figitur, & illustratur fœdum splendore inenarrabili, etiam eo qui supra naturam consistit, &c. Nec apud quenquam sapientum habitandum existimo, si hic lapis vnus existens habeat has operationes oppositas: quoniam si recte considerauerit causas duritiei metallorum, & mollitiei, & causas fusionis, & impedimenti fusionis, & causas citæ fusionis & tardæ: et causas fusionis cum ignitione & sine ignitione: & causas fixionis & perseuerantiæ ad pugnam ignis, & volatilitatis in fumum ab igne, & causas perfectionis metallorum: & corruptionis, & causas diminutionis, & superfluitatis in ipsis cognoscet statim quod possibile est, quod dictũ est. Ex qua re, vel quibus rebus efficitur lapis iste, etc.

CAPVT XVII.

Incidentale, in quo roborat solutionem dictæ rationis ostendendo materiã Metallorum cum causis suis & proprietatibus & passionibus, ex qua materia fit lapis Philosophorum.

Dicimus ergo secundum sententiam, quam ponit Geber, pollens ingenio mirabili, & subtili in Summa sua,

tractæ.

tractatu de Essentia & procreatione metallorum, quòd cum metalla materialiter composita sint ex sulphure et argento viuo: quanuis sulphur sit loco agenti potius, quàm materiæ: tunc ex eorũ diuersitate, ad inuicem eorum commixtione & digestione, diuersitates plurimas contingere necesse est, sicut apud artem satis patet. Hæc autem diuersitas potius est ex parte sulphuris: quia reperitur album, lucidum, rubeum, croceum, viride, nigrum. Omne autem argentum viuum omni alteri argento viuo est simile, quantũ est de se: quia semper est album, lucidum, liquidũ, non adhærens tãgenti, grauissimum. Nusquam enim repertum est argentum viuum alterius coloris & conditionis: si aũt metalla reciperent diuersitatem in substantia & colore, ratione argenti viui in suis mineris, tunc natura eandem diuersitatem in argento viuo vulgari fecisset; sicut in sulphure vulgari. Hoc autem nusquam visum est. Quòd si aliqua terreitas liuida aut nigra in ipsa reperiatur, hoc est ex admixtione alicuius substantiæ plumbeæ, aut sibi similis secum commixtæ. Propterea Sophistæ quidam argentum viuum fraudantes decimam partem plumbi ei commiscent, quòd per expreßiones & ablutiones acres separatur. Potest ergo sulphur cum sit proprium coagulamentum argenti viui, esse diuersi coloris, & fixum, vel volatile, parum vel multum, aut æquale: sed argentum viuum, cum semper sit album, & albedo sit sicut elementum colorum, in quo variantur omnes colores. Ideo argentum viuum recipiet à sulphure omnium colorum diuersitates, & ex hoc omne metallum diuerso colore coloratur, & generantur alia diuersa, vt est Marcasita, Magnesia, Antimonium & Thutia. Potest similiter argentum viuum fixum eße, vel volatile, & parum vel multum, aut æquale. Similiter etiam ex parte mineræ potest eße diuersitas: quia munda aut immunda, siue corrupta, & caloris exasperantis, aut temperati, secundum magis & minus. Ex his ergo arguimus vnumquodq; metallorum, secundum adhærentiam sulphuris

exterioris: & argenti ad ipsum facilem vel difficilem participare, parum vel multum de vtriusque illorum substantia: aut solùm vnius ipsorum: quia nihil aliud adhæret metallis, nisi sulphur & argentum viuum, & quæ sunt ex ipsis cum sint eiusdem naturæ, nisi fortè artificiosè valde. Dico autem adhærentiam, quæ est per mixtionem propter conuenientiam in substantiuo: quia omnis mixtio fit ratione similitudinis, quæ acquiritur in digestione à natura, quamuis prius fuerint diuersa: propterea metallum cum metallo, & nitrum cum nitro, & sibi similibus miscentur. Hoc autem non cum illo, nisi fortè laboriosè. Secundum hunc igitur modum iudicandum est in metallis: per eorum enim adinuicē mixtionem, de hoc esse plus vel minus, vel vnum solùm, secūdum sensum, cum illa duo sola sint principia metallorum. Sunt enim hæc perfecta principia, ex quibus sunt hæc, vt dicit Philosophus 14. Metaphys. Vnde idem 4. Metaphysicorum in fine capituli de Corporibus mineralium dicit sic: Et ideo miscetur argentum viuum cum istis corporibus: quia est de illorum substantia, &c. Et reticuit de sulphure: quia non sic videtur de illorum substantia. Dicimus ergo, quòd sulphur fixum tardat fusionem & liquefactionem in metallis: & ipsam impedit, & propriè vbi eius quantitas multum superat quantitatem argenti viui. Quia ergo in ære eius quantitas non superat quantitatem argenti viui, sed quasi æquatur: ideo solùm tardat fusionem in eo: & quia in ferro quantitas eius multum superat quantitatem argenti viui, & ipsum inquinat & impedit fusionem ferri: ideo ferrum non funditur. Experientia autem hoc nobis monstrat: quia cum volumus facere sulphur fixum, oportet vt illud prius calcinemus: calcinatum autem nullam dat fusionem. Ergo vbicunque componatur, de se illam impediet. Sulphur autem non fixum accelerat fusiones: cuius signum est: quia Arsenicum quod est de natura sulphuris, ferrum ignitum fundit. Quod autem Arsenicum sit de natura

Sulphu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

sulphuris, dicit Geber & Alchimistæ omnes, & experientia similiter hæc demonstrat: quia fossores minerarum examinant argentum, & æs ad ignem, vt ea purificent, ab immundicijs, & ascendit tunc fumus sulphureus, citrinus in odore sulphuris: qui sic colligatur seorsum & in vase sublimationis ponatur, ascendit & adhæret spondilibus vasis in substantia Realgaris, & est omnino idem Realgar cum eo, quod fit de auripigmento, de sua minera extracto. & hanc experientiam manibus proprijs fecimus, & oculis nostris vidimus. Quia ergo in his mineris inuenitur sic substantia auripigmenti mixta, ideo iudicamus ipsum ex hoc, & odore, & substantia sui habere naturam sulphuris, & ex prædictis iudicamus in ære esse vtrumque sulphur: quia funditur, sed cum difficultate. Similiter dicimus quòd sulphur fixum est causa duritiei metallorum, sicut patet in ære & ferro. Et est etiam causa fixionis metallorum, vt patet in eis: sed sulphur non fixum est causa fusionis sine ignitione: & causa mollitiei, & causa volandi ab igne: sicut patet in Ioue & Saturno. Argentum autem viuum siue fixum, siue non, est causa metallicæ fusionis, sed fixum est causa duritiei, & causa fusionis, et causa ignitionis cum liquefactione, vt patet in ære, auro & argento. Funderetur etiam ferrum, ratione sui argenti viui fixi, quod habet: sed sulphur fixum ipsum valde superat & impedit: non fixum autem est causa mollitiei, & volatilitatis ab igne, & fusionis sine ignitione sicut in Saturno et Ioue. Ista enim ambo corpora semidigesta sunt, & per coagulationem modicùm remota à natura argenti viui. Ex quibus patet, quòd quæcunque corpora tardè funduntur, citò coagulantur, & econtrà. De adhærentia verò ipsorum ad metalla, iudicemus etiam per sensum: sulphur enim facile adhæret ferro & æri comburendo ipsa: commiscetur autem argento facilè, quod habet partes aliquas sulphuris adurentis, id est, non fixi, sibi commixtas, quæ per artificium facilè separatur. Plumbo autem miscetur facilè: quia multas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

habet partes sulphuris non fixi, sibi commixtas. Stanno autem non sic facilè propter multitudinem argenti viui superantem quantitatem sulphuris: & quia suum sulphur est occultum profundum, sed auro nullo modo adhæret, neque ingreditur ipsum: quia non conueniunt, sed sunt naturæ diuersæ: sed argentum viuum facilimè cum auro commiscetur propter similitudinem in substantia: post aurum autem argento, & post argentum stanno & plumbo, & hoc propter argentum viuum indigestum in eis. Et ideo tam citò funduntur: imò quasi facilius adhæret eis propter hoc. Post ipsa autem, æs cum difficultate recipit ipsum propter nimium sulphur eius. Vltimò autem ferrum, imò ferro, non nisi per artificium adhærebit: & iterum adhæret plumbo magis propter indigestionem, quàm propter quantitatis multitudinem argenti viui. Habet enim plumbum multum de sulphure, sicut in sui resolutionem per fumum perpenditur.

Stanno autem propter vtrumq; adhæret, scilicet propter indigestionem & propter multitudinem argenti viui. Sed argento propter multitudinem argenti viui bene digesti, & sui perfectionem: æri autem difficulter, propter multitudinē sui sulphuris, sordidi & fixi & non fixi: ferro autem difficilimè, scil. non nisi per artem propter paucitatē argenti viui, & magnam copiam fixi sulphuris: & sordidi & terrei. Ideo terra de minera lapidum conglutinat duo ferra candentia per malleationē propter similitudinem. Sed auro secundum totū maximè adhæret propter maximā copiam argenti viui, quæ est in ipso, et sui vltimam perfectionē, et complementum, contentū à natura: imò ipsum est totum argentum viuū absq; sulphure extrinseco. Ex habitis ergo expressè collige, quòd argentū viuum fixum fusibile est, causa totalis perfectionis, & ipsum nō fixum est diminutū à perfectione: sulphur aūt siue fixū, siue volatile corruptionis est causa, et imperfectionis, dū remanet in metallo. Ergo hunc venerabilem lapidem ex solo

argento

argento viuo, sine alicuius sulphuris extrinseci commixtione colligere necesse est. Substantia enim auri hoc ad sensum ostendit: quia in mundo nihil inuentum est amicabilius & similius, & mixtibilius, et vnibilius ei, quàm ipsum, tam absq; conflatione, quàm cum conflatione.

Propterea dixit Geber capitulo de Natura argenti viui, quòd absq; ipso nullum metallorum potest deaurari: sulphur autem in his omnibus penitus ab auro est dissimile. Veridicè ergo patet, quanta conformitas, quanta similitudo, quanta idemptitas sit argenti viui ad vnumquodq; metallorum, & è contrà. & si quis neget, hic indiget sensu visus, quemadmodum qui negat niuem esse albam. Cum igitur per ingressum & commixtionem huius lapidis cum metallis in cõflatione debeant metalla in aurum perfici: expressè patet solum argentum viuum esse perfectiuum huius operis, sine alicuius sulphuris aut alterius rei commixtione. Propter quod dixit Geber capitulo de Procreatione auri: Quæcunq; ergo alterare volueris, ad exemplum ipsius altera. Vnde Rasis in 70. Receptis sc. in lib. Vtilitatis dixit: Mercurius est radix omnis rei, & ipse solus est præparandus, & erit ex eo tinctura bona, & impressio vehemens, & fortitudo. Et Alphidius: Attende fili mi, quòd omne sapientum opus & philosophorum in solo consistit argento viuo. nam ad argenti viui scientiam peruenientes, nesciebant quòd totius sui operis perfectio esset in argento viuo, cuius argenti viui substantiã prius ignorabant esse, etc. Et Geber capitulo de Procreatione Veneris: Et studeas ergo in omnibus tuis operibus argentum viuum in commixtione superare: etsi per solum argentum viuum perficere poteris, perfectionis præciosissimæ indagator eris, & eius perfectionis, quæ supra opus naturæ vincit: mundare enim poteris intimè, ad quod natura non peruenit, &c. Ideo capitulo de Principijs magisterij dicit: Consideratio autem rei quæ vltimò perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ argenti viui, & est medicina, quæ ex illius materia sumpsit ori-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ginem, & ex illa creata est. Idem capitulo de 5. differentijs perfectionis: Per hoc ergo patet, ex quibus medicina elicitur nostra: nam per ea elicitur, quæ maximè corporibus adiunguntur, & amicabiliter in profundo eisdem adhæreant alterantia. Ideoq; cum in rebus cæteris exquirendis non inuenerimus inuentione nostra rem aliam, magis quàm argentum viuum naturis corporum amicari in natura sua, vnde eis miscetur, & postea figitur igne lento: per hoc opus nostrum in illo impendentes, reperimus ipsum alterationũ veram esse medicinam in complemento cum alteratione vera & peculiosa non modicè, &c. Idem Sermone vniuersali de medicinis secundi ordinis probauimus: nam ex nostris sermonibus patet, sulphur cuiuscunq; generis perfectionis esse corruptiuum, argentum quippe viuum, perfectum in opere naturæ, completis regiminibus: Ergo & naturam imitantes, in quibus est possibile nos sequi operibus, & argentum similiter in huius magisterio viuum assumimus, in eius perfectionis medicina Lunari sc. & solari. Idem capitulo de Procreatione Martis dicit: Laudetur ergo benedictus gloriosus deus altissimus, qui creauit illud, scil. argentum viuum, & dedit ei substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit vllam ex rebus in natura possidere, vt in ipsa possit inueniri. Hæc perfectio per artificium aliquod, quod in illa propinqua potentia inuenimus. Ipsum enim est quod ignem superat: & ab eo non superatur, sed amicabiliter in ipso quiescit, gaudens eo. Et idem vult Geber capitulo de Coagulatione Mercurij per præcipitationem. Et quamuis ibi dicat quòd hæc medicina elicitur de corporibus metallicis cum suo sulphure vel arsenico præparatis, & ex alijs solis similiter sulphure vel arsenico: dicimus quod nullum est: sed ipsius verba ibi & alibi similia iuxta sonum literæ non intelliguntur: quia ibi latet anguis in herba. Vnde dicit ipse in capitulo vltimo in quo concludit: Et eam similiter occultauimus, vbi magis apertè locuti fuimus, non tamen sub ænigmate, sed

sub pla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

sub plana sermonis serie. Et dicit Morienus, quòd si fumus albus non esset, id est, Mercurius, nullatenus aurum purum alchemiæ fieri posset. Ad quod plura. De hoc Hermes enim, & Senior, & Plato, & Alexander, & quilibet philosophus in hac arte peritus, hoc velle videtur, et sensus visus propter eius vltimam amicitiam in mixtione ad inuicem, hoc credere nos inducit. Ex quibus noscitur, quòd hic lapis vnus omnia metalla perficiendo, & ad vnum medium reducendo potest dura mollificare.

CAPVT XVIII.

Incidentale, in quo ex dictis probat, quòd sulphur sit pars materialis cum argento viuo auri & lapidis philosophorum: & soluit.

DVbitabant tamen aliqui sapientes, & similiter sophistæ contra dicta, scilicet: Ex verbis ergo tuis videtur, quòd sulphur possit esse pars materialis auri & lapidis philosophorum cum argento viuo, quod negasti: nam sulphur miscetur & mutatur facilè cum argento viuo: ergo videtur magnam habere similitudinẽ & conformitatem cum eo. Si ergo argentum viuum probatur esse materiam auri, & lapis philosophorum, quia super omnia conformitatem habet cum auro in mixtione. Ergo similiter & sulphur, cum habeat magnam conformitatem cum argento viuo in mixtione, præsertim cum sulphur sit sicut propriũ coagulamentum eius, vt dicit philosophus quarto Metaphysicæ, qui dicit: Et proprium quidem argenti viui est, quòd coaguletur ex vapore sulphuris, & fortassè hoc modo gelatur vt plumbum, &c. Si quis ergo voluerit coagulare argentũ viuum, vt faciat aurum vel lapidem, oportet quòd hoc faciat cum sulphure. Ergo sicut mixtione sulphuris coagulatur argentum viuum, ita ex eius ablatione reddetur currens & fluxibile, vt prius: ergo absq; commixtione sulphuris cum argen-

to viuo, & eius permanentia cum eo non poterit generari aurum nec lapis philosophorum. Item cum aurum omne sit citrinum secundum magis & minus, & lapis philosophorum rubicundissimus, vt suprà diximus, & tinctura auri detur à sulphure, vt vult Philosophus quarto Meteororum, et Geber & Rasis, & omnis alchemista: ergo & sulphur necessariò erit pars materialis eius, cum sulphur est, & colorat argentum viuum omni colore. Argentum autem viuum semper est album, nec alterius coloris vnquam visum est: Ergo eadem causa erit pars materialis lapidis philosophorum. Et nos respondemus vt prius, scilicet quòd solum argentum viuum est tota causa materialis, & tota substantia lapidis philosophorum. Sed est sciendum, quòd argentum viuum in sua prima creatione habet multas partes terreæ substantiæ, sulphureæ, albæ, in actu subtilissimæ, quæ sunt de substantia materiali ipsius, sine quibus substantia argẽti viui constare non potest, quæ ipsum naturaliter albo colore colorat, sed in magisterio ipsum colore albo albificat & rubificat, sicut volumus, regendo naturam ipsius.

Quòd autem argentum viuum sic sit compositum, patet per philosophum quarto Meteororum, ostendentem compositionem eius, qui dicit: Argentum viuum est vt aqua, quæ miscetur cum terra subtili nimium sulphurea, mixtione forti, donec non quiescat in superficie plana: & hæc est ex siccitate magna terrea quæ inest illi, & ideo non adhæret tangenti: estq; albedo eius ex claritate illius aquæ, & ex albedine illius terræ subtilis. Ex hoc idem insinuat Geber, capitulo de Natura argenti viui. Et propter hoc tale sulphur cum conueniat in generatione & communitate quadam cum sulphure intrinseco commiscetur cum argento viuo, & ipsum coagulat, & est vtrumq; sulphur non fixum, & vnumquodq; ipsorum coagulat & colorat argentum viuum: sed cum argentum viuum fuerit coagulatum, & fixatum cum solo suo sulphure intrinseco, & coloratum suo albo colore vel rubeo in ma-

giste-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

gisterio, tunc sulphur extrinsecum non poterit de cætero in ipsum ingredi et commisceri: quia dissimilia facta sunt, propterea non ingreditur in aurum: non ergo poterit esse materia vel pars materiæ lapidis philosophorum, nec ipsum tingens, sed nec in auro mineræ. Ex quibus secretum vnum maximum panditur in hac arte, scilicet quòd argētum viuum non coagulatur coagulatione, quæ fit per mixtionem, nec coloratur nisi cum sulphure, sed cum suo solo sulphure intrinseco ad perfectionem, tum cum extrinseco vero coagulatur & coloratur ad corruptionem.

Quæcunque ergo coagulant argentum viuum, quocunque modo sit coagulatum per virtutem sulphuris, vt vapor Saturni, atramenti, & quæcunque talia: quia non poterit esse quòd duæ diuersæ res in substantia eundem effectum & eodem modo in aliud faciant, nisi per aliquod vnum, idem commune eis. Dico autem coagulationem, quæ est per mixtionem cum permanentia metallicæ fusionis. Propterea si aliqua alia ipsum coagulant, siue mineralia, siue vegetabilia, siue animalia, sunt extranea, & aliter coagulant & colorāt: quia non propriè sunt, sed communiter. Cum ergo sulphur extrinsecum, quamuis sit sicut generans, non possit esse materia, nec pars materiæ auri, nec lapidis philosophorum: concludimus, quòd nec aliquod aliud de mundo, nec solùm argentum viuum. propter quod patet solutio ad obiectum. Oportet ergo quòd per artificium quoddam occultissimum & diuinum, ex solo argento viuo generemus argentum viuum mediante sulphuris actione extrinseci, sibi à natura mixti, & absque illo sulphure ipsum coagulemus: quoniam generans non potest esse materialis pars generati. Hoc enim tale erit facilè liquefactionis metallicæ, & tenuissimæ in modum ceræ, & fixæ super pugnam & asperitatē ignis, & complebit omne metallum in aurum subitò sequendo naturam. Cum in se cōcludat omnes differentias perfectionis absque diminuto & superfluitate, conuertet omnia in vnū metallum, quod est aurum.

CAPVT XIX.

In quo probat, quôd sulphur solum sit materia lapidis philosophorum & auri, secundum antiquos philosophos: & soluit.

AMplius idoneè satis hæsitabunt aliqui transcurrentes libros philosophorum, in superficie scilicet videtur quòd magisterium hoc sit totum in solo sulphure. Dicit enim Rosinus ad Euthiciam, quòd sulphur incombustibile, quod aduersus ignem pugnauit, est quod quærunt philosophi. Et in fine eiusdem libri dicit: Certum ergo habeas quòd nulla tinctura fit vnquam, nisi per aquam sulphuris mundam. Idem in eodem dicit, quòd color preciosus philosophorū exit de sulphure, & nunquam potest sulphur, quod naturaliter fugit, postea fugere. Item Salomon filius Dauid: Prætulit enim Deus omnibus lapidibus sulphur: ideo apud nos prætulit ipsum, & apud ignaros vile est, &c. Item Geber capitulo de natura sulphuris: Per deum altißimum illud illuminat omne corpus, quoniam est alumen & tinctura, &c. Item Belus in Turba philosophorum: Notandum quòd aqua munda ex solo est sulphure: non tamen ex solo sulphure, verùm ex pluribus rebus, quæ vnum sulphur facta sunt. Item Anaxagoras in eodem: Scitote quòd huius operis perfectio est aqua sulphuris. Item Pythagoras in eodem: Scitote quòd nostra compositio nihil aliud est, quàm aqua sulphuris, & sulphuris munda aqua ex solo est sulphure. Idem in eodem: Tota operis perfectio fit, cum sulphur à sulphuribus continetur. & & breuiter omnes philosophi hoc idem velle videntur.

Relinquo autem quæ dicit Plato in Stellicis, & Hamec, & Hermes, & alij philosophi, qui dicunt hunc lapidem fieri de humano stercore, quandoque de capillis, quandoque de sudore, quandoque de sanguine, & quandoque de quibusdam partibus alijs animalium, & de vegetabilibus, & mineralibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

ralibus. Sed omnia talia, vt diximus, dicta sunt mysticè, & sermone typico, & sub imagine, & allegoria, propter causas ante dictas: Ideo de ipsis disputare silemus.

Ad hanc quæstionem vt suprà respondemus, scilicet quòd in solo argento viuo est tota perfectio. Et quia ipsum habet in sua compositione partes sulphureas, siccas, ipsum tingentes & colorantes albedine, actu, & rubedine in potentia: ideo hoc sulphur est ipsum perficiens & informans. Et quia non potest educere seipsum in esse, ideo natura commiscuit ei sulphur extrinsecum in suis mineris, vt ipsum decoquat & extrahat de potentia in actum, & ars eodem modo vt natura operatur. Et quia humidum aqueum, & siccum terreum sulphureum penitus in ipso facta sunt idem per omnem modum: ideo aut cum tota sui substantia in igne permanet, aut cum tota recedit: quia pars vnius aliam non derelinquit, vt dicit Geber. Vnde dicit philosophus quarto Meteororum: Materia ductibilium est substantia aquea mixta cum substantia terrrea, mixtione forti: neque potest vnum separari ab altero. Et congelatur substantia aquea illius cum frigore post actionem caloris in ipsum, quæ est optesis, &c. Et hoc sulphur occultum fit manifestum in magisterio artis cum maxima sapientia. Sic ergo dicebatur argentum viuum: quia secundum se totum ostendebat naturam argenti viui in manifesto prius, ita quando cum hoc suo sulphure in fine magisterij coagulatum est, cum totum in manifesto ostendat naturam sulphuris, dicetur sulphur: & hoc sulphur est quod coagulat suum argentum viuum, quod est ignotũ vulgo. De quo dicit Senior: Satisfecerunt sapiẽtes antiqui hominibus, quãdo dixerunt, Sulphur nostrũ non est sulphur vulgi: quia sulphur vulgi cõburit cõbustione nigredinis et corruptionis, & cõburitur: sed sulphur sapientũ comburit cõbustione albedinis & meliorationis. Et hoc sulphur est, quod albificat, & rubificat, & coagulat, & perficit argentum viuum in substantiam auri secundum naturã, aut lapidis

philosophorum & auri, secundum artem. De quo dicit Senior. Iuxta quod notandum est, quòd cum omnis res composita sit ex materia & forma, & res habeat esse, & denominationem, & definitionem à forma: Ergo quanto res magis habet de forma, tanto magis de entitate: ergo etiam magis de virtute & operatione cum ipsa consequentes ad formam. Et cum forma sit in genere qualitatis primò & per se, non à quantitate, nisi per accidens, quoniam quantitas & passio attribuitur materiæ, quamuis in maiori, quanto magis virtus videtur. & fundatur ex quarto Meteororum. Cum ergo in magno quanto est parum de operatione: ergo parum de virtute: ergo & parum de entitate: ergo parum de forma. Et cum in paruo quanto fuerit multum de operatione: ergo plurimum de virtute: ergo plurimum de entitate: ergo & plurimum de forma. Forma autem recipit extensionem secundum extensionem subiecti, in quo est, & diuisionem: propter quod dicitur in libro de Causis, propositione decima septima. Quòd omnis virtus vnita est fortior & magis infinita quauis virtus multiplicata. Et in libro decimotertio de Animalibus dicit, quòd animalia habentia magnum cor sunt timida: sed habentia paruum aut mediocre, sunt audacia, quoniam eadem virtus in maiori & minori, quanto sit fortior & debilior: & ideo tantũ potest res in opere suo, quantũ forma sua permittit, cũ operatio rei sit limitata per formã suam, in quãto in quo est. Si ergo ita est, dicimus, quòd sulphur rubeũ, luminosum, occultum in argento viuo, cũ sit forma auri, est tingens, & transformans omne genus metallorũ in aurũ. propter quod talis tinctura potius attribuitur qualitati sulphuris, sc. formæ, quàm quantitati: propterea eius rubedo intensa trahit ad nigredinem, scilicet ad colorem epatis, vel aloes, vt dicitur libro Trium verborum. Ideo quantitas magna sulphuris non est tingens aurum, neque Elixir, sed illud modicum, quod est forma siue qualitas argenti viui, in quo est. Secundum ergo ipsius intensionem in

quibus-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

quibuslibet metallorum, quæ perficiunt in aurum, erit ipsius sulphuris qualitas simili forma, id est virtute & opinione, quantum si plurimum operatur in informatione: ergo plurimum habet de virtute. Ergo & de forma: & si modicũ, modicum. Cum ergo vna pars ipsius informet, & tingat mille partes cuiuslibet metallorum in aurum secundum Philosophos: ergo oportet quòd habeat multum de virtute: ergo multum de Entitate: ergo multum de forma. Et hoc bene ostendit color eius in sua materia.

Imò veraciter loquendo, ipsum est pura forma auri: ideo potest extendi eius operatio propter rubedinem, in magna quantitate cuiuslibet metallorum, et tingere ea in citrinitate auri, & parficere. Et ratio est: quia cum in istis sulphur rubeum sit idem omnino cum suo argento viuo, & econtrà: quamuis quandoq; argentum viuum dicatur materia, & sulphur suum, forma, & habeat perficere metalla, oportet quòd perficiat ea, in quantum habeat naturam argenti viui: & colorem scilicet quòd expolientur à sulphure extrinsecùs adueniente, & corrumpente: & remaneat alba, albedine argenti viui cum abstersione sui primi coloris. Ergo oportet quòd in eodem momento, in quo expoliantur, & fiunt alba, recipiant ab illo sulphure rubedinem & citrinitatem auri, & formam: nisi enim expoliarentur & dealbarentur, non possent tingi & perfici: vnde videmus, quòd facimus Vsifur, quod est sic rubeum ex argento viuo, quod est album, et sulphure, quod est citrinum: & in sublimatione eius remanet quasi solum pondus argenti viui recedẽte quasi toto sulphure. Cum ergo rubedo eius videatur debere attribui qualitati & formæ sulphuris potius, quàm quantitati: qualitati ergo tinctura auri, & Elixir dicetur, eodem modo: & hæc tinctura est sulphur Sapientum. Accidit etiam tincturæ multiplicatio similis in exterioribus. Crocus enim propter suam rubedinem plurimas partes aquæ citrinat, quod potius attribuitur qualitati & formæ, quàm quantitati: quòd autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

tales colores sic dari possint. sic patet, quòd ex Saturno fit albissima causa, quæ sine alicuius adiunctione per solum ignẽ citrinatur, & in fine rubescit per suum intrinsecum sulphur, & dicitur minium. Et ideo Rasis in Lumine luminum dicit: quòd hoc opus operi miniario assimilatur: quia hic lapis cum germinat, habet tincturam suam totam in seipso sicut Minium, & hoc propriè est sulphur Philosophorum, & lapis eorum est sulphur diuinum, de quo dicit Alphidius: Lapis iste à glorioso loco magni terroris procedit: quia multos Sapientes necidauit, qui similis est illi: cuius nomen magis occultari, quàm dici, &c. Et dicit de hoc Rasis in Epistola: Hic est lapis cum quo titubauerunt omnes qui obierunt, & mortui eorum plurimi cum dolore & tristitia, quando declinauerunt ad viam dæmonum, & reliquerunt viam Prudentiæ. Et hoc sulphur occultum, cum quo omnia deaurantur & decorantur, hoc est vmbra Solis, & coagulum argenti viui, coagulaus omne liquidum, & in suam naturam conuertens.

Hic est qui cum volantibus volat, & cum quiescentibus quiescit, & omne quod est propter suum robur, ad se conuertit & vincit. & est aurum Philosophorum: quia omne cui iungitur conuertit in aurum. Hic est lapis necidans, & in puluerem conuertens fratrem suum Vterinum, & carens misericordia. Hic est quæsitus à multis: inuentus verò à paucis. Hic est qui ab antiquis Quinta essentia nuncupatur. Et est sal Armoniacus & acetum Philosophorum: & æs, & corpus & terra, quæ dicitur Materia elementorum, ad quam connectuntur omnia elementa: & hæc est arbor aurea: de cuius fructu qui comederit, non esuriet vnquam. Hic est lapis omni precio carens, qui absque aliquibus sumptibus inuenitur, hic est in igne nutritus & generatus, & in igne gaudet. Hic est qui omni nomine nominatur, & oomni rei similatur de mundo. Ideo à Philosophis Minor mundus dicitur: quia sicut homo dicitur Minor mundus,

eò quòd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

eò quòd in ipso omnium rerum similitudo, & participatio reperitur. Ita hoc sulphur dicitur Minor mundus. Et hoc est sulphur quod est perfectio & arcanum Philosophorum, quod non inuenitur nisi ab eo qui ipsam noscit & accipit. Et hoc est sulphur secundum quod coniungitur primò sulphuri, ex quibus fit tertium sulphur, de quo dicitur, quòd sulphur à sulphuribus continetur: & hoc est sulphur de quo autoritates adductæ arguunt. Aqua autem sulphuris, vel est argentum viuum de sulphure composito extractum. Et est aqua viua, & hoc est quod propriè dicitur, Lac virginis, & aqua syncera, cœlestis & gloriosa, & auis volans, quæ substantialiter idem est cum sulphure dicto. Sulphur autem vulgi, est diuersum ab his, & sic patet solutio quæstionis & argumentorum.

Amplius aduertendum occurrit plurimum, quod propter dictas authoritates sulphuris, & alias similes, quidam ignorantes metallorũ principia & naturas dixerunt, quòd aurum est materialiter totum ex sulphure citrino purissimo cum omni æqualitate in ventre terræ digesto, & habet ibi modicum de argento viuo, à quo recipit luciditatem & extensionem sub malleo, sed à sulphure recipit substantiam, colorem, fusionem, & reliqua accidentia propria: ita quòd argentum viuum non ingreditur ibi, nisi sicut temperans materiam ad extensionem, eo modo scilicet, quo frigiditas ingreditur in opus naturæ: quia instrumentum proprium naturæ est caliditas, & non frigiditas propter suas operationes in sulphure vulgi impendentes, vacui semper à proposito fuerunt. Declarantes ergo hoc, dicimus non solùm secundum veritatem huius scientiæ, sed Astrologiæ: & aliarum, & omnium veterum philosophantium, quòd omnes antiqui Philosophi posuerunt numerum metallorum, iuxta numerum astrorum errantium: cum metalla habeant etiam motum errantium, & cum ipsa astra sint 7. numero: ita 7. metalla sola repererunt, quæ ipsis tribuerunt tanquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

causis efficientibus, & conuenientibus ea: conueniunt enim sicut causæ superiores cum suis effectibus inferioribus. Vnde Saturno attribuerunt plumbum, Ioui stannum, Marti ferrum, Soli aurum, Veneri & Lunæ argentum: Mercurio autem nullum metallum attribuerunt, cum non reperiantur, nisi prædicta metalla 6. numero, scilicet quæ peruenerunt ad coagulationem cum liquefactione & extensione. Et ideo philosophi tunc reuersi sunt ad materiam propriam, ex qua metalla originem contraxerunt, cum ipsa materia sit eorum substantia: & dixerunt omnes quòd erat argentum viuum, quod attribuerunt Mercurio: ita quòd coacti ab ipsa veritate posuerunt materiam metallorum de numero metallorum, vt complerent eorum numerum, iuxta numerum planetarum. Si ergo sulphur esset materia & substantia metallorum, ex qua fiunt: tunc omnes antiqui posuissent sulphur, & non argentum viuum. Nullus autem eorum hoc vnquã posuit. Ex quo patet, argentum viuum esse originem, materiam & substantiam metallorum: non autem sulphur.

Et ideo philosophi: Notandum quòd Aristoteles 2. Physicorum, & 7. Metaphysicæ improbat Platonicos & Pythagoricos, & eorum sequaces antiquos: quia non cognouerunt de causis nisi materiam, & omne aliud à materia erat euidens in materia, cum sola materia esset substantia omnium rerum: sed tamen est sciendum quòd Aristoteles & reliqui sui improbantes, non habuerunt antiquorum intentionem. Cognouerunt enim omnes causas alias, sicut & ipsi: sed aliter tradiderunt de cognitione earum, & ad aliud suã referentes sententiam: quia in hac arte ferè omnes locuti sunt misticè, & in naturalibus, & in alijs scientijs. Materia enim Alchemiæ, quæ dicitur Materia prima &, Chaos secundum antiquos, in qua sunt omnia in confusione, figuratiuè est argentum viuum Philosophorum per digestionem quandam propriam generatum, quæ est lapis quæsitus, occultus sensui, & manifestus intellectui, quæ est forma &

flos

flos auri. Et quia iſta materia eſt omnino neceſſaria, & debet eſſe neceſſariò maximè cognoſcibilis, ſi materia formam auri debeat adipiſci. Ideo oportuit eos maximè ſuper omnia tractare de materia, quæ verè & infallabiliter cognita, & forma auri immediatè cognoſcitur: ſimiliter & finis immediatè cognoſcitur, cum forma ſit idem quod finis: ſimiliter & agens, cum natura ſit agens cum calore ſulphuris in ipſo argento viuo, prout ab arte regitur: ita quòd incognita materia verè abſque defectu aliquo ſtatim diſponitur homo in veram cognitionem aliarum cauſarum omnium, & ipſa ignorata ignorantur aliæ cauſæ omnes neceſſariò, non autem econtrà: propter quod oportuit eos maximè tractare de materiæ cognitione: non autem ſic de alijs. Dixerunt etiam omnia alia à materia eſſe accidentia: ob hoc quamuis impropriè, quantum ad rei veritatem: quia cum materia fuit orta, ipſa de ſe eſt diſpoſita ad receptionem formæ, & inclinatur ad conceptionem ipſius, ſicut imperfectum, ad id quod debet perfici, & per artificis ſapientiam fit ipſius informatio, & per ignorantiam eius, fit totius deſtructio. Et per hunc modum ipſi dixerunt, formam eſſe accidens, cum ipſa poſſit inhærere materiæ, & non inhærere. Sed poſtquam adhæſit ipſa, inſeparabiliter adhæret, & dicitur forma ſubſtantialis apud eos, cum ipſa det eſſe materiam, & ſubſtantiam propriè: vnde ſi ipſorum verba ſecundum eorum intentionem intelliguntur, vnuſquiſque videbit, quod ponunt formam eſſe ſubſtantiam rerum, ſicut & materiam, & ſimiliter accidens diuerſis reſpectibus. Forma enim ſubſtantialis eſt principium eſſendi, magis quàm materia, cum ipſa ſit actus, materia verò potentia. Et quia ſecundum veritatem formarum nominantur Subſtantiæ rerum: materia tamen alio modo poteſt dici magis ſubſtantia, ſcilicet in quantum principium ineſt vnicuiq; rerum, & ex ea extrahuntur omnes formæ: & quia ipſa eſt quæ perpetuari habet in rebus, vt declarari habet 2. Phyſicorum. Vnde dicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

Philosophus 9. de Animalibus quòd materia est prior generatione & tempore: forma autem ratione. Cum ergo forma quælibet existens in materia extrahatur de potentia suæ materiæ, & econtrà. Ideo ignoranter, & præter rationem laborant illi, qui volunt extrahere formas de materia absq; cognitione materiæ: quia ex materia extranea non extrahitur forma propria, quam desiderant. Si quis ergo velit cognoscere formam auri, oportet necessariò vt prius cognoscat materiã lapidis Philosophorum: & per consequens disponitur in cognitionem formæ eius, per quod patet, quòd prima & principalis cognitio rerum incipit à materia: hæc enim primò subiacet sensui cum suis accidentibus. Bene ergo dixerunt antiqui, incipiendo à materia: quia cognitio ex parte materiæ, & si sit prior, tamen est imperfecta & incerta.

Cognitio autem formæ in sua materia cum sit vltima, est perfecta & certa, & est in ea status.

Ad rationem 15. ex nunc prius dictis patet solutio.

Ad 16. Quando dicunt metalla omnia perfecta esse in sua specie per suam formam substantialem: propterea, quia sic permanent in natura, &c. Dicimus quòd res quæ permanent in natura, sic se habẽt, vt dicunt: sed est aduertendum: quòd quædam sunt res, quæ permanent in natura in sua specie, quæ perficiuntur quoquomodo per suã formam substantialem, ad quã est quidam terminus motus. Sed quia ordinãtur ad aliam substantialem formam vltimam, omnino complentem & perficientem, post illam: ideo dicetur esse imperfecta, donec sub illa forma prima permaneant in relatione ad vltimam. Si aũt non referantur ad hanc vltimam formam, sed solũ in se considerentur, ipsa sunt perfecta in illa specie per illam suam formam substantialem secundum quod exigit illa species. Ideo videmus in generatione ouorum esse quẽdam terminum motus in requisitione suæ formæ substãtialis, quæ hîc permanet: sed quia sunt ordinata à natura non permanere sub illa forma: sed ad generationem auis propriè, vbi fit acqui-

acquisitio substantialis formæ vltimæ: ideo dicuntur esse imperfecta sub forma oui, quanuis permaneant: perfecta autē cum fuerit perfecta generatio auis facta, cum ibi sit finis vltimus. Similiter de seminibus plantarum hoc idem patet. Vnde Philosophus in lib. de Morte & Vita dicit: quòd accidit imperfectis mors & corruptio sicut ouis & seminibus plantarum: sed assimilat im quidem & alio modo, quòd animalibus: ita quod dicit hæc imperfecta, respectu finis, ad quem vltimò ordinantur. Omnia enim principia & elementa, ex quibus fit aliquid, & omnia inter media, siue simplicia, siue mixta, in quibus est aliquis terminus motus, habent formam suam substantialem, perficientem in specie, in qua sunt. Sed in relatione ad vltimam formam ad quam ordinantur, habent eas imperfectas. In quibus autem non est terminus motus stans: sed continuus maneat forma substantialis prima, quousque forma substantialis vltima introducatur, quanuis formæ accidentales plures superueniant, & varientur. Ex quibus verbis patet, quomodo stannum, plumbum, æs & ferrum perfecta sunt in sua specie, & quomodo non, & quomodo nobilia et ignobilia. Eodem modo in Artificialib. inducendo, hoc idem esse patet. Hanc autem multiplicitatem metallorum, fecit natura propter finem non à casu: sed ad commoditatem humanæ naturæ. Diuersa enim opera facit ars ex aliquo illorum & ipsorum mixtione, quæ ex auro & argento facere nunquam posset: sed aliæ res quæ non ordinantur à natura ad formam aliam substantialem acquirendam, sicut Marcasita, Triticum, & Equus dicuntur habere substantialem formam completiuam absolutè, non referendo ad aliud: nobile autem & ignobile ad aliud referendo. Et de istis solis arguebat ratio.

Ad rationem 19. quando dicunt: Quæcunque multiplicātur à natura in sua specie, etc. Patet solutio ex nunc dictis.

Ad rationem 18. & 19. fiet solutio in capitulis de generatione metallorum, cum solutione vltimæ rationis Philosophi

suo loco: quia solutio harum & illius haberi non potest, nisi quibusdam præcognitis.

Ad rationem 20. dicimus, quòd ad hoc vt aliquid sit à fortuna, non sufficit quòd rarò accidat, sed accidat à proposito idem præter intentionem, vt dicitur 2. Physic. Ideo cum Alchimia non accidat, nec accidere possit sic, siue in vestigando eam per sua principia, siue practicè operando in ipsa, non erit à fortuna: tamen possunt accidere errores in ipsa præter intentionem, sed non veritas, neque perfectio: sua enim veritas & perfectio est semper: & necessaria, & perpetua & immutabilis, & vna, tam secundum partem speculatiuam, quàm secundum Practicam omnino, vt superius est ostensum. Et de talibus sunt artes & scientiæ, vt patet ex primo Posteriorum, quamuis artes sint de his quæ aliquando contingunt aliter se habere, vt dicitur 2. & 6. Aethic. Et tum si accidat interdum completo artifici à proposito error vel fallacia, hoc non erit ex parte artis nec operis, sed ratione adminiculantium, deficientium aut accidentium tempore operis, & fractura vasorum, casu, aut à somno, tempore non suo, aut pauor mali hominis & tyranni, superuenientis, aut similiter languor inuadens validus, aut aliqua occupatio exterior, aut aliqua alia causa non comprehensa. Et tunc dicitur accidere frequenter: quia interdum fallit per accidens.

Ad rationem aũt Philosophi nos nunc respondere oportet.

Ad primam iam ex ante habitis patet solutio: quia Alchimia transmutat metalla omnia transmutatione vera naturali ad substantiam & formam auri: vt ostensum est, & nõ solùm alterat. Inqusiuit enim sagacissimè alterationes metallorum & principiorum suorum proprias & veras cum trãsmutatione ipsorum verissima: & alterationes, & sophisticas absq; transmutatione, cum contrariorum eadem sit disciplina, & illam veram consecuta & adepta est, & illam, quæ est sophistica, scribendo dereliquit.

Ad.

Ad 2. iam patuit solutio cum prædicta, & iterum infrà patebit.

Ad 3. patuit solutio suprà, vbi ostendimus, transmutationem metallorum esse omnino veram ex parte nostræ cognitionis & nostri iudicij: quia non est necesse, vt cognoscamus eorum formam specificam, nec præexistentem, nec introductam, sicut nec in rebus alijs. Sed sufficit, vt cognoscamus eorum accidentia, & proprietates, & passiones, quæ sequuntur formas, ita quòd in quocunque metallo transmutato reperiuntur omnes proprietates, & passiones auri mineralis absque superabundantia & defectu, iudicabimus necessariò, ipsum habere formam auri mineralis. Nunquam enim Aristoteles, nec aliquis alius antiquorum fuit, qui posset habere cognitionem rerum per formas suas, nec vnquam erit aliquis: quia non subiacet sensibus nostris. Et hanc sententiam ostendens Philosophus quarto Meteororum: dicit: Quòd enim facit operationes oculi, est oculus: quod verò non, non est oculus. Ideo oculus lapideus vel cæcus, quia non facit operationes oculi, non dicitur oculus, sed imago oculi: & serra lignea non dicitur serra, sed imago serræ & similitudo, &c, Dico tamen, quòd inter cætera mixta, forma solius auri & lapidis philosophorum, videtur propriè nota propter perfectam cognitionem materiæ propinquæ, quæ subiacere potest accidentibus & oculis nostris. quæ si subiacere non potest, ignota esset, & inoperabilis, sicut & in alijs mixtis. Aliorum autem metallorum non est necesse, vt formas cognoscamus: sed sufficit vt cognoscamus, ea esse in semita perfectionis ad aurum, per proprietates & accidentia in materia propinqua prima, & posse formari forma auri. Possibilitas ergo transmutationis in arte esse videtur, propter cognitionem propriæ formæ in propria forma. Ergo impossibilitas transmutationis erit propter ignorantiam eius: ergo & iudicium similiter se habere debebit. Qui ergo ignorat formam in sua materia, ignorat possibilitatem transmutationis eius: ergo & iudi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

cium. quamuis iudicium ſumatur ab accidentibus & proprietatibus, poſt ipſorum cognitionem.

Cum ergo eædem proprietates & paſsiones omnes ſint penitus tam in auro minerali, quàm alchimico: quod cognoſcitur per viſum, ad omnem examinationem & probationem continuam tam in igne, quàm extra ignem. Ergo neceſſariò iudicabimus, vtrunq; aurum eſſe idem, & eadem forma eſſe formatum.

Ad quartam rationem reſponſum eſt ſimiliter ſuprà de proportione mixtionis & miſcibilium in mixto, in ſolutione primarum rationum, & ſimiliter antè.

CAPVT XX.

In quo præmittit quædam ad ſolutionem vltimæ rationis philoſophi, & aliorum non ſolutarum, prius loquens de actu & potentia, & perfecto & imperfecto in rebus: & ſoluit rationes.

RAtioni autem philoſophi quintæ ſiue vltimæ nunc nos reſpondere oportet. Compellit enim philoſophus per ea neceſſariò Alchemiſtas confiteri, metalla omnia ad inuicem differre ſpecie, & non ſolùm accidente, ſicut quidam longè à vero imaginante: quia oportet in eis fieri per generationem, formam ſubſtantialem nouam complentem eſſe ipſorum, quæ eſt forma auri, cum ſint propinqua potentia ordinaria ad hoc. Aduertendum eſt autem, quòd potentia ſe habet ad actum, ſicut non eſſe ad eſſe, & ſicut imperfectum ad perfectum, & ſicut materia ad formam: quia ex ente in potentia fit ens in actu, & ex non ente fit ens, & ex imperfecto fit perfectum, & ex materia fit forma, tam in naturalibus quàm in artificialibus: non autem è contrà. Vnde non dicimus, quòd ſperma ſit in potentia ſanguis, nec ſanguis in potentia cibus, nec cibus in potentia 4. elementa: ſimiliter nec

domus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

domus sit in potentia ligna, lapides, & cementum, neq; quòd vestis sit in potẽtia lana, vel linum: sed potius è contrà. Quia loquimur in via & semita generationis rerum, & perfectionis ipsarum, & sic per motum, secundum ordines graduales ad esse, & perfectionem, & actum. Finis autem motus perficit & complet eas, propter ea denominatur res à termino motus, scilicet ad quem, & non à principio motus, scilic. quo: quamuis in artificialibus sit potius è conuerso, cum materia & forma naturalis seruetur eadem, & forma artificialis sola siue figura varietur. ideo determinatur ab eo, ex quo sunt, & ex eo propriè definiuntur. Quapropter non omne illud ex quo fit aliquid, dicitur materia illius: vt ex viuo mortuum, & ex vino acetum, vt dicitur octauo Metaphysicæ. Eodem ergo modo dicimus in generatione metallorum, quòd omnia se habent ad aurum, sicut potentia ad actum, & sicut imperfectum ad perfectum, & sicut materia ad formã, & sicut non esse ad esse. Et hoc patet ex operibus naturæ in suis mineris: quia omnia digerendo paulatim conuertit in aurum, vt infrà ostendemus: aurum autem non conuertitur in aliquod illorum. Cum ergo natura in fine denudet ea à forma illa transitoria sub qua erant: ergo reducit ea in materiam primam, & perficit in aurum. Ergo & ars sic necessariò coacta facere, faciet, si debet sequi naturam, & sic facit.

Amplius potentiam duplicem esse dicemus. Quædam est quæ est sicut dispositio ad formam, quæ tenet se ex parte priuationis, vt ex ignorante fit sciens. Et quædam est ipsius formæ iam adeptæ, vt sciens, cum iam considerat. Prima potentia est triplex, scilicet, propinqua, remota, & remotissima. Propinqua dicitur approximata agenti, vna vel modica mutatione facta, recipit actum siue formam, vt dicitur nono Mephys. & secundò Cœli & mundi, vt nutrimentum cum fuerit iuxta vltimam dispositionem ad nutribile. Remota autem dicitur, quæ pluribus æget mutationibus. Remotissima verò, in qua ferè nulla cõuenientia inuenitur rei, quæ trans-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

mutatur ad rem, ad quam transmutatur, ut elementa & generatio granorum nutribilium ad nutrimentum nostri operis. Et de hac remota potentia & remotissima, dicit philosophus 9. Metaphys. Quòd terra antequam transmutetur in æs, non dicitur esse in potentia ad formam statuæ æreæ: nec arbores, antequam sunt incisæ & dolatæ ad formam domus. Potentia autem formæ adeptæ dicitur actus, ut patet ex secundo de Anima: & est duplex, scil. primus, ut habere scientiam: & secundus, ut considerare. & impossibile est deuenire in actum secundum, nisi præexistente primo. Est ergo secundum seriem, primò potentia remotissima: secundò remota: tertiò propinqua: quartò actus primus, qui est forma: quintò actus secundus, qui dicitur habitus procedens à forma, de qua forma dicitur secundo de Anima, quòd actus sunt priores potentijs. Et similiter 9. Metaph.

Cum ergo secundum hanc semitam, &c. dixit Aristoteles secundo Cœli & Mundi: Bonum completum est unum, quod non indiget operatione sua, qua fiat bonum, & perfectio omnis rerum, ut suscipiat complementum & ultimum, & melior res est, quæ est propinquior completo bono, & quæ facilius illam recipit bonitatem, &c.

Verba hæc possunt huic capitulo pulcherrimè coaptari sic: inter metalla enim omnia est solùm unum, quod est bonum & completum, scil. aurum: & ideo non indiget operatione aliqua, ut fiat bonum & completum. Et quia perfectio omnis rei est, ut suscipiat complementum, & ultimum: ideo cum cætera metalla sint imperfecta & incompleta, & non ultima, secundum ad aurum, sicut ad ultimum ordinata, necessariò egent operatione, qua fiant bona perfecta completa, & ultima: ergo fient aurum.

Et quia res, quæ est propinquior bono completo, & quæ facilius illam recipit bonitatem, est melior. Ideo argentum in primo gradu est melius alijs, æs secundo, & tertio stannum, quarto plumbum, ultimo ferrum: ut ex dictis in superioribus &

bus & inferioribus est declaratum. Cum ergo secundum hanc semitam veritatis considerauimus arcana naturæ in generatione metallorum, ponemus, aurum solùm habere actum primum & secundum: Ergo formatum, & ens, & perfectum, & completum, & vltimum. Reliqua autem metalla ponemus esse in propinqua potentia ad ipsum: ergo non formata nec entia actu, nec perfecta, nec completa, nec vltima: potentiam tamen remotam & remotissimam iam transierunt. Si igitur sunt in propinqua potentia tali, non egent nisi modica mutatione, & erunt in termino motus ad quem, siue in actu primo: & formata esset forma auri, siue hoc fiat operatione naturæ in suis mineris per tempus, siue operatione artis in momento. Natura ergo vltimo denudando ea ab illa forma reducit in materiam primam, & perficit in forma auri: & sic fecit ars, quia denudando materiam, datur forma.

Rursus dicimus, perfectum & imperfectum tripliciter dici: vno modo in habentibus eandem formam: alio modo in habentibus diuersas formas: tertio modo in ordinatis ad eandem formam.

De primo modo dicimus, quòd cum perfectio rei sit per formam, & non per materiam, tunc quæcunque peruenerunt ad eandem formam, peruenerũt ad eandem perfectionem, cum sint in eodem termino motus: sed ratione eorum, quæ consequentur ad formam, & deseruiunt formæ, possunt dici perfecta vel imperfecta: vt homo habens organa completa, potest dici perfectus: habens autem ea imperfecta, & malè disposita, dicetur imperfectus. & de tali perfectione & imperfectione non est sermo in metallis.

De secundo modo dicimus, quòd in habentibus diuersas formas per se distinctas, & non ad inuicem ordinatas, quòd res habentes nobiliores formas alijs, habent eis perfectiores: vt homo dicitur perfectior equo secundum hoc, & equus asino. & de hac perfectione & imperfectione similiter non loqui-

mur in metallis: quamuis hunc modum quodam modo metallis adaptare poſſemus.

De tertio modo dicimus, quòd omne quod eſt in motu ad formã ad quam vltimò ordinatur, debet dici imperfectum: cum autẽ fuerit in fine motus, debet dici perfectum: & de hac perfectione eſt loquendum in metallis. Cum ergo ſolùm aurum iam peruenerit ad finem motus, & ſit formatum ſecundũ primam & veram intentionem naturæ, ipſum ſolum dicitur perfectum. & cum reliqua metalla ſint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta: quamuis habeant formas ad inuicem diuerſas, per quas permanent & terminantur, & ſint perfecta quodammodo in ſua ſpecie: attamen non ſunt in vltimo termino motus, in quo eſt vltima perfectio. per quod patet, quomodo ſit dare gradus in formis ſecundum antiquos, & quomodo non. Et patet, quòd non eſt dare in metallis niſi vnam formam impropriè, ſc. auri: quia ſub forma illa tranſitoria non perficiuntur. Natura ergo in vltimo termino motus denudat ea ab illa forma, & ſic reducit in materiam primam, & perficit in aurum, & ibi eſt ſtatus. Eodem modo ars informando ea liquefacta cum lapide ſuo, neceſſariò reducit ea in materiam primam, & in momento perficiuntur. Generationem autem metallorum imperfectorum à natura, non dicamus eſſe à caſu ſuperueniente naturæ, & à propoſito, propter cauſas impedientes, ſicut quibuſdam antiquis & modernis viſum eſt, & ſicut nobis propter eorum dicta iam viſum fuit: ſed generata ſunt ex propria intentione naturæ, cum ſint in via & ſemita ad generationem auri: ita vt quidam iam exiſtimauerint, quòd natura non generat aurum, niſi prout ſit tranſitus per diſpoſitiones, et naturas, & formas metallorum imperfectorum. Et quia res caſuales à propoſito accedentes non permanent, nec in ſpecie multiplicantur, neque ſpeciem conſtituunt. Oportet ergo neceſſariò dicere, quòd imperfecta metalla fiant ex intentione naturæ, & non à caſu, propter quas impedientes & corrumpentes: propter complemen-

plementum enim vniuersi natura sapiens prauidit de generatione ipsorum arti, & constituit ea sicut mediũ ad transitum auri: quoniam diuersa opera facit ars ex aliquo metallorum imperfectorum, vel ipsorum commixtione, quæ nõ posset facere ex auro: propter quod quidam eorum debili calore coagulauit, & fecit ea semidigesta, vt Saturnum & Iouem. & quædam superfluo calore adurente coagulauit Martẽ videlicet et Venerem: quædã calore satis temperato coagulauit lunam. quædam non coagulauit, propter penuriam caloris et carentiam, & separationem agentis studiosè, vt argentũ viuum siue mercurium: quædam coagulauit cum omni temperamento, vt Solem. Vnde dicere possumus, quòd sicut secundum rationẽ naturalem tota terra debet esse cooperta aquis: sed natura operans, respiciens ad complementum vniuersi, & commoditatẽ humanæ naturæ, & cæterorum animaliũ anhelantium & vegetabiliũ, coacta fuit dimittere partes quasdam discoopertas. Sic cum omne metallum ex parte naturæ intendentis deberet esse aurum, natura operans coacta propter humanæ naturæ commoditatem, alia generauit metalla. Natura enim nihil facit frustrà, nec superfluum, vt dicitur secundo Physicorum. Et similiter dicimus, quòd sicut natura generat testiculos in animalibus, non propter necessitatem, sed propter melius, vt dicitur 15. de Animalib. sic quasi dicere possumus, quòd natura generat metalla imperfecta, non propter necessitatem, sed propter melius, cùm omne quod facit natura, facit propter alterum istorum. Et ibidem dicitur: Ab experientia autem imminens acquisita expresè patet: transmutationem metallorum imperfectorum continuò à natura fieri versus aurum: & propterea sæpe reperiuntur mineræ mixtæ. Minerarum enim fossores in quibusdam mineris stanni & plumbi reperiunt substantiam argenti, puram in examinatione & in purificatione. & in quibusdam mineris æris & ferri, substantiam auri puram: quamuis fortè in mineris ferri hoc non reperiatur propter suũ magnum

inquinamentum & elongationē ab auro. Et in quibusdam mineris argenti reperiunt substantiam auri purissimam, vt in regno Seruiæ, id est, Rassiæ, quod est in Sclauonia: & sunt sic simul à natura vnita, vt aurum non appareat sensu: imò videtur totum argentum: sed propter examen, quod cum sulphure fit, in igne separatur hoc ab illo. Ex quibus patet, omnia metalla in transitu & via esse ad aurum. Et ideo iam pluries repertum est in partibus Allemaniæ, & etiam alibi in minera argentum imperfectum copiosè, quod est passum scatesin, id est, indigestionem ex indigentia caloris. & dicunt tunc & consulunt, qui de mineris sciunt, quòd sic dimittatur vsque ad trigesimum, aut plus, sicut cognoscunt experti vt fiat obtesis, id est, completa digestio à calore mineræ, & erit argentum viuum. Propter quod dixit Geber capitulo de Natura Solis, quòd à mineris æris manant squamæ æris per fluxum aquarum cum arenis: & cessante fluxu aquarum, squamæ illæ in arena coquuntur, & digeruntur per trigesimum ex Solis calore & siccitate arenæ, inter quas inuentum est aurum purissimum. Patet ergo experientia veridica, naturam continuò mutare reliqua metalla ad aurum: quia quamuis sit in quodam termino modus, tamen non sunt in vltimo. Vnde quasi sicut in generatione Embrionis fit comparatio animæ vegetabilis ad sensibilem, & sensibilis ad rationalem: quia illæ sunt sicut dispositiones ad rationalem, & non sicut formæ. Sic similiter imperfecta metalla ad aurum se habere videntur: quamuis hæc non sint permanentes gradus, vt in metallis. Generatio quippe metallorum in mineris diuersimodè à fossoribus reperitur: quamuis generatum sit vnum. Quandoque enim reperitur aurum generatum in lapide, & cum lapide corporatum, quasi sit marcasita aurea. quandoq; autem non corporatum cum lapide, sed quasi esset vena transiens per lapidem, & separata à substanti lapidis: quandoq; aũt in arenis fluuiorum, in similitudine arenarum, non quod ibi sit generatum, vt quidam existimant.

mant, cum ibi non reperiatur minera sulphuri et argenti viui, sed aqua discurrēs per mineras aureas occultas, et profundas inde dissoluit, & secum adducit: aut etiam forte per mineras æreas, quas in fluxu natura perficit in aurum, lauando & digerendo: propter quod reperimus in mineris aquas profundas, discurrentes, & alibi fontes & fluuios, quorum aquæ habent sapores ferri aut æris, quod ostendit aquas habuisse discursum per illas mineras. Inuenitur etiam simile aurum in partibus Indiæ in arenis aridis, absque aquarum fluxu, sicut dicitur. Argentum autem neque aliud metallum vnquam in fluuijs & arenis sic dicitur repertum esse, nisi fortè æs. Inuenitur autem mineris suis, quandoq; incorporatum cum lapide, vt videatur marcasita argentea, & quandoque sicut vena in lapide, & quandoque sicut vena per terram transiens, & est purius prædictis: & quandoque sicut pultes viscosæ, & illud est purissimum. Plumbum autem & stannum quandoque cum lapidibus, quandoq; cum terra incorporata inueniuntur. Et quandoque reperitur argentum viuum, currens cum eis, vt dicunt quidam. Inuenitur etiam æs sic cum lapidibus incorporatum, quasi sit marcasita ærea, & similiter ferrum, quæ omnia conteruntur cū fortissimis molis, & calcinantur, post purgantur per ignem: & purificantur. Et inuenerunt fossores sæpius ex eadem minera, argento prius extracto aurum in vltimo: dolent tamen valde aurum se inuenisse: quia ibi est principium originis mineræ, et deficit ibi vena sicut in suo principio. Est aūt quandoq; hoc aurum in lapide, et est lapis, habens foramē apertum spirantem ad lapidē superiorem, in quo consecutiuè erat argentum. Et ergo quasi ex eodem loco euaporauit materia eadem, sed natura puriorem partem saluat in origine, & per euaporationem & sublimationem pars impurior ascendit, & diuersitas digestionis & depurationis operata est diuersam metalli speciem. Ex quibus omnibus iam dictis patet, quæ & qualis & quanta sit differentia metallorum ad inuicem

tam forma quàm materia & accidente, & tam actu quàm potentia.

Cum enim in materia, tam proprinqua quàm remota: & mixtione, & modo mixtionis, non nisi modicum distentum: tunc eorum differentia, quanuis sit in forma ipsa, non erit propriè differentia specie, sicut differentia hominis & equi. Sed eorum differentia magis propriè sumentur penes materiam & partes eius, scilicet secundum digestum & indigestum, completum & incompletum, cum illa sint eiusdem propriæ materiæ penitùs: sed in digesta & incompleta ad aurum ordinata. Et sicut non est necesse quòd indigestum extra in semita et via digestionis continuò reuertatur ad principium digestionis, ita neque in materiam suam primam, id est proximam. Cum ergo imperfecta metalla sint in semita & via digestionis continua, & cum ingesta sint, non erit necesse, quòd reducantur ad principium digestionis, nec in materiam suam primam, sed solùm digestio continuetur quousque fiant aurum. Sed in his quæ non habent hunc ordinem gradualem & potentiam naturalem, necessarium est, vt in suam primam materiã reducantur, vt si ex boue vel tritico, fieri debet homo, necesse est vt corrumpantur & digerantur, & fiant materia prima hominis, quod est sperma, ex quo fiet homo. Ideo ars non inquisiuit conuertere animalia nec vegetabilia, nec eorum partes, nec mineralia extranea in aurũ, sicut neque natura, cum sit impossibile, tam apud naturam quàm apud artem, nisi in primam materiam, id est in propinquam siue proximam reducantur prius. Ars ergo sequitur naturam in eo quod vult facere natura, extollit naturam mirificè, non violando naturam, sed ipsam iuuando. Distinctionibus ergo & generationbus metallorum iam dictis consideratis, patet solutio 5. rationis Philosophi: quia natura denudando materiam metallorum imperfectorum à forma illa transitoria, sub qua erat in mineris, cum eodem instanti transformauit eam ad formam, ad quam ordinata erat, scilicet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

licet auri: & sic reducit metalla in materiam primam, id est nudã ab omni alia forma, & si ctransformant ea in aurum. Eodem modo ars facit: quanuis enim per liquefactionem nõ reducantur in materiam primam: tamen per appositionem & ingressum & mixtionẽ lapidis philosophici, qui est forma auri, fit expoliatio & denudatio materiæ à forma illa, sub qua erant, & ab omni alia, & transformatio ad formam, ad quam ordinata erant in eodem momento, scilicet, auri: quia sine liquefactione metalli non potest esse ingressus neq; mixtio, neque transmutatio medicinæ transmutantis: & hoc modo reducuntur in materiam primam, & transmutantur de specie in speciem secundum ordinem naturæ per generationem et corruptionem. Quandoque enim forma submergitur & materiæ immiscetur, necessariò fit materia nuda: & generatio, & transformatio ad formam ordinatam finalem: quia non potest generari forma noua in re disposita, nisi per corruptionem præexistentis.

Non ergo erunt simul duæ formæ substantiales in eadem materia, sed solùm introducta nunc: nec ipsa est accidentalis, sed substantialis. Similiter, quia si velimus de Ioue vel Saturno facere vitrum, oportet quòd reducamus in materiam primam, non tamen vt perficiantur. Alia argo reductio est in materiam primam perficiendo: quia retinent nomen generis primùm et acceperunt nomen speciei, ad quam ordinata erant, scilicet auri. Et alia faciendo ex eis vitrum: quia tunc perdunt nomen generis, & nomen speciei similiter ad quam ordinata erant, & in qua prius erant. Reducuntur ergo in materiam primam per artem, secundum ordinem naturalem, successiuum, sicut facit natura, & non sicut imaginantur.

Alijs autem rationibus, accipientibus materiam primam, id est propinquam, vel 4. elementa: sic respondemus, & dicimus: quòd transmutatio alicuius rei in aliam, potest sumi dupliciter. Vno modo pro vt res, quæ transmutari debet

est in primo principio termini, à quo incipit motus, & hæc est materia prima, quæ est chaos, principium & elementum 4. elementorum. Alio modo, prout iam per alterationes plurimas remota est à termino, à quo & facta est in propinqua potentia valde ad speciem, ad quam transmutatur: ita vt modica mutatione facta, generatur forma. Et ista magis dicitur materia propinqua, quæ secundum ordinem sequitur materiam primam, sicut dicimus: quòd elementa sunt materia prima hominis. Sed cibus ex elementis est propinquior: sanguis autem ex cibis propinquior: sperma autem ex sanguine propinquius. Frustum autem carnis ex spermate illo generatum, est propinquissima materia. Si ergo ratio accipit pro materia prima, elementa 4. sic nihil arguit contra nos: quia si ex elementis debet homo fieri, oportet necessariò quòd per dispositiones transeant ordinatas, quas diximus: sed si ex spermate debet fieri homo, non est necesse, vt in primam materiam reducantur, quæ est 4. elementa, nec in sanguinem, nec cibum: quia esset retrocedere à forma disposita, sed oportet vt continuetur digestio, quousque materia recipiat formam hominis. Vnde Philosophus 6. Metaphys. dicit: Quando aliquid fieri ex aliquo dicitur, aut ex medio & imperfecto fit extremum et perfectum, vt ex puero vir: aut extremo extremum, vt ex aqua aer. Sic eodem modo, si ex elementis debet fieri aurum: oportet necessariò vt per dispositiones transeat ordinatas, scilicet vt ex eis fiat aqua viscosa, grauis cum terra tenuissima, sulphurea, quæ sit argentum viuum: post hoc autem mediante mixtione, & actione sulphuris extrinseci, in eo fiat aurum vel metallum aliud, quod post fiat aurum.

Si ergo hæc metalla imperfecta volumus perficere in aurum, non est necesse, vt in materiam primam reducantur. Similiter, quia natura non operatur per illum modum in suis mineris: Ergo & ars cùm sit sequela naturæ, tenebit in modum naturæ. Si autem ratio accipit pro materia prima,

mate-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

materiam propinquam: sic ratio magis oppositum arguit: quia qualis est ordo & proportio elementorum ad sanguinem & sperma, vt fiat homo, talis etiam est ordo & proportio elementorum ad argentum viuum & sulphuris: sicut ergo non est necesse, vt illa conuertantur in primam materiam, quæ est 4. elementa, nec in ipsorum intermedia, vt fiat homo: Sic & in proposito: quia sicut natura in suis operibus non intendit recedere, sed continuò propinquare ad terminum: sic & ars. Et per sperma antè dictum, intelligo menstruum, cũ à spermate ad materiam spermatis conuertantur passiua: vt sit materia embrionis. Considerando ergo materiam propinquam, & remotam, & remotissimam, & potentias ad inuicem ordinatas, magis ista ratio arguit rem esse possibilem, quàm impossibilem. Metalla enim imperfecta sunt, sicut medium inter aurum ex parte vna, & argentum viuum et sulphur ex parte alia: cum aurum sit sicut finis, & ista sunt principia. Et quia medium est propinquius fini, quàm principium: ideo imperfecta metalla sunt propinquiora auro quã sua principia, quæ sunt materia prima & propinqua. Quocunq; tamen modo materia prima accipiatur: oportet vt in ipsam materiam nudam, id est, metalla omnia, si debent trãsmutari, in aurum reducantur. Sola enim liquefactio metallorum nõ reducit ea in materiam primam, id est nudam, vt arguit ratio, & bene: sed ostendit apertè materiam ex qua sunt: quia omne metallum cum liquefactum est, ostendit naturam & accidentia argenti viui. Vnde dicit Philosophus 4. Meteororum: Plumbum cum liquatur, proculdubiò est argentum viuum: dixit enim de plumbo potius quàm de alijs: quia plumbum minus remotum est à materia argenti viui, quàm aliquod aliorum. Notandum, quòd quanuis imperfecta metalla dicantur, sicut medium & transitus ad aurum: argentum viuum autem sicut principium, à quo incipit talis motus, hoc intelligendum est, quo ad naturam: quia quantum ad naturam alia dispositio, & aliud tempus transitus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

est, sicut ipsius argenti viui ad aurum: & alia dispositio, & aliud tempus vniuscuiusq; metallorum imperfectorum, vt per finem digestio & complementum fiant aurum.

Sed quantum ad artem, sunt eiusdem dispositionis, & eiusdem temporis: cum enim solùm argentum viuum imperfectorum perficiatur ab elixir in aurum per prius expoliationem à sulphure corrumpente, & argentum viuum vulgi nō indigeat expoliatione aliqua: Ergo oportet, quòd talem expoliationem istud redeat ad naturam istius. Ipsius coagulatio non impedit identitatem suæ naturæ cū natura istius, quare eadem dispositio, et idem tempus erit perfectionis ipsarum, quàm potentia & virtus Elixir, multiplicata, exuberās semper vtrumq; extendit & diffundit in momento, & perficit æqualiter communicando vtriq; digestionem superfluam, et excedentem, quam habet: ita quòd in vtrisq; fiat digestio.

Metalla autem imperfecta) Notandum quòd medium cum suis extremis sunt in genere relationis, & dicūtur multipliciter. Vno modo ratione loci, de quibus dicit Philosophus 1. Meteor. quòd sola extrema elementorum inueniuntur pura: & intelligit extrema elementorum centrum terræ, et sphæram ignis sub orbe Lunæ: medium autem, aerem & aquam. Alio modo dicitur medium & extremum, ratione motus localis scil. termino à quo, ad terminum ad quem, transitum per medium. Alio modo dicitur medium, quod componitur ex duobus extremis contrarijs, vt album & nigrum dicuntur extrema coloris, id est contraria, ex quibus colores omnes alij componuntur, & dicuntur Medij. Alio modo dicitur Medium, quòd ex ijs principijs componitur, vt Marcasita et Magnesia, quæ ex argento viuo & sulphure componitur, & sicut atramenta. Et breuiter omnia dicuntur medium compositiuum. Componentia autem dicuntur extrema. Et talia media obtinent perfectionem & formam in specie, in qua sunt, nec ad aliam formam vlterius ordinantur. Et in ijs formæ extremorum sunt confusæ in medio aliquomodo, vt patet in

libro

libro de Sensu & Sensato. Alio modo dicitur medium Temperantia in quæstione ex contrarijs transitus: aut à temperantia secundum superabundantiam & defectum dicuntur extrema, sicut sanitas & ægritudo. Alio modo dicitur medium Positio rei vnius in medio duarum, quæ dicuntur Extrema, & dicitur Medium rei. Alio modo dicitur medium Punctus in circulo, & circulus nomen obtinet extremorum. Alio modo dicitur, quòd recta ratione eligitur vt virtus: vitium autem nomen obtinet extremorum. Alio modo dicitur medium Spacium, transitus de extremo in extremum, in motu generationis & corruptionis, scil. à termino, à quo incipit motus, scil. ad terminum, ad quem finit motus, in quo fit generatio nouæ formæ cum corruptione præexistentis: quẽadmodum duo spermata ad generationem, dicuntur vnum extremum, cum animaduertit anima intellectiua. frustum autem carnis in matrice ex duobus spermatibus cum suis dispositionibus annexis, dicitur Medium. Et sic etiam dicuntur Extremum vnum ad nutritionem membrorum. Consimilatio autem eorum membris dicitur ad extremum. Sanguis autem in venis cum alijs dispositionibus suis dicitur Medium, & talia media non obtinent perfectionem suam & formam in specie, in qua sunt. Et ideo talia media donec sunt in motu ad formam, dum sunt imperfecta, dicuntur in formam. Non enim possunt denominari à forma, cum nondum sunt in termino ad quem, qui dicitur Extremum. Et hoc modo dicuntur omnia metalla, ab auro habere rationem medij in operatione ad aurum, & ad eorum principia: sed si vellemus respicere medium in quæstione, id est temperantiam: tunc diceremus aurũ esse medium, cum in eo sit omnis temperantia, & æqualitas & sanitas: In alijs autem contrarium secundum superabundantiam & defectum. Et hoc modo, nec alijs prædictis, mediũ & extremum non sunt huius propositi. Patet ergo quæ, qualis & quanta sit differentia metallorum omniũ ad inuicẽ, et ad sua principia. Et quæ, et qualis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

& quanta conformitas & similitudo. Similiter ex quibus patet solutio rationis ad præsens.

CAPVT XXI.

Incidentale, in quo probat quod ex ære & ferro non possit fieri aurum & argentum per Alchemiam: & soluit.

DVbitabit autem aliquis, æs & ferrum in aurum vel argentum non posse conuerti, reliqua autem sic: quia est impossibile illi rei, quæ transiuit decoctionis medium, incrudari: sicut non est possibile vt assum reuertatur in elixum, Auerrois 3. Colliget: Cum æs & ferrum sint huiusmodi: Ergo. &c. Reliqua autem confitemur posse conuerti. Similiter quæ cruda sunt possunt decoqui: econtrà autem incrudari non possunt: & quæ sunt semidigesta, possunt completè digeri: quæ autem superfluè, ad temperamentum reuerti non possunt, vt patet in cibis qui elixãtur & assantur, propter quod dixit Rasis de tali digestione libro Perfecti magisterij, et Morienus: & quilibet Alchimista, quòd argentum & aurum à calore suaui & temperato decocta sunt. Stannum autem & plumbum à calore diminuto. Ferrum autem & æs à calore superfluo assatiuo & vrente argentum viuum crudimine. Ad hoc respondemus, omnia posse conuerti in aurum, tàm secundum artem, quàm secundum naturam.

Sed est aduertendum, quòd cum duplex sulphur sit in quolibet metallo, præterquam in auro, scil. extrinsecum comburens, et intrinsecum non comburens, quod est de substantiali compositione argenti viui: ideo istud extrinsecum est separabile ab eis, intrinsecum aũt nullo modo. Et quia hoc sulphur extrinsecũ potest per artificiciũ separari: sicut et à natura. Patet verè quòd non est vnitum cum suo argento viuo: ideo nõ facit veram adustionem in argẽto viuo, sed in ipso. Quod patet: quia ipso separato, remanet argentum viuum purũ, quod nõ sic remaneret, si secum esset vnitũ. Et ideo cũ purificantur imperfecta metalla in opere minori per ablationẽ quandã huius sul-

ius sulphuris, videtur eorum argentũ viuum lucidius. Unde de hoc duplici sulphure loquens Geber capitulo de Procreatione Veneris, sic inquit: Ex præcedentibus itaq; sermonibus relinquitur, in compositione duplicem fore sulphureitatem. Vnam quidem in profunditate argenti viui conclusam in principio suæ mixtionis: alteram verò superuenientem: quarum alteram cum labore tolli, alteram verò nullo artificiorum ingenio est possibile tolli, quod per ignem perficitur, ad quod possit nostra operatio congruè ac vtiliter peruenire, cum iam secum per eandem creationem vnitum factum sit. Et hoc experimento probatur, cum sulphureitatem adustam videmus per ignem deleri: sulphureitatem verò fixam minimè. Si ergo diximus, Corpora calcinatione mundari, intelligas vtique à terrea sulphurea substantia, quæ non in radice suæ naturæ vnita est. quod vnitum mundare per ignis ingenium non est possibile, nisi adueniat argenti viui medicina, occultans & contemnens, aut illum de commixto separans. Item capitulo de coagulatione: Habet similiter, scilicet argẽtum, partes sulphuris naturaliter sibi admixtas, quoddam verò plus, quoddam verò minus: quas remouere per artificium contingere non est possibile, &c. Quia ergo istud sulphur extrinsecus adueniens potest per artificium separari à metallis, patet, quòd non est verè vnitum cum illo argento viuo, nec de ipsius substantia. Et ideo istud argentũ viuum æris & ferri potest perfici in aurum purissimum, sicut argentum viuum stanni & plumbi per sulphuris extrinseci separationem. Et sicut ipsum est fœdum, & fœtidum, & malum: veruntamen in hoc tantum bonitatis habet: quia ipsum est agens in materia, sine cuius actione natura nunquam posset generare aliquod metallorum. Ideo Geber ipsius tincturam vituperans, tractatu de Medicinis primi ordinis, cap. de Citrinatione Lunæ, dicit sic: Per sulphur etiam rubificatur Luna: sed illius rubificatio est difficilis & laboriosa immensè, & tamen non resultat eius citrinatio fulgens: imo fu-

sca & liuens terreitate mortifera. Ex quibus iam dictis nos æstimamus cum ratione, quòd cùm lapis philosophorũ super æs & ferrum liquefacta proiectus fuerit, commiscebitur in momento cum omnibus & solis partibus argenti viui existentis in eis, & vnitur cum eis, cum sint eiusdem naturæ, & perficiat eas in aurum purissimum: & omnes partes sulphuris extrinseci separabuntur seorsim: quia nõ sunt de natura sua. Et hæc est intentio Geberis de Differentijs perfectionis, differentia prima. quamuis videatur aliter dicere capitulo de Præparatione corporum, in generali, scil. Saturni & Iouis. Argentum enim viuum semper absque violentia & labore commiscetur cum eo, quod suæ naturæ est: alterum verò respuit, & seorsim relinquit. Similiter dicimus in stanno, & plumbo, & argento: quamuis in argento sint modicæ partes sulphuris extrinseci. Sed cum super argentum viuum proijcitur hic lapis qui tàm secundum totum, quàm secundum omnes partes, sunt vnius naturæ & substantiæ: ideo totũ perficitur in aurum. Videmus enim genus exempli in coagulatione lactis: quia coagulum coagulat solùm partes sibi similes existentes in lacte: alias verò dissimiles respuit, & seorsum relinquit. & ita substantia casealis in lacte consistens, se habet sicut principium materiale & passiuum. Nota coagulum sicut principium formale & actiuum: quamuis sint eiusdem materiæ, & substantiæ, & naturæ. Quod autem talis adustio sit in solo sulphure ferri, & æris, & non in eorum argento viuo, satis experimento patet: quia cum adurimus siue coagulamus argentum viuum cũ sulphure, & facimus ex eis sublimationem Vzifur post magisterium sublimationis: alteram separamus substantiam argenti viui ab vzifur puram & mundam vt prius, & magis. quod patet: quia nulla adustio facta erat in isto argento viuo, sed in solo sulphure: Ergo eodem modo in ferro & ære est æstimandum. Et sic patet solutio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

CAPVT XXII.

Incidentale, in quo probat, metalla imperfecta non conuerti in aurum à natura in mineris: & soluit.

ADhuc autem ex prius dictis aliquis dubitabit, sc. Non videtur, quòd natura perficiat aliquod aliorum metallorum in aurum: quia non potest fieri transitus à substantia & proprietatibus alicuius metallorū ad aurum, nisi per eorum medias dispositiones. Sed nihil inuenitur in mineris eorum, in quo saluentur istæ mediæ dispositiones: Ergo in eis nullis videtur fieri transitus ad aurum. Item: fossores minerarum plumbi & ferri nunquam dixerunt expectandum per tempus, nec per tempora, & relinquere sic mineras: quia ex vlteriore decoctione fient aurum. Ergo videtur, quòd ab experientia sciant, hoc nunquam posse fieri à natura. Si enim hoc esse posset, quanto melius & lucrabilius esset, sic dimittere mineras per tempora. Videtur ergo, quòd natura solùm saluat ea sic in specie, in qua sunt. Si ergo natura non perficit hoc in suis mineris, æstimandum est, quòd nec ars extra mineras, cùm ars sequatur naturam. frustra ergo conatur hoc ars in transmutationibus metallorum. Respondemus sicut prius. Est tamen sciendum, quòd sicut natura generat metalla ex sulphure & argento viuo, nō quòd sulphur in sua natura reperiatur per se in suis mineris, nec argentum viuum sic: sed reperiuntur hæc à natura commixta in naturam terræ redacta, nec reperitur etiam aliquid ibi, in quo saluetur media dispositio à mollicie argenti viui, ad duritiē alicuius metalli, cum tamen non fiat transitus de extremo ad extremum per medium. Sic & in transmutatione metallorum, imperfecta versus perfecta est æstimandū, quia natura in his occultissimè operatur. & sic patet responsio ad primum. Ad aliud dicimus, quòd regiones variant res, & generationes diuersificant ipsarum, non solùm secunndum species, sed secundum proprietates & accidentia in eadem specie: vnde

philosophus 6. de Animal. dicit, quòd regiones diuersificant animalia: vnde Scorpiones, qui sunt in Aegypto, non sunt mali, & in aliјs multis locis sunt mali valde, ita vt interficiant. Et 18. eiusdem dicit, quod in octauo mense non viuit natus, nisi in quibusdam partibus Aegypti. Et in libro de Plantis dicit, quòd planta in Persia erat, quæ fructus generabat venenosos: & cum transplantata fuisset in Aegyptũ & Hyerusalem, fecit fructus de cætero bonos & comestibiles, propter quod videtur esse, quòd triticum seminatum in terra latitudinis maiorum, vt decem graduum, rarò conualescit. Et post quartam generationem ad plus degenerat in siliginem, & è contrà. In terra minoris latitudinis quadraginta & triginta graduum seminata siligo, post quartam seminationem degenerat, & nobilitatur in triticum. In loco autem medio germinauit in sua specie continuò. Videmus in quibusdam regionibus perficere vuas ad vinũ fiendum, in quibusdam autem nullo modo. Et similiter eandem mentem in locis diuersis variare vinum. Sic similiter æstimamus esse posse de mineris metallorum: quia ratione diuersitatis minerarum in regionibus diuersis quædam poßint nobilitare imperfecta metalla in aurum, & quædam non: quamuis de se semper & vbiq; disposita sint ad finem illum. sicut etiam videmus quasdam melius argentum, quasdam melius æs, propter dictas causas: similiter & in aliјs. Et propterea consulunt experti minerarum, prout experientia didicerunt è relatu, secundum regiones debere talem transmutationẽ expectare, vel non. Similiter potest minera esse corrupta, aut carens aquis lauantibus: per fluxum autem sulphuribus malis plena, quibus transmutatio talis fieri prohibetur in loco illo. similiter aspectus cœlestes operantur ad hoc: imò sunt sicut primæ causæ, & prima principia influentia ad tales generationes, prout sunt instrumenta primæ intelligentiæ, & aliarum secundarum. & sic patet solutio.

CAPVT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

CAPVT XXIII.

In quo tractat de principijs metallorum in generali, & eorum generatione, & transmutatione ad metalla secundum naturam, ostendens, quomodo ars potest sequi naturam: & soluit ex his ratione 18. 19. & 8.

CVm omnis generatio sit ex conueniente vniuoco, sicut dicit venerabilis Aristoteles septimo Metaph. & videamus omnia metalla deducta ad speciem per coagulationem, & per vnũ modum mixtionis esse liquabilia, & coagulabilia, & insimul miscibilia, & retinẽtia similiter nomen & speciem, siue coagulata, siue liquata: Ideo eorum materiã oportet nos ponere vnam substantiam, sc. humidam aquam: quia non potest vnum ex eisdem, & vno modo commixtum pluribus secundum speciem differentibus esse conueniens. tale autem humidum semper quærit terminum alienum, non quiescens in terminis proprijs. Et quia terminari termino alieno essentiali, & primo inesse humido aqueo, id est, elemento aquæ: ideo omne tale terminatur per humidum aqueum. tale autem terminare omnibus inest metallis, dum liquata sunt, &c. Similiter quæcunq; à frigido congelantur, abundant in sua materia prima humido aqueo, vt dicitur quarto Meteororum. Talia autem sunt metalla, & eis similia. Et quia humidum aqueum facile euaporat ab igne, metalla autem suas conseruant humiditates etiam in magnis ignibus: ideo humiditates metallorum non sunt simpliciter aqua: sed vt est passa ab alijs elementis, & cum alijs elementis. Cum autem oporteat permanere naturam aquæ in metallis cum durabilitate, non reperimus, nisi vt fiat viscosa & vnctuosa in vniuersali passione & actione: & talis humiditas in calore & cum calore diutius conseruatur, & non de facili siccatur, vt patet in humido nutritiuo, animali, viuente: &

hoc facit natura, quando natura desiderat permanere diu in indiuiduo, & perpetuare in specie. Sed quia humidum viscosum videmus in pluribus inflammabile, ab igne facilè, nec separari ab eis, donec finiatur. Tale autem humidum non reperitur in metallis: ergo videtur non solùm humidum viscosum & vnctuosum metallorum esse naturam, sed vt est ad passum. Vnde sciendum, quòd in generatione metallorum est duplex humiditas, viscosa & vnctuosa: vna extrinseca, quæ non deuenit ad vnionem totalem cum terrestribus partibus rei. & hæc inflammabilis est, & sulphurea. & alia, quæ est intrinseca: & hæc vna & similis per totum, cum partibus terreis: & hæc non est inflammabilis. Et hæc viscosa est incombustibilis in suis partibus terreis tenuissimis, non inflammabilibus, adæquata & commixta commixtione forti, taliter, vt minimum vnius sit idem factum cum minimo alterius, & vnius plurimum cum plurimo alterius: & facta sunt à propria digestione argenti viui: ideo pars humida non derelinquit partem siccam in igne, & è contrà: sed aut cum tota sui substantia recedit ab igne, aut cum tota permanet. & ad hoc esse pars humida non adhæret tangenti: quia partes terreæ ipsam ligant, & æqualiter contemperant. Pars etiam sicca non terminatur termino proprio, quia partes aqueæ ipsam soluunt, & æqualiter contemperant, ideo humidum & siccum æquantur in ipsa natura.

Est ergo materia metallorum omnium prima humidum viscosum, incombustibile, subtile, incorporatũ, terrestri, subtili, æqualiter & fortiter commixto per minima in cauernis terræ mineralibus.

Materia autem proxima eorum est argentum viuum, generatum ex illorum forti commixtione. Sed cum materia non producat seipsam in esse: ideo sagax & sapientissima natura adiunxit sibi agẽs proprium sulphuris, vt ipsum digerendo & coquendo in metalli formam conuertat. Est enim sulphur quædam pinguedo terræ in mineris proprijs generata per

ta per temperatam decoctionem inspissata & indurata. Et habet sulphur se ad argentum viuum sicut masculus ad fœminam, & sicut proprium agens ad propriam materiam. Et quia quoddam sulphur est liquabile de sui natura, & quoddam non: ideo quæcunque natura voluit facere liquabilia, adiunxit eis sulphur liquabile, vt de potentia materiæ extrahat similem liquefactionem. Et huic fuit causa liquefactionis metallorum in igne, & coagulationis extra ignem: quamuis argentum viuum de sui natura semper sit liquidum. Quæcunque autem voluit natura non liquabilia fieri, adiunxit sulphur non liquabile, tamen coagulatiuum, vt in Marcasita, Magnesia, & Antimonio. Sulphur & Marcasita est non fixum & combustibile: Antimonium autem fixum, incombustibile.

Est ergo materia prima, propinqua, & proxima & vniuoca metallorum omnium, argentum viuum non in natura sua, sed vt est ab agente proprio, scilicet sulphure liquabili in terræ mineralibus coagulatum, & cum ipso sulphure: ergo materia. Hic autem omnino sibi consimilis erit materia argenti, videlicet si generatio debet fieri ex conuenienti & proximo. Oportet ergo necessariò dicere, illa duo simul commixta esse principia tam artis quàm naturæ. Quia ergo sic conueniunt in materia proxima & agente, & modo mixtionis: ideo habent inter cætera mixta articularem generationem ad inuicem, vt dixit Hermes, Rasis, & alij philosophi.

Sicut enim elementa parum distant à materia sua prima ex qua sunt, & ideo ad inuicem articulariter generantur: sic & metalla, sed aliter: quia generatio elementorum est omnino reciproca, & conuersiua propter æquales, quasi suam perfectionem & paruam distantiam à materia sua prima, nec hæc magis ordinatur ad istud, quàm è conuerso. In metallis autem est secus, quia omnia desunt imperfecta, præter solum aurum, scilicet in aliquo gradu perfectio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

nis, & ordinantur omnia ad aurum solum, sicut ad finem vltimum. Ideo non reuertuntur, postquam facta sunt aurum.

Signum autem transmutationis eorum à natura in aurum, est mixtio eorum in vna minera, & successiua mutatio: Si enim essent perfecta & completa ad naturam vnam, & completionem vnam determinatam, scilicet ad illam, in qua sunt, tunc proculdubio non essent conuertibilia ad aliam, nisi prius reducerentur in non metallum. Cum ergo primò & vltimò retineant nomen metalli, non egent nisi forma, qua nominentur nomine alterius metalli, scilicet auri: & hanc formam nouam & vltimam dat natura in mineris absque liquefactione.

Ex dictis ergo nunc & prius patet, quòd natura duplicem modum assumit in generatione auri: Vnum per se, & primò scilicet: quia generat aurum in mineris proprijs, & ex suis principijs: alium per se, sed non primò, scilicet quia primò generat aliquod metallorum imperfectorum ex eisdem principijs in sua minera, & conuertit vltimò ipsum in aurum. Sequitur ergo ars naturam in generatione auri: secundo modo, scilicet, quia generat ex imperfectis metallis, aurum, sicut facit natura. Primo autem modo impossibile est artem sequi naturam.

Ex dictis igitur nunc. &c.) Notandum, quòd secundum philosophum nono Metaphysicæ, quòd plures possunt esse materiæ eiusdem, scilicet mediata & immediata. Et sic duobus modis fit aliquid ex aliquo, scilicet mediatè & immediatè. veruntamen oportet, quòd materia mediata veniat vltimò ad materiam immediatam. Vnde dicit tibi, quòd ad identitatem rerum producendarum requiratur identitas agentis & materiæ: quia si materiæ sint diuersæ inter se, necessariò res quæ producuntur erunt diuersæ. Ideo ad habendum perfectam noticiam cuiusque rei, oportet assignare causas eius omnes proximas, & cognoscere.

Cùm

Cum igitur in arte Alchemiæ sit eadem materia, tàm mediata, quàm immediata: sicut apud naturam: & reducat mediatam ad immediatam, sicut fecit natura: & sit idem, scilicet secundum eandem intentionem agens, quæ est expoliatio argenti viui totalis, post decoctionem completam à sulphure corrumpente, quod ipsum decoxit: sicut facit natura, & fit eadem forma, scilicet sulphur intrinsecum, argenti viui introductum de potentia materiæ, sicut facit natura, quòd sit idem finis omnino, scilicet vnio istius formæ cum materia, vt fiat aurum, sicut facit natura, cùm forma & finis sit idem: tunc necessariò idem aurum erit hoc & istud: quia quorumcunque causæ sunt omnino eædem omnes: oportet necessariò ipsa esse omnino eadem. Sed quis callidus artifex sciret transmutare materias qualescunque extraneas, & mediatas, siue sint de mineris: aut de mineralium aliorũ, aut vegetabilium & plantarum, aut animalium, siue eorũ partium, aut superfluitatem ad materias proximas, & inmediatas auri, proculdubiò posset facere verum aurum: sed quia hoc est impossibile, ideo talium operatio est inanis: quia non potest fieri generatio, nisi ex conuenientibus et proximis, & immediatis, vt dictum est: hoc autem nullus potest artifex efficere ex illis, etiamsi vita eorum perpetuetur. Et hoc insinuans Geber in fine capituli de Medicinis primi ordinis, scilicet, quòd omnis medicina alterans: aut est ex argento viuo, aut sulphure, aut amborum, aut ex aliquibus habentibus naturam eorum: quidam verò plures annuerunt medicinas, sed vnam ex duobus necessariò euenire contingit: quia aut ex eisdem, aut eandem naturam habentibus, illos medicinam creare hanc necessarium est: aut medicinam cõponunt, quæ ei, quod non est, æquipollet cum alteratione sua, & quæ nec mundo confert, nec mundi partibus, donec motor in sublimi naturæ mobili quieuerit incorruptus.

Et capitulo de Procreatione magnesiæ, thuciæ et marchasitæ ostendens, quòd sint cõposita ex sulphure et argento viuo,

propter alterationem in dolore auri vel argenti, quam faciunt in corporibus, dicit: Quæcunque enim alterantur per argenti viui virtutem, vel sulphuris, aut horum similium, necesse est alterari: quoniam hæc sola communicant ad ipsa corpora indifferentia. Et quanta differentia est vltimæ dispositionis metallorum imperfectorum, quando fiunt à natura in mineris aurum per se, sed non primò ad dispositionem vltimam auri, quando fit à natura per se primò, tanta similiter est differentia vltimæ dispositionis naturæ vtriusq; modi auri: sed est eadem penitùs cum naturali, quæ est per se nō primò: vltima enim dispositio secundum naturam vtriusq; modi nihil aliud est, quàm expoliatio argenti viui per digestionem completam omnino à sulphure corrumpente, quod ipsum decoxit: & in eodem instanti informat illud argentū viuum, forma auri: & quia ars eodem modo operatur in expositione ista, tàm in generando lapidem physicum, quàm in perficiendo metalla, & complendo cum ipso: ideo vltima dispositio cum informatione secundum naturam vtriusque modi, quàm secundum artem est penitùs eadem. Modus enim expoliandi, quanuis diuersus sit, tamen non diuersificat rem in forma: quia modus rei nō est idem quòd ipsa res: quòd si natura non transmutataret imperfecta metalla in aurū, fortè quòd ars non posset peruenire ad illud, & sic ars vana esset. talis est generatio sanguinis in corpore humano. Quia generatur per se & primò, & generatur etiam ex flegmate per se, sed nō primò, cum flegma sit sanguis indigestus, & via media ad sanguinem.

Amplius dicimus, quòd sicut impossibile est, quòd natura sequatur artem à generatione lapidis Alchemici: quia cū ipsum in argenti viui similitudinem generasset, perficere nō potuisset, cum elementa coniungere nesciuisset: ita econtrà impossibile est, vt ars sequatur naturam in generatione auri, aliquo illorum modorum penitùs. & hoc dico, quantum ad dispositiones præcedentes & habilitantes ad vltimam,

quanuis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

quanuis vltima sit eadem penitùs. Et ex dictis patet solutio 18. rationis: quia eandem vltimam dat ars & natura, sed aliter dispositiones præcedentes hanc vltimam, sunt diuersæ in arte & natura: & nisi natura haberet hunc modum generandi aurum, ratio hæc quasi esset insolubilis propter generationem formarum.

Et quia ars faceret quod natura non posset, nec verè posset solui, nisi cum exemplis atramentorum.

Rationis similiter 19. Patet solutio: quia generatio cuiuslibet auri secundum naturam, & huius auri secundum artem est eadem omnino: quæ generatio est in expoliatione sulphuris, agentis & dirigentis, & inquinantis omne metallũ. Generatio enim fit in fine actionis nouæ formæ, scilicet auri secundum dispositionem & legem datam à natura. Dispositiones autem præcedentes hanc vltimam, quanuis sint diuersæ in arte & natura, non impediunt generationem quodammodo æquiuoca, quantum ad dispositiones præcedentes, & habilitantes: tamen vniuoca est in fine. Et per hunc modum omnis generatio æquiuoca reducitur ad vniuocam, si generet eandem formam, vt patet 9. Metaphysices. Similiter & de corruptione dicendum est. Et ideo si aliquis per aliam medicinam, siue per aliud Elixir, sciret sic metalla expoliare, generaret verum aurum: sed impossibile est, quòd hoc fieri posset, nisi per hunc lapidem, vt tota Alchemia clamat. Vnde Philosophus 2. Physic. dicit: Non fiunt autem omnia ex vnoquoque semine, sed ex tali. Et 9. de Animalibus: Non autem erit ex quolibet, sed istud erit ex semine, & hoc ex hoc.

In vanum ergo laborant in alio, quàm in argento viuo cũ sulphure, sicut natura docuit.

Et ideo si aliquis, &c. Notandum est, quòd sulphur occultum in argento, mundans formam auri per virtutem caloris auri mineralis & sulphuris extrinseci: ergo quodcunque aliquo metallorum calore aureo cum tutia aut sulphure extrinseco, aut croco ferri, aut calcantho, aut quibuscunque a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

lijs, siue simpliciter, siue commixtè, sophisticè colorant, & non dant formam auri.

Hæc enim, &c. Alia non sunt de intentione naturæ in generatione auri: propterea in mineris auri & metallorum nil eorum reperitur. Et ideo: quia tale aurum est Sophisticum, semper inficitur ab aere, & igne ignitionis & pulueribus corrosiuis, quibus fit cementum: aut si sustineat omnia hæc, & cementum, sicut istud, quod fecit iam quidam, vt audiuimus de argento reducto ad pondus auri. Dicimus quòd non habet molliciem ad malleum, & flexionem, nec ignitionem auri, nec fusionem, nec sonum mutum auri, sed æris vel argenti: nec bibit argentum viuum facilè, vt aurum: nec possunt cum eo deaurari metalla, vt audiuimus ab illis. Ex quibus patet quòd cementum non est vltimum examen auri, sicut communiter æstimant. Non esse ergo istud, quod alterat metalla imperfecta in colore simili colori auri, est potens facere aurum: sed quòd post vltimas operationes transmutat. Vnde Geber capitulo de Ponentibus artem in Aluminib. & Salibus, & corporibus, & gemmis dicit: possibile tamen est in his omnibus alterationem aliquam inueniri: sed remota est valde, & maximè laboriosa. Et in eodem capitulo, de his qui posuerunt artem in vegetabilibus, dicit: Qui autem vegetabilibus eam ponunt, sed non eis: quoniam potius deficiũt à labore, quàm laboratum perfici sit possibile. Cum igitur lapis Philosophorum, post habitas alterationes transmutet, ipse solus aurum faciet, & hoc est rationabile. Vnde Philosophus 14. dicit: Omnia irrationabilia repugnant sibi ipsis, & rationabilibus. Et 10. Ethicor. dicit: Omnia vero consonãt, falsum autem vero dissonat, verum autem & vnum, & ens, & pulchrum conuertuntur. Vnde 4. Metaphys. per locum à contrarijs falsum & multiplex, & non ens, & malum, & turpe conuertuntur.

Ad 8. similiter rationem, quòd non mutatur species in speciem, &c. Dicimus quòd verum est, manente sub prima

forma,

forma, sed generando nouam formam: tunc species mutatur in speciem, quasi corruptiones primæ formæ sit generatio alterius, quantum possibile est, esse naturam, scilicet materiam absq; forma, & hæc talis generatio & corruptio fit continuò.

Veruntamen sciendum est, quòd generatio & transmutatio speciei in speciem: aut fit in his, quæ habent ordinem vicissim à natura continuum vsq; ad finem, & distantiam in forma valde modicum, vt in generatione eiusdem rationis: nam & forma humana cum non sit actu scil. in spermate, tamē distat modicū: aut fit in his, quæ sunt valde remota, sicut est distantia terræ ab homine: nā ex terra fieri non potest homo. Cum igitur imperfecta metalla, differant fortè ab auro, et habeant ordinē vicissim ad ipsum: tunc oportet quòd corrumpatur forma præexistens necessariò si debeat forma auri introduci, & hoc confitemur: quia natura sic mutat speciem in speciē scil. corrumpendo formam vnius indiuidui, & generando aliam, & hoc postquā transierint omnes dispositiones habilitantes ad eā: et in his sequitur ars naturam. Sed in his scil. quæ sunt valde remota in specie, scil. quæ non habent ordinem naturalē, propinquum, vt quòd ex asino fiat homo: oportet vt in primā materiam reducantur, et similiter propinquam, & corrumpatur forma prima præcedentib. dispositiobus ordinatis. Item quòd nunquam potest fieri generatio absque corruptione, & econtrà, & in his nunquam ars potest sequi naturam, nec vult: patet ergo: Argumentum non valet.

Amplius dicimus: quòd si nullum metallorum reperitur, nisi aurum solum, quòd ars Alchemiæ vana esset: quia cum ars non posset generare aurum ex suis principijs sicut natura, sed solùm quæ imperfecta sunt perficit: ideo sublatis imperfectis annihilatur Alchemia. Nihilominus tamen ars suum lapidem generaret, sed non habet materiam, super quam proyceret ad aurum generandum. De tali autem lapide non curat ars, nisi in quantum ex metallis imperfectis efficit aurum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

CAPVT XXIIII.

De Principijs metallorum in speciali, & metallorum generatione secundum intentionem naturæ, & de signis generationis, ostendens, quomodo ars debet simili modo sequi naturam, & similibus signis, & similibus principijs in generatione lapidis.

Dicemus denuò, quòd quandocunque in aliquo vno inueniuntur duo composita ad constitutionem illius, & vnum illorum componentium inueniatur sine alio, necesse est reliquum componens sine reliquo inueniri. Sicut probat Philosophus 8. Physicorum: In his quæ mouentur & mouent: in quibus, quia motum inuenitur absque mouente, oportuit etiam, quòd mouens absque moto reperiretur. Ex quo patet, quòd si à tali composito vnum componentium separetur, necessarium est, quòd reliquum de reliquo separetur seorsim. Quia ergo natura pro principijs ad generationem metallorum omnium recipit argentum viuum cum sulphure mixtum, et generata simul in mineris eorum cum bona digestione & liquefactione metallica sua absque strepitu & stridore sit collecta, fide vidimus & experti fuimus, & non recipit argentum viuum vulgi, nec sulphur eius, sicut ostendit Geber capitulo de Naturalibus principijs huius magisterij, & ipsa simul suauissimè sublimando & conuoluendo, & lauando decoquit, digerit, & in fine actionis elicit, & separat per se argentum viuum: ergo & sulphur remanebit separatũ per se, Et sicut tunc natura in instanti perficit, & informat istud argentum viuum forma auri, in quo argento viuo tota naturæ intentio per se fuit, sic & sulphur seorsum sine aliquo regimine derelinquit. Et ideo natura post completam actionem absque sulphure ipsum fixerat & perficit: ex cuius remanentia ante completam decoctionem, ab auri substantia & forma degenerat, & fit aliud metallum: aut istud ex eis commix-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.582

commixtum, vt suprà diximus: patet ergo quæ sit materia metallorum apud naturam, & quid agens, & quis finis in agendo. Quia igitur ars hæc in mineris metallorũ non reperit aliquid quod sit in natura sulphuris, sed aliquid ex his generatum est & commixtũ, et in naturam terræ redactum, sed inuenit illorum Mineras simplices separatas ab inuicem, & à metallis. Ideo ars sequens naturam recipit eandem mateteriam, vt natura commixtam de minera propria, siue omnino similem in mineris proprijs existentẽ. Et est ex eisdem principijs composita penitùs, sicut materia mineræ metallicæ cũ liquefactione metallica sua, absq; strepitu & stridore, quã natura de se vlteriùs non transmutat, nec ad generationem metalli, nec alterius rei: vnde dicit Auicen. Inuentui tamen adhærentiæ liquefactionem: & deinde similitudinem minereitatis. Et in hac materia nullam reliquit artem sibi hæredem. Sicut ergo natura in fine suæ actionis separat argentũ viuum per se, & ipsum informat in instanti forma auri & operi suo finem imponit, sicut cætera agentia naturalia, & sulphur remanet derelictum seorsum, postquam peregit totum opus naturæ: sic et ars in sua operatione omnino se habere debebit. Cum ergo artifex in magisterio decoctionis viderit, & argentum viuũ de commixto separatum: ergo sulphur quod decoxit, est etiã sulphur separatum. Hoc enim est signũ completæ & finalis decoctionis, sicut natura nos docuit. Ergo necessariò cogitur artifex, vt formet illud argentũ viuum, forma lapidis Philosophorum, et opori finẽ imponat, sicut facit natura. Omnis enim materia recipit formam suo tẽpore, prout est capax formæ, & non prius, nec posterius.

Sicut ergo natura, &c. Notandum quòd omne, quòd terminatur: aut terminatur termino proprio, vt est corpus terrestre, siccum, sicut lapis et lignũ: quia seruant figuras suas, stãdo in terminis proprijs: aut terminatur termino alieno, vt corpora aquea, humida, sicut aqua et oleũ: quia non seruant figuras suas, sed recipiunt alienas, ratione diuersi corporis